

Strategie rozvoje území MAS Litomyšlsko v letech 2014 – 2020

Obsah

1	Úvod s popisem základních informací.....	5
1.1	Základní informace o MAS	5
1.1.1	Stručný popis území.....	5
1.1.2	Seskupení obcí v regionu.....	9
1.1.3	Identifikace právnické osoby a její orgány	10
1.1.4	Popis místního partnerství a jeho orgány	14
1.2	Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území.....	17
1.2.1	Historie a zkušenosti komunity před vznikem MAS Litomyšlsko o.p.s.	17
1.2.2	Historie a zkušenosti MAS Litomyšlsko o.p.s.....	22
1.3	Definování odpovědností za realizaci	25
1.4	Popis zapojení veřejnosti a členů místního partnerství	25
1.4.1	Expertní část	25
1.4.2	Participativní část	25
1.4.3	Zapojení široké komunity	26
1.5	Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie.....	28
1.6	Popis způsobu vyhodnocování ISÚ	29
1.6.1	Monitoring realizace projektů.....	29
1.6.2	Monitoring v době udržitelnosti.....	30
1.6.3	Souhrnný monitoring projektů (evaluace)	30
2	Analytická část.....	32
2.1	Vyhodnocení území.....	32
2.1.1	Obyvatelstvo	32
2.1.2	Technická infrastruktura	39
2.1.3	Doprava	43
2.1.4	Vybavenost obcí a služby.....	54
2.1.5	Bydlení	62

2.1.6	Život v obcích	75
2.1.7	Podnikání, výroba, zaměstnanost.....	106
2.1.8	Vzdělávání a školství.....	121
2.1.9	Řízení obcí, informovanost, spolupráce.....	130
2.1.10	Bezpečnost	135
2.1.11	Zemědělství, potravinářství a lesnictví.....	138
2.1.12	Turistický ruch.....	146
2.2	Vyhodnocení rozvojového potenciálu území	150
2.2.1	Územní plánování	150
2.2.2	Rozvojová území.....	152
2.2.3	Potenciál území - subjekty.....	153
2.2.4	Potenciál území - oblastí	156
2.2.5	Využití vlastních prostředků.....	157
2.3	SWOT analýza celková	158
2.4	SWOT analýzy v území vybraných oblastí rozvoje	160
3	Strategická část	161
3.1	Definování MISE	161
3.1.1	Principy realizace strategie.....	162
3.2	Definování dlouhodobé vize rozvoje území	162
3.3	Definice podoblastí, cílů a indikátorů	163
3.3.1	Oblast Místní soudržnost.....	164
3.3.2	Oblast Infrastruktura.....	165
3.3.3	Oblast Životní prostředí	167
3.3.4	Oblast Hospodářství.....	169
3.3.5	Konkrétní opatření.....	170
3.4	Stanovení priorit.....	175
3.5	Návaznost na jiné strategické dokumenty	176

3.6	Podněty z dobré praxe jiných regionů	178
3.7	Integrační prvky.....	178
3.7.1	Integrace v regionu MAS	179
3.7.2	Integrace mimo přesahující region	182
3.8	Inovativní prvky	184
3.8.1	Radikální inovace.....	185
3.8.2	Přírůstková inovace.....	187
3.8.3	Zajištění udržitelnosti inovace	188
3.9	Udržení stávající situace ve vyhovujících oblastech	188
3.9.1	Technický stav, funkčnost infrastruktury a pořádek v obcích	188
3.9.2	Dopravní obslužnost, infrastruktura a služby	189
3.9.3	Udržení škol vč. MŠ a zvýšení souladu s životem domácností	189
3.9.4	Chod místních samospráv a aktivita malých obcí	189
3.10	Předpokládaný způsob financování projektů.....	189
4	Implementační část.....	192
5	Povinné přílohy	193
6	Nepovinné přílohy.....	194

1 Úvod s popisem základních informací

1.1 Základní informace o MAS

1.1.1 Stručný popis území

MAS Litomyšlsko (dále jen MAS) je partnerstvím (organizační složkou bez právní subjektivity) začleněným v rámci právnické osoby MAS Litomyšlsko o.p.s. (je tedy důležité v textu věnovat pozornost tomu, zda se v dané souvislosti jedná o MAS litomyšlsko o.p.s. jako právnickou osobu nebo o její organizační složku nazvanou MAS Litomyšlsko).¹

Partnerství je otevřené pro všechny subjekty, za splnění nediskriminačních podmínek daných statutem a interními dokumenty, které jsou dostupné na webu www.mas-lit.cz.

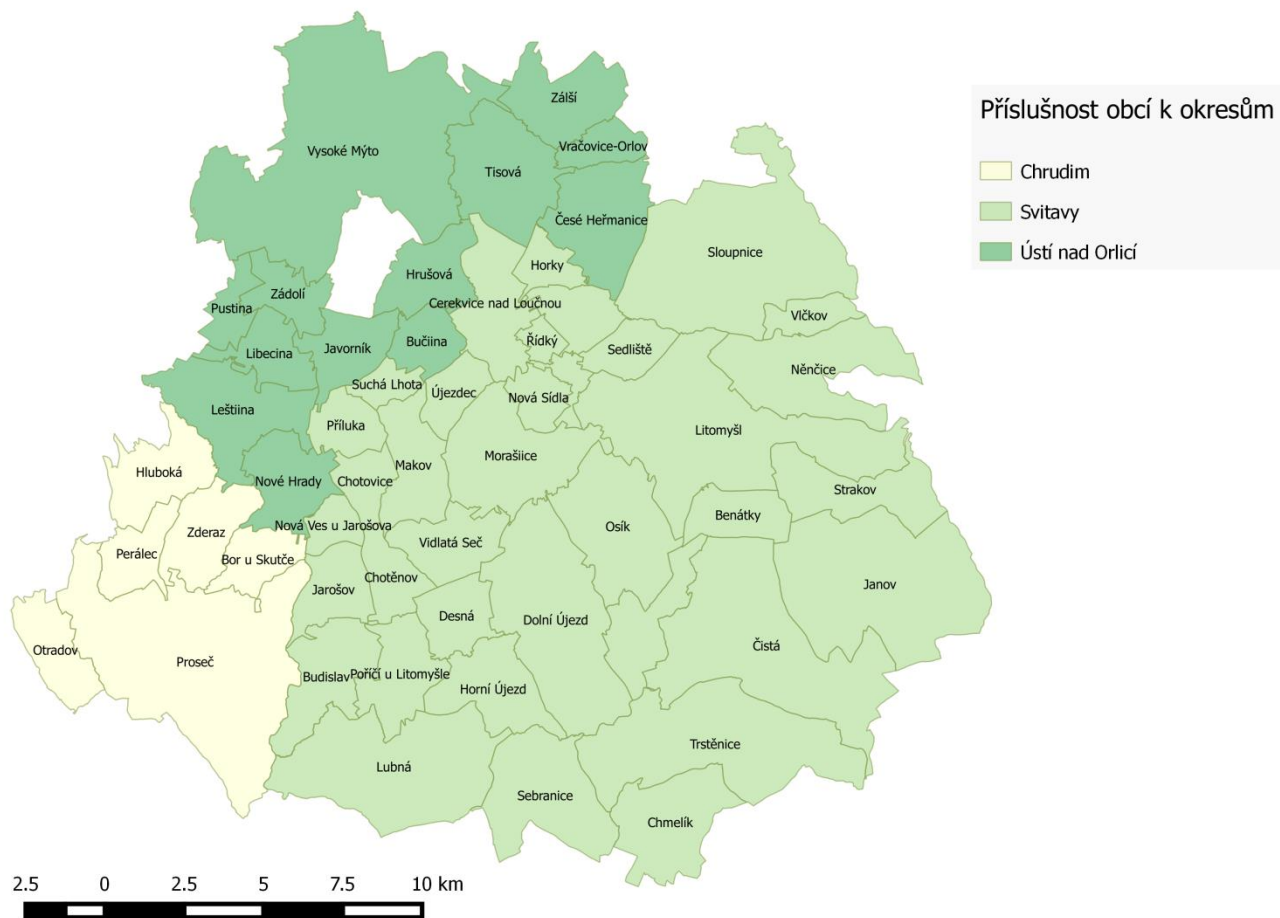
Tato strategie je zpracovávána pro území měst a obcí, které vyslovily souhlas se začleněním svého správního území do území, pro které MAS zpracovává tuto strategii komunitně vedeného místního rozvoje. Celkově je tedy tato strategie zpracovávána pro 54 měst a obcí s počtem obyvatel 45 784 o rozloze 51 786,7 ha.² Hustota obyvatelstva je tedy relativně nízká. Oproti republikovému průměru přesahujícímu 133 obyvatel/km² připadá v regionu MAS Litomyšlsko na jeden km² pouze necelých 88 obyvatel.

Území působnosti MAS Litomyšlsko je situováno do středu Pardubického kraje. Největší část území spadá do okresu Svitavy, ale další jeho části zasahují také do okresů Chrudim a Ústí nad Orlicí. Okres Svitavy je Ministerstvem pro místní rozvoj ČR hodnocen jako hospodářsky slabý region³.

¹ V celém textu tohoto dokumentu je nutné rozlišovat MAS Litomyšlsko o.p.s. jako právnickou osobu a MAS Litomyšlsko (MAS), jenž představuje partnerství regionálních subjektů a je organizační složkou právnické osoby MAS Litomyšlsko o.p.s.

² Zdroj: ČSÚ, data platná pro 31.1.2013

³Zdroj: MMR ČR, <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2009/MMR-ozivuje-podporu-hospodarsky-slabych-regionu>

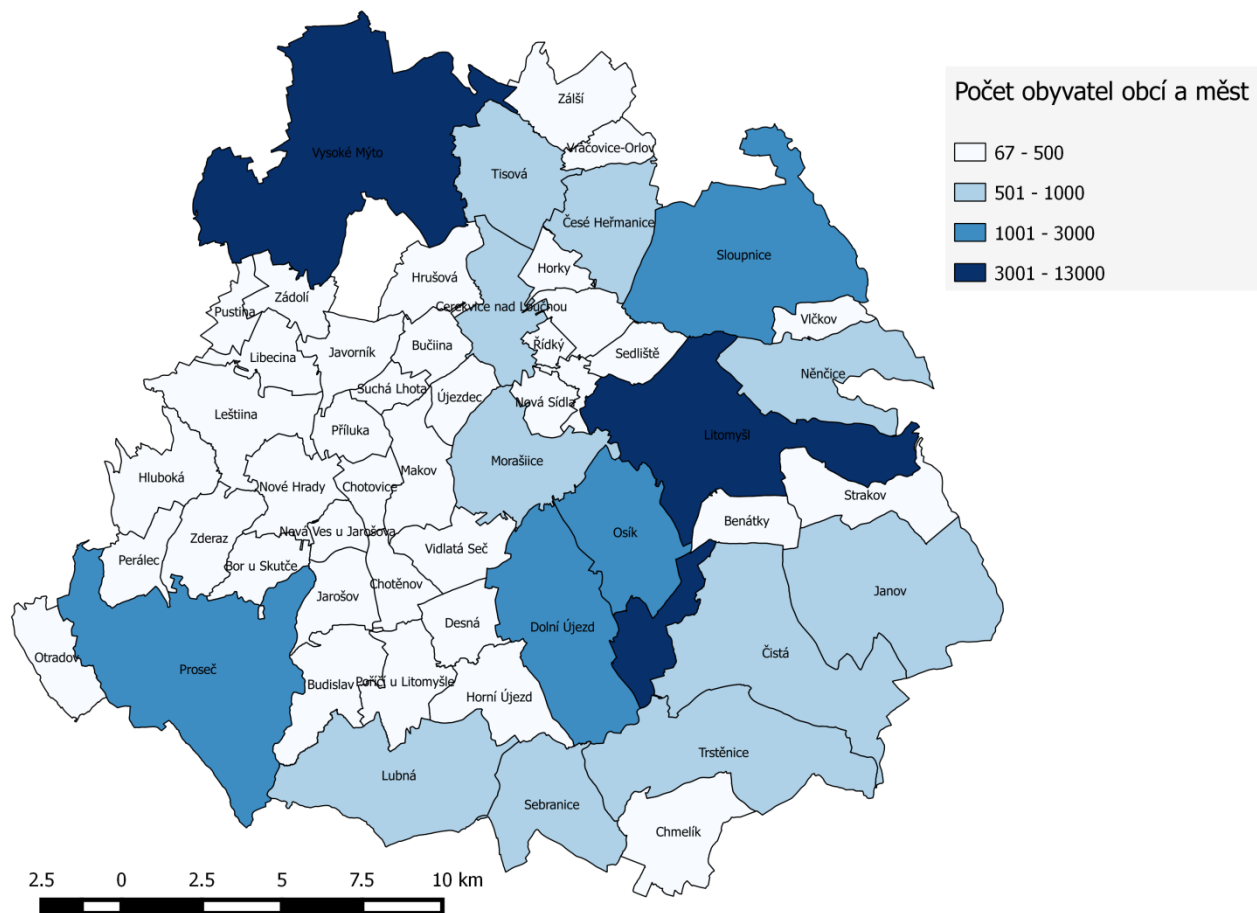

Obec	Okres	ORP ⁴	Počet obyvatel	Celková výměra (ha)
Benátky	Svitavy	Litomyšl	369	478,5
Bohuňovice	Svitavy	Litomyšl	112	423,1
Bor u Skutče	Chrudim	Chrudim	146	435,3
Bučina	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	228	382,6
Budislav	Svitavy	Litomyšl	432	805,7
Cerekvice nad Loučnou	Svitavy	Litomyšl	841	829,1
České Heřmanice	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	550	997,1
Čistá	Svitavy	Litomyšl	967	2520,5
Desná	Svitavy	Litomyšl	333	477,7
Dolní Újezd	Svitavy	Litomyšl	1 983	1970,6
Hluboká	Chrudim	Chrudim	196	733,8
Horky	Svitavy	Litomyšl	120	267,3
Horní Újezd	Svitavy	Litomyšl	424	773,9

⁴ ORP (obec s rozšířenou působností)

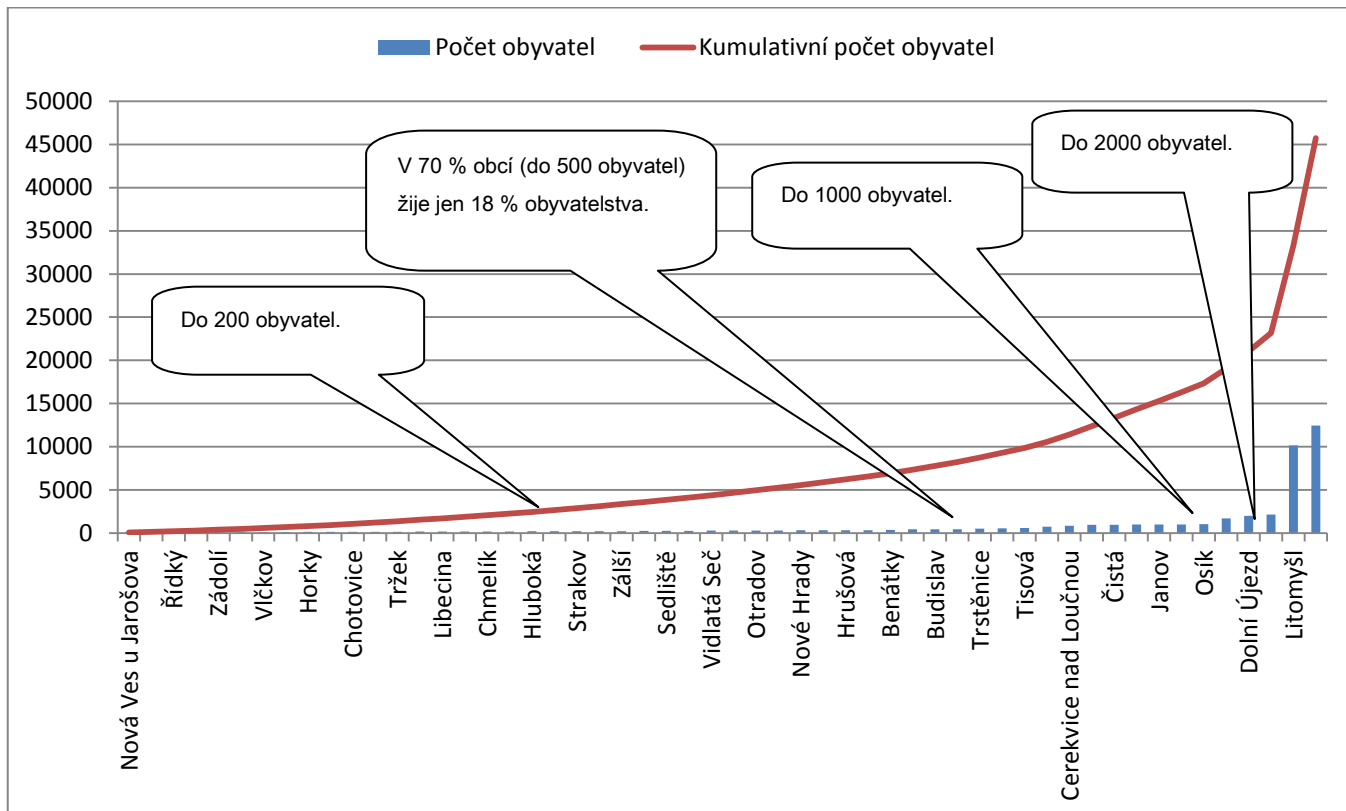
Hrušová	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	332	608,0
Chmelík	Svitavy	Litomyšl	181	953,9
Chotěnov	Svitavy	Litomyšl	127	399,6
Chotovice	Svitavy	Litomyšl	129	320,2
Janov	Svitavy	Litomyšl	997	2467,7
Jarošov	Svitavy	Litomyšl	180	512,8
Javorník	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	261	548,3
Leština	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	300	1073,4
Libecina	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	174	481,7
Litomyšl	Svitavy	Litomyšl	10 137	3344,9
Lubná	Svitavy	Litomyšl	998	1984,8
Makov	Svitavy	Litomyšl	327	689,8
Morašice	Svitavy	Litomyšl	721	1242,7
Němčice	Svitavy	Litomyšl	961	1316,7
Nová Sídla	Svitavy	Litomyšl	218	294,9
Nová Ves u Jarošova	Svitavy	Litomyšl	67	238,3
Nové Hradky	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	313	672,5
Osík	Svitavy	Litomyšl	1 038	1261,7
Otradov	Chrudim	Hlinsko	285	554,2
Perálec	Chrudim	Chrudim	242	456,5
Poříčí u Litomyšle	Svitavy	Litomyšl	450	650,6
Proseč	Chrudim	Chrudim	2 138	3403,1
Příluka	Svitavy	Litomyšl	172	381,4
Pustina	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	67	283,4
Řídký	Svitavy	Litomyšl	71	141,4
Sebranice	Svitavy	Litomyšl	984	1168,8
Sedliště	Svitavy	Litomyšl	251	369,3
Sloupnice	Svitavy	Litomyšl	1 697	2791,2
Strakov	Svitavy	Litomyšl	224	852,8
Suchá Lhota	Svitavy	Litomyšl	89	218,6
Tisová	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	571	1096,6
Trstěnice	Svitavy	Litomyšl	508	2147,4
Tržek	Svitavy	Litomyšl	155	171,0
Újezdec	Svitavy	Litomyšl	90	345,6
Vidlatá Seč	Svitavy	Litomyšl	276	610,3
Vlčkov	Svitavy	Litomyšl	100	283,4
Vračovice-Orlov	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	185	291,5
Vysoké Mýto	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	12 436	4202,7
Zádolí	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	89	426,0
Zálší	Ústí nad Orlicí	Vysoké Mýto	229	772,8
Zderaz	Chrudim	Chrudim	277	661,1
Celkem			45748	51786,7484

Charakter území je typicky venkovský se dvěma úzce propojenými centry (Litomyšl, Vysoké Mýto), která jsou propojena historicky, ekonomicky, logisticky, atd. Litomyšl a Vysoké Mýto představují spádová centra pro okolní obce. Přesto, že tato města počtem obyvatel významně převyšují ostatní obce MAS Litomyšlsko (včetně města Proseč), představuje celkový součet počtu jejich obyvatel přibližně počet obyvatel jednoho okresního města České republiky.

Region je typický velkým počtem malých obcí, které jsou kumulovány především západně od spojnice Vysokého Mýta a Litomyšle. Níže zobrazený graf znázorňuje některé další typické vlastnosti regionu.

- V 19-ti obcích (35 %) do 200 obyvatel žije pouze 5,4 % obyvatel regionu.
- V 38 obcích (70 %) do 500 obyvatel žije pouze 18 % obyvatelstva regionu.
- Přibližně 50 % obyvatel je koncentrováno do dvou měst.
- 48 obcí z 54 představují obce do 1000 obyvatel.
- Pouze 3 města (všechna v regionu) přesahují jednotlivě počtem obyvatel 2000.

Zdroj: ČSÚ (Český statistický úřad), data k 31. 12. 2013

1.1.2 Seskupení obcí v regionu

Území působnosti MAS Litomyšlsko se kryje s územím níže uvedených svazků obcí a mikroregionů (není uveden úplný výčet obcí, ale pouze relevantní průnik s územím MAS Litomyšlsko).

- MIKROREGION LITOMYŠLSKO - sdružuje 42 obcí, přičemž všechny obce s výjimkou Květné jsou v území působnosti MAS Litomyšlsko. Mikroregion Litomyšlsko tak představuje zásadní prvek území působnosti MAS Litomyšlsko.
- TOULOVCOVY MAŠTALÉ - do působnosti MAS Litomyšlsko patří obce Bor u Skutče, Budislav, Hluboká, Jarošov, Leština, Nová Ves u Jarošova, Nové Hrady, Perálec, Poříčí u Litomyšle, Leština, Proseč, Příluka a Zderaz.
- LITOMYŠLSKO-DESINKA – tvoří jej obce Desná, Dolní Újezd, Horní Újezd, Chotěnov, Lubná, Makov, Morašice, Osík, Poříčí u Litomyšle, Sebranice a Vidlatá Seč (území všech těchto obcí je součástí regionu MAS Litomyšlsko).

- REGION ORLICKO – TŘEBOVSKO – z regionu do působnosti MAS Litomyšsko patří obce Sloupnice a Němčice.
- KRAJ SMETANY A MARTINŮ – z něhož obce Dolní Újezd, Jarošov, město Litomyšl, obce Lubná a Sebranice jsou v území působnosti MAS Litomyšsko.
- MIRKOREGION VYSOKOMÝTSKO – obce, které rovněž spadají do území MAS jsou Nové Hrady, Bučina, České Heřmanice, Javorník, Leština, Pustina, Tisová, Vračovice-Orlov, Vysoké Mýto, Zálší.
- ČESKOMORAVSKÉ POMEZÍ, SVAZEK OBCÍ – Litomyšl a Vysoké Mýto spadají do území MAS.
- MIRKOREGION Hlinecko – z tohoto mikroregionu spadá do území MAS Litomyšsko pouze obec Otradov.
- Svazek obcí AZASS (Zájmové sdružení měst a obcí na podporu poličské nemocnice) – součástí MAS jsou Bor u Skutče, Lubná, Perálec, Sebranice, Zderaz.
- Svazek obcí Zelená energie - Horní Újezd (svazek už nevyvíjí činnost a bude rozpuštěn).
- České dědictví (správa a propagace památek UNESCO v ČR) – Litomyšl
- Českomoravské pomezí (zaměření na cestovní ruch založený na potenciálu větších měst na hranicích Čech a Moravy) – Vysoké Mýto, Litomyšl

1.1.3 Identifikace právnické osoby a její orgány

1.1.3.1 Identifikace MAS Litomyšsko jako právnické osoby

Obchodní firma (název): MAS Litomyšsko o.p.s.

Právní forma: Obecně prospěšná společnost

IČ: 27506096

Sídlo: Proseč č.p. 125, 539 44 Proseč

Výpis dat Obchodního rejstříku v ARES

(Datum aktualizace databáze: 21.6.2014)
Tento výpis má pouze informativní charakter; výpis nemusí obsahovat nejaktuálnější údaje a nemá žádnou právní moc.
[Odkazy a jiná zobrazení](#)

Registrace - aktivní subjekt

soud: 6 - Krajský soud v Hradci Králové
spisová značka: O 144
IČ: 27506096
obchodní firma: MAS Litomyšlsko o.p.s.
právní forma: 141 - Obecně prospěšná společnost
sídlo: Proseč č.p. 125, 539 44 Proseč
stav subjektu: aktivní subjekt
datum zápisu: 18.1.2007

Zdroj: http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ares/darv_or.cgi?ico=27506096&jazyk=cz&xml=1

1.1.3.2 Zakladatelská struktura MAS Litomyšlsko o.p.s.

Zakladatelé MAS Litomyšlsko o.p.s.	
1	obchodní firma: Město Proseč IČ: 270741 sídlo: 53944 Proseč 18
2	obchodní firma: Obec Horky IČ: 579513 sídlo: 57001 Horky 55
3	obchodní firma: Obec Bohuňovice IČ: 276421 sídlo: 57001 Bohuňovice 13
4	obchodní firma: Obec Sedliště IČ: 277347 sídlo: 57001 Sedliště 46
5	obchodní firma: Obec Trstěnice IČ: 277509 sídlo: 56957 Trstěnice 238
6	obchodní firma: Obec Cerekvice nad Loučnou IČ: 276537 sídlo: 56953 Cerekvice nad Loučnou 132
7	obchodní firma: Zemědělské družstvo Růžový palouček IČ: 129771

	sídlo:	56951 Morašice 180
8	obchodní firma:	Zemědělské družstvo chovatelů a pěstitelů
	IČ:	48154814
	sídlo:	Zahájská 369, 57001 Litomyšl
9	obchodní firma:	Farní charita Nové Hradky u Skutče
	IČ:	60102411
	sídlo:	57001 Chotovice 50
10	obchodní firma:	Rudolf Skřivan
	IČ:	18878172
	sídlo:	Prokešova 912, 57001 Litomyšl
11	obchodní firma:	Stavební sdružení Boštík s.r.o.
	IČ:	25936484
	sídlo:	57001 Poříčí u Litomyšle 117
12	obchodní firma:	Zemědělské družstvo Sloupnice
	IČ:	131024
	sídlo:	56553 Sloupnice - Dolní Sloupnice 134
13	obchodní firma:	Zemědělské družstvo Dolní Újezd
	IČ:	129488
	sídlo:	56961 Dolní Újezd 471
14	obchodní firma:	Farní charita Litomyšl
	IČ:	47489839
	sídlo:	Bělidla 392, 57001 Litomyšl
15	obchodní firma:	Miloš Macek
	IČ:	18880703
	sídlo:	57001 Litomyšl - Sedliště 71
16	obchodní firma:	Mikroregion Litomyšlsko, svazek obcí
	IČ:	70906696
	sídlo:	Bří Šťastných 1000, 57001 Litomyšl

1.1.3.3 Povinné orgány MAS Litomyšlsko o.p.s.

MAS Litomyšlsko o.p.s. plní legislativní podmínky kladené na orgány společnosti a jejich kompetence (veškeré konkrétní údaje jdou platné k červnu 2014). Kompetence jednotlivých orgánů jsou dále upraveny statutem společnosti.

Statutárním orgánem je ředitel obecně prospěšné společnosti. Dále má MAS Litomyšlsko o.p.s. Správní radu, kterou tvoří 12 členů, z nichž je volen její předseda. Funkci kontrolního orgánu pak plní Dozorčí rada, která je tříčlenná.

Statutární orgán

1	funkce:	Ředitel OPS
	jméno:	PETR VOMÁČKA, datum narození: 1.9.1983

Správní rada

1	jméno:	MARTIN NOVÁK, datum narození: 27.5.1966
	funkce:	předseda správní rady
2	jméno:	RADOMIL KAŠPAR, datum narození: 2.8.1965
	funkce:	člen správní rady
3	jméno:	LUCIE OHEROVÁ, datum narození: 28.11.1975
	funkce:	člen správní rady
4	jméno:	Vlasta Macková, datum narození: 8.4.1973
	funkce:	Člen správní rady
5	jméno:	DANIEL KUČERA, datum narození: 10.4.1973
	funkce:	člen správní rady
6	jméno:	LADISLAV CHLEBOUN, datum narození: 1.5.1962
	funkce:	člen správní rady
7	jméno:	PETR FALTYS, datum narození: 16.3.1987
	funkce:	člen správní rady
8	jméno:	JIŘÍ STOROŽENKO, datum narození: 6.4.1975
	funkce:	člen správní rady
9	jméno:	LUBOŠ ŠPLÍCHAL, datum narození: 25.5.1967
	funkce:	člen správní rady
10	jméno:	PAVEL PEŠATA, datum narození: 14.5.1965
	funkce:	člen správní rady
11	jméno:	RADEK BOŠTÍK, datum narození: 13.3.1969
	funkce:	člen správní rady
12	jméno:	JIŘÍ BARTOŠ, datum narození: 19.10.1964
	funkce:	člen správní rady

Dozorčí rada

1	jméno:	MICHAL KUŘE, datum narození: 11.4.1974
	funkce:	předseda dozorčí rady
2	jméno:	MICHAELA DUŠKOVÁ, datum narození: 28.4.1983
	funkce:	člen dozorčí rady

3	jméno:	JOSEF ABRAHAM, datum narození: 6.12.1960
	funkce:	člen dozorčí rady

1.1.3.4 Organizační složky MAS Litomyšlsko o.p.s.

V rámci MAS Litomyšlsko o.p.s. (právnícké osoby) je statutem definována organizační složka MAS Litomyšlsko, která nemá právní subjektivitu. Její orgány jsou definovány v kapitole 1.1.4 Popis místního partnerství a jeho orgány.

1.1.4 Popis místního partnerství a jeho orgány

Místní partnerství je v rámci MAS Litomyšlsko o.p.s. začleněno jako organizační složka bez právní subjektivity. Dle podmínek kladených na MAS má definovaný Valnou hromadu (nejvyšší orgán), Správní radu (rozhodovací orgán, Dozorčí radu (kontrolní orgán) a Výběrovou komisi (výběrový orgán)⁵. Kompetence orgánů vycházejí ze standardizačních podmínek a podrobně jsou specifikovány ve statutem a interními dokumenty MAS Litomyšlsko o.p.s (níže jsou uvedeny základní pravomoci a odpovědnosti).⁶

1.1.4.1 Valná hromada MAS (nejvyšší orgán)

Valná hromada MAS je tvořena všemi partnery MAS, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv. Pro přijetí rozhodnutí je třeba souhlasu většiny přítomných.

Do jeho kompetence spadá zejména:

- zodpovědnost za distribuci veřejných prostředků a provádění SCLLD (strategie komunitně vedeného místního rozvoje) v území působnosti MAS - schvaluje SCLLD, schvaluje způsob hodnocení a výběru projektů, zejména výběrová kritéria pro výběr projektů, schvaluje rozpočet MAS (lze delegovat na jiný povinný orgán MAS, pokud je vymezeno ve statutu),
- zřízení povinných orgánů: rozhodovací orgán, kontrolní orgán, výběrový orgán,

⁵ Jedná se o orgány MAS Litomyšlsko jako místního partnerství, nikoli MAS Litomyšlsko o.p.s. jako právnícké osoby.

⁶ Zdroj: Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014-2020

- volba členů orgánů MAS - počet členů povinných orgánů, jejich působnosti a pravomoci, způsob jejich volby a odvolávání a způsob jednání,
- rozhodování o přijetí nebo vyloučení partnera,
- schvaluje výroční zprávu o činnosti a hospodaření MAS,
- rozhoduje o fúzi nebo zrušení MAS (partnerství).

1.1.4.2 Správní rada MAS (rozhodovací orgán)

Členové rozhodovacího orgánu musí být voleni z partnerů MAS, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv. Při rozhodování je hlasovací právo členů rozhodovacího orgánu rovné.

Do jeho kompetence spadá zejména:

- schvalování uzavření a ukončení pracovněprávního vztahu s vedoucím zaměstnancem pro realizaci SCLLD,
- schvalování výzvy k podávání žádostí,
- výběr projekty k realizaci a stanovuje výši alokace na projekty na základě návrhu výběrového orgánu,
- svolávání nejvyšší orgán.

1.1.4.3 Dozorčí rada MAS (kontrolní orgán)

Členové kontrolního orgánu musí být voleni z partnerů MAS. Při rozhodování je hlasovací právo členů kontrolního orgánu rovné.

Do jeho kompetence spadá zejména:

- projednávání výroční zprávy o činnosti a hospodaření MAS,
- dohled na to, že MAS vyvíjí činnost v souladu se zákony, platnými pravidly, standardy MAS a SCLLD,
- nahlížení do účetních knih a jiných dokladů organizace týkající se činnosti MAS a kontrola tam obsažené údaje,

- svolávání mimořádné jednání nejvyššího orgánu a rozhodovacího orgánu, jestliže to vyžadují zájmy MAS,
- kontrola metodiky způsobu výběru projektů MAS a její dodržování, včetně vyřizování odvolání žadatelů proti výběru MAS,
- zodpovědnost za monitoring a hodnocení SCLLD (zpracovává a předkládá ke schválení rozhodovacímu orgánu indikátorový a evaluační plán SCLLD).

1.1.4.4 Výběrová komise MAS (výběrový orgán)

Členové výběrového orgánu musí být voleni ze subjektů, které na území MAS prokazatelně místně působí. Dobu mandátu členů určuje nejvyšší orgán na dobu max. jednoho roku, opakované zvolení je možné. Při rozhodování je hlasovací právo členů výběrového orgánu rovné. Veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv.

Do jeho kompetence spadá zejména prvotní výběr projektů na základě objektivních kritérií (navrhuje jejich pořadí podle přínosu těchto operací k plnění záměrů a cílů SCLLD).

1.1.4.5 Zájmové skupiny

Během působení MAS Litomyšlsko o.p.s. v regionu a během přípravy této strategie se vyvinulo několik hlavních zájmových skupin zapojených nějakou formou do komunitního rozvoje regionu.

Níže uvedená tabulka znázorňuje zainteresovanost jednotlivých zájmových skupin v oblastech řešených SCLLD.

	Zájmové skupiny								
	obyvatelstvo	samospráva	kultura a život v obci	podnikání	cestovní ruch	zemědělství a potravinářství	vzdělávání	sociální a zdravotnické služby	sport
Obyvatelstvo	x	x							
Technická infrastruktura	x	x	x	x	x				
Doprava	x	x	x	x	x				
Vybavenost obcí a služby	x	x	x						
Bydlení	x	x	x					x	
Život v obcích	x	x	x						x
Podnikání, výroba, zaměstnanost	x	x		x					
Vzdělávání a školství	x	x					x		

Řízení obcí, informovanost, spolupráce	x	x								
Bezpečnost	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Zemědělství, potravinářství a lesnictví	x	x					x			
Turistický ruch	x	x			x					

1.2 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území

1.2.1 Historie a zkušenosti komunity před vznikem MAS Litomyšlsko o.p.s.

Přestože MAS Litomyšlsko oficiálně vznikla v lednu 2007 již dříve zde fungovala a dodnes funguje spolupráce nejen mezi jednotlivými obcemi a svazky obcí, obyvateli a dalšími subjekty z regionu (podnikatelskými, neziskovými informacemi, apod.). Spolupráce mezi těmito subjekty má dlouhodobé přirozené základy stojící mimo jiné na ekonomické, informační i sociální úrovni. Tato spolupráce se s postupem času a s počtem společných aktivit prohlubovala, jednotlivé subjekty poznávali své možnosti a schopnosti, což vedlo ke zvyšování efektivnosti a vybudování důvěry mezi subjekty. Tento proces kontinuálně pokračuje i nadále a zvyšuje se počet participujících subjektů o míra jejich zapojení.

Na těchto základech vznikla MAS Litomyšlsko o.p.s., která byla zapsána do Rejstříku obecně prospěšných společností při Krajském soudu v Hradci Králové pobočka Pardubice dne 18.1.2007

1.2.1.1 Zkušenosti komunitních aktérů před rokem 2007

Přestože byla MAS Litomyšlsko o.p.s. založena až začátkem roku 2007, byly zainteresovanými subjekty v území již dříve realizovány projekty v území, které spadaly do přípravného období Leader +, dotace z POV⁷ (MMR⁸) Leader +. Tyto subjekty pak povětšinou tvořily a tvoří základ aktivní komunity v regionu zastřešené MAS Litomyšlsko o.p.s..

Program obnovy venkova (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR):

- 2001

⁷ Program obnovy venkova

⁸ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

- Vytvoření značených cyklotras pro horská kola v mikroregionu za finanční pomoci MMR a programu POV. Projekt patřil svojí originalitou značení a provedením k ojedinělým počínům v této oblasti. Bylo vyznačeno několik okruhů v celkové délce kolem 150 km tras.
- Projekt propagace, vydání map, cykloprůvodce a dalších propagačních materiálů.
- 2002
 - „Cyklotrasy a doprovodná architektura v mikroregionu Litomyšlsko“ (330 tis. Kč dotace, rozpočet 429 tis. Kč). Součástí projektu bylo 16 velkoplošných informačních tabulí, obsahujících přehlednou mapu širokého okolí regionu, podrobnou mapu obce, text o obci.
 - Ve spolupráci s místními podnikateli byl vytvořen projekt pro malé děti a rodiny pod názvem "Závod lesní krajinou". Již tento první ročník ukázal, že tudy vede cesta, jak nenásilně přiblížit dětem spojení přírody a sportu.
- 2003
 - Komunikační propojení obcí mikroregionu Litomyšlsko (dotace 210 tis. Kč, rozpočet 354 tis. Kč). Jednalo se o nákup 12 PC pro obce mikroregionu.
 - informační systém mikroregionu Litomyšlsko (dotace 154 tis. Kč, rozpočet 220 tis. Kč). Předmětem bylo zpracování nového informačního systému – webových stránek mikroregionu (www.litomyslsko.cz)
- 2004
 - Sportoviště na území působnosti MAS Litomyšlsko (dotace 245 tis. Kč, rozpočet 337 531 Kč). Předmětem byly obnovy a úpravy sportovišť v obcích Čistá, Makov, Němčice, Osík, Sebranice, Vidlatá Seč a Vlčkov.
- 2005
 - Centrální veřejná prostranství na území působnosti MAS Litomyšlsko (dotace 245 tis. Kč, rozpočet 359 172 Kč). Šlo o investice do prostranství v obcích

Bohuňovice, Desná, Němčice a Poříčí u Litomyšle.

- 2006
 - Sportoviště na území působnosti MAS Litomyšsko (dotace 300 tis. Kč, rozpočet 439 847 Kč). V rámci projektu byla převážně opravena nebo upravena sportoviště v obcích Perálec, Cerekvice nad Loučnou, Horní Újezd, Řídký, Lubná, Proseč, Němčice, Sedliště, Bohuňovice a Tržek.

LEADER + (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR):

- Leader + (2003)
 - Příprava dokumentací projektů mikroregionu Litomyšsko pro Evropské fondy (projektová dokumentace a studie proveditelnosti pro Centrum sociálních služeb Chotovice).
 - Rozvojové projekty v rámci sdružení obcí Touloucovy Maštale (řešení udržitelnosti estetické a kulturní tváře krajiny, rozšíření prosečského muzea dýmek, nové využití Kulturního domu v Proseči, využití alternativních zdrojů energie).
- Leader + (2004)
 - Příprava pilotních projektů pro Evropské fondy v rámci partnerství mikroregionu Litomyšsko.
- Leader + (2006)
 - „Pilotní projekty v rámci partnerství v mikroregionu Litomyšsko, II. etapa“ představuje II. etapu rozšíření Muzea dýmek v Proseči (dotace 840 tis. Kč).
 - Využití programu Leader + v mikroregionu Litomyšsko (dotace 206 tis. Kč).
 - Příprava území mikroregionu Litomyšsko na možnost čerpání podpory pro rozvojové projekty z programu Leader. Byla založena MAS Litomyšsko o.p.s. a byla zpracována strategie rozvoje území.

Granty Pardubického kraje

- 2003
 - propagační materiál mikroregionu Litomyšlsko (grant 35 tis. Kč, rozpočet 60 tis. Kč) - vydání souhrnného propagačního materiálu mikroregionu Litomyšlsko (náklad 20 000 ks)
 - incomingový projekt mikroregionu Litomyšlsko (grant 45 tis. Kč, rozpočet 75 tis. Kč) - zpracování koncepce incomingu v mikroregionu a návrh jednotlivých incomingových produktů
 - společné komunální služby mikroregionu mikroregionu Litomyšlsko (grant 84 tis. Kč, rozpočet 140 tis. Kč) - zpracování studie proveditelnosti projektu společného nakládání s biologicky rozložitelným odpadem v mikroregionu
- 2004
 - souhrnný propagační materiál mikroregionu Litomyšlsko – Pobyty. Materiál byl vydán v nákladu 3 000 ks v jazykových mutacích AJ, NJ a obsahuje nabídku ucelených produktů cestovního ruchu se zaměřením na vícedenní pobyty v regionu.
- 2005
 - zpracování žádosti o podporu z Operačního programu Infrastruktura na projekt „Nakládání s biologicky rozložitelným odpadem v mikroregionu Litomyšlsko“ (grant 53 tis. Kč, rozpočet 70 tis. Kč)
 - zpracování projektové dokumentace a žádosti z programu SROP na projekt „Centrum sociálních služeb Chotovice“ (grant 135 tis. Kč, rozpočet 181 tis. Kč)

Program SAPARD

- V rámci 1. kola programu SAPARD (2002) byl podpořen mikroregionální projekt s názvem „Rozvoj podnikání, občanského života a cestovního ruchu v mikroregionu Litomyšlsko“ s konkrétním podprojektem „Rekonstrukce víceúčelového domu čp.

13 v Poříčí u Litomyšle. Investorem byla obec Poříčí, projekt získal podporu z programu SAPARD ve výši 4,5 mil. Kč.

- Za finančního přispění programu SAPARD vznikly v Proseči kancelářské prostory pro činnost Sdružení obcí Toulcovy Maštale, informační centrum, turistická ubytovna, kterou rovněž provozuje samo sdružení a v přízemí budovy i „podnikatelský inkubátor“ – nebytové prostory k pronájmu sloužící začínajícím podnikatelům za výhodných finančních podmínek.

Program MMR č. 217115 Podpora obnovy venkova (2005)

- Mateřská centra mikroregionu Litomyšsko (dotace 154 tis. Kč, rozpočet 219 tis. Kč) - zpracování dokumentace SROP.
- Marketingové služby pro rozvoj cestovního ruchu mikroregionu Litomyšsko (dotace 100 tis. Kč, rozpočet 143 tis. Kč) - pracování dokumentace SROP.

Program SROP

- „Marketingové služby pro rozvoj cestovního ruchu mikroregionu Litomyšsko“. V jeho rámci byly vydávány propagační materiály a publikace, byl zkvalitněn informační systém zámku Litomyšl, apod. (dotace 1 492,5 tis. Kč, rozpočet 2 158 tis. Kč).
- „Centrum sociálních služeb v Chotovicích“. Rekonstrukce objektu pro vybudování centra služeb, investor Farní Charita Nové Hrady (dotace EU 8 448 tis. Kč, Pardubický kraj 400 tis. Kč, vlastní zdroje 773,5 tis. Kč).
- Rekonstrukce Zámeckého pivovaru v Litomyšli (dotace EU 28 213 tis. Kč, kraj 3 762 tis. Kč, město 7 230 tis. Kč). Předmětem projektu byla obnova Zámeckého pivovaru (součásti areálu UNESCO) a jeho využití jako kongresového centra a centra pro kulturní aktivity a setkávání mladých lidí z Evropy. Investor město Litomyšl.
- „Provozní objekt firmy Stavební sdružení Boštík s.r.o.“ (dotace EU 1 209 tis. Kč, kraj 449,1 tis. Kč, celkové náklady 4 189,6 tis. Kč). Rekonstrukce provozních objektů firmy. Investor Stavební sdružení Boštík s.r.o.

- Systém značení k turistickým cílům v mikroregionu Touloucovy Maštale, v jehož rámci byly všechny turistické cíle označeny směrovkami pro lepší orientaci turistů.

Operační program Infrastruktura

- „Nakládání s biologicky rozložitelným komunálním odpadem v mikroregionu Litomyšlsko“ (rozpočet: dotace EU 4 811,8 tis. Kč, SFŽP 641,6 tis. Kč, Pardubický kraj 500 tis. Kč, celkové náklady 6 415,7 tis. Kč). Předmětem projektu byl nákup 27 kontejnerů pro 18 obcí mikroregionu, nákup svozového vozu a štěpkovače a vybudování zpevněné plochy pro kompostování. Investorem projektu je mikroregion Litomyšlsko.

INTERREG IIIA ČR–Polsko

- V rámci projektu INTERREG IIIA ČR–Polsko Sdružení obcí Touloucovy Maštale uspořádalo v loňském roce společný Česko-polský cyklistický závod jako projekt přeshraniční spolupráce na pomezí Čech, Moravy a Kladska. Polská část závodu se uskutečnila 23.7. v Klodzku za účasti českých cyklistů, v našem regionu proběhl závod s účastí polských závodníků 12.8.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů

V rámci podpory zaměstnanosti byl zrealizován projekt Vytváření nových pracovních míst v mikroregionu. Záměrem projektu bylo vytvoření 14 pracovních míst pro osoby dlouhodobě nezaměstnané a osoby ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností.

1.2.2 Historie a zkušenosti MAS Litomyšlsko o.p.s.

Tato kapitola popisuje už zkušenosti samotného subjektu MAS Litomyšlsko o.p.s., jejíž vznik přibližně koresponduje také se zahájením programového období 2007 – 2013. Hlavním cílem byl samozřejmě rozvoj regionu, k čemuž bylo využíváno nejen dotací a grantů, ale také vlastních zdrojů nebo zdrojů regionálních subjektů zainteresovaných do konkrétních projektů.

1.2.2.1 SPL 2007 – 2013 (PRV osa IV LEADER)⁹

MAS Litomyšsko o.p.s. v roce 2008 uspěla s žádostí o podporu realizace Strategického plánu LEADER (SPL) s názvem „Trvale udržitelný život v regionu v návaznosti na město Litomyšl“ v 8. Výzvě k podávání žádostí na Ministerstva zemědělství ČR (po neúspěchu žádosti v 7. kole).

Díky této podpoře bylo v regionu realizováno celkem 59 projektů přispívajících k rozvoji regionu (některé z nich byly v době vzniku tohoto dokumentu teprve ve realizaci).

MAS Litomyšsko o.p.s. ve spolupráci s regionální komunitou stanovila 5 oblastí, ve kterých bylo možné projekty podpořit. Následně vypisovala výzvy k příjmu žádostí o podporu a prováděla výběr projektů vlastními, k tomu určenými orgány.

Fiche číslo 1: Diverzifikace činností nezemědělské povahy.

Fiche číslo 2: Občanské vybavení a služby.

Fiche číslo 3: Obnova a rozvoj vesnic.

Fiche číslo 4: Podpora cestovního ruchu.

Fiche číslo 5: Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje.

Číslo Fiche	Počet výzev	Počet podpořených projektů	Celková výše dotace
1	5x	2x	594.000,-
2	6x	28x	9.241.306,-
3	5x	20x	7.536.977,-
4	5x	4x	1.402.407,-
5	5x	5x	872.935,-

Zejména v prvních výzvách MAS Litomyšsko o.p.s. i žadatelé sbíraly zkušenosti s Programem rozvoje venkova a se spojenou administrativou, což vedlo také k některým

⁹ PRV (Program rozvoje venkova)

administrativním chybám, v důsledku čehož nebyly některé projekty schváleny nebo u nich byla ukončena administrace (Ze strany Státního zemědělského a intervenčního fondu pověřeného administrací programu rozvoje venkova Ministerstvem zemědělství ČR). Počáteční chybovost ale vedla ke zvýšení zkušeností všech stran a postupem času se podařilo razantním způsobem chybovost eliminovat.

Výzva	Ukončená administrace	Projekt neschválen
1	4	0
2	1	0
3	5	3
4	0	0
5	0	0
6	3	0
7	0	0

Kromě úspěšné realizace SPL má MAS Litomyšlsko o.p.s. za sebou také dvě neúspěšné žádosti o realizaci projektů spolupráce v rámci Programu Rozvoje venkova osa IV.

1.2.2.2 Ostatní dotace a granty

Poměrně pravidelně získávala MAS Litomyšlsko o.p.s. dotace Pardubického kraje, které doposud sloužily k podpoře činnosti MAS Litomyšlsko o.p.s., ale také přispěly k získání dalších vědomostí a zkušeností.

OP Technická pomoc (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR) - Podpora vzniku strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Litomyšlsko o.p.s. Jedná se o dotaci, která financuje vznik této SCLLD.

1.2.2.3 Příklady projektů MAS bez dotační a grantové podpory

Skřítek Vítek – Soutěž o nejlepší venkovskou školku regionu, která proběhla v roce 2012 a kromě finančního podpoření umístěných školek přispěla také k propagaci MAS a aktivizaci subjektů v regionu.

Finanční gramotnost – „Platím, platíš, platíme, co z toho nám zůstane?“ Řada seminářů pro ZŠ, zástupce místní správy a samosprávy a veřejnosti, která proběhla v roce 2013 a měla za cíl prevenci negativních jevů vyplývajících z neznalosti ve finanční oblasti obyvatel.

Chceme čistý les – V rámci projektu byly ve vytipovaných lokalitách potýkajících se s ukládáním odpadků volně do přírody umístěny informační tabule odkazující na nejbližší

sběrná místa odpadů (doplněné o kresby dětí ze ZŠ), což efektivně (nenásilným způsobem) zamezilo dalšímu znečišťování těchto lokalit.

Naučné stezky regionu – MAS Litomyšlsko o.p.s. tímto projektem zajistila souhrnnou propagaci naučných stezek v regionu, aby tak přispěla jejich využití. V rámci projektu byly ve všech obcích regionu umístěny informační tabule a distribuovány informační letáky o naučných stezkách regionu. MAS Litomyšlsko o.p.s. vyjednala financování projektu z darů regionálních subjektů

1.3 Definování odpovědností za realizaci

Odpovědnost za realizaci SCLLD MAS Litomyšlsko pro roky 2014 - 2020 nese partnerství začleněné v rámci MAS Litomyšlsko o.p.s. jak organizační složka bez právní subjektivity.

Konkrétní kompetence a odpovídající odpovědnost orgánů MAS a členů orgánů MAS jsou definovány v kapitole 1.1.4 Popis místního partnerství a jeho orgány. Podrobně jsou pak specifikovány statutem MAS Litomyšlsko o.p.s.

1.4 Popis zapojení veřejnosti a členů místního partnerství

V konkrétním případě tvorby SCLLD MAS Litomyšlsko o.p.s. je v některých případech obtížné oddělit expertní a participativní část týmu, a to například protože někteří zástupci participujících složek disponují vysokou úrovní schopností a zkušeností uplatnitelných při tvorbě strategických dokumentů. Naopak někteří členové interních orgánů, které je možno označit za expertní, zastupují rovněž zájmy participujících subjektů.

Základní rozdělení obou složek týmu však popisují následující podkapitoly.

1.4.1 Expertní část

Expertní část týmu tvořícího SCLLD byla tvořena:

- interními zaměstnanci MAS Litomyšlsko o.p.s.;
- externí odborníci společnosti Metod Konzult IPM, s.r.o.

1.4.2 Participativní část

Participativní složky „týmu“ podílejícího se na vzniku SCLLD je možné rozdělit do dvou částí:

- Stabilní
- Operativní

Stabilní část tvořila Pracovní skupina „SCLLD“ (dříve Pracovní skupina „SCLLD“), která byla tvořena celkem 12-ti stabilními členy, mezi kterými byli zástupci jak veřejného, tak soukromého sektoru. Jedná se osoby: Alena Bartošová, Pavel Boštík, Daniel Kučera, Zdeněk Mach, Markéta Tauerová, Pavel Pešata, Lucie Oherová, Radek Boštík, František Bartoš, Jan Macháček, Jiří Storoženko.

Operativně byly zapojeni také všichni zástupci obcí začleněných ve správním území MAS Litomyšlsko, zástupci podnikatelské sféry, zemědělských podnikatelů i neziskových organizací.

1.4.3 Zapojení široké komunity

Tento dokument nevychází pouze z myšlenek zástupců jednotlivých zájmových skupin komunity, ale především z podnětů a vstupů přímo od obyvatel a subjektů v regionu.

Celkově bylo vyzváno k participaci na SCLLD:

- 54 měst a obcí,
- cca 170 podnikatelských a zemědělských subjektů,
- cca 40 nestátních neziskových organizací,
- široká veřejnost.

Kontatovány s výzvou k zapojení do komunitního plánování tak byly osloveny všechny subjekty, na které měla MAS Litomyšlsko o.p.s. k dispozici kontakt nebo jej bylo možné běžnými prostředky najít. Dále byly pozvánky na komunitní plánovací schůzky distribuovány do všech měst a obcí regionu a vyvěšovány na veřejné vývěsní tabule.

Pracovní verze strategického dokumentu rovněž předpokládá veřejné projednávání a připomínkování, a to různými formami zveřejnění na internetu, fyzické schůzky, apod.

1.4.3.1 Zapojení Obcí

Protože z minulého dotačního období již byly vytvořeny poměrně úzké vazby mezi MAS Litomyšlsko o.p.s. a zástupci jednotlivých měst a obcí, nebylo získávání podnětů od obcí obtížné.

- MAS Litomyšlsko o.p.s. disponovala již před zahájením prací na strategickém dokumentu množstvím podnětů, námětů, připomínek a plánovaných projektů, a to z dosavadní praxe (výzev, dotazů na podpořitelnost projektu...), spolupráce a komunikace se zástupci obcí.
- Před zahájením prací na samotném dokumentu SCLLD bylo realizováno dotazníkové šetření mezi zástupci obcí, které bylo následně aktualizováno a doplňováno, aby samotný dokument odrážel reálné potřeby regionu (již v roce 2014).
- K informování zástupců obcí a projednávání záměrů bylo využíváno také neformálních schůzek realizovaných u příležitosti některých jednání valné hromady Mikroregionu Litomyšlsko, kde se pravidelně schází většina starostů z regionu.
- Dále bylo využíváno osobních individuálních schůzek a dotazů, emailové komunikace i telefonických forem dotazování a konzultací.
- Potřeby jednotlivých obcí byly rovněž zohledněny zapracováním výsledků lokálních obecních strategických dokumentů, které odrážejí primární potřeby obyvatel obcí.

1.4.3.2 Zapojení podnikatelských a zemědělských subjektů

Podobně jako v případě obcí, i zde bylo pro přípravu strategického dokumentu využito námětů plynoucích z dosavadní praxe a komunikace ze zemědělskými družstvy, firmami a podnikateli. Dále byly podniknuty další kroky.

- Bylo realizováno dotazníkové šetření, kde byly zemědělské a podnikatelské subjekty osloveny spolu se zpravodajem MAS Litomyšlsko o.p.s. a pomocí emailové výzvy (již v roce 2014).
- V květnu 2014 byly také realizovány schůzky s tématem SCLLD z pohledu zemědělských i dalších podnikatelů a jejich potřeb a záměrů, které ses v SCLLD odrážejí. Bylo pozváno cca 170 subjektů přímo (emailem) a velké množství také prostřednictvím starostů měst a obcí nebo informacemi na vývěsních tabulích.

- MAS Litomyšlsko rovněž spolupracuje s Asociací soukromých zemědělců regionu Svitavy a Ústí nad Orlicí, odkud také pramení řada vstupů pro SCLLD.
- Zemědělská družstva a další subjekty byly dále oslovovány emailovou formou s konkrétními dotazy.

1.4.3.3 Zapojení neziskových organizací

Také v případě nestátních neziskových organizací měla MAS Litomyšlsko o.p.s. již informační základ pro SCLLD vytvořený vlivem praxe (předchozích výzev, neuspokojených nebo poptávaných projektů...), spolupráce a komunikace.

- Rovněž neziskové organizace byly vyzvány k participaci na SCLLD formou dotazníkového šetření, které bylo postupně aktualizováno a doplňováno.
- V květnu 2014 také proběhla setkání s neziskovými organizacemi na téma SCLLD (pozdáno cca 40 subjektů přímo emailem a velké množství také prostřednictvím starostů měst a obcí nebo informacemi na vývěsních tabulích).

1.4.3.4 Zapojení obyvatel

MAS Litomyšlsko o.p.s. realizovala v přípravném období před zahájením samotných prací na dokumentu dotazníkové šetření, do kterého se snažila zapojit co nejvíce respondentů. K tomuto využila již vytvořeného povědomí a také vytvořených informačních a distribučních kanálů.

Dotazníky byly občanům distribuovány prostřednictvím jednotlivých obecních úřadů spolu se zpravodajem MAS Litomyšlsko o.p.s., který již v minulosti byl takto distribuován a již si získal své čtenáře.

Dále byly obyvatelé vyzýváni k vyplnění dotazníků umístěných na internetových stránkách MAS a také na profilu na Facebooku.

1.5 Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie.

Jméno	Subjekt	Role a kompetence
Ing. Petr Vomáčka	MAS Litomyšlsko o.p.s.	Koordinátor týmu (koordinace týmu, metodické vedení, tvorba SCLLD)

Jana Dočkalová	MAS Litomyšlsko o.p.s.	Administrativní a terénní spolupráce, sběr a tvorba podkladů.
Ivona Cacková	MAS Litomyšlsko o.p.s.	Administrativní a terénní spolupráce, sběr a tvorba podkladů.
Lenka Vomáčková	MAS Litomyšlsko o.p.s.	Grafika (letáky, plakáty, pozvánky, grafické prvky v SCLLD)
Bc. Veronika Eliášová	MAS Litomyšlsko o.p.s.	Tvorba SCLLD
Ing. Luděk Beneš	Metod Konzult IPM, s.r.o.	Metodická podpora týmu

1.6 Popis způsobu vyhodnocování ISÚ

MAS Litomyšlsko o.p.s. v současné době provádí monitoring realizovaných projektů spolufinancovaných z Programu Rozvoje Venkova osa IV LEDAER a má tedy vypracovány postupy a principy monitoringu, a to včetně formalizace v podobě interních směrnic.

Monitoring projektů se skládá ze tří fází:

1. monitoring realizace projektů;
2. monitoring v době udržitelnosti projektů;
3. souhrnný monitoring realizace projektů (evaluace realizace strategie).

Vytvořené postupy jsou vytvořeny dle dosavadních podmínek Programu Rozvoje Venkova osy IV LEDAER. V případě potřeby je ale MAS Litomyšlsko o.p.s. připravena své postupy přepracovat nebo diferencovat v závislosti na podmínkách jednotlivých zdrojů financování.

1.6.1 Monitoring realizace projektů

Každý projekt jednotlivě je v souladu s interními směrnicemi monitorován minimálně třikrát:

- před realizací (výchozí stav);
- během realizace – průběh realizace (jako prevence vzniku chyb v realizaci nebo financování projektu);

- po realizaci projektu (konečný stav a jeho soulad s podmínkami dotace a povinnými indikátory).

Z každého monitoringu je pořizován písemný i vizuální záznam. Vždy je kontrolován soulad skutečnosti se žádostí o dotaci podanou žadatelem. Tento monitoring provádí zaměstnanci kanceláře MAS Litomyšlsko o.p.s.

1.6.2 Monitoring v době udržitelnosti

Každý projekt je dle dosavadních podmínek monitorován minimálně 1x ročně, a to za účelem zachování podmínek udržitelnosti (dodržení kritérií výběru i indikátorů projektu).

Každý příjemce podpory nebo subjekt, který výstupy projektu převzal je povinen minimálně 1x ročně předkládat MAS Litomyšlsko o.p.s. monitorovací zprávu na standardizovaném formuláři (obsahuje požadavky na písemné i fotografické materiály o projektu), a to v souladu s dosavadními podmínkami Programu Rozvoje Venkova osy IV LEDAER. Tímto způsobem je zajištěna udržitelnost výstupů a účelu projektu, a to minimálně dle podmínek poskytovatele dotace.

Případné dotazy či problémy s vypracováním monitorovací zprávy je možné konzultovat se sekretariátem MAS Litomyšlsko o.p.s., který poskytne informace ke správnému vyplnění.

1.6.3 Souhrnný monitoring projektů (evaluace)

Monitorování zabezpečuje dohled nad tím, aby finanční prostředky byly využity maximálně efektivně k naplnění cílů, které byly stanoveny strategií rozvoje území. Tento proces je také formalizován interní metodikou.

Vyhodnocování strategického dokumentu MAS Litomyšlsko o.p.s. doposud probíhá ročním monitorováním dosahování monitorovacích ukazatelů.

Evaluace vychází ze souhrnných dat o realizovaných projektech, které má MAS Litomyšlsko o.p.s. k dispozici a z dat a informací získaných z monitorovacích zpráv (viz 1.6.1 Monitoring realizace projektů a 1.6.2 Monitoring v době udržitelnosti). Každý z těchto projektů totiž představuje dílčí aktivitu a prvek směřující k naplnění cílů a indikátorů strategie celého regionu.

Takto získaná data jsou souhrnně zpracována a konfrontována s cíli a indikátory stanovenými strategickým dokumentem.

Výsledky evaluace a vyhodnocování jsou zveřejňovány na internetových stránkách MAS Litomyšlsko o.p.s.

2 Analytická část

2.1 Vyhodnocení území

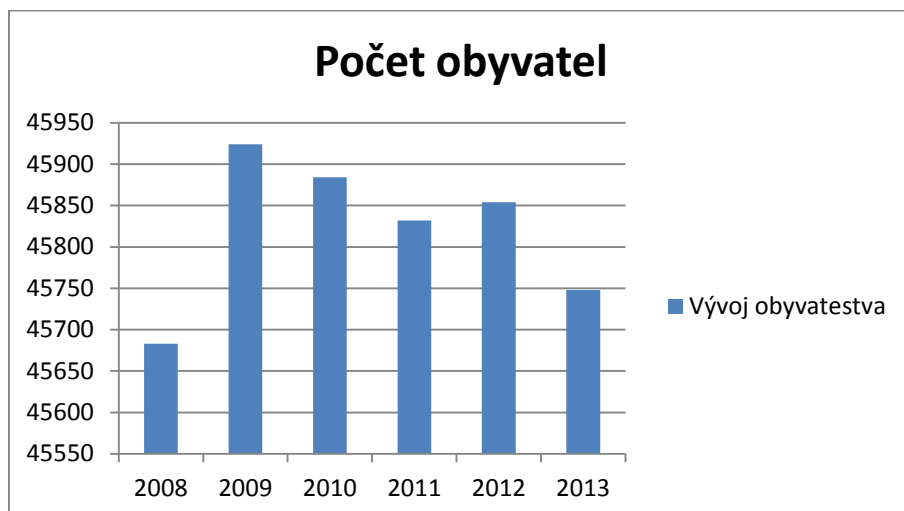
2.1.1 Obyvatelstvo

Evropská populace v posledních letech prodělává výrazné změny ve struktuře, což se týká i ČR. Ani region MAS v tomto směru není výjimkou, byť v malém měřítku.

Počet obyvatel v MAS Litomyšlsko						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel k 31.12. - celkem	45683	45924	45884	45832	45854	45748
Počet obyvatel k 31.12. - ženy	23210	23292	23257	23246	23223	23164
Počet obyvatel k 31.12. - muži	22473	22632	22627	22586	22631	22584
Pohyb obyvatel v MAS Litomyšlsko						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Živě narození celkem	534	503	492	471	497	480
Zemřelí celkem	417	419	471	460	422	454
Přistěhovalí celkem	1180	1092	875	981	904	938
Vystěhovalí celkem	964	935	936	963	957	1070

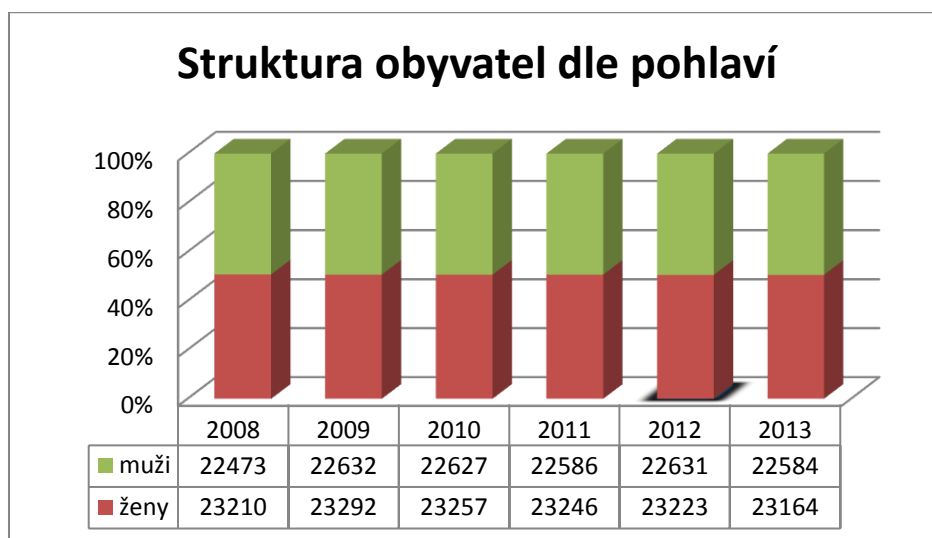
Tab.: Celková struktura a pohyb obyvatel v oblasti

V současné době žije v oblasti působení organizace MAS Litomyšlsko přes 45 a půl tisíce obyvatel. Vývoj od roku 2008 ukazuje na střídání se růstu i poklesu počtu obyvatel v jednotlivých letech přičemž celkově má křivka od roku 2009 klesající tendenci. Nicméně úbytek obyvatel není extrémně výrazný a pohybuje se do sta obyvatel za rok. Nárůst počtu obyvatel se objevuje především u obcí s 500 – 1000 obyvateli. Mezi obce s nejvyšším nárůstem obyvatel patří obec Janov, kde od roku 2008 přibylo celkem 73 obyvatel. Naopak pokles obyvatel se nejčastěji objevuje u obcí do 200 obyvatel a také u obcí s 200-500 obyvateli. Neustále klesající počet obyvatel má i město Vysoké Mýto.

Graf: počet obyvatel v letech 2008-2013

Příznivě se jeví struktura obyvatel při rozdělení podle pohlaví. Zastoupení mužů a žen je téměř vyrovnané, přestože větší podíl připadá na ženy. Toto rozdělení zůstává v posledních 5 letech neměnné.

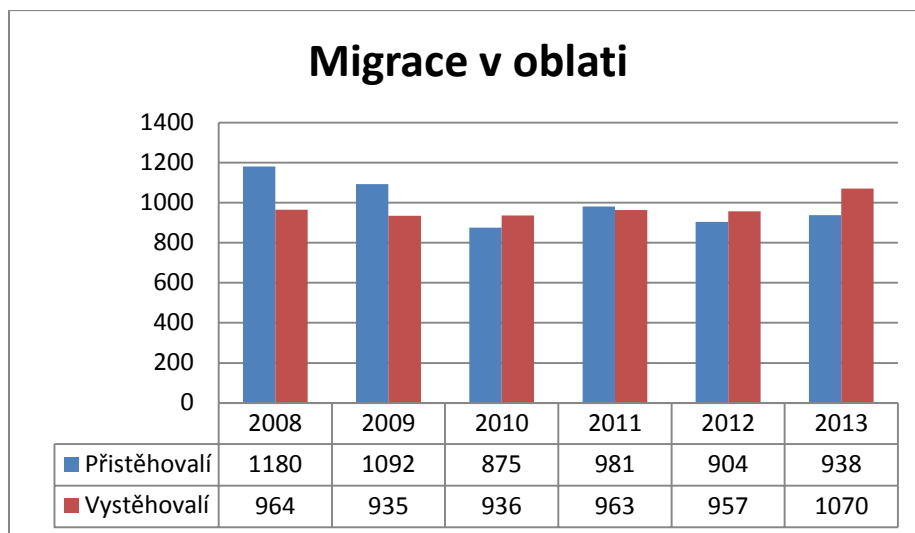

Graf: Struktura obyvatel dle pohlaví

2.1.1.1 Vývoj osídlení

Vývoj osídlení v oblasti především závisí na ekonomickém rozvoji regionu, ze které plynou pracovní příležitosti a ekonomická úroveň obyvatelstva. Právě pracovní příležitosti spolu s možností dostupného bydlení a dobrou dopravní obslužností patří k hlavním důvodům vnitrostátní migrace. Vzhledem k relativní neatraktivnosti toho území související s výše

uvedenými body, oblast zaznamenává negativní migrační vliv. Na základě dat z minulých období a z demografického vývoje můžeme předpokládat neustálé zrychlování tohoto trendu. Této situaci je třeba věnovat patřičnou pozornost a snažit se jí zabránit, aby nedocházelo k odchodu mladé kvalifikované populace a zániku tradičního způsobu života v obcích i obcí samotných.

Graf: Migrace na území působnosti MAS

2.1.1.2 Věková struktura

Současným demografickým trendem je populační stárnutí. Ten se projevuje i v regionu MAS. Z ekonomického a sociálního hlediska jde o změnu, která má dopad na ekonomickou zátěž obyvatelstva v produktivním věku. Změny věkové struktury za posledních 20 let jsou více než markantní. Počet obyvatel v postproduktivním věku stoupá a získává v celé populaci stále větší podíl.

Detailní přehled současného stavu struktury dle jednotlivých obcí podává tabulka níže.

Obyvatelstvo MAS Litomyšlsko k 31. 12. 2013						
Obec název	Celkem	Muži	Ženy	0–14 let	15–64 let	65+
Benátky	369	165	204	64	259	46
Bohuňovice	112	56	56	9	80	23
Bor u Skutče	146	71	75	20	96	30
Bučina	228	112	116	43	137	48
Budislav	432	225	207	63	299	70
Cerekvice nad Loučnou	841	407	434	124	596	121
České Heřmanice	550	270	280	82	383	85
Čistá	967	479	488	191	642	134
Desná	333	174	159	54	218	61
Dolní Újezd	1 983	979	1 004	299	1 350	334
Hluboká	196	98	98	28	133	35

Horky	120	58	62	26	74	20
Horní Újezd	424	216	208	72	277	75
Hrušová	332	170	162	40	242	50
Chmelík	181	92	89	20	134	27
Chotěnov	127	63	64	16	86	25
Chotovice	129	64	65	18	91	20
Janov	997	474	523	184	678	135
Jarošov	180	94	86	32	121	27
Javorník	261	135	126	42	171	48
Leština	300	154	146	53	192	55
Libecina	174	90	84	28	115	31
Litomyšl	10 137	4 871	5 266	1 471	6 804	1 862
Lubná	998	507	491	147	669	182
Makov	327	163	164	46	222	59
Morašice	721	368	353	110	503	108
Němčice	961	501	460	180	651	130
Nová Sídla	218	100	118	31	139	48
Nová Ves u Jarošova	67	35	32	11	39	17
Nové Hradky	313	165	148	44	215	54
Osík	1 038	527	511	170	717	151
Otradov	285	150	135	43	193	49
Perálec	242	124	118	28	167	47
Poříčí u Litomyšle	450	245	205	77	313	60
Proseč	2 138	1 074	1 064	311	1 420	407
Příluka	172	81	91	28	123	21
Pustina	67	34	33	6	38	23
Řídký	71	37	34	6	53	12
Sebranice	984	505	479	187	657	140
Sedliště	251	126	125	44	176	31
Sloupnice	1 697	825	872	245	1 117	335
Strakov	224	103	121	30	163	31
Suchá Lhota	89	46	43	16	61	12
Tisová	571	276	295	88	379	104
Trstěnice	508	262	246	84	341	83
Tržek	155	80	75	11	105	39
Újezdec	90	45	45	21	56	13
Vidlatá Seč	276	142	134	33	204	39
Vlčkov	100	55	45	14	70	16
Vračovice-Orlov	185	100	85	29	129	27
Vysoké Mýto	12 436	6 080	6 356	1 997	8 372	2 067
Zádolí	89	50	39	12	58	19
Zálší	229	121	108	32	168	29
Zderaz	277	140	137	43	188	46
Celkem	45748	22584	23164	7103	30884	7761

Tab.: Věková struktura obyvatelstva MAS k 31.12.2013

Jedním ze základních ukazatelů populačního stárnutí je index stáří. Hodnota ukazatele se v poslední době značně zvyšuje a predikce dalšího vývoje ukazují na neustálé navyšování této hodnoty. Index stáří definuje poměr počtu obyvatel ve věku 60 a více let k počtu obyvatel ve věku 0-14 let. Nejhorší situace je evidentní v malých obcích, kde zůstává velký počet seniorů, zatímco mladí lidé se stěhují za prací a vyžitím do větších měst. Průměrně nejlepší hodnoty indexu stáří vykazují obce střední velikosti s 500 - 1000 obyvateli. Nejhorší situace je pak v obcích Hluboká, Pustina, Řídký a Tržek, kde je index nejvyšší a je vysoko

nad průměrem oblasti. Nejnižší index stáří mají obce Suchá Lhota, Benátky, Sebranice, Sedliště a Janov.

Obyvatelstvo MAS index stáří dle počtu obyvatel v obcích			
Obce podle počtu obyvatel	1991	2001	2011
1-200	123	85	169
201-500	97	60	144
501-1000	78	54	118
1001-2000	84	60	147
2001-13000	77	64	151
Celkový index	84	62	145

Tab.: Index stáří v regionu (poč. ob. 60+/poč.ob. 0-14)

2.1.1.3 Vzdelanostní struktura

Na území působnosti MAS Litomyšsko je možné získat základní až vyšší odborné vzdělání. V oblasti se nenachází instituce Vysoké školy či Univerzity, které by poskytovala vysokoškolské vzdělání.

Podrobnou strukturu vzdělanosti podle jednotlivých obcí popisuje tabulka níže. Data o úrovni nejvyššího ukončeného vzdělání se týká obyvatel starších 15 let.

Obyvatelstvo MAS Litomyšsko- struktura vzdělanosti												
Obec název	Celkem	Muži	Ženy	Bez vzdělání	Základní vzdělání: vč. Neukončeného	vzdělání vč. vyučení (bez	Úplné střední (s maturitou)	Nástavbové studium	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Bakalářské vzdělání	Magisterské vzdělání
Benátky	350	158	192	1	56	100	84	11	8	20	4	16
Bohuňovice	113	53	60	1	17	40	21	4	0	12	3	7
Bor u Skutče	148	73	75	0	36	57	25	2	1	7	1	6
Bučina	208	102	106	0	28	80	34	3	2	13	1	12
Budislav	449	233	216	1	94	146	83	4	8	38	4	34
Cerekvice nad Loučnou	819	408	411	2	113	285	190	17	11	47	8	38
České Heřmanice	533	259	274	0	61	192	122	13	9	30	6	24
Čistá	912	454	458	0	176	314	169	15	8	30	9	21
Desná	320	165	155	1	59	107	74	9	4	15	4	9
Dolní Újezd	1952	967	985	2	331	612	456	47	30	143	34	109
Hluboká	194	98	96	1	56	92	21	0	1	3	1	1
Horky	108	51	57	0	25	26	29	1	3	3	1	2
Horní Újezd	431	222	209	2	97	133	75	9	9	20	6	14
Hrušová	322	164	158	2	32	123	82	5	6	20	5	14

Chmelík	173	89	84	0	35	70	34	3	3	6	0	6			
Chotěnov	132	65	67	0	31	43	25	1	1	10	3	5			
Chotovice	133	63	70	0	27	49	15	4	0	3	0	3			
Janov	957	455	502	1	188	308	174	23	17	38	8	30			
Jarošov	196	101	95	0	32	63	43	6	2	13	6	7			
Javorník	247	128	119	0	33	83	59	7	3	16	3	13			
Leština	267	132	135	2	60	100	42	3	3	12	5	7			
Libecina	171	89	82	0	31	74	26	3	0	4	1	3			
Litomyšl									17						
Lubná	10154	4861	5293	15	1460	2583	2538	330	6	1231	186	1025			
Lubná	1007	513	494	1	201	343	191	21	7	55	10	43			
Makov	321	155	166	0	51	96	85	5	8	24	8	16			
Morašice	663	336	327	2	98	240	156	13	7	46	10	36			
Němčice	935	487	448	5	124	340	185	27	9	44	7	34			
Nová Sídla	230	108	122	0	53	81	40	3	2	8	3	5			
Nová Ves u Jarošova	61	33	28	0	15	17	14	0	2	0	0	0			
Nové Hrady	284	152	132	0	58	112	52	7	0	14	2	12			
Osík	1011	518	493	0	171	321	237	23	12	70	12	58			
Otradov	282	149	133	1	42	126	48	1	2	12	3	9			
Perálec	234	125	109	1	46	106	28	6	0	15	4	11			
Poříčí u Litomyšle	456	251	205	0	78	160	93	8	6	20	7	13			
Proseč	2083	1037	1046	11	416	743	379	31	25	96	13	81			
Přiluka	179	86	93	1	24	52	53	2	1	11	2	9			
Pustina	72	37	35	0	11	23	19	1	1	3	0	3			
Řídký	75	39	36	0	15	24	13	5	1	7	0	7			
Sebranice	950	480	470	3	166	268	208	19	18	63	10	52			
Sedliště	234	120	114	0	40	81	45	5	1	9	1	8			
Sloupnice	1707	814	893	4	265	572	337	33	19	84	13	69			
Strakov	207	102	105	1	38	81	33	3	2	14	2	12			
Suchá Lhota	84	40	44	0	8	29	14	6	2	8	1	7			
Tisová	554	269	285	0	76	200	118	13	13	41	9	32			
Trstěnice	509	260	249	0	90	179	93	6	8	43	7	35			
Tržek	164	83	81	0	28	65	33	5	3	7	2	4			
Újezdec	91	48	43	0	13	34	15	3	1	5	0	5			
Vidlatá Seč	273	141	132	1	42	100	64	3	3	19	5	14			
Vlčkov	98	51	47	1	19	31	25	3	0	3	1	2			
Vračovice-Orlov	182	100	82	0	28	64	46	1	1	9	4	5			
Vysoké Mýto									17						
Zádolí	12428	6047	6381	46	1657	3564	3063	369	9	1093	167	906			
Zádolí	91	51	40	0	14	43	14	0	1	1	1	0			
Zálší	235	120	115	3	33	87	53	4	3	12	3	9			
Zderaz	276	137	139	2	50	111	44	4	5	9	2	7			
Celkem	45265	22279	22986	11	1397	64	4	7048	3	10219	1150	7	3579	608	2910

Tab.: Vzdělanostní struktura podle jednotlivých obcí

V porovnání s celostátním průměrem z roku 2011 je oblast Litomyšlska v úrovni nejvyššího dosaženého vzdělání podprůměrná. Procentuálně vychází vyšší úroveň vzdělanosti u obcí s nejvyšším počtem obyvatel. Úplné porovnání různých velikostí obcí a úrovně vzdělanosti poskytuje tabulka.

Obyvatelstvo MAS Litomyšlsko- vzdělanost vyjádřená v %, dělení podle počtu obyvatel									
Obce podle počtu obyvatel	Bez vzdělání	Základní vzdělání: vč. Neukončeného	Střední vzdělání vč. vyučení (bez maturity)	Úplné střední (s maturitou)	Nástavbové studium	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Bakalářské vzdělání	Magisterské vzdělání
1-200	0,19	21,65	41,71	22,58	2,33	1,12	5,35	1,26	3,82
201-500	0,37	20,08	40,82	22,67	2,03	1,52	6,29	1,46	4,77
501-1000	0,22	18,67	39,76	24,19	2,50	1,71	6,53	1,26	5,16
1001-2000	0,14	19,61	37,44	24,74	2,51	1,38	7,13	1,40	5,65
2001-13000	0,30	15,14	29,86	27,21	3,40	1,72	11,29	1,71	9,38
Průměr celkem	0,24	19,03	37,92	24,28	2,55	1,49	7,32	1,42	5,76

Tab.: Procentuální vzdělanost v obcích

2.1.1.4 Shrnutí informací o obyvatelstvu

Z analýzy území vyplynul obdobný demografický vývoj jako u zbytku území ČR. Demografické stárnutí, úbytek narozených dětí jsou největšími činiteli ve změně struktury obyvatelstva. Tento jev je v současnosti nevyhnutelným, nicméně je nutné na změnu struktury obyvatelstva reagovat a plánovat s ohledem na budoucí i současné potřeby obyvatel.

Oblast se také podotýká s problémem migrace a zvýšeného počtu vystěhovaných obyvatel. Odchod obyvatel z regionu se týká především mladé schopné generace a je zapotřebí se snažit tomuto problému zamezit. Zkvalitnění občanské vybavenosti obcí a zvýšení možnosti pracovního uplatnění může naopak do regionu obyvatele přilákat.

V regionu jsou výrazné rozdíly mezi jednotlivými obcemi, celkově pak strádají obce s menším počtem obyvatel, naproti tomu obce střední velikosti s 500 - 1000 obyvateli prosperují. To vyžaduje podporu malých obcí směřující ke zlepšení současného stavu a udržení současného vývoje u ostatních obcí.

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
-------------------	-------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení počtu obyvatel ve středně velkých obcích. • Nízký populační úbytek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí populace • Migrace (odliv). • Úbytek narozených.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora vzdělanosti. • Zlepšení občanské vybavenosti. • Nové pracovní příležitosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Odliv kvalifikované mladé pracovní síly. • Nedostatečné kapacity sociálních služeb pro seniory. • Zvyšování ekonomické zátěže obyvatel a finanční náročnost sociálních služeb.

Protože život v regionu je vlastně smyslem celé této strategie, jsou jednotlivé cesty k jeho udržení nebo zkvalitnění rozebírány až v dalších kapitolách analytické části tohoto dokumentu.¹⁰

2.1.2 Technická infrastruktura

Obce podle velikosti	Obydlené domy	Technické vybavení		
		Kanalizace	Vodovod	Plyn
67-200	764	1,31%	92,02%	25,00%
201-500	1669	16,96%	92,57%	35,95%
501-1000	2126	30,71%	95,01%	44,78%
1001-2000	1299	6,08%	95,92%	53,27%
2001-12436	4504	74,62%	94,69%	72,76%

Pozn.: modrá barva naznačuje dostatečnou saturaci, červená naopak nedostatečnou (zdroj: ČSÚ, SCLLD 2011)

¹⁰ Zdrojem části 2.1.1 Obyvatelstvo je ČSÚ

Elektrifikace

Elektrifikace domácností v regionu je dostatečná, a to včetně kapacit přenosové soustavy. Řeší se pouze odlehlé lokality sloužící především rekreačním účelům a elektrifikace nové výstavby.

Vodovody

Připojení domácností na centrální zdroj vody je dostatečné (viz). V některých případech se může řešit individuální připojování na veřejný vodovod. Objekty nepřipojené na vodovod slouží buď rekreačním účelům nebo využívají individuální zdroje vody, kde jsou kontroly kvality vody řešeny rovněž individuálně.

V některých obcích se již objevuje potřeba oprav a rekonstrukcí dříve budovaných vodovodních řadů.

Kanalizace a čističky odpadních vod

Úroveň připojení kanalizací v regionu je relativně nízká. Vyšší saturaci mají pouze města Litomyšl a Vysoké máto (téměř 80 %) a obec Bučina, která je odkanalizována z 92 %. Pokud je v obci vybudována kanalizace, jsou odpadní vody zpracovávány v čističkách odpadních vod.

V regionu stále zůstává nadpoloviční většina obcí bez kanalizace a bez čističky odpadních vod.

Také ve městech a obcích s kanalizací, zůstává řada domácností nepřipojených. Děje se tak z nepřiměřeně vysokých nákladů na přípojku (např. vzhledem k vzdálenosti, nepříznivým geologickým a terénním podmínkám).

Některé neodkanalizované domácnosti využívají individuálních čističek odpadních vod, ale drtivá většina takových domácností využívá jímek a individuálního odvozu odpadních vod k ekologické likvidaci. Ne vždy je ale postupováno v souladu s předpisy, což představuje zátěž pro životní prostředí.

Obce bez kanalizace zpravidla nedisponují dostatečnými finančními prostředky k jejímu vybudování nebo spolufinancování v případě využití dotační podpory. Často jsou také řešeny

spory s občany, kteří se obávají zadlužení obce a vysokých provozních nákladů systému a s tím souvisejících cen stočného.

Plynovody

Jak je patrné z tabulky (viz výše), úroveň plynofikace je přímo úměrná velikosti obce/města. Řada obcí není plynofikována vůbec. Domácnosti bez plynové přípojky jsou vytápěny většinou individuálním tepelným zdrojem na tuhá paliva, což nepříznivě ovlivňuje životní prostředí. Navíc řada individuálních zdrojů tepla je zastaralá a představuje tak zvýšenou ekologickou zátěž ve srovnání se současnými technologiemi.

Veřejné osvětlení

V regionu se stále vyskytují obce, kde není vybudované veřejné osvětlení nebo není dobudované do všech částí obcí. V řadě obcí osvětlení již zastarává je nutná jeho obnova

Obecní rozhlas

Obecní rozhlas má k dispozici většina obcí, přičemž jeho stáří je různé. Některé obce využily v nedávné době dotačních titulů k vybudování nových obecních rozhlasů mnohdy bezdrátových a s domovními přijímači (cca 1/3 obcí). Štada obcí má ale k dispozici obecní rozhlas vyžadující rekonstrukci a obnovu. Dle dotazníkového šetření bylo zjištěno, že cca ¼ obcí nemá k dispozici obecní rozhlas vůbec.

2.1.2.1 Komunikace

Tato část strategického dokumentu se věnuje komunikacím v rámci obcí. Komunikace meziobecní popisuje podrobně kapitola 2.1.3.2. Dopravní infrastruktura.

2.1.2.1.1 Parkování

Vzhledem k povaze regionu (nízké hustotě zalidnění) obecně platí, že potíže s parkováním nejsou a místa pro parkování je vzhledem k počtu obyvatel dostatek. Ani ve větších městech jako Vysoké Mýto a Litomyšl s parkováním problém nebývá.

2.1.2.1.2 Stezky a vyhrazené pruhy

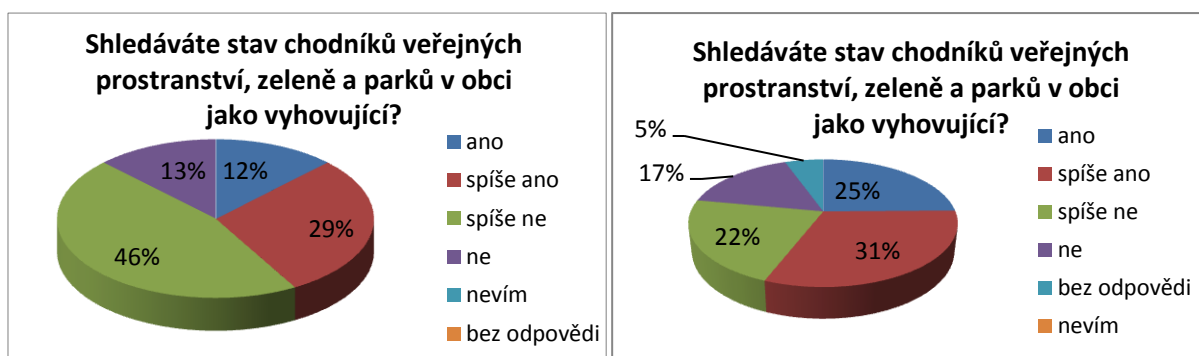
Vyhrazené pruhy pro pěší nebo cyklisty v regionu nejsou, a to ani ve větších městech. Existuje řada cyklostezek, které ale neslouží k dopravě uvnitř měst a obcí a bude se jim tedy

věnovat další text tohoto strategického dokumentu (kapitoly 2.1.3.2. Dopravní infrastruktura nebo 2.1.12 Turistický ruch).

2.1.2.1.3 Veřejná prostranství a komunikace v obcích

Veřejná prostranství, komunikace a chodníky, které jsou jejich součástí jsou nejen prostředkem dopravy, ale také společenským a estetickým prvkem a také prvkem, který rozhoduje o bez/bariérovosti prostor v obcích.

Budování komunikací a chodníků v obcích jsou jak podle názorů zástupců obcí, tak podle názorů občanů hlavními prioritami. Rovněž veřejná prostranství byla jak zástupci obcí, tak i občany hodnocena jako oblast, kterou by bylo třeba zlepšit. (viz 2.1.4.3 Shrnutí informací o občanské vybavenosti a službách). Velký prostor ke zlepšení zmíněných oblastí znázorňují také níže zobrazené grafy prezentující názory aktérů zjištěné dotazníkovým šetřením.

Pohled zástupců obcí vlevo, obyvatel vpravo

2.1.2.2 Shrnutí informací o technické infrastruktuře

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> Vysoký podíl připojených na vodovod, uspokojivá úroveň a stav elektrifikace. 	<ul style="list-style-type: none"> Nízká úroveň plynofikace a odkanalizování v malých obcích. Neexistence nebo špatný stav chodníků a komunikací v obcích. Bariéry pohybu postižených osob v obcích.

O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Případné dotační prostředky na eliminaci slabých stránek a hrozeb. • Využití OZE k energetickým účelům. • Podpora inovací a alternativ pro individuální i skupinové potřeby. • Zlepšení prostranství a cest vede k lepší komunikaci a pospolitosti obyvatel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potencionální potíže plynoucí z nízké úrovně plynofikace a odkanalizování obcí. • Pro starší se obce stanou nepochůzné. • Horší se pocit bezpečnosti obyvatel a návštěvníků v obcích s horšími komunikacemi a prostranstvími.

Veškeré slabé stránky a hrozby týkající se technické infrastruktury jsou řešitelné investicemi do dané oblasti, a to v některých případech finančně velmi nákladnými.

- U malých projektů rekonstrukcí, dobudování infrastruktury, veřejných prostranství apod. se předpokládá možné využití dotačních prostředků distribuovaných na základě LEADER. V tomto má MAS velké zkušenosti.
- Nákladnější projekty celých řešení např. odkanalizování, plynofikace apod. jsou řešitelné výhradně s přímou podporou dotačními prostředky mimo LEADER. V mnoha obcích však nebude možné ani toto, protože není v jejich silách z obecního rozpočtu ani spolufinancování dotační investice.

2.1.3 Doprava

2.1.3.1 Dopravní obslužnost

Města jako Vysoké Mýto, Litomyšl nebo Proseč nemají potíže s dopravní obslužností a vzhledem k jejich relativnímu významu v regionu se potíže ani neočekávají. Proto je zde primárně řešena dopravní obslužnost menších obcí.

Region je závislý na silniční dopravě, protože na železniční síť je napojena jen malá skupinka obcí (viz níže).

V Pardubickém a Královéhradeckém kraji funguje integrovaný regionální dopravní systém, který umožňuje při zakoupení jízdenky u jednoho dopravce také přestupy a cestování spoji jiných dopravců, a to i při přestupech autobus/železnice a naopak.

Vysokou závislost občanů na dopravní obsluze demonstruje níže zobrazená tabulka, která znázorňuje, kolik procent osob (ze všech obyvatel) obcí denně dojíždí za zaměstnáním nebo vzděláním. Nutno podotknout, že uvedené poměry vycházejí z celkového počtu obyvatel (včetně malých dětí, pečujících maminek, důchodců...) a tedy poměr vztažený k produktivnímu a studijnímu věku by byl podstatně vyšší.

Pokud základnu obyvatel pro výpočet očistíme o děti do 5 let a o osoby nad 60 let, dosahuje poměr dojíždějících osob cca 41 %, a to stále v základně zůstávají započítány 6-ti leté děti a pečující maminky další skupiny osob (zdravotně postižení...), pro které je dojíždění nerelevantní.

Obec	Poměr dojíždějících osob	Obec	Poměr dojíždějících osob
Benátky	38,9%	Nová Sídla	32,6%
Bohuňovice	34,5%	Nová Ves u Jarošova	36,1%
Bor u Skutče	26,4%	Nové Hrady	25,7%
Bučina	28,8%	Osík	28,0%
Budislav	27,4%	Otradov	24,1%
Cerekvice nad Loučnou	26,6%	Perálec	26,5%
České Heřmanice	26,1%	Poříčí u Litomyšle	33,3%
Čistá	27,5%	Proseč	15,3%
Desná	30,3%	Příluka	26,8%
Dolní Újezd	28,1%	Pustina	13,9%
Hluboká	14,4%	Řídký	30,7%
Horky	38,9%	Sebranice	32,2%
Horní Újezd	29,2%	Sedliště	37,2%
Hrušová	25,5%	Sloupnice	20,9%
Chmelík	47,4%	Strakov	28,5%
Chotěnov	31,1%	Suchá Lhota	59,5%
Chotovice	24,1%	Tisová	23,8%
Janov	38,1%	Trstěnice	30,5%
Jarošov	32,7%	Tržek	38,4%
Javorník	28,3%	Újezdec	30,8%
Leština	21,7%	Vidlatá Seč	35,5%
Libecina	14,0%	Vlčkov	38,8%
Litomyšl	13,2%	Vračovice-Orlov	27,5%
Lubná	37,4%	Vysoké Mýto	9,9%
Makov	40,8%	Zádolí	23,1%
Morašice	31,8%	Zálší	25,5%
Němčice	27,1%	Zderaz	26,1%

Zdroj: ČSÚ, SLDB (sčítání lidu, domů a bytů) 2011

2.1.3.1.1 Autobusová doprava

Region MAS je silně závislý na autobusové dopravě provozované soukromými společnostmi, protože železnice do regionu zasahuje jen okrajově. Přitom cestování za prací, vzděláním, zbožím, službami apod. je vzhledem k jejich absenci v malých obcích (kterých je v regionu většina) nezbytné.

Samotná úroveň obslužnosti obcí autobusy se v regionu velmi liší. Níže zobrazená tabulka ukazuje počty autobusových spojů, které průměrně projedou obcemi v pracovní den (v obou směrech). Města Vysoké Mýto, Litomyšl a Proseč zde řešeny nejsou, protože jejich dopravní obslužnost je dostatečná. Podobně jsou na tom také některé větší obce a obce, které jsou na hlavních trasách autobusových linek (byť jsou některé velmi malé).

Název obce	Počet autobusových spojů za den	Název obce	Počet autobusových spojů za den
Benátky	25	Nová Sídla	16
Bohuňovice	24	Nová Ves u Jarošova	16
Bor u Skutče	15	Nové Hrady	52
Bučina	16	Osík	24
Budislav	40	Otradov	26
Cerekvice nad Loučnou	52	Perálec	32
České Heřmanice	42	Poříčí u Litomyšle	23
Čistá	31	Proseč	N/A
Desná	29	Příluka	27
Dolní Újezd	101	Pustina	9
Hluboká	9	Řídký	22
Horky	3	Sebranice	26
Horní Újezd	16	Sedliště	23
Hrušová	42	Sloupnice	50
Chmelík	26	Strakov	27
Chotěnov	16	Suchá Lhota	17
Chotovice	23	Tisová	20
Janov	34	Trstěnice	27
Javorník	32	Tržek	18
Jarošov	16	Újezdec	2
Leština	23	Vidlatá Seč	16
Libecina	20	Vlčkov	7
Litomyšl	N/A	Vračovice-Orlov	30
Lubná	44	Zádolí-Stříhanov	14
Makov	19	Zálší	30
Morašice	25	Zderaz	28
Němčice	51	Vysoké Mýto	N/A

Zdroj: www.idos.cz (pozn.: počty spojů jsou průměrné ve všední den, v různých dnech se počet spojů liší)

Nutno podotknout, že autobusová doprava je silně dotována obcemi i krajem, ale i za této situace jsou některé spoje na hranici návratnosti a jsou tak v ohrožení.

2.1.3.1.2 Vlaková doprava

Většina regionu je bez vlakového spojení. Do regionu zasahuje pouze železnice od Chocně přes Vysoké Mýto do Litomyšle (terminální stanice). Tato trať může obsloužit města a obce: Vysoké Mýto, Džbánov (není součástí území MAS), Hrušová, Cerekvice nad Loučnou, Řídký, Tržek a Litomyšl včetně některých místních částí.

2.1.3.1.3 Bezmotorová doprava

Region je protkán sítí cyklostezek, kterých je co do počtu 24 a co do své délky měří několik set kilometrů. Problémem může být, že většina jejich délky vede po silnicích sdílených s dalšími formami dopravy. Naštěstí jde o silnice nižších tříd s relativně nižším provozem.

Přesto je v regionu poptávka po budování cyklostezek, které by umožnili rozšíření cestovního ruchu z jeho hlavních center do širokého regionu.

Dále byla zaznamenána velká poptávka po cyklostezkách užitkových a nikoli turistických. Ty by měly spojovat zejména obce, mezi kterými pravidelně cestují například děti do svých škol nebo zaměstnanci za prací. Vybudování takových tras by přispělo ke zvýšení pružnosti dopravy, bezpečnosti osob a snížilo by závislost na veřejné dopravě.

2.1.3.1.4 Jiné formy dopravy

Ve městech Vysoké mýto a Litomyšl funguje městská hromadná doprava, která zajišťuje část obslužnosti také pro okolní obce.

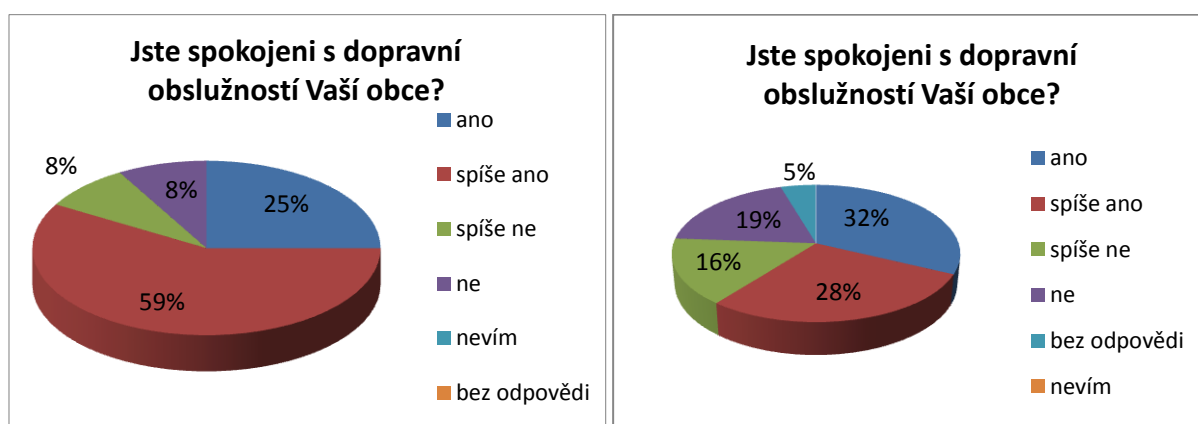
Ve městě Vysoké mýto dlouhodobě provozuje na svém území specifický druh přepravy určený pro seniory a osoby se sníženou mobilitou (tzv. „seniordoprava“). Provoz je zajišťován červeným křížem s podporou města. Tato forma dopravy je velmi oblíbená a bude podporováno její rozšíření na další území regionu.

Dále jsou k dispozici pro individuální přepravu služby soukromých taxislužeb.

2.1.3.1.5 Dopravní obslužnost obecně

Dopravní obslužnost je v regionu klíčovým faktorem, protože vzhledem k velikosti většiny obcí jsou obyvatelé nuceni cestovat za zbožím nebo službami, zdravotnictvím, úřad apod. do měst. Řada obyvatel by bez dostatečné dopravní obslužnosti nebyla schopná cestovat ani za zaměstnáním nebo do škol.

Z níže zobrazených grafů je patrný jistý prostor ke zlepšení, a to zejména u respondentů z řad občanů, kteří hodnotí dopravní obslužnost negativně nebo spíše negativně v 35 % případů (zatímco tento názor sdílí jen 16 % zástupců obcí).

Pohled zástupců obcí vlevo, pohled občanů vpravo

Z regionální poptávky vyplývá rovněž potřeba dobudování, dovybavení nebo rekonstrukcí autobusových zastávek, které ne vždy jsou zastřešené, ale také relativně často potřebují rekonstrukce a revitalizace (mimo jiné z důvodu opotřebení, zastarání nebo vandalizmu).

2.1.3.2 Dopravní infrastruktura

Tato část se věnuje nezbytnému předpokladu pro jakoukoli formu dopravy, kterým je dopravní infrastruktura.

Páteřní komunikací protínající region, a která má zásadní význam také pro celorepublikovou i mezinárodní dopravu je rychlostní silnice R35. Tato komunikace protíná celý region MAS, a to od Nejsevernějšího města (Vysoké Mýto), až po obec Janov, kde komunikace pokračuje dále. V celkovém měřítku představuje R35 severní alternativu dálnici D1, tedy propojení Čech a Moravy. Hlavní trasa vede mezi městy Hradec Králové a Olomouc, ale mimo jiné v těchto městech má návaznost na další klíčové komunikace včetně mezinárodní sítě silnic.

Dalšími významnými komunikacemi jsou silnice číslo 358 vedoucí z České Třebové, přes Litomyšl do Skutče a silnice číslo 360 z Ústí nad Orlicí do Poličky. Alternativní trasou propojující Litomyšl a Proseč (dále až Skuteč) je komunikace 359, která dopravně obsluhuje jižnější obce.

Všechny zmíněné komunikace procházejí dopravním uzlem, kterým je město Litomyšl., kde je tímto vlivem často velmi hustá doprava.

V severní části regionu je klíčovým uzlem město Vysoké Mýto, kde se kříží rychlostní silnice R35 a komunikace číslo 357 vedoucí z Chocně.

2.1.3.2.1 Plánované projekty dopravní infrastruktury

Nejvýznamnějším počinem v této oblasti je plánovaná rekonstrukce rychlostní silnice R35 včetně vybudování obchvatů měst Vysoké Mýto a Litomyšl.

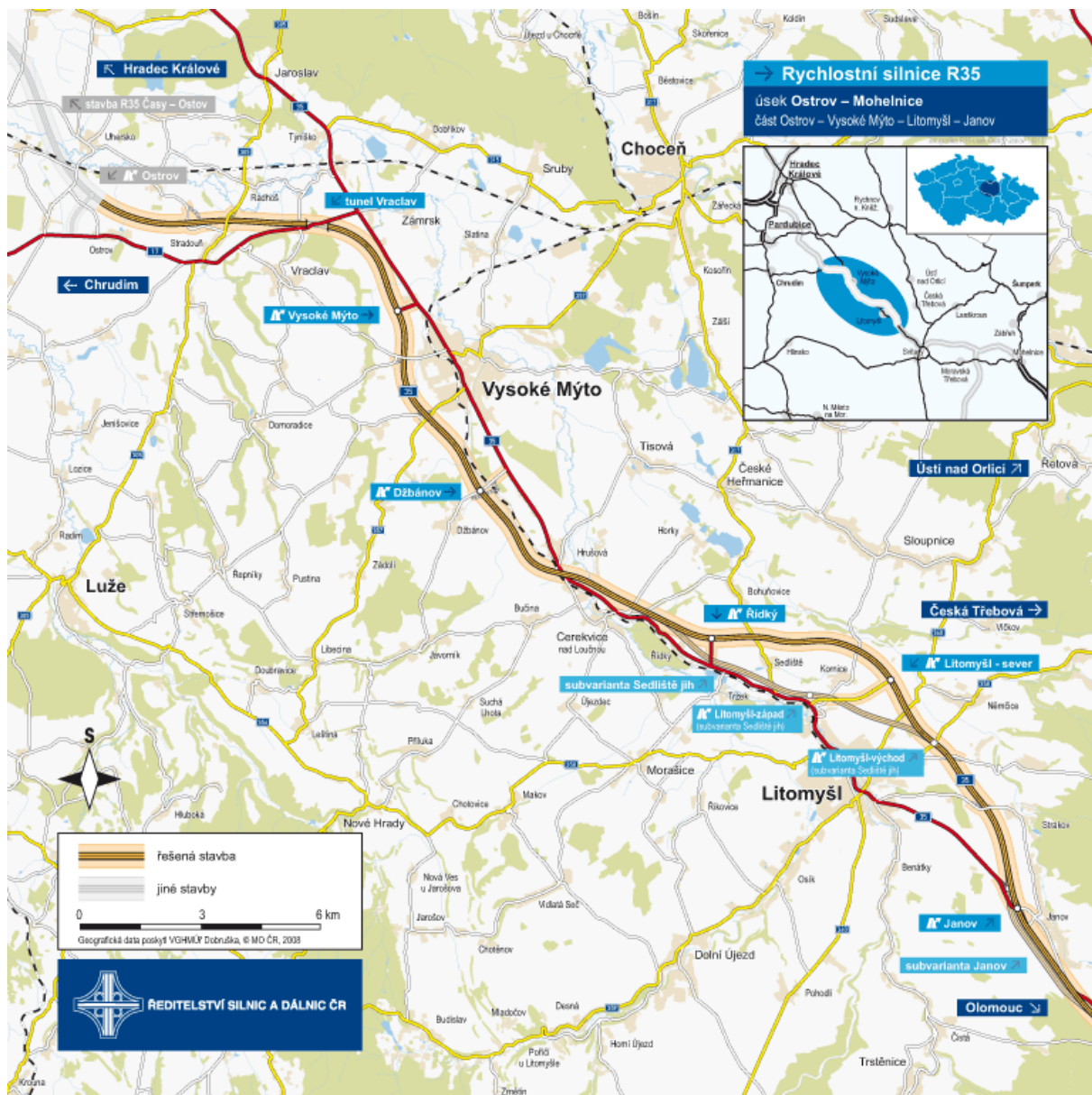
Projekt by měl být realizován během let 2017 až 2021.¹¹

Podobu rekonstrukce dojde k přetnutí některých tras křížících R35, čímž dojde ke komplikacím dopravě, prodloužení dojezdových vzdáleností a časů i k omezení dopravní obslužnosti. Po dobu rekonstrukce dojde také k dočasnému zatížení okolí stavby, a to zejména hlukem, prašností apod.

V této souvislosti dojde také ke změnám v navazující silniční síti. Realizace projektu bude také mít vliv na další život v dotčených obcích, a to zejména v oblasti dopravní obslužnosti, ale také ke změnám poptávky po zboží a službách plynoucí ze změn toků dopravy a tedy kupní síly. Nejvíce tuto skutečnost pocítí subjekty na dopravu přímo navázané (motoresty, čerpací stanice...). Na druhou stranu dojde k přesunu poptávky spojené s dopravou do nových míst.

V době vzniku této strategie je projekt stále ještě ve fázi příprav. Popis projektu znázorňuje následující mapa a související komentář.

¹¹ Zdroj: Příloha I - Tabulka č. 27: Seznam velkých projektů OPD (http://www.opd.cz/cz/OP_doprava_2014-2020 nebo přesněji www.opd.cz/Wings/userfiles/OPD2014-2020_P%C5%99%C3%ADlohy.zip)

Zdroj: <http://www.r35.eu/mapy/07-R35-usek-Ostrov-Janov-100131>

„...Mezi Vysokým Mýtem a Litomyšlí sleduje navržená trasa hlavní komunikační osy v území – stávající silnici I/35 a železniční trať. Mezi Hrušovou a Cerekvicemi trasa R35 tyto linie přechází, a dále vede v území severně od nich. U obce Řídký je navržená MÚK, za níž se trasa rychlostní komunikace R35 odklání od koridoru silnice I/35 a míří východním směrem severně od obcí Sedliště a Kornice. U obce Kornice je navržená další MÚK. Za touto křižovatkou trasa směřuje opět jihovýchodním směrem a vede západně od Strakova a východně od Janova, kde využívá stávající těleso silnice I/35 jako levou polovinu čtyřpruhové komunikace.

...

Umístění rychlostní silnice do řešeného území přirozeně zásadně ovlivní celý systém dopravních komunikací v této oblasti. V návaznosti na výstavbu tohoto úseku R35 mají být vybudovány přivaděče k Ústí nad Orlicí a České Třebové, jejichž výstavba byla jednou z podmínek, který umožnil stabilizaci vedení R35 v tzv. jižní variantě. Předpokládá se výstavba několika přeložek komunikací nižší třídy, jejich počet však není velký, neboť ve většině mimoúrovňových křižovatek bude rychlostní silnice R35 napojena na stávající silniční síť pouze krátkou spojkou k souběžné silnici I/35. Trasy těchto přeložek ještě nejsou definitivně dopracovány, jedná se vesměs o silnice II. třídy. Dále bude nutné vybudovat celou řadu přeložek stávajících komunikací a inženýrských sítí, přes které rychlostní silnice R35 přechází.

Po vybudování tohoto úseku rychlostní silnice R35 bude dokončena alternativní čtyřpruhová komunikace mezi Čechami a Moravou, což by mělo vést k částečnému odlehčení dnes přetížené dálnice D1 mezi Prahou a Brnem. Spojení Prahy se střední a severní Moravou je při použití rychlostní silnice o přibližně 30 km kratší než po dálnici D1.

V rámci celé trasy jsou posuzovány ještě dvě subvarianty, a to v prostoru severně od Litomyšle (Sedliště) a u obce Janov.

Subvarianta Sedliště – jih

Jedná se o vedení obchvatu Litomyšle v trase posuzované v rámci Oznámení tohoto záměru. Subvarianta se odpojuje ze základní trasy přibližně v km 50,1 a opět se napojuje v km 58,65. Tento úsek představuje km 13,0 až km 21,0 dle staničení používaném v Oznámení záměru.

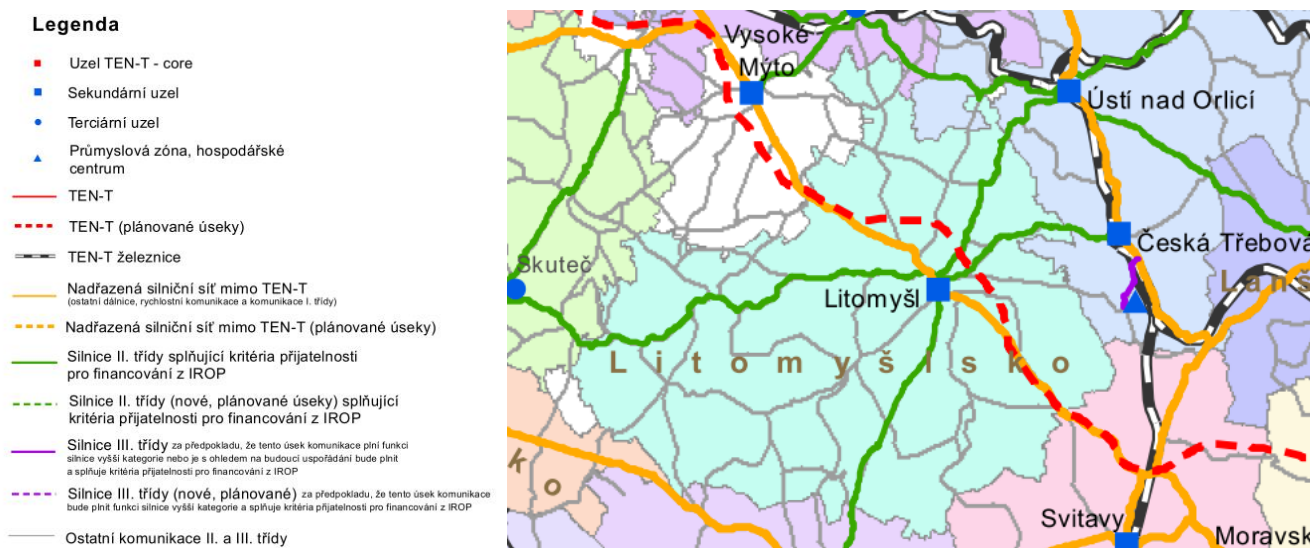
Subvarianta Janov

Jedná se o variantní řešení obchvatu Janova v km 62,0 až 66,0. Subvarianta oproti základní variantě nevyužívá stávající I/35 jako polovinu profilu vozovky, zachovává tak vybudovaný

obchvat Janova. Subvarianta je od základní varianty vzdálena asi 85 metrů, v blízkosti MÚK Janov se vzdálenost zvyšuje na maximálně 200 metrů.“¹²

Rekonstrukce rychlostní silnice R35 je jedním z projektů potenciálně financovatelných z dotačních prostředků Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Dále je předpoklad možného financování projektů na trasách silnic číslo 358 a 360 (viz obrázek níže).

Všechny zmíněné projekty dopravní infrastruktury během realizace budou představovat komplikace v oblasti dopravy (dojezdové vzdálenosti a časy) a životního prostředí.

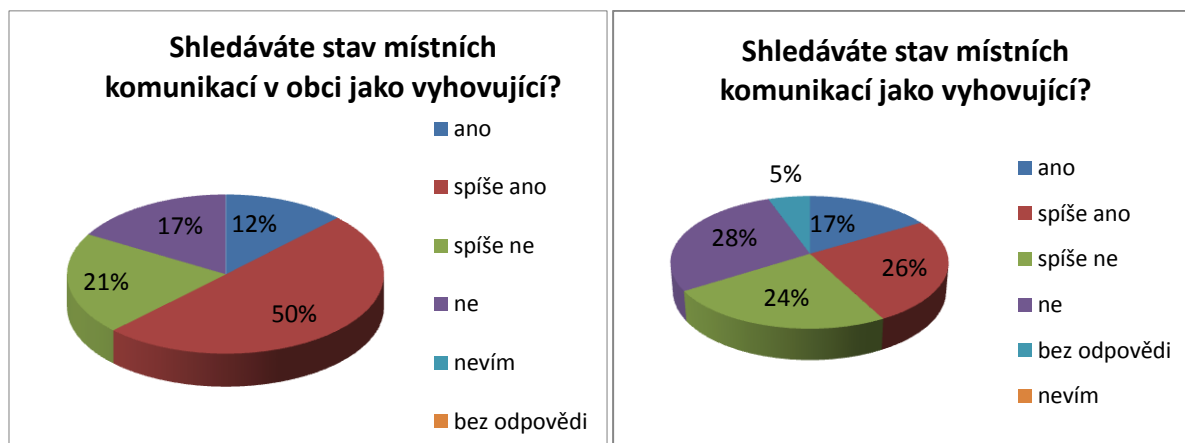
Zdroj: IROP 2014-2020 - příloha č. 4, (pozn.: Území MAS Litomyšlsko v podobě z roku 2013)

2.1.3.2.2 Místní komunikace

Kromě již zmíněných klíčových komunikací s nadregionálním významem je území působnosti MAS protkáno hustou sítí komunikací nižších tříd, které mají ale často potíže se stavem nebo zimní údržbou.

¹² Zdroj: <http://www.r35.eu/stavebni-useky/hradec-kralove%E2%80%93mohelnice/ostrov-mohelnice/description>

Dle šetření mezi regionálními činiteli je zřejmé, že 38 % zástupců obcí hodnotí stav místních komunikací negativně. Stejnou problematiku pak obyvatelé regionu vidí ještě vážněji, tzn. negativně hodnotí stav komunikací 52 % obyvatel.

Pohled zástupců obcí vlevo, pohled občanů vpravo

2.1.3.3 Shrnutí informací z oblasti dopravy

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> Dostatečně hustá silniční síť. 	<ul style="list-style-type: none"> Stav některých komunikací. Potíže s udržením dopravní obslužnosti. Problémy s financováním komunikací. Zátěž na obecní rozpočty na udržení dopravní obslužnosti.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“

<ul style="list-style-type: none"> • Zlepšení stavu komunikací s plánovanou rekonstrukcí komunikací vyšších tříd.. • Doprava organizovaná regionálními aktéry. • Alternativní formy místní dopravy (cyklodoprava...) – odlehčení motorové obslužnosti. • Zlepšení stavu 	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí závislost na dopravní obslužnosti. • Dopady na regionální dopravu v důsledku rekonstrukcí klíčových komunikací
---	--

- Eliminace dopadů na region v důsledku realizace klíčových infrastrukturních projektů není v možnostech MAS.
- Doprava organizovaná regionálními aktéry by mohla pomoci snížit závislost na dopravní obslužnosti zajišťované soukromými dopravci.
 - Hromadná (např. mikrobusy).
 - Individuální (tzv. „seniordoprva“, apod. podrobněji specifikovaná v části věnované sociálním službám)

Financování provozu je v určitém měřítku možné ze zdrojů lokálních aktérů (zejména pro malé obce ale obtížně). Případné pořizování dopravních prostředků je z místních zdrojů možné jen ve velmi malém měřítku (pro většinu obcí ale nereálné). Je zde tedy evidentní závislost na dotačních prostředcích, bez kterých je dopravní obslužnost některých obcí ohrožena.

- Stav komunikací a jejich financování je možné téměř výhradně z dotačních prostředků. Z rozpočtů obcí jsou možné jen relativně malé projekty (v závislosti na velikosti obce).

2.1.4 Vybavenost obcí a služby

2.1.4.1 Vzdělávání a volný čas

Infrastruktura pro vzdělávání a volnočasové aktivity je jedním z prvků občanské vybavenosti. Sama o sobě však k nabídce těchto služeb nestačí. Infrastruktura musí být využívána regionálními aktéry a komunitou.

Oblast vzdělávání a volného času je zde spojena z důvodu úzké provázanosti a velkého překryvu (zejména u aktivit mimo povinnou školní docházku, a to jak u dětí, tak u dospělých). Dohromady také usnadňují občanům sladění rodinného a pracovního života.

Podrobně jsou tyto oblasti rozpracovány v kapitolách 2.1.8 Vzdělávání a školství a 2.1.6.1. Volnočasové aktivity.

2.1.4.1.1 Veřejné knihovny

Důležitou oblastí z pohledu vzdělávání, volnočasových aktivit a komunitního života jsou veřejné knihovny, které kromě základních knihovnických služeb pořádají často také výstavy, přednášky, semináře, kulturní akce apod. V současné době působí veřejné knihovny v 52 městech a obcích z celkových 54.

2.1.4.2 Dostupnost zboží a služeb

2.1.4.2.1 Obchody a restaurace

Dostupnost zboží v malých obcích, jejichž velkým množstvím je charakteristické území MAS Litomyšlsko se dostupnost zboží omezuje na prodejny potravin a nejfrekventovanějšího smíšeného zboží. Ve více než v polovině obcí je k dispozici minimálně takováto prodejna. V řadě dalších obcí pak nabídku tohoto sortimentu zajišťuje mobilní prodej. Celkově tak je touto základní nabídkou zajištěno cca 80 % obcí. V obcích, kde takový sortiment dostupný není, je příčinou malá lokální poptávka, která nepostačuje k udržení existence obchodu nebo dobrá dostupnost větších měst (Vysoké Mýto a Litomyšl), kde jsou kromě potravin a základního smíšeného zboží nesrovnatelně širší možnosti včetně řady supermarketů.

Právě trend výjezdů z obyvatel obcí za nákupy do supermarketů ve městech ohrožuje i existenci malých a mobilních prodejen v obcích, které tak nestačí svými tržbami často pokrýt ani provozní náklady a jsou často podporovány za strany obcí, aby tak byla zachována

alespoň základní nabídka v omezených hodinách pro osoby neschopné dopravy za nákupy do měst.

Mezistupněm mezi těmito dvěma druhy sídel jsou z pohledu dostupnosti zboží a služeb obce nad 1000 obyvatel a město Proseč, kde je nabídka zboží i služeb udržitelná, i když znatelně užší než v případě větších měst.

Z pohledu komunitního života, ale také z pohledu infrastruktury pro cestovní ruch je důležitá vybavenost obcí restauračními zařízeními. Z pohledu komunitního života představují možnost pro setkávání obyvatel a pořádání kulturních akcí. Z pohledu cestovního ruchu pak stravovací a někdy také ubytovací služby.

Úroveň i forma restauračních zařízení v regionu se značně liší. Jsou podniky, které disponují kvalitním zázemím nabízejících teplou kuchyni a případně také ubytovací služby, ale ty najdeme převážně ve městech a obcích nad 1500 obyvatel. Výskyt zařízení podobné úrovně v menších obcích je vázán na turistický ruch, který kompenzuje nedostatek místní poptávky.

Další zařízení tohoto typu v regionu lze rozdělit do dalších dvou skupin. Dá se říci, že zařízení v obcích nad 400 obyvatel jsou zařízení relativně stabilizovaná a svou komunitní a kulturní akci plní i přes omezenou nabídku dalších služeb jako je teplá kuchyně. V menších obcích pak restaurace často mění provozovatele nebo nejsou provozovány dočasně nebo dlouhodobě vůbec. Také úroveň prostor těchto zařízení je v malých obcích různá (od kvalitního zázemí po vyhrazené prostory ve veřejných budovách.).

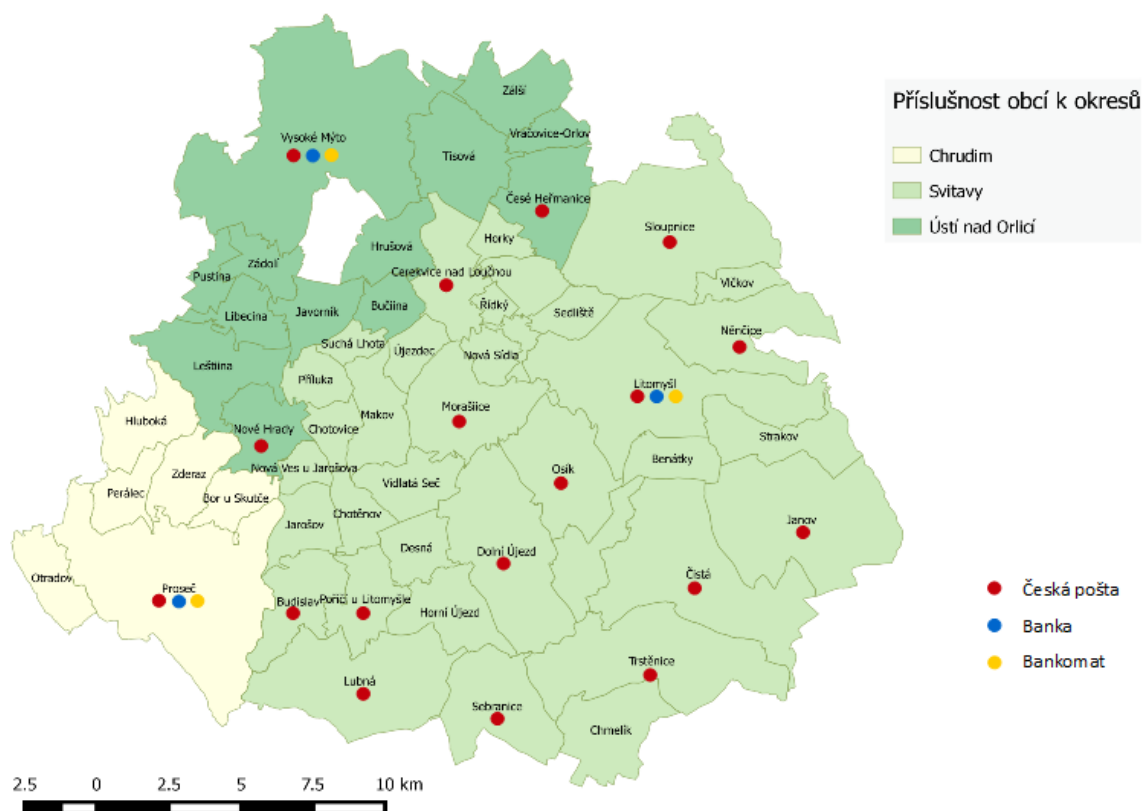
Zejména v menších obcích je zásadním faktorem iniciativní přístup provozovatele.

2.1.4.2.2 Doručovatelské a bankovní služby

Základní vybaveností v doručovatelských službách je stále ještě dostupnost služeb Česká Pošta, s.p., a to zejména z pohledu odesílatelů. Její pobočky se nachází 17 obcích a městech z 54 (31 %): Budislav, Cerekvice nad Loučnou, Čistá, Dolní Újezd, Janov, Litomyšl, Lubná, Morašice, Němčice, Nové Hrady, Osík, Poříčí u Litomyše, Proseč, Sebranice, Sloupnice, Trstěnice, Vysoké Mýto.

Z pohledu příjemců je celá oblast obsluhována kromě České pošty, s.p. obsluhována také řadou soukromých doručovatelských společností.

Co se týče bankovních služeb a dostupnosti bankomatů, jsou kromě poboček České Pošty k dispozici pouze ve městech Vysoké Mýto, Litomyšl a Proseč.

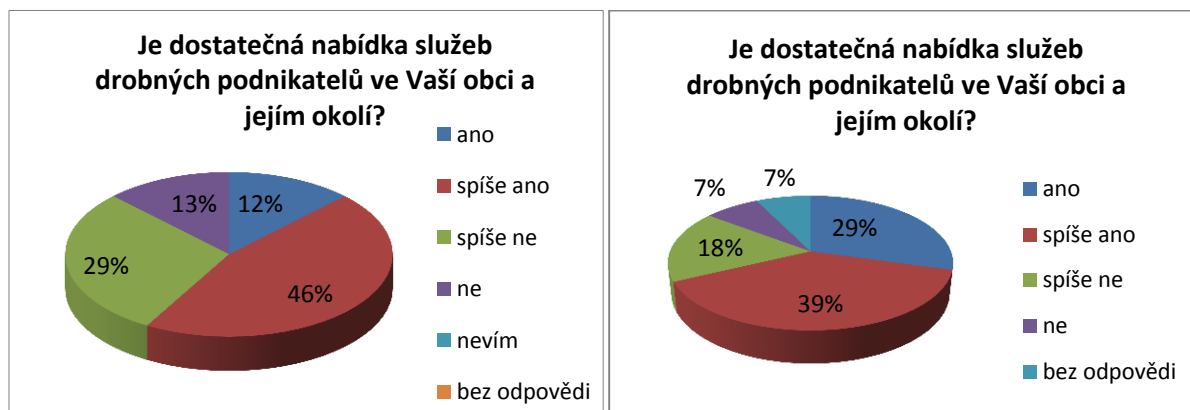

2.1.4.2.3 Řemeslnické služby

Na zjištění dostupnosti běžně využívaných služeb drobných podnikatelů se zaměřil realizovaný průzkum v regionu. Předmětem byly nejběžnější služby jako kadeřnictví, truhlářské práce, zednické práce a instalatérské práce.

Z pohledu zástupců obcí je nabídka zmíněných služeb relativně malá. Celých 13 % z nich hodnotí nabídku jako nedostatečnou a 29 % jako spíše nedostatečnou (celkem 42 % negativních odpovědí).

Občané jsou v tomto směru o něco skromnější a nabídku jako nedostatečnou hodnotí 7 % dotázaných a jako spíše nedostatečnou 18 % dotázaných.

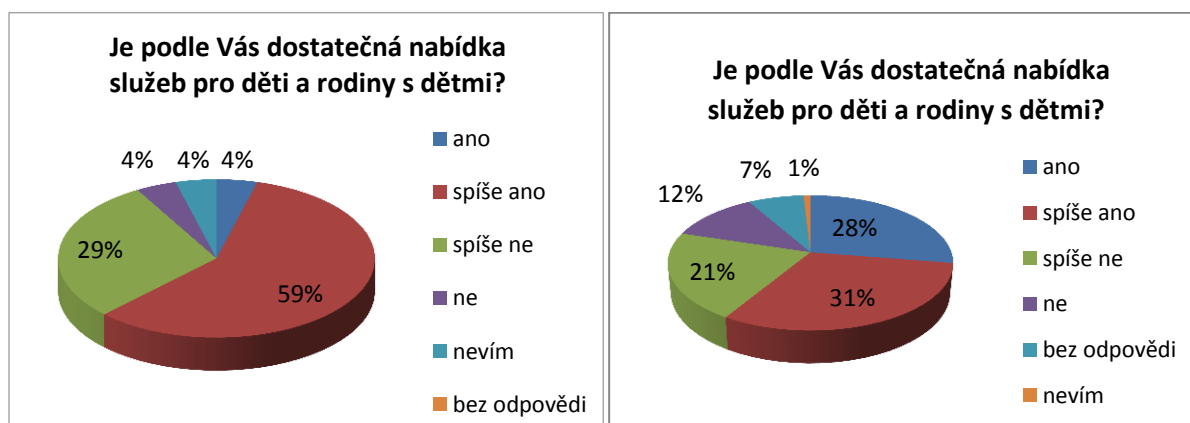
Pohled zástupců obcí vlevo, občanů vpravo

Podstatným atributem většiny z těchto služeb je to, že jsou často mobilní a mohou obsluhovat obyvatele více obcí tak, že přijedou za nimi bez fyzické provozovny v obci.

Rozdíly ve vnímání mohou být způsobeny tím, že na venkově ještě stále je řada obyvatel manuálně velice zručná (částečně také technicky vybavená) a s řadou činností si tak dokážou poradit bez služeb odborníka. Nevnímají tedy tolik jejich reálnou absenci, která je pro zástupce obcí evidentnější, protože mají přehled o podnikatelích v obci i okolí (z pohledu vedení obce i z pohledu obce jako konzumenta těchto služeb).

2.1.4.2.4 Služby pro rodiny s dětmi

Služby pro rodiny nebo občany s dětmi jsou na vysoké úrovni zejména ve městech Vysoké Mýto a Litomyšl, kde je kromě veřejných institucí k dispozici také celá řada soukromých aktivit mateřských center, center volného času apod. Ve městě Proseč u Skutče také funguje rodinné centrum, ale v podstatně menší míře. Aktivity soukromých subjektů a spolků závisejí na poptávce v daných městech nebo obcích. V tomto směru jsou malé obce poměrně málo zajištěné, což vyplývá i z výsledků dotazníkového šetření zobrazených v grafech níže.

Pohled zástupců obcí vlevo, občanů vpravo

Do oblasti služeb pro osoby s dětmi je možné zahrnout také aktivity školských zařízení a družin, které jsou podrobně popsány v kapitole 2.1.8 Vzdělávání a školství.

Problém těchto služeb je, že nejsou mobilní a jsou závislé na vybudovaných prostorách a infrastruktuře. Není tak možné, aby poskytovatel sídlící v jednom městě takto obsloužil i řadu dalších okolních obcí, jak je to možné u řady řemeslných služeb. Poskytovatelé jsou tedy závislí jen na malé lokální poptávce, která není schopna naplnit případnou nabídku, zatímco řemeslnické služby stahují poptávku z širšího okolí díky.

Řada obcí se snaží absenci služeb suplovat budováním veřejné infrastruktury (zejména společenských prostor a dětských hřišť), kde se ve velké míře úspěšně podařilo aplikovat metodu LEADER. Obce a iniciativy v obcích se také snaží pořádat akce pro děti a mládež.

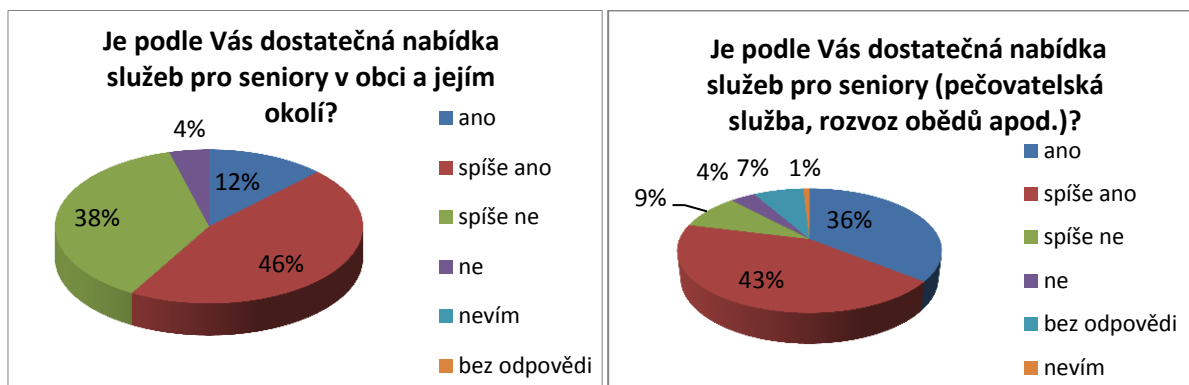
2.1.4.2.5 Služby pro seniory a jinak znevýhodněné obyvatele

V této části strategického dokumentu se omezíme na pohled místních aktérů a obyvatel regionu. Podrobné informace o sociálních a zdravotnických službách v regionu jsou k dispozici v kapitole 2.1.6 Život v obcích.

Průzkum se zaměřil na služby pro seniory, kterých v regionu stále vlivem stárnutí populace přibývá, ale reálně jsou tyto služby dostupné i jinak znevýhodněným občanům (z důvodu tělesného nebo mentálního postižení...).

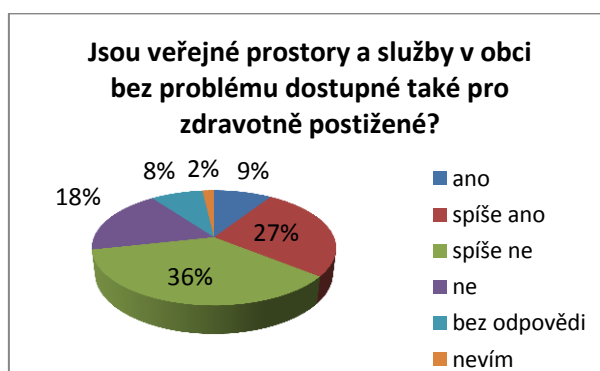
Přes zobrazení výsledků šetření v grafech vedle sebe nelze vzhledem ke znění položených otázek (viz grafy níže) výsledky jednoznačně srovnávat.

Názory zástupců obcí (42 % negativních odpovědí) jsou vztahovány k území obce a jejímu okolí a reflektují také absence zařízení a služeb přímo v obcích a jejich okolí. Z tohoto pohledu jsou výsledky reálné, protože ve většině obcí zařízení tohoto typu opravdu nejsou. Nicméně obyvatelé nejsou odkázáni zcela na sebe, protože v regionu působí malé množství subjektů, které poskytují terénní sociální služby širokému okolí bez fyzické přítomnosti sídla nebo jiné infrastruktury přímo v obcích to už reflektují i obyvatelé regionu, kteří dostupnost uvedených služeb hodnotí jako nedostatečnou nebo spíše nedostatečnou pouze ve 13 % případů.

Pohled zástupců obcí vlevo, občanů vpravo

Výše uvedený komentář částečně potvrzují výsledky odpovědí občanů na další otázku, která se týkala dostupnosti služeb a prostor v obci pro zdravotně postižené. Celých 18 % respondentů vnímá dostupnost jako nedostatečnou a 36 % jako spíše nedostatečnou (celkem tedy 54 % negativních odpovědí). V otázce však mohla být respondenty vnímána jak nedostupnost (neexistence v obci), tak i bezbariérovost (nedostupnost i přesto, že existují).

2.1.4.2.6 Veřejné služby

Veřejnými službami jsou pro potřeby této části myšleny zejména činnosti zajišťované městy a obcemi přímo nebo prostřednictvím zřizovaných organizací (technické služby...).

Předmětem těchto služeb je převážně údržba a správa veřejných prostranství a majetku, komunikací, budov a dalších pozemků. Tyto služby zajišťují samotnou možnost využívání existující infrastruktury, která by bez správy a údržby nebyla k dispozici cílovým skupinám. Každá infrastruktura tak generuje také potřebu správy a údržby, což představuje poptávku po pracovní síle a podporu zaměstnanosti. Služby také mohou být realizovány místními podnikateli, což má rovněž pozitivní vliv.

Tyto služby jsou v regionu poskytovány nebo zajišťovány všemi městy a obcemi. Míra těchto služeb odpovídá potřebám obce a jejím finančním možnostem. Někdy bývají tyto služby nahrazeny komunitní činností.

2.1.4.3 Shrnutí informací o občanské vybavenosti a službách

Základním faktorem ve venkovském regionu s velkým množstvím malých obcí je mobilita zboží a služeb (doprava k zákazníkovi) nebo velmi dobrá dopravní obslužnost. Staticky poskytované lokální služby odkázané na poptávku jedné obce nemají bez další podpory často naději na delší existenci.

Obec			Občan		
1	Místní komunikace	58%	1	Místní komunikace	45%
2	Chodníky	58%	2	Chodníky	32%
3	Kanalizace	54%	3	Dopravní obslužnost	28%
4	Veřejné prostranství	54%	4	Bezpečnost v obci	28%
5	Veřejné osvětlení	50%	5	Nabídka kulturních aktivit	25%
6	Zeleň	42%	6	Nabídka volnočasových a zájmových aktivit	25%
7	Veřejný rozhlas	38%	7	Kanalizace	20%
8	Nabídka kulturních aktivit	38%	8	Veřejné osvětlení	19%
9	Podpora aktiv dětí a mládeže	38%	9	Městský mobiliář	19%
10	Městský mobiliář	33%	10	Nabídka sportovních aktivit	18%
11	Vodní plochy	29%	11	Veřejné prostranství	15%
12	Bezpečnost v obci	29%	12	Vodní plochy	15%
13	Péče o krajinu	25%	13	Zeleň	13%
14	Podpora podnikání	25%	14	Zdravotnictví	13%
15	Infrastruktura pro cestovní ruch	21%	15	Obchodní infrastruktura	11%
16	Nabídka sportovních aktivit	21%	16	Sociální oblast	11%
17	Plynofikace	17%	17	Životnost prostředí	10%
18	Zdravotnictví	17%	18	Další služby	10%
19	Sociální oblast	17%	19	Plynofikace	8%
20	Obchodní infrastruktura	17%	20	Infrastruktura pro cestovní ruch	5%
21	Nabídka volnočasových aktivit	17%	21	Školství	2%
22	Životní prostředí	13%			
23	Dopravní obslužnost	8%			
24	Obnova lesů	8%			
25	Zemědělství	4%			
26	Komunální odpad	4%			
27	Školství	0%			
28	Další služby	0%			
29	Vzdělávání občanů	0%			

Zdroj: dotazníkové šetření

Pozn.: nutno zohlednit skutečnost, že zástupci obcí mohli v dotazníku zvolit až 10 oblastí, zatímco občané pouze 5 a měli o něco méně možností na výběr, protože se předpokládalo, že některé oblasti budou hodnotitelné pouze z pohledu zástupců obcí.

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Komunitní přístup a podpora ze strany obcí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Malé množství bezbariérových přístupů. • Nízká lokální poptávka. • Málo soukromých aktivit v malých obcích
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Turistický ruch. • Mobilní služby. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurence malých obchodů ve větších městech. • Rostoucí tlak na podporu z obecních zdrojů.

- Obecně ve venkovských oblastech platí, že poptávka po službách soukromých poskytovatelů je nízká a takové aktivity nejsou pro provozovatele ekonomicky zajímavé nebo ani výhodné. Tento faktor je společným jmenovatelem všech potíží s nedostatečnou nabídkou místních služeb.

Aby byla alespoň základní úroveň udržena, snaží se obce nahradit tyto služby veřejnou nabídkou nebo podporou soukromých poskytovatelů z veřejných zdrojů (nízké nájemné za prostory...).

Souhrnně lze shrnout možnosti řešení následovně.

- Podpora nabídky z veřejných zdrojů (omezené možnosti).
- Podpora z dotačních prostředků.

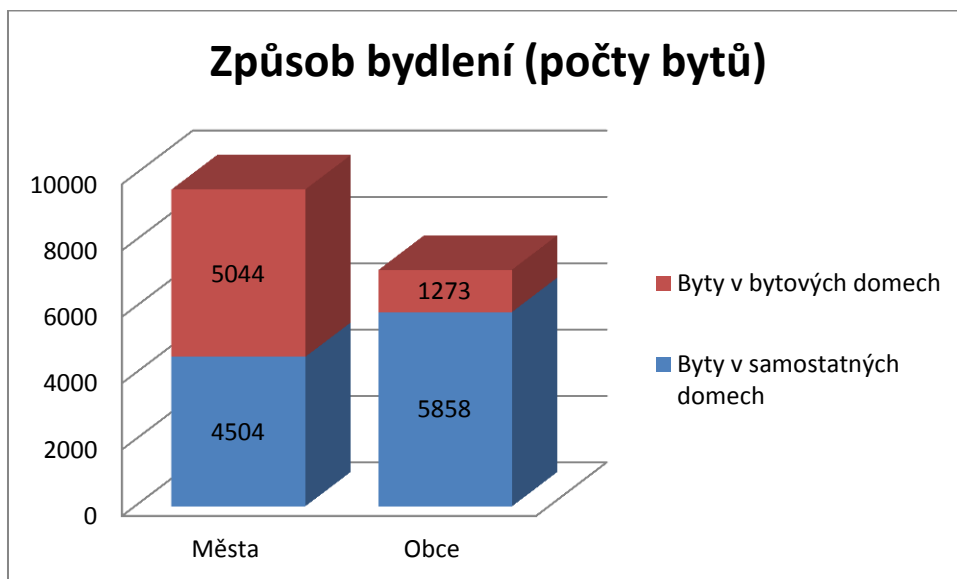
- Zvýšení cestovního ruchu a posílení poptávky (více viz 2.1.12 Turistický ruch).
- Podpora poskytování mobilních služeb (více viz 2.1.3 Život v obcích).
- Podpora dopravní obslužnosti za účelem posílení místní poptávky v obcích, kde mohou být služby dostupné a ke zpřístupnění těchto služeb obyvatelům obcí, kde tyto služby k dispozici nejsou (více viz 2.1.6 Doprava).
- Pokud v obcích ale už nějaké možnosti jsou, je třeba, aby byly přístupné všem občanům bez rozdílu, a to včetně rozdílů ve fyzických schopnostech. Důležité proto je řešení bezbariérových přístupů k místům dostupnosti zboží a služeb.

K tomuto bude pravděpodobně možné využití dotačních prostředků. V období 2007 – 2013 se osvědčila metoda LEADER.

2.1.5 Bydlení

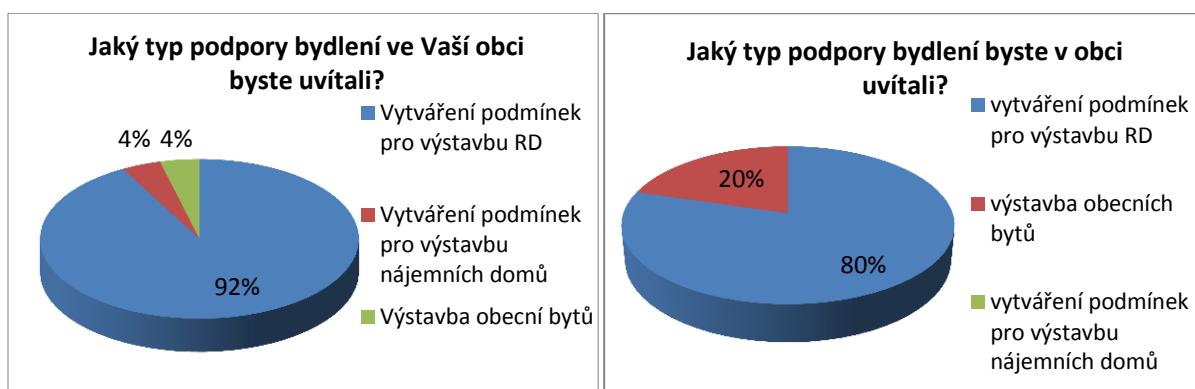
2.1.5.1 Způsoby bydlení

V regionu MAS Litomyšsko, který je tvořen dvěma většími městy jako centry a okolním malých obcí se bydlení obyvatel opět liší podle těchto dvou typů sídel. Ve větších městech je relativně časté bydlení v bytech dříve budovaných v rámci panelových domů nebo v bytech vystavěných zejména v rámci developerské aktivity v bytových domech. Naproti tomu bydlení ve venkovských sídlech se omezuje téměř výlučně na rodinné domy. Výjimečně se ve větších obcích uplatní bydlení v bytovém domě. Častější už je bydlení ve vícegeneračních rodinných domech (tyto však jsou stále častěji obývány pouze jednou rodinou, přičemž ostatní si hledají vlastní bydlení).

Zdroj: Dotazníkové šetření

Co se týče poptávky po podpoře bydlení, kterou demonstrují níže zobrazené grafy, je evidentní poptávky po možnostech výstavby rodinných domů a obecních bytů (ty jsou většinou útočištěm pro sociálně slabší nebo vyloučené rodiny nebo jedince).

Pohled zástupců obcí vlevo, občanů vpravo

Rovněž v rámci nové výstavby během let 2001 až 2013 bylo z celkového počtu 1 460 vybudovaných bytů 912 bytů právě v rodinných domech.¹³

Častý je také výskyt domácností s nízkým počtem obyvatel. Často se bohužel jedná o seniory nebo jinak sociálně vyloučené osoby.

¹³ Zdroj: ČSÚ

Název	Počet osob žijících v domácnosti				
	1	2	3	4	5 a více
Benátky	17,7%	22,1%	17,7%	26,5%	15,9%
Bohuňovice	23,8%	35,7%	11,9%	19,0%	9,5%
Bor u Skutče	31,5%	27,8%	1,9%	22,2%	16,7%
Bučina	21,8%	34,6%	12,8%	21,8%	9,0%
Budislav	22,8%	26,6%	15,2%	24,1%	11,4%
Cerekvice nad Loučnou	20,6%	22,7%	23,5%	24,9%	8,3%
České Heřmanice	17,5%	29,5%	16,4%	23,5%	13,1%
Čistá	15,3%	31,2%	17,5%	23,7%	12,3%
Desná	13,9%	34,3%	18,5%	16,7%	16,7%
Dolní Újezd	23,4%	24,7%	16,5%	19,9%	15,6%
Hluboká	28,0%	34,7%	12,0%	12,0%	13,3%
Horky	26,3%	26,3%	10,5%	15,8%	21,1%
Horní Újezd	16,8%	28,5%	16,8%	16,8%	21,2%
Hrušová	18,6%	32,2%	18,6%	23,7%	6,8%
Chmelík	27,9%	29,4%	17,6%	14,7%	10,3%
Chotěnov	25,0%	29,2%	14,6%	20,8%	10,4%
Chotovice	18,6%	27,9%	14,0%	23,3%	16,3%
Janov	21,2%	26,0%	17,9%	21,5%	13,5%
Jarošov	29,2%	23,6%	13,9%	22,2%	11,1%
Javorník	25,8%	29,0%	16,1%	17,2%	11,8%
Leština	30,3%	34,9%	10,1%	17,4%	7,3%
Libecina	30,4%	29,0%	18,8%	8,7%	13,0%
Litomyšl	26,6%	30,2%	18,4%	16,4%	8,5%
Lubná	24,0%	22,3%	15,6%	23,7%	14,5%
Makov	21,6%	24,3%	18,0%	19,8%	16,2%
Morašice	19,9%	26,3%	23,7%	21,2%	8,9%
Němčice	19,7%	25,8%	16,6%	22,9%	15,0%
Nová Sídla	23,1%	28,2%	15,4%	15,4%	17,9%
Nová Ves u Jarošova	42,9%	14,3%	4,8%	14,3%	23,8%
Nové Hradky	30,0%	22,0%	12,0%	18,0%	18,0%
Osík	19,9%	28,1%	16,2%	23,6%	12,2%
Otradov	24,2%	20,9%	20,9%	13,2%	20,9%
Perálec	26,4%	24,1%	16,1%	25,3%	8,0%
Poříčí u Litomyšle	20,9%	19,0%	19,0%	28,1%	13,1%
Proseč	25,0%	27,6%	17,2%	15,4%	14,8%
Příluka	20,0%	18,2%	18,2%	20,0%	23,6%
Pustina	32,4%	41,2%	14,7%	8,8%	2,9%
Řídký	19,2%	19,2%	34,6%	15,4%	11,5%
Sebranice	16,9%	25,2%	20,2%	16,9%	20,9%
Sedliště	19,7%	25,0%	9,2%	23,7%	22,4%
Sloupnice	24,0%	28,4%	15,3%	22,3%	10,0%
Strakov	15,5%	33,8%	18,3%	19,7%	12,7%
Suchá Lhota	20,7%	24,1%	20,7%	27,6%	6,9%
Tisová	20,9%	27,4%	20,9%	20,9%	10,0%
Trstěnice	25,7%	28,9%	15,0%	20,9%	9,6%
Tržek	30,6%	21,0%	19,4%	17,7%	11,3%
Újezdec	22,6%	22,6%	12,9%	29,0%	12,9%
Vidlatá Seč	18,7%	22,0%	17,6%	27,5%	14,3%
Vlčkov	19,4%	36,1%	16,7%	16,7%	11,1%
Vračovice-Orlov	17,5%	28,1%	14,0%	17,5%	22,8%
Vysoké Mýto	29,7%	28,7%	17,6%	17,5%	6,5%
Zádolí	31,4%	20,0%	14,3%	25,7%	8,6%
Zálší	17,7%	24,1%	21,5%	21,5%	15,2%

Zderaz	20,2%	29,3%	17,2%	23,2%	10,1%
Průměr	23,2%	27,0%	16,4%	20,1%	13,3%

Zdroj: ČSÚ

Problémem může být také stáří obydlených domů, které průměrně dosahuje úrovně 49,2 let. Přitom rozpětí jednotlivých obcí je od 38,2 let do 69,8 let. Zpravidla lze říci, že jsou zejména menší obce, které se potýkají s problémem udržení mladých lidí, absencí nové výstavby apod.

2.1.5.1.1 Shrnutí informací o způsobech bydlení

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> Zainteresanost obcí. 	<ul style="list-style-type: none"> Odliv mladých lidí z některých obcí.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> Sociální bydlení. 	<ul style="list-style-type: none"> Stáří některých domů. Klesající soběstačnost jedno až dvoučlenné domácnosti seniorů.

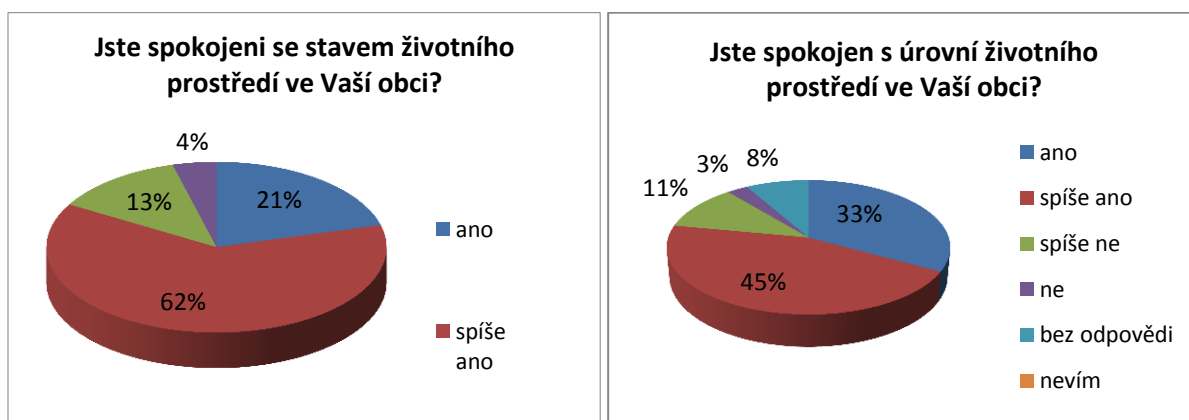
- Častá situace, kdy málo početné a domácnosti nestačí na údržbu domů (často dříve narození) má několik rovin. Tyto skupiny obyvatel zpravidla nechtějí opouštět svá bydliště a v tomto případě přicházejí na řadu sociální služby. Početně nižší je skupina seniorů, kteří by rádi využili sociálního bydlení, nebo domovů pro seniory. Zde by bylo vhodné dotační podpoření výstavby sociálních bytů nebo domova pro seniory.

- Odliv mladých lidí do měst je ovlivnitelný kvalitní občanskou vybaveností a technickou infrastrukturou obcí. Závislost na pracovních příležitostech je ovlivnitelná jen v malé míře.

2.1.5.2 Životní prostředí

Obecně lze říci, že díky venkovskému charakteru většiny území a tím i absenci výrazně znečišťujících aktérů, je životní prostředí v regionu v dobrém stavu.

Pohled regionálních aktérů na stav životní prostředí je převážně pozitivní. Ovšem i zde existují nemalé prostory ke zlepšení.

Pohled starostů vlevo, občanů vpravo

2.1.5.2.1 Ovzduší

V regionu nejsou zpravidla větší potíže s čistotou ovzduší díky absenci velkých průmyslových znečišťovatelů.

Největšími původci znečištění ovzduší tak jsou lokální zdroje tepla v rodinných domech spalující pevná paliva a automobilová doprava (zejména na frekventované R35, přidružené významnější komunikace a dopravní uzly – zejména Litomyšl).

Přesto, že v tomto ohledu nejsou v regionu významnější problémy, zmíníme aktivity společnosti SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o., která vlivem své produkce vypouští do ovzduší oxidy dusíku, síry... a aktivity zemědělských subjektů, které vlivem živočišné výroby produkují organické plyny (zejména metan a čpavek). Tito producenti dosud řešili tuto otázku individuálními měřeními a projekty.

2.1.5.2.2 Vody

Čistota pitné vody

Zdroje pitné vody v regionu jsou vyhovující. Co se týče distribuční infrastrukturu, ta je blíže popsána v kapitole 2.1.2 Technická infrastruktura.

Čistota a čištění povrchových vod

Čistota povrchových vod není negativně ovlivňována průmyslovými znečišťovateli. Rovněž činnost zemědělských subjektů se během dvou desítek let radikálně změnila (radikální snížení chemického hnojení a přechod k biologicky odbouratelným ošetřujícím přípravkům pro rostlinnou výrobu). Zbývá tak vyřešit znečištění ze strany domovních odpadů, kde ve většině případů chybí napojení na kanalizaci a čističky odpadních vod a vlastníci jsou tak sami povinni zajistit ekologickou likvidaci (více v kapitole 2.1.2 Technická infrastruktura).

V některých obcích se vyskytují malé vodní toky nebo rybníky zatížené větším množstvím biologického materiálu (zejména rostlinné zbytky).

2.1.5.2.3 Půda

V regionu je riziko eroze některých druhů půdy. Tato problematika však je záležitostí majitelů pozemků a subjektů, které na nich hospodaří. Jde zejména o pěstování vhodných plodin a péči o vhodné biologické prvky v krajině (viz 2.1.11 Zemědělství potravinářství a lesnictví).

V regionu se rovněž zřídka vyskytuje problém u uloženým odpadem (viz 2.1.5.4. Odpadové hospodářství).

2.1.5.2.4 Zadržování vody v krajině a protipovodňová opatření

Se zadržováním vody v krajině nejsou zpravidla na většině území regionu větší potíže. Jisté riziko povodní představuje řeka Loučná, která ojediněle vystoupá na druhý povodňový stupeň. V rámci mikroregionu Vysokomyštsko tak dotčené obce plánují protipovodňová opatření.

Tento problém je však nutné řešit i nad rámec mikroregionu Vysokomyštsko také s dalšími dotčenými obcemi, aby byla řešena celková koncepce opatření. V opačném případě by učiněná opatření mohla mít za následek mnohem vyšší škody v obcích bez opatření, kde by se projevil kumulované důsledky případné povodně i za obce, které opatření učinily.

Stálá protipovodňová opatření jsou ale komplikována složitými vlastnickými poměry vzhledem k dotčeným pozemkům.

2.1.5.2.5 Zeleň v krajině a sídlech

Zeleň v krajině je tvořena lesy a krajinnými prvky mimo lesy (viz 2.1.11 Zemědělství, potravinářství a lesnictví). Situace v intravilánech obcí je popsána v kapitole 2.1.2.1.3 Veřejná prostranství a komunikace v obcích.

Obecně platí, že množství i úroveň zeleně se snaží jak vlastníci pozemků, tak obce intenzivně zvyšovat.

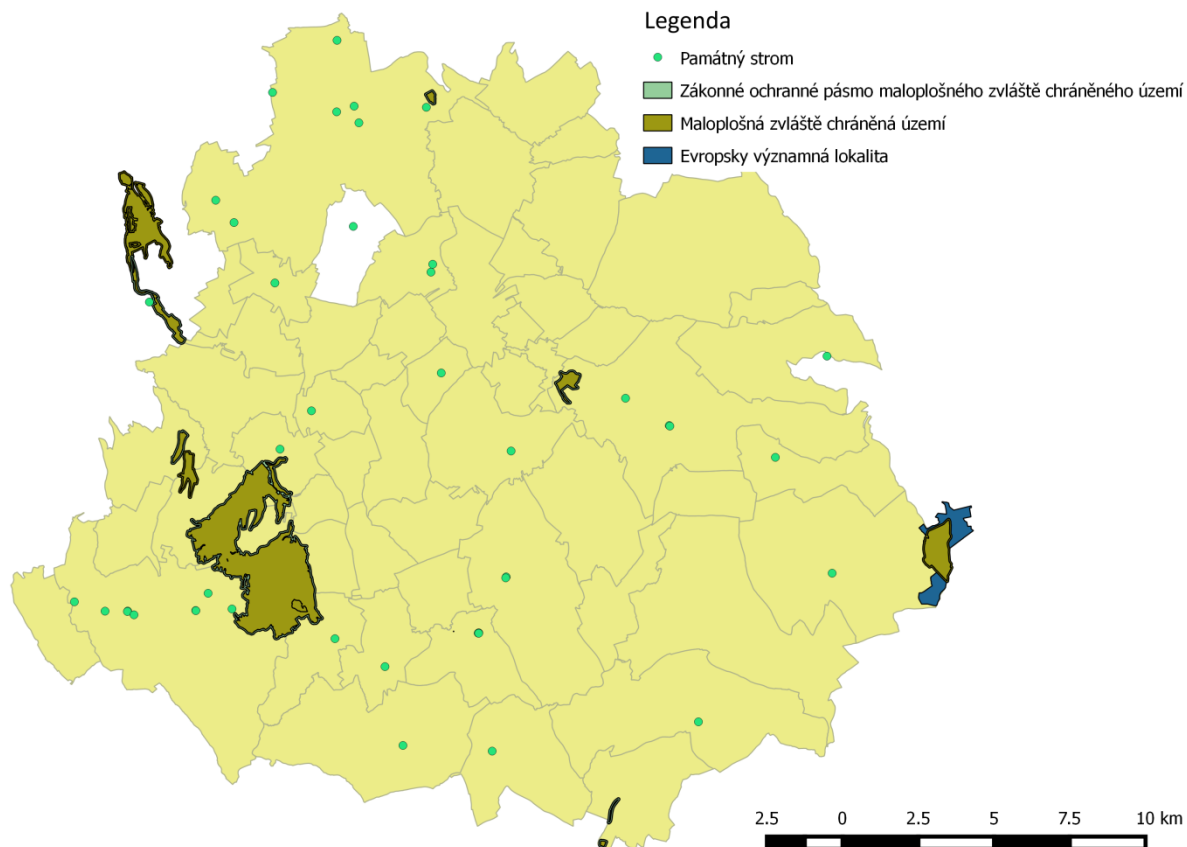
2.1.5.2.6 Ostatní

Níže uvedená tabulka upozorňuje na některá rizika týkající se území působnosti MAS, které je tvořeno převážně správními obvody ORP Litomyšl a Vysoké Mýto.

Seznam obcí s rozšířenou působností (ORP) jejichž správní území je dotčeno zvýšenými riziky z mimořádných událostí způsobených změnou klimatu a haváriemi nebezpečných látek				
Název obce s rozšířenou působností	Sucho	Orkány a větrné smrště	Sněhové srážky, masivní námrazy	Havárie nebezpečných látek
Lanškroun	X	X	X	
Litomyšl	X	X	X	
Moravská Třebová	X		X	
Pardubice	X			X
Polička	X	X	X	
Svitavy	X			
Vysoké Mýto	X			

Zdroj: Příloha č. 6 IROP ÚZEMÍ VYMEZENÉ PRO SPECIFICKÝ CÍL 1.3 (http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Microsites/IROP/Dokumenty/prilohy-PD_15-7-2014.zip)

2.1.5.2.7 Chráněné přírodní prvky

Na území regionu se nachází několik významných přírodních lokalit.

Maloplošná zvláště chráněná území.

- Touloucovy Maštale (přírodní památka) oblast pískovcových skal a borových lesů. Celková plocha chráněného území je 226,6 ha. Maštale leží v okolí obcí Nové Hrady, Budislav, Jarošov, Bor u Skutče a Proseč.
- Nedošínský háj (přírodní památka) se rozkládá mezi obcemi Tržek. a Nedošín. Je tvořený přirozeným porostem dubo-habrového lužního lesa o rozloze 30,7 ha.
- V bukách a Sněženky ve Vysokém lese o celkové rozloze 2,2 ha nacházející se na katastrálním území obce Chmelík.
- Střítežská rokle (přírodní památka) je cenný geologický a geomorfologický útvar. Významné výskytíště silně ohroženého živočišného druhu mloka skvrnitého. Výměra rokle je 16,4 ha. Rokle leží mezi obcemi Hluboká a Zderaz.

- U Vinic (přírodní památka) se nachází poblíž Vysokého Mýta.
- Pivnice je přírodní památka nacházející se severně od obce Zderaz. Rozloha kaňonu je 34 ha. Jedná se o zalesněný pískovcový kaňon s rozličnými tvary vlivem zvětrávání a s výskytem vzácných druhů rostlin a živočichů.
- Psí kuchyně (přírodní rezervace) o rozloze 35,6 ha ležící v katastrálním území obce Janov.

Evropský významná lokalita.

- Psí kuchyně ležící na katastrálním území Janov o rozloze 116,5 ha. Je ukázkou přirozeného vývoje převážně bukového pralesa, kde zaujmou možná více buky padlé a proces jejich rozpadu, než stromy živé. Tato evropsky významná lokalita se částečně překrývá s maloplošným zvláště chráněným územím uvedeným výše.

V regionu se dále vyskytuje několik desítek památných stromů.

2.1.5.2.8 Shrnutí informací o životním prostředí

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Celkové dobrý stav životního prostředí (vody, ovzduší, půdy, hluk, prach...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Silná doprava v některých lokalitách.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Turistický potenciál chráněných prvků. 	<ul style="list-style-type: none"> • Riziko eroze půd. • Riziko povodní v některých obcích. • Meteorologická rizika.

- Silná doprava v některých lokalitách a uzlech (zejména Litomyšl) je řešena velkými projekty mimo vliv MAS (zejména rekonstrukce a budování obchvatů silnice R35). Více k této problematice uvádí kapitola 2.1.3 Doprava.
- Riziko povodní a erozí půd pomohou zajistit plánovaná protipovodňová opatření, která v případě možnosti budou financována z dotačních prostředků, a zodpovědná práce s krajinou, plodinami, krajinnými prvky proti erozi a pro podporu zadržování vody v krajině. V tomto ohledu mají zájem realizovat projekty zejména zemědělství podnikatelé v regionu (více viz 2.1.11.4 Shrnutí informací o zemědělství, potravinářství a lesnictví).
- Ostatní negativní stránky životního prostředí nejsou řešitelné možnostmi MAS.

2.1.5.3 Odpadové hospodářství

Pro účely tohoto strategického dokumentu budou odpady produkované v regionu členěny následujícím způsobem.

Podle typu odpadu:

- směsný odpad;
- tříděný odpad;
 - papír;
 - plast;
 - sklo;
 - elektroodpad;
- biologický odpad;
- nebezpečný odpad;
- kovy.

Dle producenta:

- domácnosti, činnost obce a drobní podnikatelé,
- průmyslový odpad.

Tato část se dále bude věnovat pouze odpadům produkovaným v obyvateli, drobnými podnikateli, městy a obcemi. Odpady produkované většími firmami jsou řešeny individuálně na základě smluv mezi producenty odpadů a subjekty, které nakládání s odpady řeší.

2.1.5.3.1 Nakládání se směsným odpadem

Nakládání se směsným komunálním odpadem je zajišťováno městy a obcemi, a to formou smluv se soukromými společnostmi, které samotný odvoz odpadu řeší. Odvoz je ve všech městech a obcích realizován formou odvozu přímo od domů obyvatel, a to minimálně 1x za 2 týdny.

Financování obce a města vybírají od obyvatel poplatky za odvoz komunálního odpadu, které se řídí vyhláškami měst a obcí.

2.1.5.3.2 Nakládání s tříděným odpadem

Ve všech obcích je zajištěn sběr a odvoz tříděného odpadu (papír, plast, sklo), a to buď umístěním sběrných nádob na tříděný odpad (obsluha nádob je v režii soukromých společností) nebo formou odvozu těchto odpadů přímo od domů obyvatel (zajišťují obce, realizují soukromé společnosti).

Nádoby pro sběr elektroodpadu jsou umístěny pouze ve větších obcích a městech. U elektroodpadu je ale organizován zpětný odběr a následná ekologická likvidace příslušnými firmami. Tuto službu zajišťují dle platné legislativy obce (realizují určené firmy), avšak ne všechny obce disponují pro tyto služby vhodnými podmínkami (sběrné dvory, vhodné nádoby).

Pro elektroodpad stejně jako pro tříděný odpad, kovy a nebezpečné odpady k dispozici sběrné dvory, které jsou ale zřízené pouze v některých obcích a jejich dostupnost obyvatelům jiných obcí je tedy nevyhovující. Sběrné dvory jsou k dispozici ve Vysokém Mýtě, Litomyšli, Dolním Újezdě, Osíku, Morašicích, Strakově, Lubné a Sloupnici.

2.1.5.3.3 Nakládání s biologickým odpadem

Ve městech Vysoké Mýto a Litomyšl jsou k dispozici kompostárny, které využívají i některé okolní obce (svoz kontejnerů na bioodpad cca z jedné třetiny obcí). Většina obyvatel malých obcí je ale nucena likvidovat tento odpad na vlastních pozemcích individuálním kompostováním. Pro obyvatele, kteří tuto možnost nemají jsou vhodné možnosti likvidace biologického odpadu omezené.

Biologický odpad nevhodný ke kompostování je při absenci možnosti vhodného uložení obyvateli často uložen ke směsnému komunálnímu odpadu nebo individuálně spalován.

2.1.5.3.4 Nakládání s nebezpečným odpadem

Obyvatelé mají možnost využít některého ze sběrných dvorů uvedených níže nebo jeho odvozu od místa bydliště, který zajišťují obce. Kontinuální možnost uložení nebezpečných odpadů ale ve většině případů chybí. V důsledku toho obyvatelé někdy volí jeho uložení mezi směsný komunální odpad.

2.1.5.3.5 Nakládání s kovy

Obyvatelé mají možnost využít některý z výše uvedených sběrných dvorů nebo kovový odpad prodat v několika výkupnách, které se ale nacházejí pouze ve Vysokém Mýtě a v Litomyšli.

2.1.5.3.6 Ekologické zátěže a černé skládky

Na území MAS není problém s černými skládkami s výjimkou občasného individuálního volného uložení odpadu jednotlivými občany volně do krajiny.

V katastrálním území města Litomyšl se nachází uzavřená skládka, která představuje ekologickou zátěž z minulých let. Skládka by měla být zlikvidována, což ale neumožňují finanční možnosti. Za současných podmínek se doporučuje monitoring stavu skládky.

Na území obce Bor u Skutče se nachází bývalé požářiště vyhořelé skládky pneumatik. Obec se aktivně snaží získat dotační prostředky na likvidaci.

2.1.5.3.7 SWOT

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká míra třídění odpadů • Fungující systém svozu odpadů, který je možné rozvíjet 	<ul style="list-style-type: none"> • Malé množství sběrných dvorů pro ukládání běžně netříděných odpadů • Lokální ekologické zátěže.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost finančního efektu z využití tříděných odpadů obcemi • Nárůst třídění odpadů a prostor k jeho dalšímu zvyšování 	<ul style="list-style-type: none"> • Hrozba zvyšování poplatků za svoz komunálního odpadu • Následky nevhodného nakládání s odpady na životním prostředí

2.1.5.3.8 Opatření

- Informovanost – MAS Litomyšlsko o.p.s i subjekty v regionu budou podporovat informovanost obyvatelstva v oblasti nakládání s odpady a související legislativy.
- Usnadnění vhodného nakládání s odpady občanům - MAS Litomyšlsko o.p.s i subjekty v regionu budou podporovat a realizovat projekty, které usnadní občanům vhodné nakládání s odpady a jejich následné surovinové nebo materiálové využití. Vhodným způsobem je budování sběrných dvorů (případně umístování vhodných nádob) pro bioodpad, elektroodpad, nebezpečný odpad apod.

Očekávané efekty uvedených opatření:

Separace odpadů může obcím umožnit získání finančních prostředků prodejem separovaného odpadu, čímž může být kompenzován případný nárůst nákladů na svou netříděného odpadu. Vyšší míra ukládání separovaného odpadu do sběrných dvorů sníží

množství netříděného odpadu a tím náklady na jeho svoz. Dalším efektem je přínos pro životní prostředí, a to eliminací ukládání odpadů v krajině, vyhazování nebezpečného odpadu do směsného odpadu apod.

Pozn: V této části jsou využity informace z dokumentu Strategie území správního obvodu ORP Litomyšl v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovních ruchů.

2.1.6 Život v obcích

Jedním ze zásadních faktorů pro udržení zejména mladších skupin obyvatelstva ve vesnickém regionu je vedle dostatečné a kvalitní nabídky pracovních příležitostí také možnost volnočasových aktivit a různých druhů vyžití.

2.1.6.1 Volnočasové aktivity

2.1.6.1.1 Spolky

V regionu působí více druhů spolků nabízejících odlišné možnosti.

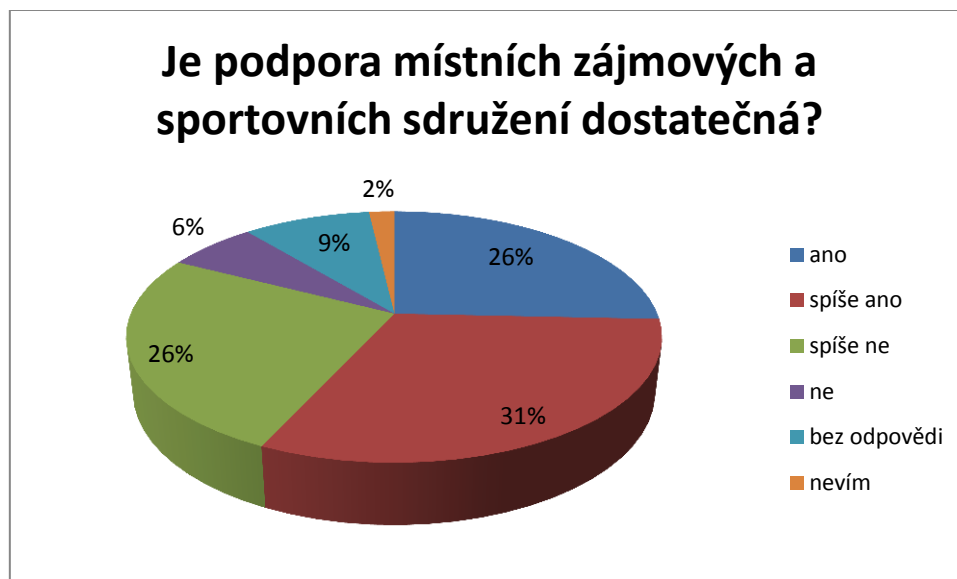
Pro rodiny s dětmi jsou zásadní například rodinná centra, které v regionu fungují a mají také vliv na skloubení pracovního a rodinného života. Taková centra jsou v regionu k dispozici ve Vysokém Mýtě, v Litomyšli a v Proseči u Skutče. Další možnosti skloubení práce a rodiny jsou k dispozici v kapitole 2.1.8 Vzdělávání a školství.

V regionu venkovského charakteru, jako je právě území MAS Litomyšlsko se větší míře uplatňují spíše uplatňují spolky jiného typu.

- SDH¹⁴ – fungují v různé míře ve většině obcí v regionu.
- Chovatelské a pěstitelské spolky.
- Spolky s kulturním zaměřením.
- Sportovní spolky – viz níže.

¹⁴ SDH (sbor dobrovolných hasičů)

Pohled občanů znázorněný níže zobrazeným grafem však naznačuje vyšší poptávku po spolkových a sportovních činnostech, než je současná nabídka. Celých 32 % respondentů hodnotí tuto nabídku jako nedostatečnou nebo spíše nedostatečnou. Proto bude podpora spolků a komunitního života jednou z priorit pro další období.

2.1.6.1.2 Kultura a kulturní vybavenost

Obce v regionu včetně jejich obyvatel a místních aktérů se velmi intenzivně snaží o komunitní a kulturní život. Nabídka některých typů kulturního vyžití je tak dostatečná, u jiných typů z různých důvodů nedosahuje poptávky.

Jako ve všech částech strategického dokumentu. I zde jsou „opomíjena“ města Vysoké Mýto a Litomyšl, která jsou od zbytku regionu dost odlišná a také dostupnost veškerých služeb a vyžití je zde dostatečná.

Pro potřeby této části jsou kulturní akce v regionu rozděleny podle typu a cílových skupin do několika oblastí.

- Plesy.

Specifické sezónní akce pořádané převážně spolky působícími v obci. Pravidelně jsou pořádány přibližně ve třetině regionu a mnohdy vícekrát za sezónu.

- Akce s tanečním vyžitím.

Cílovou skupinou oproti plesům jsou poněkud mladší lidé. Rovněž se zde neprojevuje taková sezónnost. Tyto akce jsou pořádány přibližně ve stejných obcích jako plesy, ale často s vyšší četností během roku.

- Společenské akce ostatní.

Zahrnují různé aktivity komunitního charakteru pro různé skupiny obyvatel. Zde jsou zahrnuty akce typu setkávání seniorů, soutěže mimo sportovní akce, tematická setkávání, společná „pálení čarodějnic“... Podobné akce se konají minimálně jednou do roka téměř ve všech obcích.

- Akce pro děti a mládež. Tímto způsobem se spolky i samotné obce snaží věnovat nejmladším generacím a suplovat tak nízkou úroveň služeb pro rodiny s dětmi. S výjimkou obcí, kde je minimum malých dětí pořádají dětské dny a podobné akce téměř všechny obce.
- Sportovní akce.

Sportovní akce se konají v obcích s aktivními sportovně založenými spolky. Jedná se zejména o sbory dobrovolných hasičů pořádající soutěže v požárním sportu, fotbalové oddíly větších měst a obcí, akce tělovýchovných jednot jako Sokol a Orel, cyklistické závody, jednorázové sportovní akce pořádané spolky obcemi nebo jen aktivními obyvateli (méně populární sporty a specifické soutěže – nohejbal, badminton, kombinace sportovních disciplín...).

Nějaká sportovní akce se koná minimálně jednou ročně ve většině obcí.

- Výstavy.

Výstavy jsou relativně často pořádány soukromými subjekty ve větších městech. V obcích přibližně od 500 obyvatel bývají pořádány například vánoční výstavy. V opravdu malých obcích tyto aktivity prakticky nejsou.

- Vzdělávací akce.

Vzdělávacími akcemi jsou myšleny zejména jednorázové semináře nebo seriály seminářů, přednášky apod. Tyto aktivity se omezují pouze na několik největších obcí v regionu.

- Hudební akce.

Jde o kulturní akce jednorázové i hudební festivaly. Vedle specifického a obecně známého festivalu Smetanova Litomyšl je v regionu pořádáno ještě několik akcí (v řádu jednotek) v řádu jednotek, které však jsou zaměřeny převážně na regionální návštěvníky a nabízejí poněkud populárnější repertoár.

- Kino.

Kino nebo letní kino funguje pravidelně jen ve městech a obci Lubná. Pravidelné filmové projekce v menších obcích brání nízká poptávka, která následuje po prvotní vlně zájmu obyvatel (podle zkušeností regionálních aktérů).

- Divadlo.

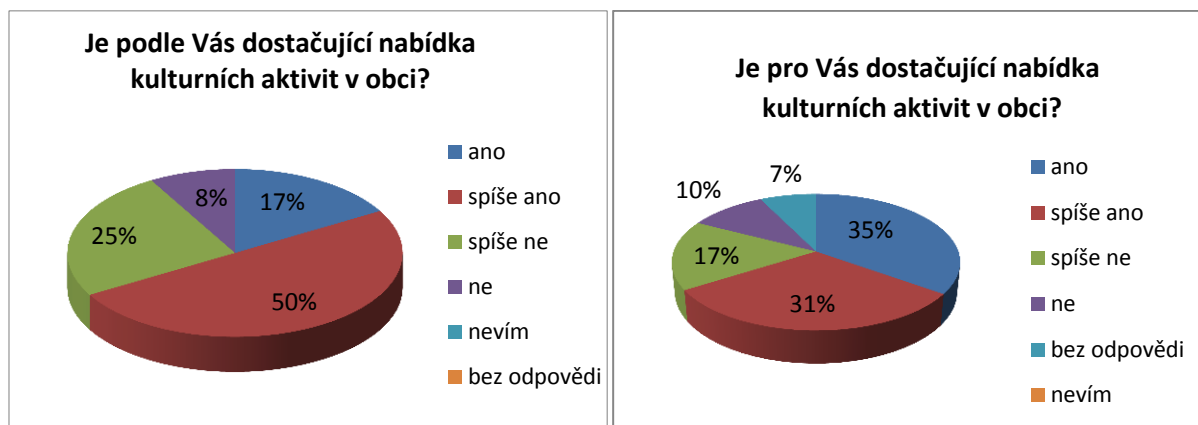
Divadelní činnost se v regionu omezuje na několik ochotnických souborů, které zpravidla nacvičí představení ku nějaké významné události v obci, které je případně úspěchu opakováno nebo odehráno v okolních obcích. Obecně je ale v tomto směru aktivita v regionu nízká. Vyšší aktivitu i mimo region vyvíjejí spolky ve městech Vysoké Mýto a Litomyšl.

Pokud jde o infrastrukturu vhodnou pro pořádání kulturních akcí je v obcích co do četnosti k dispozici přiměřeně. Komunitní život obcí se také přizpůsobil místním podmínkám, které není možné jednoduše měnit (např. postavit nový kulturní dům).

V řadě obcí ale vzniká potřeba rekonstrukcí kulturních zařízení a společenských prostor nebo adaptace existujících prostor ke společenskému využití. Stávající objekty jsou převážně staršího data výstavby a často se blíží hranici využitelnosti ke společenským akcím. Je to patrné zejména z hlediska tepelně izolačních vlastností, ze stavu sociálních zařízení a některých dalších prvků, které jsou jakýmsi barometrem stavu zařízení.

Infrastruktura je ale jen nutným předpokladem pro kulturní život. Nezbytnou součástí je správa a provozování daných zařízení a komunitní život, bez kterého by zůstala nákladná infrastruktura nevyužita. V regionu naštěstí funguje komunitní sounáležitost na dobré úrovni a aktivita občanů nabízí dobré předpoklady pro dobrý kulturní život.

Z hlediska regionálních aktérů zjištěného dotazníkovým šetřením vyplývá potřeba vyššího kulturního využití. Je ale třeba kulturní aktivity pojmout selektivně, protože jejich nabídka je v závislosti na typu velmi odlišná (viz výše).

Pohled zástupců obcí vlevo, obyvatel vpravo

Obecně lze říci, že četnost kulturních aktivit v obcích je přímo úměrná jejich velikosti.

2.1.6.1.3 Sport a sportovní vybavenost

Infrastruktura pro sport

- Fotbalová hřiště – dostupnost ve městech a několika málo větších obcích (v řádu jednotek).
- Hasičská hřiště – ve všech obcích aktivně provozujících požární sport.
- Zimní stadion – Litomyšl.
- Plavecké bazény – zastřešené v Litomyšli a Vysokém Mýtě, otevřené rovněž. Koupaliště různé úrovně v několika obcích v řádu jednotek.
- Multifunkční sportovní haly – Vysoké Mýto, Litomyšl, Dolní Újezd, Sloupnice, Lubná. V některých obcích lze omezeně využít společenské prostory.
- Multifunkční sportovní hřiště a areály – Ve městech a některých obcích. V obcích však je úroveň sportovišť rozdílná (od nových areálů s umělými povrchy po zastaralá hřiště téměř nevyhovující danému účelu).
- V obci Osík funguje badmintonová hala a golfové hřiště.

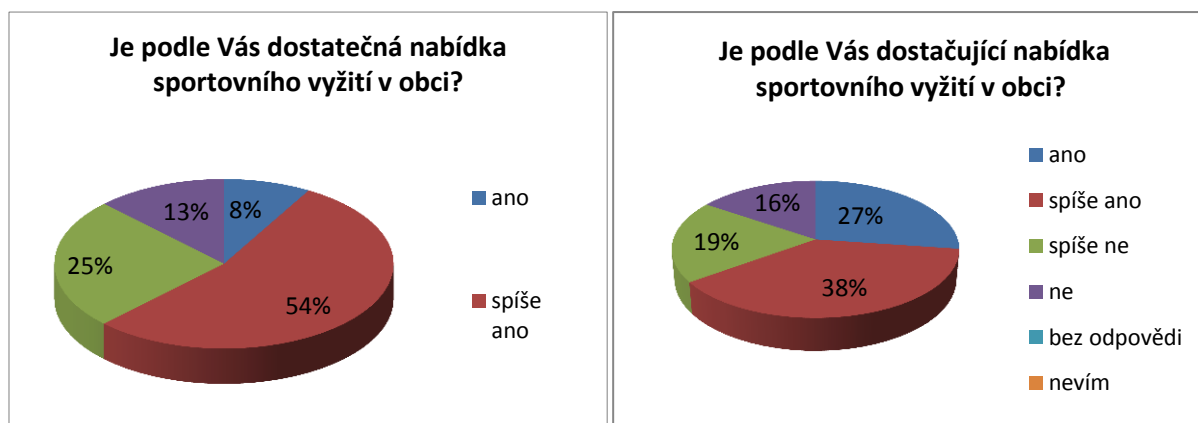
- Atletika – V Litomyšli a Vysokém Mýtě jsou atletické stadiony, ve větších obcích jsou tyto možnosti také, avšak zpravidla při školách nebo v horších podmínkách.
- Pro zimní sporty jsou provozovány běžecké tratě. Sjezdové tratě v regionu nejsou.

Sportovní aktivity

Individuálně organizovaným sportovním aktivitám jsou otevřena obcemi provozovaná hřiště a sportovní haly, které jsou buď zpoplatněná nebo pro občany zdarma.

Dále v regionu je dostupná řada spolkově organizovaných aktivit, kdy spolky většinou daná jednoúčelová sportoviště provozují. Využití takových sportovišť je podmíněné členstvím ve spolku nebo dohodou se spolkem. Jde zejména o sporty jako Fotbal, lední hokej, badminton, golf.

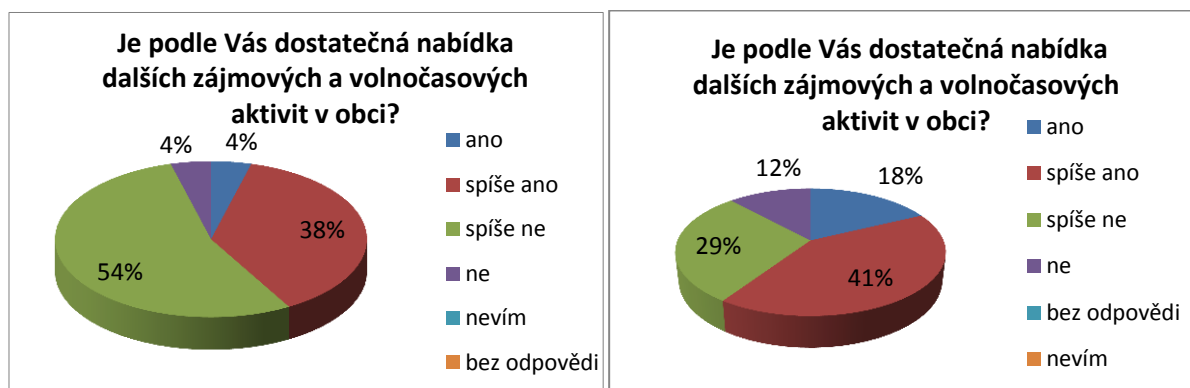
Podle aktérů z území jsou poměrně značné rezervy v úrovni sportovního vyžití. Limity existují zejména v úrovni infrastruktury.

Pohled starostů vlevo, občanů vpravo

2.1.6.1.4 Další volnočasové aktivity

Nabídka dalších výše nepopsaných zájmových a volnočasových aktivit je monitorována opět z hlediska obcí, které mají nesrovnatelně jiné možnosti oproti větším městům.

Pohled starostů vlevo, obyvatel vpravo.

Z výsledků dotazníkových šetření vyplývá velice vysoká nespokojenost ze strany zástupců obcí. O něco méně pesimisticky se na tuto problematiku dívají občané. Diferenciace mezi názory může být způsobena informační převahou zástupců obcí, kteří si uvědomují potřebu investic do infrastruktury pro volný čas a podporu aktérů, kteří volnočasové aktivity zajišťují.

2.1.6.1.5 Shrnutí informací o volnočasových aktivitách

Zajištění jisté úrovně nabídky volnočasových, kulturních, spolkových a sportovních aktivit je nezbytným prvkem v udržení nebo zvýšení atraktivity venkovských oblasti pro dlouhodobý živo obyvatel.

Tyto faktory rovněž působí jako podpora zdravého životního stylu, prevence civilizačních onemocnění a kriminality.

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Komunitní život. • Aktivita sportovních i jiných spolků. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek nebo špatný stav společenských prostor. • Stav sportovní infrastruktury.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“

<ul style="list-style-type: none"> • Teoretická možnost získání dotačních prostředků. • Výdělečné aktivity spolků a komunity. • Víceúčelové využívání prostor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí náklady na údržbu stárnoucích společenských a sportovních budov a zařízení.
---	--

- Z analýzy vyplývá, že negativními faktory jsou zejména limity v oblasti dostupnosti a stavu infrastruktury vhodné pro sport, kulturu a volnočasové využití (převážně rekreační).
 - Řešení mohou být investice do těchto zařízení, přičemž ve většině případů jsou dotační prostředky nezbytnou podmínkou.

V některých případech pokud to dovolují zejména odborné a technické nároky projektu, je možné realizovat menší projekty komunitním způsobem - zapojením občanů a aktérů do realizace.

2.1.6.2 Zdravotnická péče

Centrum oblasti v poskytování zdravotnické péče je nemocnice v Litomyšli. Nemocnice po rozsáhlé rekonstrukci v letech 2002-2004 disponuje odpovídajícím zázemím a vybavením vhodné k péči o pacienty. V nemocnici se nachází 15 oddělení s celkovou kapacitou 247 lůžek, z toho 207 určených pro akutní péči a 40 lůžek pro následnou péči pacientů. V roce 2013 nemocnice zaměstnávala přibližně 402 osob, přičemž z tohoto počtu 94 lékařů. Během roku 2013 prošla nemocnice významnou restrukturalizací z důvodu personální krize na dětském, gynekologickém a novorozeneckém oddělení, která vedla až k zastavení činnosti těchto oddělení. Ostatní oddělení jsou plně v provozu a zdravotní péče je poskytována kvalifikovaným personálem.¹⁵

¹⁵ Zdroj: Výroční zpráva 2013 Litomyšlské nemocnice, dostupné na:
<http://www.litnem.cz/vyrocní-zpravy/>

Další zdravotnické služby v oblasti nadále poskytuje Vysokomyšská nemocnice, kde se od roku 2004, po zrušení akutní péče pacientům poskytuje následná a doprovodná zdravotnická péče. Ostatní zdravotnické zařízení v oblasti fungují prostřednictvím ordinací praktických i specializovaných lékařů, které se nachází ve městech i menších obcích. Dále jsou v obcích zřízeny lékárny či výdejny léků.

Rozsah a rozmístění zdravotnických služeb můžeme pozorovat v tabulce níže. V přehledu jsou uvedeny pouze obce, které disponují alespoň jednou zdravotní službou či zařízením. Ostatní obce oblasti nejsou vybaveny zdravotnickými zařízeními či stálou zdravotnickou péčí.

	Nemocnice	Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé vč. detaš. prac.	Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost vč. detaš. prac.	Samostatná ordinace praktického lékaře stomatology vč. detaš. prac.	Samostatná ordinace praktického lékaře gynekologa vč. detaš. prac.	Samostatná ordinace praktického lékaře specialisty vč. detaš. prac.	Ostatní samostatná zařízení vč. detaš. pracovišť	Zařízení lékárenské péče vč. detaš. pracovišť	Středisko rychlé záchr. služby a rychlé zdravot. pomoci vč. detaš. pracovišť
Budislav	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Cerekvice n. Loučnou	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Čistá	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Dolní Újezd	0	1	1	1	1	0	1	1	0
Litomyšl	1	7	5	9	2	20	9	7	1
Lubná	0	1	1	1	0	0	0	1	0
Morašice	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Nové hrady	0	1	1	1	0	0	0	0	0
Proseč	0	1	1	1	1	0	0	1	0
Sebranice	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Sloupnice	0	1	1	2	0	0	0	1	0
Trstěnice	0	1	1	1	0	0	0	0	0
Vysoké Mýto	1	10	4	7	2	16	7	8	1
Celkem jednotek	2	27	17	24	6	36	17	19	2

Tab.: Rozsah a rozmístění zdravotnických služeb (zdroj ČSÚ)

Celkový rozsah i rozmístění poskytované zdravotní péče na území působnosti MAS Litomyšlsko je na dostatečné úrovni a nevyžadují významnější zásahy do současného stavu. Nezbytné je ale udržení stávajícího stavu.

2.1.6.2.1 Pohled aktérů z regionu

Vyjádření starostů obcí

Starostové obcí jsou převážně spokojeni s dostupností a kvalitou zdravotní péče v jejich obci. 88% z nich hodnotilo současný stav kladným vyjádřením. Pouze 4% z nich označilo současný stav zdravotnické péče jako nevyhovující. Dalších 8% považuje služby za spíše nevyhovující.

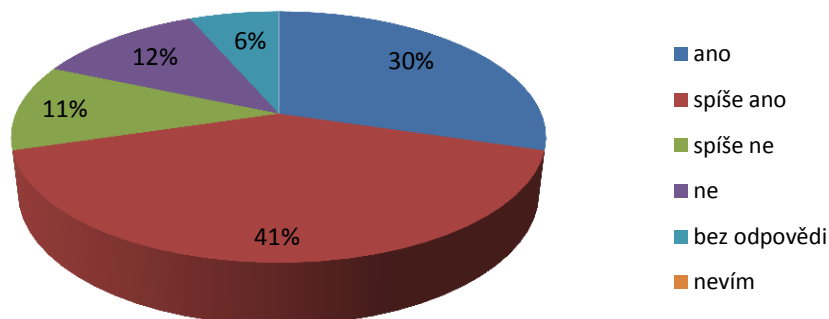

Graf.: Dostupnost a kvalita zdravotní péče z pohledu starostů

Vyjádření občanů

Z pohledu občanů je dostupnost a kvalita zdravotní péče ze 71% vyhovující nebo spíše vyhovující. 11% občanů řadí zdravotní péči na úroveň spíše nevyhovující a 12% obyvatel hodnotí dostupnost a kvalitu zdrav. péče zcela záporně, jako nevyhovující. 6% obyvatel se k této situaci nevyjádřilo.

Dostupnost a kvalita zdravotní péče v obci je podle Vás vyhovující?

Graf.: Dostupnost a kvalita zdravotní péče z pohledu občanů

2.1.6.2.2 Shrnutí oblasti zdravotní péče

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> V současnosti dobrá zdravotní vybavenost. 	<ul style="list-style-type: none"> Závislost na dopravní obslužnosti při cestách za zdravotnictvím. Zánik některých oddělení Litomyšlské nemocnice.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> Posílení služeb terénní péče. Zajištění individuální dopravy osob za zdravotnictvím, apod., s čímž jsou dobré zkušenosti z území Vysokého Mýta. 	<ul style="list-style-type: none"> Stárnutí populace a s tím spojené vyšší nároky (a náklady) na zdravotnickou i sociální péči. Zastarávání zdravotnických zařízení a vybavení.

- Zániky a zřizování oddělení nemocnic v regionu bohužel není z pohledu MAS řešitelné vzhledem k úloze MAS a k finančním i systémovým možnostem.
- Problematika zastarávání zejména objektů zdravotnických zařízení je řešitelná pouze investicemi z obecních nebo dotačních zdrojů. Dobré jsou zkušenosti s aplikací LEADER.
- Problém stárnutí populace a související nároky na zdravotní péči stejně jako závislost na dopravní obslužnosti je eliminovatelný nebo kompenzovatelný několika způsoby.
 - Posílení terénních služeb, kdy řadu méně náročných zdravotnických úkonů zvládnou také kvalifikovaní pracovníci a pracovníce poskytovatelů pečovatelských služeb.

Financování z vhodných dotačních titulů nebo také kombinací s obecními zdroji.

- Zajištěním individuální dopravy osob (např. tzv. „seniordoprava“). S tímto způsobem dopravy má již zkušenosti Vysoké Mýto, ale doposud pouze na území města. Existuje silná poptávka po rozšíření těchto služeb do regionu.

Pořizovací náklady na vozový park je možné případně hradit z vhodných dotačních titulů. Provoz je financovatelný rovněž z vhodných dotačních prostředků nebo spolufinancováním obcemi.

- Udržení úrovně hromadné dopravy. Finanční nároky tohoto opatření by nesl především Pardubický kraj a relevantní obce.

Pozn: V této části jsou využity informace z dokumentu Strategie území správního obvodu ORP Litomyšl v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovních služeb.

2.1.6.3 Sociální péče

Sociální služby jsou chápány jako široký okruh činností, které se zaměřují na pomoc sociálně znevýhodněným členům společnosti. Jejich cílem je zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života lidí. Mezi nejpočetnější skupiny příjemců sociálních služeb patří zejména

senioři, lidé se zdravotním postižením, menšinové skupiny obyvatel, sociálně vyloučené osoby a rodiny s dětmi.

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informací, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů.

Poskytování sociální péče je v současnosti nezbytným prvkem pro udržení stabilního vývoje regionu. Služby sociální pomoci jsou finančně nákladné a vzhledem k nynějšímu demografickému trendu stárnutí populace (viz 2.1.1.2 Věková struktura) bude uživatelů těchto služeb přibývat. Je proto nezbytné udržet a rozvíjet stávající síť sociálních služeb v regionu odpovídající skutečným potřebám a podporovat stávající poskytovatele této péče.

2.1.6.3.1 Sociální začleňování/vyloučení

Strukturální příčiny

V regionu působnosti MAS Litomyšsko dochází k vyloučení některých osob z důvodů plynoucích z charakteru regionu a z demografického vývoje.

Region je tvořen především velkým množstvím malých vesnic s malým počtem obyvatel a relativně vysokým věkovým průměrem. Často také dochází k odlivu mladších obyvatel do větších měst. Z těchto důvodů často dochází k situaci, kdy někteří obyvatelé ve vysokém věku zůstávají ve svých obcích bez svých příbuzných a jsou odkázáni na služby terénních sociálních pracovníků nebo služby domovů pro seniory a domy s pečovatelskou službou.

Více o populačním vývoji je uvedeno v kapitole 2.1.1.2 Věková struktura.

Ekonomické příčiny

V regionu rovněž dochází k podobným negativním, ekonomickým jevům, kterým je vystavena celá Česká republika. Na lokální úrovni se projevuje vyloučení některých občanů od některých typů služeb, možností i sociálních a komunitních aktivit vlivem finančních problémů. Podobně jako v celé České republice se lidé dostávají do finančních obtíží vlivem ztráty zaměstnání nebo schopnosti pracovat, vlivem nízké finanční gramotnosti i vlivem podvodných nebo klamavých aktivit dalších subjektů.

Rasové příčiny¹⁶

Z rasového hlediska dochází v regionu k jisté separaci pouze ve větších městech. Z tohoto pohledu jsou jako vyloučené lokality hodnoceny pouze některé lokality ve Vysokém Mýtě:

- Lokalita A

Jedná se o 58 bytů (ve dvou objektech) obývaných z 98 % Romy (konkrétní počet se pohybuje mezi 251 a 300 osobami). Většina obyvatel je zcela závislá na sociálních dávkách. Nezaměstnanost romských obyvatel lokality činí podle odhadů 93 %. Zásadními problémy lokality jsou gamblerství, lichvářství a vysoké zadlužování obyvatel, jevy související s prodejem a užíváním alkoholu a drog.

Péči této lokalitě věnuje nestátní nezisková organizace Naděje.

- Lokalita B

Jde o jeden dům o čtyřech holobytech, který je obývaný 15 - 25 Romy. V lokalitě nejsou zaznamenávány neobvyklé sociální problémy nebo kriminalita. Přesto jsou obyvatelé kvůli odhadované 100% nezaměstnanosti závislí na sociálních dávkách.

Lokalitě se věnuje sociální pracovník.

- Lokalita C

Lokalita je obývána cca 51 – 75 romskými obyvateli, jejichž podíl na obyvatelstvu lokality činí 75 %. Všichni obývají 9 bytů v jedné budově. Oficiální odhad nezaměstnanosti romských obyvatel je 100 % a je tak vysoká závislost na sociálních dávkách.

V lokalitě působí asistentka pedagoga a jsou organizovány volnočasové a motivační aktivity.

¹⁶ Vše zdroj http://www.esfcr.cz/mapa/int_pa9_6.html

Ve Vysokém Mýtě rovněž od roku 2013 fungují terénní služby, které se věnují komunitám vyloučeným z rasových důvodů (více viz níže).

K eliminaci výše zmíněných problémů jsou v regionu poskytovány zejména níže popsané sociální služby.

2.1.6.3.2 Sociální služby v regionu

Na území působnosti MAS Litomyšlsko se nachází několik zařízení a center specializující se na různé oblasti sociální péče.

Přehled sociálních služeb a jejich typů podává tabulka níže.

	Sociální poradenství	1
	Služby sociální péče	1
Služby sociální péče	Osobní asistenství	2
	Pečovatelská služba	5
	Tísňová péče	0
	Průvodcovské a předčitatelské služby	0
	Podpora samostatného bydlení	0
	Odlehčovací služby	2
	Centra denních služeb	0
	Denní stacionáře	3
	Týdenní stacionáře	0
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
	Domovy pro seniory	4
	Domovy se zvláštním režimem	1
	Chráněné bydlení	1
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	0
	Raná péče	0
	Služby sociální prevence	Telefonická krizová pomoc
Tlumočnické služby		0
Azylové domy		0
Domy na půl cesty		0
Kontaktní centra		0
Krizová pomoc		0
Intervenční centra		0
Nízkoprahová denní centra		0
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		2
Noclehárny		0
Služby následné péče		0

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	2
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	1
Sociálně terapeutické dílny	1
Terapeutické komunity	0
Terénní programy	1
Sociální rehabilitace	0

Tab.: Počet jednotlivých typů sociálních služeb¹⁷

Pečovatelská služba

Další sociální pomocí řadící se do terénních služeb jsou pečovatelské služby. Tato služba je zaměřena na seniory a nabízí jim pomoc při zvládnání běžných úkonů: péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, pomoc při zajištění chodu domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím nebo nadstandardní služby. V rámci území působnosti MAS zabezpečuje pečovatelskou službu celkem pět subjektů (Farní charita Dolní Újezd, Farní charita Litomyšl, Farní charita Nové Hrady u Skutče, Pečovatelská služba Proseč u Skutče a Pečovatelská služba Vysoké Mýto).¹⁸

V oblasti je celkem značný počet poskytovatelů této služby. Soudobý vývoj ukazuje vzrůst počtu uživatelů této služby. Výjimku tvoří mírné snížení v roce 2013, které je ale oproti nastavenému trendu zanedbatelné.

Tento typ služeb se vyznačuje vysokou pružností. Například oproti poskytování pobytových služeb, kde při navyšování kapacity jsou nezbytné stavební úpravy nebo výstavba nových objektů, terénní pečovatelská služba umožňuje reakce na poptávku pouze rozšířením personálních kapacit případně vybavení (při respektování finančních limitů).

	Počet uživatelů/ rok				
	2009	2010	2011	2012	2013
Proseč	0	0	60	63	56

¹⁷ Zdroj: Online registr poskytovatelů sociálních služeb, dostupné na : http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1409316467331_1

¹⁸ Zdroj: Online registr poskytovatelů sociálních služeb, dostupné na : http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1409316467331_1

Dolní Újezd	62	59	64	67	64
Litomyšl	74	76	79	86	89
Nové Hrady	N/A	40	45	300	303
Vysoké Mýto	210	210	210	107	96
celkem	346	385	458	623	608

Tab.: Pečovatelská služba a vývoj počtu uživatelů¹⁹

S narůstajícím věkem jedinců se zhoršuje i schopnost adaptace na nové prostředí, proto je podpora právě této terénní sociální služby je velice důležitá. Uživatelé zůstávají ve svém přirozeném prostředí a jsou nuceni, k co nejvyšší míře soběstačnosti, což kladně působí na oddálení regresních procesů spojenými se stářím. Většina seniorů silně preferuje pobyt ve vlastním domě, ke kterému je často pojí silné pouto (převážně v malých obcích).

Zvýšení podpory a propagace zájmu o pečovatelské služby, by se mělo pozitivně projevit i na současné problematice s nedostatkem volných míst v domovech pro seniory, kde poptávka výrazně převyšuje kapacitu těchto zařízení.

Pečovatelská služby rovněž umožňuje seniorům zůstat v domácím prostředí v kontaktu s dalšími členy rodiny, přičemž pečovatelská služby ulehčuje ostatním členům rodiny péči o seniory. To je významné zejména pro příslušníky tzv. „sandwichové generace“ – jedinci ve středním věku, kteří se kromě zaměstnání starají jak o vlastní děti a tak o vlastní rodiče a jsou tak enormně zatěžováni, což může ohrozit také jejich zaměstnání jako zdroj příjmů.

Domovy pro seniory

V oblasti působnosti MAS Litomyšlsko jsou k dispozici čtyři takto klasifikovaná pobytová zařízení pro seniory. Domovy pro seniory poskytují sociální péči lidem, kteří se v důsledku svého věku a ze zdravotních nebo sociálních důvodů ocitli v nepříznivé sociální situaci, kterou nejsou schopni zvládat ve vlastním prostředí ani s pomocí jiných druhů sociálních služeb nebo rodiny a potřebují pravidelnou pomoc při zvládnání základních životních potřeb. Zařízení nabízí domácí péči v náhradním prostředí s člověkem nablízku, kdy je o klienta pečováno po celých 24 hodin denně. Domovy se snaží pomoci zachovat co nejvíce možnou samostatnost, nezávislost a zvyklosti dřívějšího života.

¹⁹ Zdroj: KÚ Pardubického kraje, Vytváření místního partnerství – benchmarking sociálních služeb Pardubického kraje, verze 6.0

První se nachází v Litomyšli a je provozováno Centrem sociální pomoci města Litomyšl (příspěvková organizace města) a k dispozici je 76 lůžek, přičemž je rozděleno na domov pro seniory s 51 lůžky a pro osoby se zvláštním režimem (Alzheimerova choroba). Druhé pobytové zařízení se nachází v obci Sloupnice a má kapacitu 107 lůžek. Další dva Domovy se nachází ve Vysokém Mýtě s celkovou kapacitou 95 a 125 lůžek.

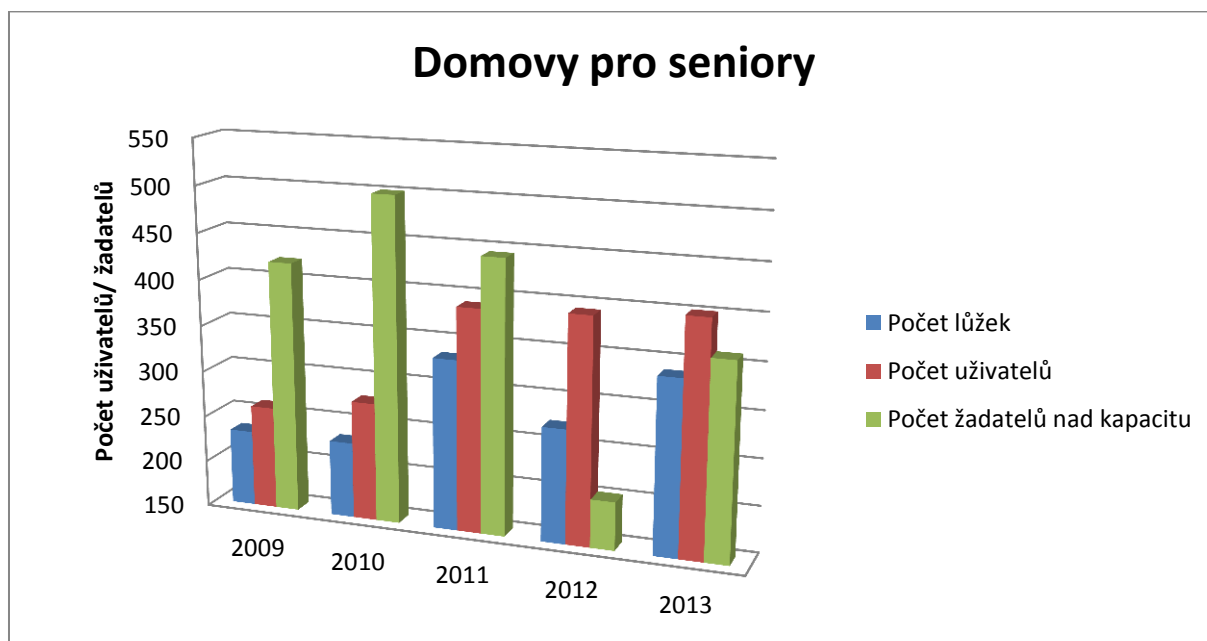
Nedostatečná kapacita v domovech pro seniory je v této oblasti velmi závažným problémem. V roce 2010 byl téměř dvojnásobný zájem o tyto služby, než byla kapacita v té době. V období mezi roky 2011-2012 se situace mírně zlepšila, díky otevření nového zařízení ve Vysokém Mýtě. V roce 2013 se znovu zaznamenal růst zájmu o tuto službu a zhoršení situace s nedostatkem lůžkových kapacit těchto služeb. Vývoj faktorů můžeme sledovat v tabulce a následném grafu uvedeném níže.²⁰

Subjekt	Počet lůžek	Počet uživatelů	Počet žadatelů o službu, se kterými nebyla uzavřena smlouva z kapacitních důvodů
2009			
Litomyšl	51	62	109
Sloupnice	107	125	19
Vysoké Mýto	74	74	293
Vysoké Mýto	NA	NA	NA
Celkem	232	261	421
2010			
Litomyšl	51	63	133
Sloupnice	107	130	40
Vysoké Mýto	74	85	327
Vysoké Mýto	NA	NA	NA
Celkem	232	278	500
2011			
Litomyšl	51	63	111
Sloupnice	107	123	26
Vysoké Mýto	76	76	307
Vysoké Mýto	100	128	0
Celkem	334	390	444

²⁰ Zdroj: Online registr poskytovatelů sociálních služeb, dostupné na : http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1409316467331_1

2012			
Litomyšl	51	56	102
Sloupnice	42	126	35
Vysoké Mýto	80	74	26
Vysoké Mýto	100	137	39
Celkem	273	393	202
2013			
Litomyšl	51	63	111
Sloupnice	107	123	29
Vysoké Mýto	80	95	37
Vysoké Mýto	100	120	184
Celkem	338	401	361

Tab.: Domovy pro seniory v letech 2009-2013 (zdroj: KÚ Pardubického kraje, Vytváření místního partnerství – benchmarking sociálních služeb Pardubického kraje, verze 6.0)

Graf.: Vývoj kapacity, počtu uživatelů a žadatelů v Domovech pro seniory (zdroj: KÚ Pardubického kraje, Vytváření místního partnerství – benchmarking sociálních služeb Pardubického kraje, verze 6.0)

V budoucím vývoji můžeme předpokládat stále rostoucí zájem o zařazení seniorů do domovů. To je zapříčiněno následujícími aspekty: demografickým vývojem a soudobým životním stylem. Demografický vývoj je v poslední době charakterizován neustálým stárnutím

populace a predikce na další vývoj nezaznamenávají výraznější změny k lepšímu (viz 2.1.1.2 Věková struktura). Současným trendem je i umisťování seniorů do domovů a není již zcela běžné, tak jako tomu bývalo dříve, že se o starší generaci starali potomci. Důvodem je také zvyšující se průměrný věk obyvatelstva. Ve chvílích, kdy seniorům již nestačí terénní pečovatelská služby (případně v kombinaci s péčí rodiny), přichází na řadu právě tento typ sociálních služeb.

Město Litomyšl si je této situace vědomo a má zájem ji zlepšit vybudováním nového ubytovacího zařízení pro seniory. Výstavba nového Domova pro seniory se zatím nachází v návrhové a projektové části. Vhodnou alternativou do doby, než se zvýší současná kapacita, vybudováním nového ubytovacího zařízení, by mohla být podpora terénních sociálních služeb, především tedy pečovatelské služby.

Převís poptávky se již tak silně nedotýká oblasti okolo Vysokého Mýta, kde jsou tyto kapacity dostatečné.

V současné době domovy pro seniory řeší převís poptávky tak, že si i přes dlouhý pořadník zájemců drží vždy několik málo volných míst pro případ náhlé potřeby ubytování osob s akutní potřebou. U řady zájemců není ubytování v těchto zařízeních tolik akutní. Tyto osoby často žádají o tento typ ubytování často s předstihem, aby v případě nutnosti již byly tzv. v pořadí. V takovém případě by situaci řešilo také nové zařízení s nižší úrovní péče a tedy také nižšími provozními náklady. Často je motivem také vyloučení osob žijících osamoceně v domácnosti, což by také mohlo být řešeno větším zapojením seniorů do komunity (setkání, kluby seniorů, různé aktivity, vzdělávání nebo projekty založené na komunikaci a věnování se seniorům).

V regionu jsou k dispozici ještě další zařízení umožňující pobytové služby seniorům, ale již nejsou klasifikovány jako domovy pro seniory nebo nejsou určeny veřejnosti (v obcích Dolní Újezd, Janov (zařízení vyhrazené pro seniory z řad kněžích a řádových sester), Lubná, Pohodlí (městská část Litomyšle), Proseč u Skutče).

Osobní asistence

Jednou z nejvýznamnějších terénních sociálních služeb je právě osobní asistence. Tato služba je poskytována osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a

činnostech, které osoba potřebuje. V oblasti je osobní asistentství provozováno neziskovou organizací Středisko sociálních služeb Salvia ve Svitavách, která zaměstnává osobní asistenty působící v regionu a Základní a praktickou školou SVÍTÁNÍ, o.p.s. s pobočkou ve Vysokém Mýtě.²¹

Sociální poradenství

Tato sociální služba je na území působnosti MAS Litomyšsko provozována v rámci spolupráce Asociace občanských poraden a Farní charitou Polička ve městě Litomyšl. Občanská poradna pomáhá jednotlivcům řešit situace, které vnímají jako obtížné a neřešitelné. Dále je učí samostatnosti, odpovědnosti a orientaci v krizových situacích.²²

Odlehčovací služby

Ke krátkodobým pobytovým zařízením patří respitní - úlevová péče provozována Farní charitou Litomyšl. Tato služba umožňuje podporu lidem, kteří v rodinném prostředí pečují o své blízké, kteří jsou z důvodu vysokého věku, chronického onemocnění či zdravotního postižení závislí na jejich pomoci. Zařízení je určeno pro cílovou skupinu senioři a osoby se zdravotním postižením starší 50 let. V současné době je možnost umístění pro devět klientů. Se stejným cílem poskytuje tyto služby i zařízení BERENIKA - Vysoké Mýto, o.p.s., kde jsou poskytovány služby ambulantní a pobytové péče. Zařízení je určené pro cílovou skupinu 16-50 let. Kapacita ambulantní péče dosahuje počtu šesti klientů a kapacita pro pobytové služby umožňuje poskytnutí péče pouze dvěma uživatelům.²³

Denní stacionáře

Denní stacionáře provozují v regionu celkem tři subjekty. V Litomyšli Ruka pro život o.p.s., ve Vysokém Mýtě BERENIKA o.p.s. a Oblastní charita Nové Hrady u Skutče. Denní centra

²¹ Zdroj: Online registr poskytovatelů sociálních služeb, dostupné na : http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1409316467331_1

²² Zdroj: Online registr poskytovatelů sociálních služeb, dostupné na : http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1409316467331_1

²³ Zdroj: Online registr poskytovatelů sociálních služeb, dostupné na : http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1409316467331_1

nabízejí pomoc osobám s mentálním, zdravotním i kombinovaným postižením a dále pak osobám s chronickým a duševním onemocněním. Pomoc je poskytována klientům různého věku. Cílem těchto zařízení je zkvalitnění života osob patřících do těchto znevýhodněných skupin a poskytnutí jisté úlevy rodinným příslušníkům, kteří o ně pečují. V denním stacionáři je uživateli zajištěna pomoc při zvládání běžných úkonů, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, každodenní poskytnutí stravy, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským okolím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí. Cílem poskytované služby je individualizovaná podpora v životě všech uživatelů, tedy podpora uživatele v udržování přirozené vztahové sítě (žít běžným, kvalitním způsobem života, využívat nabídku veřejných služeb v okolí stacionáře - obchody, pošta atd.), podpora vztahů s rodinou a blízkými přáteli, organizace společných akcí, podpora zdravotního stavu činnostmi pro udržení a zlepšení jejich pohybových schopností a dovedností prostřednictvím ergoterapie a individuálním přístupem, udržení dobrého psychického stavu sociálně terapeutickými činnostmi (jak dle jejich výběru, tak i např. prvky dramaterapie, muzikoterapie), navázání na výsledky výchovně vzdělávacího procesu ve škole, upevnění a rozvoj dovedností a vědomostí pomocí výchovně vzdělávacích činností (trivium), umožnění seberealizace uživatelů při ručních pracích a při výrobě výrobků dárkového charakteru, podpora zájmů uživatelů pomocí individuální a skupinové zájmové činnosti v oblasti sportovní a kulturní a umožnění prezentace dovedností a schopností uživatelů na veřejnosti.²⁴

V rámci denního stacionáře v Litomyšli fungují i Sociálně aktivizační služby pro seniory.

²⁴ Zdroj: Oficiální stránky BERENIKA Vysoké Mýto o.p.s, dostupné na: <http://www.berenika-vm.cz/>

Zdroj: Oficiální stránky Ruka pro život o.p.s., dostupné na: <http://www.rukaprozivot.cz/Litomysl/>

Zdroj: Oficiální stránky Oblastní charity Nové hrady u Skutče, dostupné na: <http://novehrady.charita.cz/sluzby-ktere-poskytujeme/denni-stacionar/>

Od roku 2009 až do současnosti se kapacita těchto zařízení různě měnila, avšak v žádném roce se neobjevil žadatel o službu, se kterým by nebyla uzavřena smlouva z kapacitních důvodů. Za rok 2013 tuto službu využívalo celkem 61 občanů.

Subjekt	Počet uživatelů služby celkem
Nové Hradky	19
Litomyšl	23
Vysoké Mýto (osoby se zdrav. postižením)	19
Celkem	61

Tab.: Denní stacionáře a počty uživatelů v roce 2013 (zdroj: KÚ Pardubického kraje, Vytváření místního partnerství – benchmarking sociálních služeb Pardubického kraje, verze 6.0)

Domovy se zvláštním režimem

Centrum sociální pomoci města Litomyšle také provozuje domov se zvláštním režimem. Zde je poskytována sociální péče lidem trpícím stařeckou, Alzheimerovou a ostatními typy demencí. Snahou je, co nejdéle udržet či zlepšit kvalitu jejich života v době, kdy snížená soběstačnost z důvodu nemoci vyžaduje pravidelnou pomoc druhých osob a tuto pomoc ve vlastním domácím prostředí již nelze zajistit. Centrum nabízí a poskytuje péči, dohled, aktivizaci a pravidelný režim přizpůsobený specifickým potřebám nemocných s možností svobodného pohybu v chráněném prostoru a s respektováním individuality a důstojnosti každého člověka. Toto zařízení má k dispozici 25 lůžek.²⁵

Chráněné bydlení

Sociální službu Chráněné bydlení poskytuje BERENIKA Vysoké Mýto o.p.s. Cílem této pomoci je poskytnout dospělým lidem s mentálním a tělesným postižením individuální podporu k dosažení samostatnosti a nezávislosti v oblasti bydlení a to formou nácviku v podmínkách chráněného bydlení. Služba Chráněného bydlení je určena pro lidi s mentálním

²⁵ Zdroj: Oficiální stránky města Litomyšl, dostupné na: http://www.litomysl.cz/?id_str=1311054605142

i tělesným postižením starších 18 let. Kapacita této služby je max. 12 osob z toho max. 4 osoby s invalidním vozíkem.²⁶

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Jediné nízkoprahové zařízení pro děti a mládež se je provozováno občanským sdružením (bude následovat změna právní formy) Naděje v Litomyšli. Zde je poskytována ambulantní péče pro děti a mládež ve věku od 6 do 26 let, které jsou ohrožené společensky nežádoucími jevy. Sdružení Naděje organizuje dětské tábory a tábory pro mládež, duchovenská a pastorační péče a doplňkové služby: odpolední a víkendové programy a tematicky zaměřené kempy. Kapacita zařízení je určena pro 30 dětí.²⁷

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou poskytovány Farní charitou Litomyšl - služba sanace rodiny a Oblastní Charitou Nové Hrady u Skutče. Cílovou skupinou této služby jsou rodiny s dětmi, u kterých existují rizika ohrožení vývoje dětí v důsledku nepříznivé životní situace rodiny, kterou nejsou rodiče sami bez pomoci schopni zvládnout. Farní charita Litomyšl provozuje služby terénní nebo ambulantní formou. Oblastní charita Nové Hrady u Skutče poskytuje pomoc formou osobních návštěv sociální pracovníce nebo pracovníce v sociálních službách v přirozeném sociálním prostředí uživatele. V Litomyšli funguje program Rodinného centra, kde je součástí služby Miniškolka, která zde nahrazuje zařízení jeslí, které v oblasti jinak zcela chybí.

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby s postižením

Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby s postižením jsou zajišťovány formou ambulantní péče Rukou pro život o.p.s. v Litomyšli pro osoby starší 55 let.

Sociálně terapeutické dílny

²⁶ Zdroj: Oficiální stránky BERENIKA Vysoké Mýto o.p.s, dostupné na: <http://www.berenika-vm.cz/>

²⁷ Zdroj: Oficiální stránky Naděje Litomyšl, dostupné na: <http://www.nadeje.cz/litomysl>

Služby sociálně terapeutické dílny jsou poskytovány Oblastní charitou Nové Hrady u Skutče a jsou určeny osobám od 16 do 64 let, s kombinovaným, mentálním, tělesným postižením, osobám s chronicky duševním onemocněním a sníženou soběstačností. Uživatelům je poskytnuta pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění, podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností, volnočasové aktivity. Součástí zařízení je výtvarná dílna, keramická dílna, šicí dílna a cvičný obchod.²⁸

Terénní programy

Město Vysoké Mýto zajišťuje sociální službu terénní programy, která je zaměřena na osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách romského původu. Tato služby funguje teprve od počátku roku 2013 a jejím cílem je podpora a pomoc romským obyvatelům především v oblastech ubytování, financí, zaměstnanosti, jednání s úřady, vzděláním a výchovou dětí a řešení obtížných situací.²⁹

Sociální podnikání

V regionu působí několik podniků zaměřených na zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce (především zdravotně).

Ve městě Litomyšli zřízen sociální podnik typu zdravé jídelny, kde jsou převážně zaměstnávány osoby se zdravotním a mentálním postižením od osmnácti let. Ve Vysokém Mýtě na podobném principu působí chráněná dílna Coffee Club Berenika – tak trochu jiný Svět. V Proseči u Skutče již dlouhodobě působí družstvo invalidů Ergotep, který je rovněž významným lokálním zaměstnavatelem. Předmětem jeho činnosti je zejména zajišťování služeb pro internetové obchody a bankovní sektor.³⁰

²⁸ Zdroj: Oficiální stránky Oblastní charity Nové hrady u Skutče, dostupné na: <http://novehrady.charita.cz/vyhledavani-v-adresari/?s=socialne-terapeuticke-dilny#directory-detail>

²⁹ Zdroj: Oficiální stránky města Vysoké Mýto, dostupné na <http://urad.vysoke-myto.cz/terenni-programy>

³⁰ Zdroj: Oficiální stránky BERENIKA Vysoké Mýto o.p.s, dostupné na: <http://www.berenika-vm.cz/>

Ostatní sociální služby

V regionu působí ještě řada dalších poskytovatelů sociálních a poradenských služeb, a to jak z neziskového tak z podnikatelského sektoru. Tyto služby však jsou vzhledem k výše uvedeným méně významné.

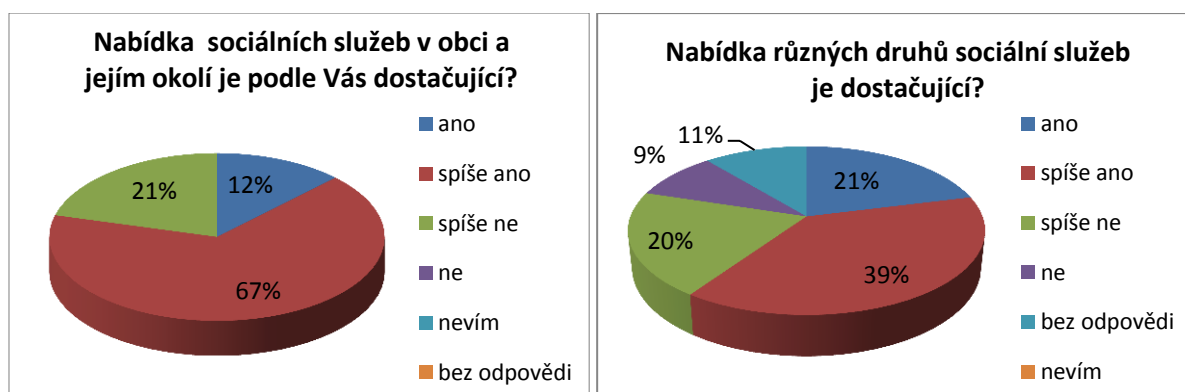
Rovněž zde nejsou rozpracovávány orgány a organizační složky subjektů státní správy a samosprávy, které se řídí zejména aktuální legislativou a jejich činnost není předmětem komunitního plánování.

2.1.6.3.3 Pohled regionálních aktérů

Více než polovina starostů obcí považuje nabídku sociálních služeb jako spíše dostačující. 12% starostů uvedlo, že nabídka sociálních služeb je zcela dostačující. 21% označuje nabídku soc. služeb jako spíše nevyhovující. Žádný z dotázaných nevedl, že je v obci zcela nedostačující nabídka soc. služeb.

Obyvatelé jsou z 21% s nabídkou sociálních služeb zcela spokojeni. 39% uvádějí, že nabídka sociálních služeb je spíše dostačující. 29% hodnotí nabídku soc. služeb záporně a z toho 9% jako zcela nevyhovující. 11% obyvatel svůj názor nevedlo.

Větší kritičnost občanů může vycházet z rozdílné informovanosti občanů a zástupců obcí. Zástupci obcí komunikují s poskytovateli sociálních služeb a finančně je podporují, zatímco tato spolupráce se občanů dotkne případně pouze jako konzumentů služeb (pokud se o nich dozvědí).

Graf.: Nabídka sociálních služeb v obci z pohledu starostů vlevo, pohled občanů vpravo

Celkově z průzkumu vyplívá převážná spokojenost obyvatel i starostů obcí se současným stavem sociálních služeb v oblasti. V názorech převládá většina spokojených obyvatel se službami sociálními a zdravotními.

2.1.6.3.4 Shrnutí informací o sociální péči

Největší množství poskytovaných sociálních a zdravotních služeb se koncentruje do obcí Litomyšl a Vysoké Mýto. V oblasti se však nachází i poměrně velké množství poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb v menších obcích, území je tak dostatečně pokryto poskytovateli těchto služeb. Obyvatelům jsou nabízeny jak pobytové, tak terénní a ambulantní služby.

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • V současnosti dobrá úroveň a pokrytí území sociálními službami. • Současná spolupráce poskytovatelů sociálních služeb mezi sebou i s obcemi. • Vysoce kvalitní a kvalifikovaný personál poskytovatelů sociálních služeb. • Praxe zavedených sociálních podniků. 	<ul style="list-style-type: none"> • Problémy s financováním sociálních služeb. • Závislost na dopravní obslužnosti při využívání stacionárních sociálních služeb. • Nedostatečná kapacita v domovech pro seniory a dlouhá čekací lhůta (zejména na Litomyšlsku). • Nedostatek pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“

<ul style="list-style-type: none"> • Využití potenciálu terénních služeb. • Projekty založené na spolupráci poskytovatelů sociálních služeb. • Místních aktivity (v oblasti kultury, spolkové činnosti, sociální sféře, např. setkání seniorů) • Možná výstavba domova pro seniory v Litomyšli. • Zajištění vyšší informovanosti o sociálních službách v regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí populace a s tím spojené vyšší nároky (a náklady) na zdravotnickou i sociální péči. • Závislost sociálních služeb na dotacích. • Rostoucí počet obyvatel sociálně vyloučených z ekonomických důvodů.
--	---

- Financování sociálních služeb je závislé na dotačních prostředcích, financování z rozpočtu obcí a spolupodílením se klientů. Částečný výpadek dotačních prostředků je kompenzovatelný z obecních rozpočtů. Významnější výpadek už by nebyl takto kompenzovatelný a bez dotačních prostředků není ani v možnostech MAS tuto činnost nějak podpořit.
- Nedostatečné kapacity domovů pro seniory v Litomyšli a okolí je možné řešit výše zmíněnou výstavbou nového objektu. Přetlak poptávky nad nabídkou může být v případech s nízkou akutností kompenzovatelný například následujícími způsoby.
 - Substitute terénní pečovatelskou službou.
 - Zapojením seniorů do komunitního života (kluby pro seniory, setkávání seniorů ve vhodných prostorách, vzdělávání, další aktivity a projekty s předmětem zapojení seniorů do společnosti).

Zapojení do komunity je možné z prostředků lokálních aktérů. Pokud by toto bylo podmíněno většími investicemi např. do vhodných prostor nebo infrastruktury, je to podmíněno dotačními prostředky.

- Problém stárnutí populace a související nároky na sociální i zdravotní péči stejně jako závislost na dopravní obslužnosti je eliminovatelný nebo kompenzovatelný několika způsoby.
 - Terénní služby (zejména pečovatelské).
 - Výše zmíněné navýšení kapacit zařízení ubytovacích služeb pro seniory výstavbou.
 - Udržení hromadné dopravy osob a zajištění individuální dopravy osob („seniordoprava“).

Všechna tato patření jsou podmíněna získáním dotačních prostředků.

- Sociální vyloučení z ekonomických důvodů je nemilým trendem posledních let. Jedinci i celé rodiny jsou tak vyloučeny ze společnosti i konzumace některých druhů zboží a služeb.
 - K eliminaci těchto jevů by mohly přispět vzdělávací a výchovné aktivity pro děti i dospělé, a to v oblasti finanční gramotnosti, základní právní gramotnosti, tržní gramotnosti, rezistence proti nekalým praktikám na trhu i v oblasti řešení už vzniklých problémových životních situací občanů. Rovněž by v tomto směru byla přínosem osoba pracující v těchto směrech jako regionální poradce sdílená (časově i finančně) všemi obcemi regionu a nemotivovaná výkonem (počtem uzavřených smluv) jako poradci privátních společností. K tomuto účelu by byly případně využitelné i dotační prostředky.
- Nedostatek pracovních příležitostí pro osoby znevýhodněné na trhu práce by byl řešitelný rozvojem sociálního podnikání, avšak toto je podmíněno zájmem regionálních aktérů o tento typ podnikání. Případná podpora dotačními prostředky by byla motivujícím prvkem.

2.1.6.4 Kulturní památky

Pro potřeby tohoto dokumentu jsou kulturními památkami objekty vytvořené člověkem na území, které mají historickou, architektonickou nebo jinou obecně uznávanou hodnotu (byť lokálního významu).

Dominantou mezi kulturními památkami regionu je zámek Litomyšl, který je zařazen na seznamu UNESCO. Kromě zámku je turisticky atraktivní také jeho nejbližší okolí zahrnující sakrální stavby, klášterní zahrady, ale také náměstí.

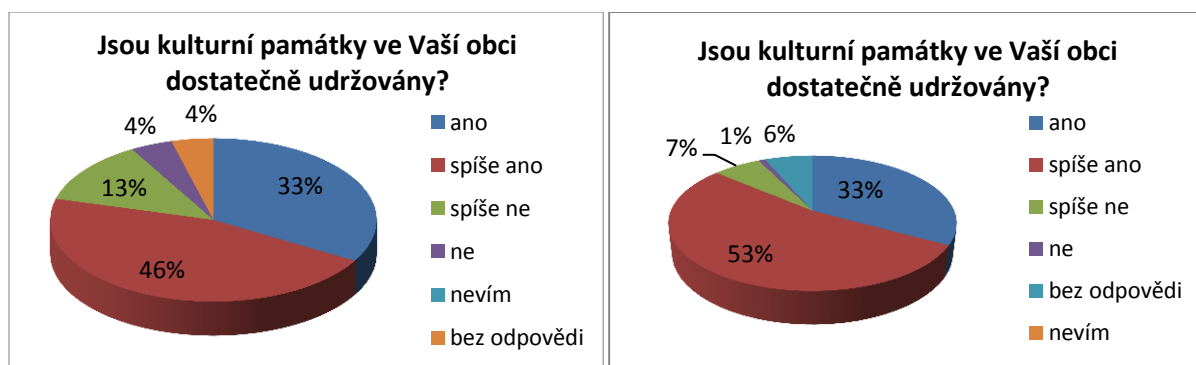
Kromě Litomyšle je kulturně a historicky významný také Rokokový zámek Nové Hrady, který je důležitý zejména svou jedinečnou architekturou. Zámek je obklopený celou řadou souvisejících objektů rovněž historického významu.

Celou řadou kulturních památek se může pochlubit také Vysoké Mýto. K nevýznamnějším objektům ve městě určitě patří monumentální městské opevnění, morový sloup na náměstí a celá řada architektonických skvostů v podobě měšťanských domů.

Protože není cílem tohoto dokumentu kompletní zmapování kulturních památek v regionu, omezují se zmínky na některé nejznámější a turisticky nejvyhledávanější. Jejich potenciálu pak lze využít k přilákání pozornosti také k dalším kulturním památkám v okolních obcích, které často svou hodnotou převyšují svou popularitu z pohledu cestovního ruchu. Tato část tedy upozorňuje spíše na význam některých památek a upozorňuje na význam a potenciál těch ostatních.

V malých obcích jde zejména o sakrální stavby a objekty, pomníky, hřbitovy, historicky významná místa a objekty lidové architektury.

Z pohledu aktérů v regionu je o památky relativně dobře postaráno. Občané hodnotí udržovanost památek jako nevyhovující v 8 % případů. Zástupci obcí jsou v tomto poněkud kritičtější a negativně nebo spíše negativně hodnotí udržovanost památek v 17 % odpovědí.

Závěry dotazníkového šetření (pohled zástupců obcí vlevo, občanů vpravo)

Zástupci obcí také téměř v 58 % případů uvedli investice do kulturních památek jako klíčové pro cestovní ruch. Výše v této oblasti řadili už jen budování cyklostezek, které je prostředkem rozšíření turistického ruchu je jeho center (Litomyšl, Vysoké Mýto, Nové Hrady) také do širšího okolí, a to zejména právě ke kulturním památkám a zajímavým přírodním prvkům.

Péče o památky se ve značné míře odvíjí od rozpočtu obcí. Zejména malé obce do 200 obyvatel, kterých je v regionu velké množství mají problémy s financováním oprav i se spolufinancováním v případě možnosti čerpání dotační podpory.

2.1.6.4.1 Shrnutí informací o kulturních památkách

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Množství památek s vysokou hodnotou. • Často komunitní péče o památky (spolupráce obce, obyvatel i subjektů v obci). 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoké náklady udržování památek. • Nedostatečná propagace, pro turisty obtížná lokalizace a obtížné rozpoznání významu (pro laiky).
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Propagace památek a budování cyklostezek a naučných stezek. • Využití přínosů z cestovního ruchu i pro jiné subjekty (v přiměřené míře). 	<ul style="list-style-type: none"> • Obtížné financování a spolufinancování oprav zejména v malých obcích.

- Finanční stránka péče o památky:
 - Vyhledávání vhodných dotačních titulů.

- Vyhledávání jiných zdrojů financování jako je sponzoring nebo využití příjmů z cestovního ruchu. Nelze předpokládat markantní a náhlé zvýšení cestovního ruchu v menších obcích disponujících kulturními památkami, ale při zvýšení turistického zájmu by bylo možné například rozšíření služeb již fungujících subjektů (např. prodloužení otevírací doby již existujících restaurací, poskytování výkladů zaměstnanci farních úřadů nebo obce, zřízení informačních center na obecních úřadech, kde působí zaměstnanci nebo posun jejich pracovní doby...).

Základem k výše uvedenému potenciálu jsou předcházející investice do propagace kulturních památek a investice do infrastruktury v podobě naučných stezek, cyklostezek, apod.

- Využití komunitního zájmu k méně náročným opravám. Zejména v menších obcích existuje velká sounáležitost a je možné zapojení obyvatel a subjektů za společným zájmem. Limity v údržbě památek ovšem existují, a to zejména z důvodu zachování památkové hodnoty.

2.1.7 Podnikání, výroba, zaměstnanost

Ekonomické aktivity na území MAS se liší především v závislosti na velikosti města/obce a také na existenci historicky důležitých ekonomických subjektů. Obecně se říká, že zaměstnanost regionu je závislá především na průmyslu a zemědělství, přičemž tyto obory se vzájemně doplňují. V oblastech se silným průmyslem lpí menší váha na zemědělství a naopak.

Charakter ekonomických aktivit v obcích mimo tři města regionu je silně zemědělský, což poukazuje na skutečnost, že zemědělské společnosti a soukromí zemědělci jsou v těchto obcích hlavními zaměstnavateli. Průměrně v regionu pracuje v zemědělství a přidružených oborech 13,3 % zaměstnaných osob, přičemž v některých obcích přesahuje závislost na těchto oborech 30 %. V 18 obcích z 54 přesahuje poměr zaměstnaných v těchto oborech 15 %.

Naopak průmysl a některé typy obchodu a služeb mají svá centra právě ve městech regionu. Průmyslové podniky zaměstnávají více než 30 % obyvatel regionu. Centra průmyslu jsou ve Vysokém Mýtě (převážně automobilový průmysl), Litomyšli (skelné textilie pro stavebnictví, zemědělská technika...) a Proseči (dřevovýroba, obuvnický průmysl...). Tato centra

představují centra zaměstnanosti pro okolní obce a zejména automobilová výroba ve Vysokém Mýtě pak generuje další síť subdodavatelských firem v okolí. V regionu se nacházejí obce, jejichž zaměstnanecká závislost na průmyslu se blíží 50 %. Stále přibližně platí, že v oblastech s vysokým podílem zaměstnaných v průmyslu zpravidla je nižší podíl zaměstnaných v zemědělských oborech.

Dalšími důležitými zdroji zaměstnanosti jsou stavebnictví (8,9 % zaměstnaných) a obchod a údržba motorových vozidel (8,7 % zaměstnaných). Dále již z hlediska významu pro zaměstnanost v regionu přicházejí na řadu veřejné služby, kde ve vzdělávání pracuje 5,3 % zaměstnaných a ve zdravotnictví 5,2 % zaměstnaných.³¹

Obor	Podíl zaměstnaných (%)
Průmysl	30,1
Zemědělství, lesnictví, rybářství	13,3
Nezjištěno	9,6
Stavebnictví	8,9
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	8,7
Vzdělávání	5,3
Zdravotní a sociální péče	5,2
Činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, věd. a tech. činnosti a administr. a podpůrné činnosti	4,9
Doprava a skladování	4,5
Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	3,1
Ubytování, stravování a pohostinství	2,0
Peněžnictví a pojišťovnictví	1,4
Informační a komunikační činnosti	1,1

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

2.1.7.1 Hlavní zaměstnavatelé regionu

- Okres Svitavy
 - SAINT-GOBAIN ADFORS CZ s.r.o. (výroba skleněných vláken pro průmysl)
 - Litomyšlská nemocnice, a.s.
 - Zemědělské družstvo Dolní Újezd (rostlinná a živočišná výroba)
 - MACH DRŮBEŽ a.s. (chov drůbeže)
- Okres Chrudim

³¹ Zdroj statistických údajů v kapitole: ČSÚ, SLDB 2011

- DIPRO, výrobní družstvo invalidů (dřevovýroba, kartonážní výroba)
- ERGOTEP, družstvo invalidů (nájezdové plošiny do automobilů, zvedáky, pomůcky)
- Okres Ústí nad Orlicí
 - Iveco Czech Republic, a.s. (výroba autobusů)
 - Autoneum CZ s.r.o. (výroba izolace do osobních a nákladních aut)
 - Zemědělsko obchodní družstvo Zálší

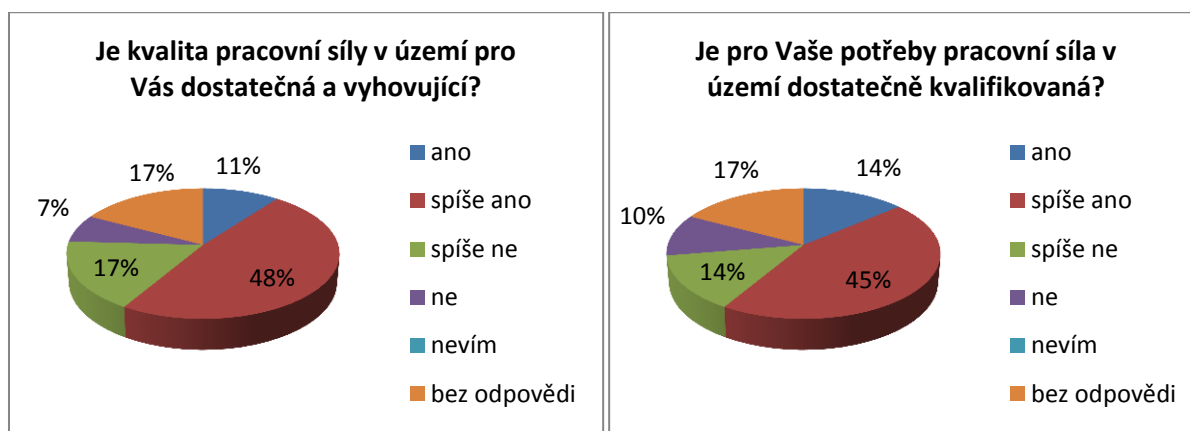
2.1.7.2 Podmínky pro podnikání

Podmínky pro podnikání v regionu byly z důvodu reálného vnímání zjišťovány dotazníkovým šetřením.

2.1.7.2.1 Pracovní síla

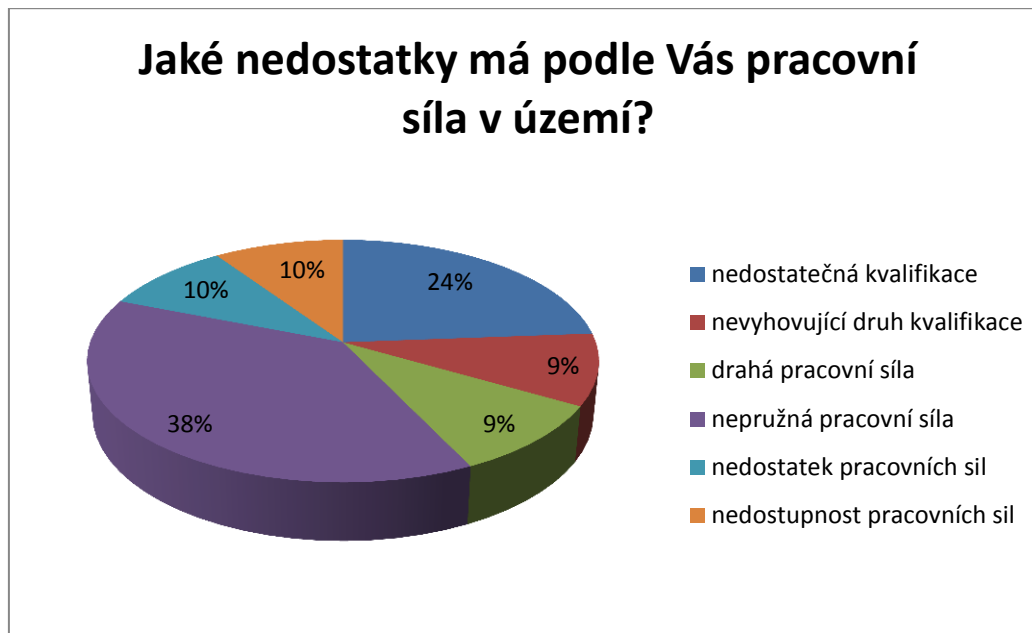
Mimo jiných faktorů je pro rozvoj podnikání základním předpokladem dostupnost a vlastnosti pracovní síly. Tyto informace byly zjišťovány od zaměstnavatelů souhrnně, a tedy včetně neziskových organizací, sociálních podniků apod. (tedy subjektů zaměstnávajících další osoby).

Dle dotazníkového šetření hodnotí většina zaměstnavatelů kvalitu pracovní síly jako vyhovující nebo spíše vyhovující (viz graf níže vlevo). 24 % zaměstnavatelů ale hodnotí tuto oblast negativně. Kvalitou pracovní síly je zde myšlena široká škála vlastností potencionálně zaměstnatelných osob, která zahrnuje kromě kvalifikace a zkušeností také charakterové vlastnosti, flexibilita apod. Co se týče samotné kvalifikace pracovní síly (viz graf níže vpravo), jsou názory podnikatelů velmi podobné.

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že samotná kvalifikace není pro zaměstnavatele nejdůležitější vlastností osoby ucházející se o zaměstnání. Celých 38 % zaměstnavatelů přikládá větší váhu pružnosti pracovní síly.

Z komunikace se zaměstnavateli rovněž vyplynula velká důležitost osobnostních vlastností uchazečů. Jde zejména o samotný přístup k práci snahu, iniciativu... Z tohoto pohledu je situace v regionu a pravděpodobně i v celé ČR stále horší.

Obecně lze říci, že pracovní síla v regionu není limitujícím faktorem rozvoje podnikání nebo činnosti jiných zaměstnavatelů. Z pohledu zaměstnanosti je problémem ale výskyt nezanedbatelné skupiny obyvatel, která je obtížně zaměstnatelná. Tvoří ji převážně dlouhodobě nezaměstnaní a příslušníci některé z dalších znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce (mladí lidé bez pracovních zkušeností, osoby nad 50 let, zdravotně nebo mentálně postižené osoby...).

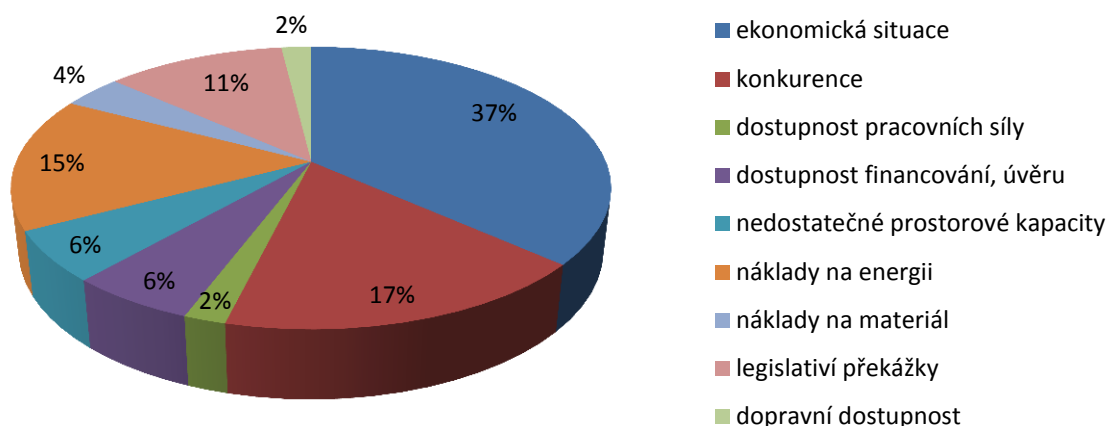
2.1.7.2.2 Další vlivy na podnikání

Důležitost faktorů na další vývoj stanovily sami subjekty v regionu odpověďmi v dotazníkovém šetření.

Jako v odpovědích nejčtenější faktor byl zmiňován aktuální ekonomický vývoj, který má vliv na poptávku po zboží a službách, což je v podstatě zdroj financí subjektů.

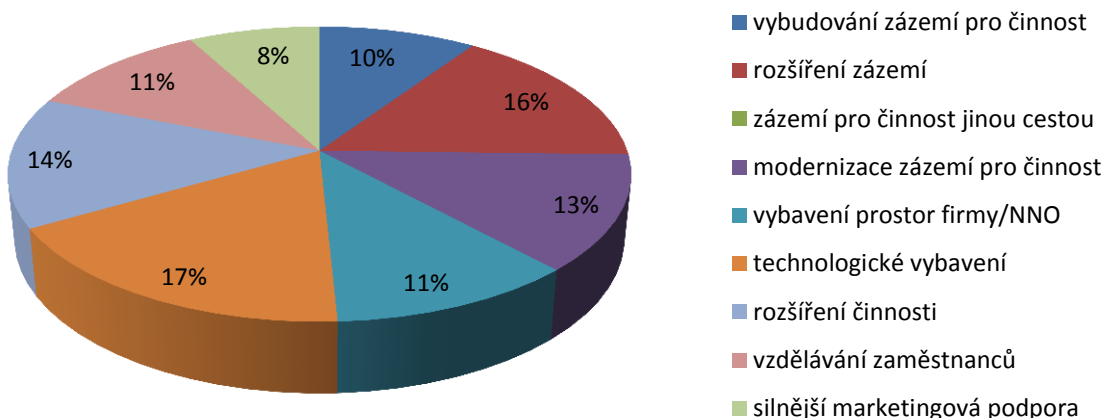
Z dalších důležitých faktorů má zásadní vliv konkurence (17 %), ceny energií jako vstupu pro výrobky a služby (15 %), legislativní podmínky (11 %). Další zejména provozní faktory jsou již zastoupeny v menší míře, z čehož vyplývá, že s faktory, které jsou běžné při podnikání, jsou subjekty srovnány dobře.

Které z uvedených faktorů mají největší vliv na současný a budoucí vývoj Vašich výrobků nebo poskytovaných služeb?

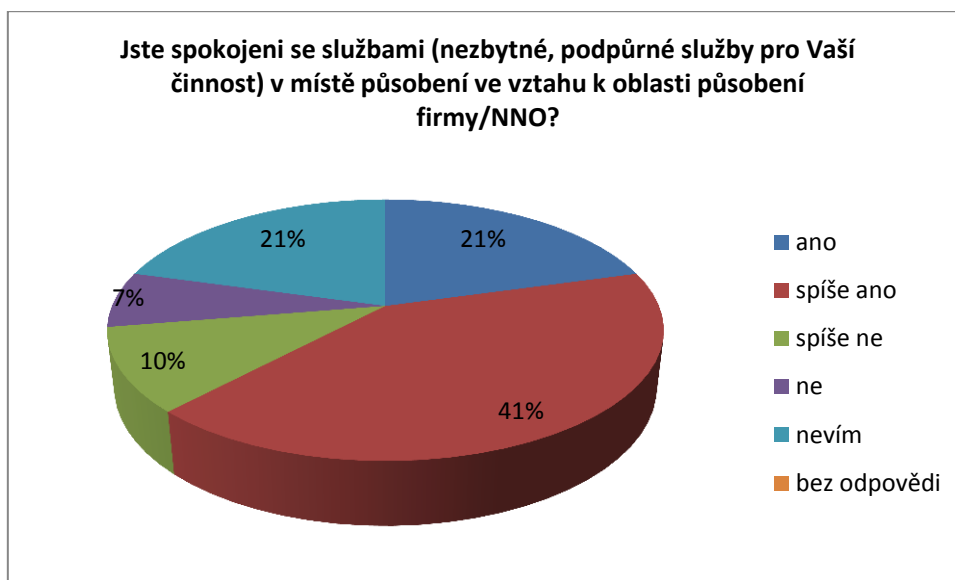
Co se týče budoucího vývoje podniků a neziskových organizací v regionu, nelze jednoznačně určit hlavní směr rozvoje (viz graf níže). Pouze lze obecně shrnout, že potřeby subjektů se koncentrují na výrobní faktory jako prostory a technologie.

Vyznačte Vaše potřeby, v jakých oblastech byste uvítali v budoucnu zlepšení?

Drtivá většina subjektů se při výrobě nebo poskytování služeb neobejde bez dodavatelů a subdodavatelů, kteří tak představují jeden ze zásadních zdrojů a předpokladů podnikání.

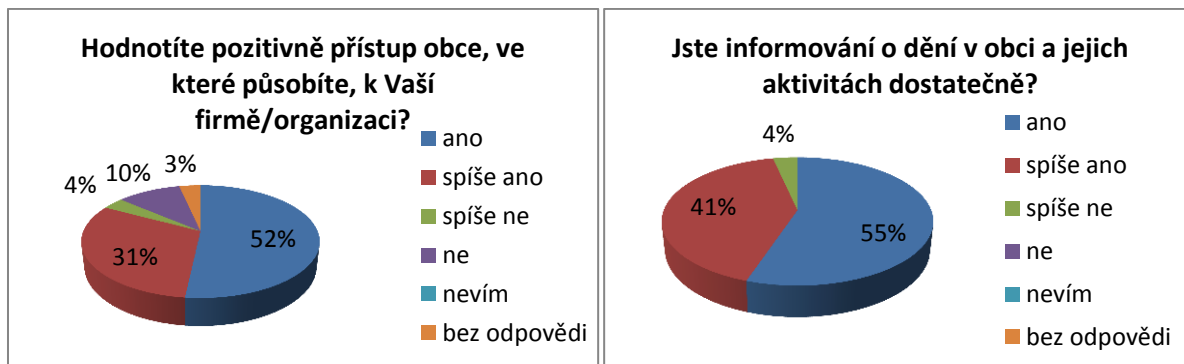
Výsledky dotazníkového šetření ukazují většinou spokojenost s touto oblastí, což poukazuje na dobrou úroveň spolupráce subjektů v regionu (viz graf níže). Ovšem i zde existuje prostor pro zlepšení, protože 17 % dotázaných se vyjádřilo k této otázce negativně. Faktory pro zlepšení lze nalézt v podmínkách pro toto podpůrné podnikání (poptávky v dané oblasti, podmínky v obci, nadřazení podmínky – legislativa..., zdroje financování...).

Z názorů regionálních aktérů vyplývá, že hlavními faktory, které negativně ovlivňují jejich činnost je ekonomická situace, konkurence, byrokracie, a nedostatek investic v regionu.

2.1.7.2.3 Spolupráce s obcemi

Region MAS může být spokojený s dobrou úrovní komunitní spolupráce různých obcí, subjektů a obyvatel. Ani v oblasti podnikání a činnosti neziskových organizací tomu není jinak. Celých 83 % dotázaných hodnotí přístup obcí k jejich činnosti pozitivně nebo spíše pozitivně. Co se týče informovanosti ze strany obcí, pozitivní hodnocení ze strany podnikatelů a neziskových organizací skrývalo celkem 96 % odpovědí.

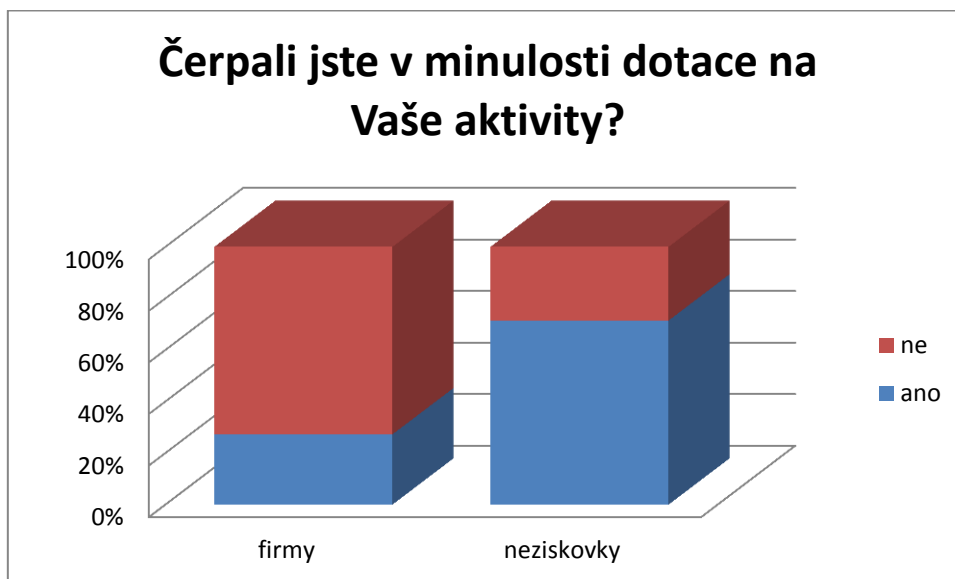
Následující graf pak ukazuje oblasti, které jsou důležité pro další zlepšování spolupráce a aktivních subjektů. I zde je evidentní, že oblast nelze jednoznačně identifikovat, ale že dobrá spolupráce subjektů je multifaktorová oblast. Zajímavá je ale četnost (27 % odpovědí) zmínění propagace jako oblasti podpory činnosti podniků a neziskových organizací.

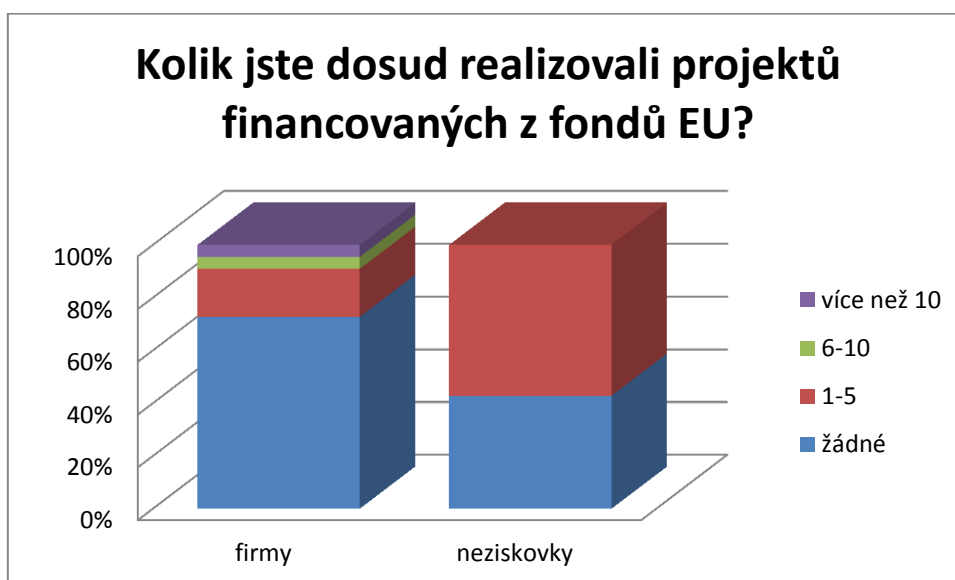
2.1.7.2.4 Zkušenosti podniků a neziskových organizací s dotacemi EU

V regionu se za posledních několik let podařilo rozšířit povědomí o MAS a jejich činnostech. Mimo jiné díky tomu mohly některé subjekty získat zkušenosti v oblasti dotací. Objemově však mnohem více dotací do regionu přiteklo mimo MAS.

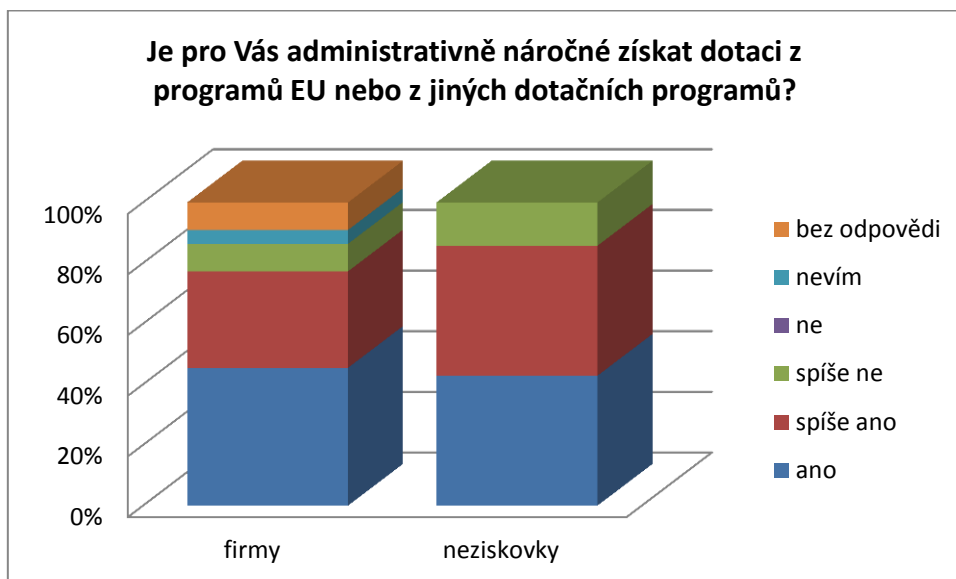
Z níže zobrazeného grafu je evidentní, že zkušenosti neziskových organizací jsou daleko větší. Neziskové organizace se na tento zdroj příjmů musejí často spoléhat, zatímco podnikatelské subjekty mohou dotace podpořit, ale hlavní zdroj je pro ně v jejich činnosti.

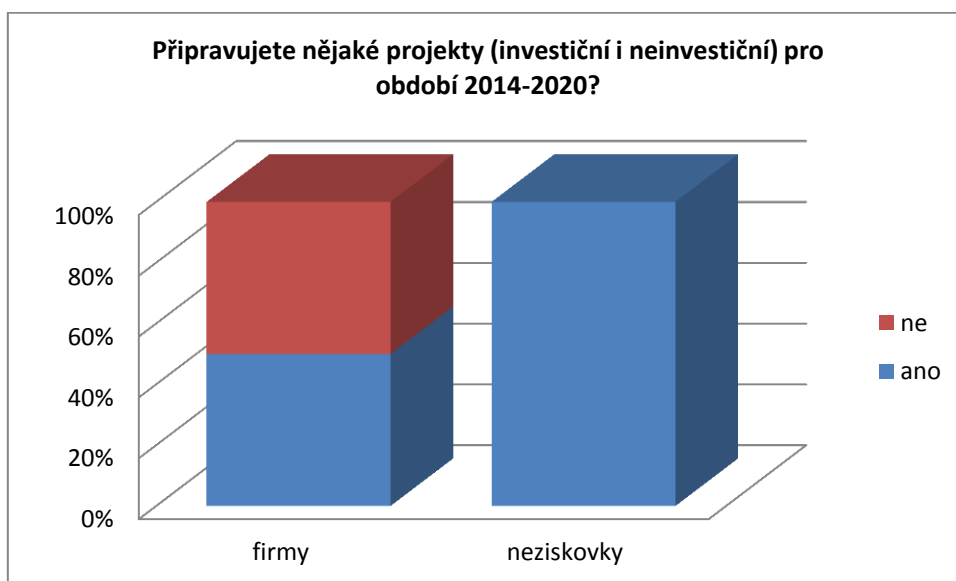
Co se týče počtu realizovaných projektů, opět disponují daleko většími zkušenostmi nestátní neziskové organizace.

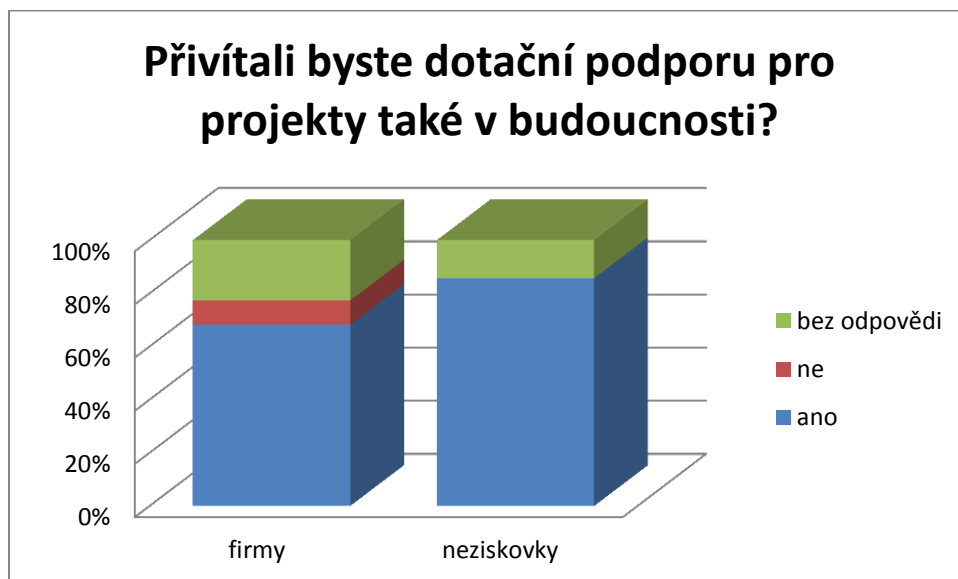

Určitá administrativní náročnost je nezbytnou součástí všech grantů a dotací. V tomto se názory obou skupin přibližně shodují. Pouze u podnikatelských subjektů je patrné, že jsou i subjekty, které nemají vůbec žádnou zkušenost a tudíž nejsou administrativní náročnost schopny vyjádřit.

Z obou níže uvedených grafů vyplývá, že většina subjektů je aktivní a projekty připravuje a plánuje. Kromě malé skupiny podnikatelských subjektů, které se spoléhá na vlastní zdroje nebo projekty neplánuje je rovněž evidentní zájem o dotační podporu.

Z názorů obou skupin vyplývá, že základním typem plánovaných projektů jsou stavební úpravy provozoven nebo prostory činnosti neziskových organizací.

2.1.7.2.5 Shrnutí informací o podnikání a výrobě

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> Existence velkých zavedených zaměstnavatelů. Nízká průměrná mzda. 	<ul style="list-style-type: none"> Nízká poptávka ze strany regionálních subjektů. Nabídka pracovní síly nekoresponduje s poptávkou.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“

<ul style="list-style-type: none"> • Propagace z pohledu regionální produkce. • Poptávka generovaná cestovním ruchem. • Průmyslové zóny v regionu. • Drobné služby podle měnících se potřeb obyvatel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odchody mladé a kvalifikované pracovní síly z regionu. • Zhoršující se morální a charakterové vlastnosti některých skupin uchazečů o zaměstnání.
---	---

- V případech, kdy nabídka pracovní síly nekoresponduje s poptávkou nebo zaměstnavatelům nevyhovují některé jiné vlastnosti uchazečů se nabízí rekvalifikace uchazečů, kurzy chování v pracovním prostředí apod.
- Nízká poptávka v regionu je způsobena nízkou kupní silou obyvatelstva, které je velmi obtížně ovlivnitelná, neboť je záležitostí trhu. Pouze částečná kompenzace by byla možná využitím potenciálu cestovního ruchu díky propagaci.
 - MAS ani jiný subjekt v regionu dosud nezastřešuje žádnou značku označující regionální produkty, což je jistou formou propagace. Kromě této cesty se nabízejí ještě další. Některou z nich bude MAS chtít do budoucna aplikovat.
- Odchody mladých a kvalifikovaných lidí do měst může částečně eliminovat zvyšováním prostředků kvality života v obcích, které jsou popsány v dalších částích tohoto dokumentu. Často ale je příčinou odchodu právě nemožnost pracovního uplatnění v regionu.

2.1.7.3 Zaměstnanost

Z pohledu průměrné zaměstnanosti se region působnosti MAS Litomyšlsko řadí mezi regiony s nadprůměrnou zaměstnaností. Průměrná nezaměstnanost regionu činí 7,0 %, přičemž republikový průměr je 8,2 %.

Klíčovou roli v tomto hrají velcí průmysloví zaměstnavatelé ve větších městech a zemědělské subjekty ve venkovských oblastech regionu.

V regionu se ale nezaměstnanost v jednotlivých obcích velmi liší a celkem 7 obcí přesahuje 10% nezaměstnanost (např. Nová Ves u Jarošova 17,5 %).

Co se struktury nezaměstnanosti týká, 29 % nezaměstnaných spadá do skupiny 50 a více let, téměř 14 % spadá do skupiny osob se zdravotním postižením (OZP) a necelých 7 % nezaměstnaných jsou uchazeči z řad absolventů bez praxe. Téměř 21 % uchazečů patří do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných, kteří jsou v evidenci úřadů práce déle než 24 měsíců. Pro srovnání v celé ČR tvoří podíl různých složek nezaměstnanosti necelých 28 % osoby ve věku 50+, více než 10 % osoby OZP, absolventi více než 4 % a necelých 23 % nezaměstnaných tvoří dlouhodobě nezaměstnaní.

S výjimkou dlouhodobě nezaměstnaných tak zaujímají znevýhodněné skupiny obyvatel na celkové nezaměstnanosti podstatně vyšší podíl než je republikovým průměrem.³²

Relativně pozitivní údaje z oblasti zaměstnanosti jsou vykoupěny nízkou úrovní mezd v kraji. Například v 1. čtvrtletí 2014 činila průměrná měsíční hrubá mzda v Pardubickém kraji 21 801 Kč, přičemž nižší průměrná mzda byla jen ve třech dalších krajích (Olomoucký, Zlínský a Moravskoslezský). Republikový průměr přitom činí 24 806 Kč.³³

Porovnání profesí uchazečů a volných míst k 31. 3. 2014 v Pardubickém kraji

CZ-ISCO	Název profese	Uchazeči	Volná místa	Uchazeči/volná místa
<i>Řazeno dle počtu uchazečů připadajících na 1 volné místo (převís nabídky nad poptávkou)</i>				
Třída CZ – ISCO 1 - 8				
832	Řidiči motocyklů a automobilů (kromě nákladních)	567	2	284
514	Kadeřníci, kosmetici a pracovníci v příbuzných oborech	277	3	92
441	Ostatní úředníci	90	0	*90
216	Architekti, specialisté v oblasti územ. plánování, návrháři	83	0	*83
731	Pracovníci v oblasti uměleckých a tradičních řemesel	78	1	78
411	Všeobecní administrativní pracovníci	1689	23	73
233	Učitelé na středních školách, konzervatořích	68	1	68
621	Kvalifikovaní pracovníci v lesnictví a příbuzných oblastech	56	0	*56
264	Spisovatelé, novináři a jazykovědci	54	0	*54
265	Výkonní umělci a příbuzní specialisté	51	1	51
213	Specialisté v biologických a příbuzných oborech	49	1	49
531	Pracovníci péče o děti, asistenti pedagogů	45	0	*45
732	Pracovníci polygrafie	41	1	41
711	Řemeslníci, kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby	2050	52	39

³² Zdroj statistických údajů: ČSÚ.; platnost: 31. 12. 2013

³³ Zdroj: ČSÚ; Počet zaměstnanců a průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NUTS; <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz060514.docx>.

611	Zahradníci a pěstitelé	190	5	38
516	Ostatní pracovníci v oblasti osobních služeb	37	1	37
522	Provozovatelé maloobchodních prodejen, prodavači	1908	52	37
713	Malíři a pracovníci, pracovníci povrchového čištění budov	209	6	35
712	Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci při dokončování staveb	503	15	34
252	Specialisté v oblasti databází a počítačových sítí	31	1	31
511	Obslužní pracovníci, průvodčí v osobní dopravě	30	1	30
532	Pracovníci osobní péče ve zdravotní a sociální oblasti	290	10	29
515	Provozní pracovníci	87	3	29
Třída CZ – ISCO 9				
9 . . .	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci celkem	7 109	298	24
Z toho:				
961	Pracovníci s odpady	204	1	204
933	Pomocní pracovníci v dopravě a skladování	337	4	84
932	Pomocní pracovníci ve výrobě	1 663	44	38
911	Uklízeči a pomocníci v domácnostech, kancelářích, hotelích	810	35	23
962	Ostatní pomocní pracovníci	205	9	23
Řazeno dle počtu volných míst připadajících na 1 uchazeče (převís poptávky nad nabídkou)				
112	Nejvyšší představitelé společností a institucí	0	8	*8
221	Lékaři (kromě zubních lékařů)	2	16	8
242	Specialisté v oblasti strategie a personálního řízení	5	17	3
243	Specialisté v oblasti prodeje, marketingu, styku s veřejn.	38	114	3
241	Specialisté v oblasti financí	51	72	1
742	Mechanici a opraváři elektronických přístrojů	15	21	1

Zdroj: Situace na trhu práce v prvním čtvrtletí roku 2014, Úřad práce v Pardubickém kraji

Výše uvedená tabulka zobrazuje celkovou situaci nezaměstnanosti v Pardubickém kraji podle oborů uchazečů a volných pracovních míst.

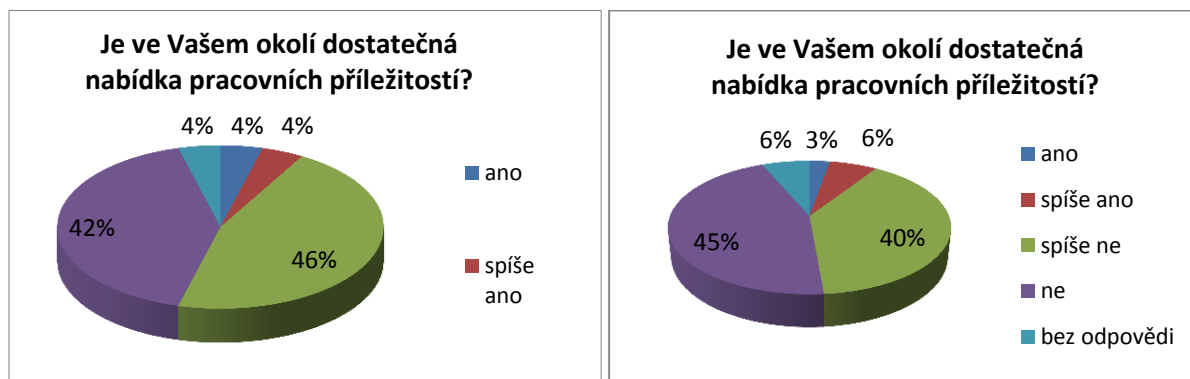
Tabulka níže pak zobrazuje situaci v jednotlivých obcích regionu MAS Litomyšlsko.

OBEC	Počet obyvatel (15 - 64 let)			Uchazeči o zaměstnání			Podíl nezaměstnaných obyvatel (PNO) v %			Volná místa
	celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži	
Benátky	259	137	122	15	8	7	5,8	5,8	5,7	0
Bohuňovice	79	37	42	5	2	3	6,3	5,4	7,1	0
Bor u Skutče	104	51	53	10	6	4	8,7	9,8	7,5	0
Bučina	133	66	67	4	2	2	3,0	3,0	3,0	0
Budislav	301	146	155	24	10	14	8,0	6,9	9,0	0
Cerekvice nad Loučnou	611	305	306	33	17	16	5,4	5,6	5,2	1
České Heřmanice	378	183	195	22	10	12	5,8	5,5	6,2	0
Čistá	635	309	326	72	37	35	11,3	12,0	10,7	3
Desná	219	106	113	15	8	7	6,9	7,6	6,2	0
Dolní Újezd	1369	669	700	92	33	59	6,5	4,5	8,4	0
Hluboká	134	53	81	11	4	7	7,5	5,7	8,6	0
Horky	76	38	38	6	3	3	7,9	7,9	7,9	0
Horní Újezd	269	130	139	16	7	9	6,0	5,4	6,5	0
Hrušová	233	110	123	15	7	8	6,4	6,4	6,5	0

Chmelík	136	61	75	11	3	8	8,1	4,9	10,7	0
Chotěnov	86	42	44	2	1	1	2,3	2,4	2,3	1
Chotovice	85	45	40	6	4	2	5,9	6,7	5,0	0
Janov	679	337	342	49	21	28	7,2	6,2	8,2	3
Jarošov	124	61	63	7	4	3	5,7	6,6	4,8	0
Javorník	174	77	97	13	5	8	7,5	6,5	8,2	0
Leština	199	98	101	14	7	7	7,0	7,1	6,9	0
Libecina	114	53	61	14	10	4	12,3	18,9	6,6	0
Litomyšl	6922	3482	3440	446	208	238	6,4	6,0	6,9	63
Lubná	680	329	351	41	16	25	6,0	4,9	7,1	0
Makov	230	108	122	15	7	8	6,5	6,5	6,6	1
Morašice	495	240	255	31	19	12	6,3	7,9	4,7	0
Němčice	662	313	349	42	19	23	6,3	6,1	6,6	1
Nová Sídla	143	77	66	5	2	3	3,5	2,6	4,5	0
Nová Ves u Jarošova	40	19	21	7	5	2	17,5	26,3	9,5	0
Nové Hradky	213	97	116	15	6	9	7,0	6,2	7,8	2
Osík	721	340	381	44	22	22	6,1	6,5	5,8	7
Otradov	196	92	104	23	8	15	11,7	8,7	14,4	3
Perálec	165	75	90	12	3	9	6,1	4,0	10,0	0
Poříčí u Litomyšle	313	138	175	15	7	8	4,8	5,1	4,6	0
Proseč	1439	696	743	88	30	58	6,1	4,3	7,8	10
Příluka	120	61	59	6	1	5	5,0	1,6	8,5	0
Pustina	38	16	22	2	1	1	5,3	6,3	4,5	0
Řídký	53	28	25	6	3	3	11,3	10,7	12,0	0
Sebranice	652	314	338	31	7	24	4,8	2,2	7,1	2
Sedliště	178	92	86	9	3	6	5,1	3,3	7,0	0
Sloupnice	1106	528	578	97	37	60	8,8	7,0	10,4	3
Strakov	161	84	77	15	7	8	9,3	8,3	10,4	0
Suchá Lhota	61	28	33	2	1	1	3,3	3,6	3,0	7
Tisová	378	188	190	20	10	10	5,3	5,3	5,3	0
Trstěnice	348	168	180	25	12	13	7,2	7,1	7,2	0
Tržek	107	48	59	11	6	5	10,3	12,5	8,5	1
Újezdec	57	27	30	6	4	2	10,5	14,8	6,7	0
Vidlatá Seč	204	93	111	13	6	7	6,4	6,5	6,3	1
Vlčkov	75	33	42	5	1	4	6,7	3,0	9,5	0
Vračovice-Orlov	129	56	73	7	4	3	5,4	7,1	4,1	0
Vysoké Mýto	8446	4191	4255	544	264	280	6,4	6,3	6,6	80
Zádolí	62	29	33	3	1	2	4,8	3,5	6,1	0
Zálší	171	80	91	13	4	9	7,6	5,0	9,9	0
Zderaz	182	85	97	15	11	4	8,2	12,9	4,1	3
Celkem	31144	15269	15875	2070	944	1126	7,0	6,9	7,1	192

Zdroj: ČSÚ; pozn.: Podíl nezaměstnaných osob (PNO)

Z názorů zástupců obcí a obyvatel regionu jednoznačně vyplývá značná nespokojenost s nabídkou pracovních příležitostí. Z kapitoly 2.1.7.2.1 Pracovní síla ale zároveň vyplývá, že dostupnost pracovní síly sice není brzdou rozvoje podniků, ale její kvalita a kvalifikace není ideální. Nabízí se možnosti sladění nabídky s poptávkou, a to zejména vzděláváním a rekvalifikacemi.

Pohled starostů vlevo, pohled občanů vlevo

Celkově lze problémy shrnout zaměstnanosti hodnotit jako méně ožehavou (vzhledem k některým regionům ČR). Nicméně prostory ke zlepšení se nabízejí v oblasti rekvalifikací, podpoře zaměstnávání znevýhodněných osob na trhu práce a v sociálním podnikání.

2.1.7.3.1 Shrnutí informací zaměstnanosti

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> Existence velkých zavedených zaměstnavatelů. Relativně nízká nezaměstnanost. 	<ul style="list-style-type: none"> Nízká poptávka ze strany regionálních subjektů a její vliv na zaměstnanost. Nabídka pracovní síly nekoresponduje s poptávkou. Vysoké zastoupení znevýhodněných uchazečů na trhu práce.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“

<ul style="list-style-type: none"> • Propagace z pohledu regionální produkce. • Poptávka generovaná cestovním ruchem. • Průmyslové zóny v regionu. • Nízká průměrná mzda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odchody mladé a kvalifikované pracovní síly z regionu. • Zhoršující se morální a charakterové vlastnosti některých skupin uchazečů o zaměstnání.
---	---

Řada atributů SWOT analýzy se shoduje s analýzou uvedenou v části 2.1.7.3.2. Shrnutí informací o podnikání a výrobě, protože řada zájmů zaměstnavatelů a zaměstnanců se shoduje. Protože ale v některých oblastech jsou zájmy těchto skupin protichůdné, je SWOT analýza v obou částech a zde jsou dále rozebrány jen části, které ještě nebyly zmíněny jinde.

- Nízká průměrná mzda a budování nových průmyslových zón ve větších městech nabízí dobré podmínky pro příchod nových investorů, což ale není v zájmu již působících firem.
- Mezi nezaměstnanými jsou v relativně velké míře zastoupeny osoby nějakým způsobem znevýhodněné na trhu práce. V tomto směru by řešením byl další rozvoj sociálního podnikání nebo podpora zřizování odpovídajících pracovních míst.

2.1.8 Vzdělávání a školství

2.1.8.1 Školství v regionu

V oblasti vzdělávání a školství se rovněž silně projevuje povaha regionu (větší množství menších obcí + dvě větší centra - města). V malých obcích jsou vzdělávací zařízení k dispozici v malé míře a často sdílené více obcemi. Objevují se tedy také problémy s dopravou. Ve větších městech je vzdělávání zajištěno na solidní úrovni, avšak tato zařízení často musí kompenzovat nedostupnost zařízení právě v malých obcích.

Obec název	Počet tříd				Počet škol			
	MŠ	ZŠ (1. – 5. ročník)	ZŠ (6. – 9. ročník)	ZŠ (1. – 9. ročník)	SŠ gymnázia	SŠ - obory středních odborných a praktických škol	SŠ - obory středních odborných učilišť a odb. učilišť	Základní umělecké školy POČET ŠKOL
Benátky	1	0	0	0	0	0	0	0
Bohuňovice	0	0	0	0	0	0	0	0
Bor u Skutče	0	0	0	0	0	0	0	0
Bučina	0	0	0	0	0	0	0	0
Budislav	1	2	0	0	0	0	0	0
Cerekvice nad Loučnou	2	0	0	9	0	0	0	0
České Heřmanice	1	1	0	0	0	0	0	0
Čistá	2	3	0	0	0	0	0	0
Desná	2	0	0	0	0	0	0	0
Dolní Újezd	2	0	0	14	0	0	0	2
Hluboká	0	0	0	0	0	0	0	0
Horky	0	0	0	0	0	0	0	0
Horní Újezd	1	0	0	0	0	0	0	0
Hrušová	0	0	0	0	0	0	0	0
Chmelík	0	0	0	0	0	0	0	0
Chotěnov	0	0	0	0	0	0	0	0
Chotovice	0	0	0	0	0	0	0	0
Janov	2	2	0	0	0	0	0	0
Jarošov	1	0	0	0	0	0	0	0
Javorník	0	0	0	0	0	0	0	0
Leština	0	0	0	0	0	0	0	0
Libecina	0	0	0	0	0	0	0	0
Litomyšl	14	0	0	55	1	3	1	2
Lubná	2	0	3	0	0	0	0	0
Makov	1	1	0	0	0	0	0	0
Morašice	1	0	0	7	0	0	0	0
Němčice	2	3	0	0	0	0	0	0
Nová Sídla	0	0	0	0	0	0	0	0
Nová Ves u Jarošova	0	0	0	0	0	0	0	0
Nové Hradky	1	2	0	0	0	0	0	0
Osík	2	3	0	0	0	0	0	0
Otradov	0	0	0	0	0	0	0	0
Perálec	1	2	0	0	0	0	0	0
Poříčí u Litomyšle	0	0	0	0	0	0	0	0
Proseč	4	0	0	10	0	0	0	0
Příluka	1	0	0	0	0	0	0	0
Pustina	0	0	0	0	0	0	0	0
Řídký	0	0	0	0	0	0	0	0
Sebranice	2	0	0	6	0	0	0	0

Sedliště	1	0	0	0	0	0	0	0
Sloupnice	2	0	0	9	0	0	0	0
Strakov	0	0	0	0	0	0	0	0
Suchá Lhota	0	0	0	0	0	0	0	0
Tisová	1	1	0	0	0	0	0	0
Trstěnice	1	0	0	7	0	0	0	0
Tržek	0	0	0	0	0	0	0	0
Újezdec	0	0	0	0	0	0	0	0
Vidlatá Seč	0	2	0	0	0	0	0	0
Vlčkov	0	0	0	0	0	0	0	0
Vračovice-Orlov	0	0	0	0	0	0	0	0
Vysoké Mýto	19	5	0	58	1	3	2	1
Zádolí	0	0	0	0	0	0	0	0
Zálší	1	3	0	0	0	0	0	0
Zderaz	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	71	30	3	175	2	6	3	5

Základní údaje:

- mateřské školy jsou dostupné ve 27 z 54 měst a obcí (50 %);
- základní školy (1. – 9. ročník) jsou k dispozici v 9 z 54 měst a obcí (17 %);
- základní školy (1. – 5. ročník) jsou k dispozici v 13 z 54 měst a obcí (24 %);
- základní školy (6. – 9. ročník) je k dispozici v 1 z 54 měst a obcí (2 %);
- gymnázia jsou k dispozici pouze ve 2 městech z 54 měst a obcí (4 %);
- střední školy - obory středních odborných a praktických škol jsou k dispozici pouze ve 2 městech z 54 měst a obcí (4 %);
- učiliště jsou k dispozici pouze ve 2 městech z 54 měst a obcí (4 %);
- základní umělecké školy jsou k dispozici ve 3 z 54 měst a obcí (6 %);
- speciální třídy jsou k dispozici pouze ve 2 městech z 54 měst a obcí (4 %).

Z výše uvedených údajů a tabulky je patrné, že obce se snaží zajistit zařízení zejména pro menší děti, zatímco vybavenost obcí zařízeními pro větší děti je přímo úměrná počtu obyvatel. Střední školství je pak k dispozici pouze ve Vysokém Mýtě a v Litomyšli.

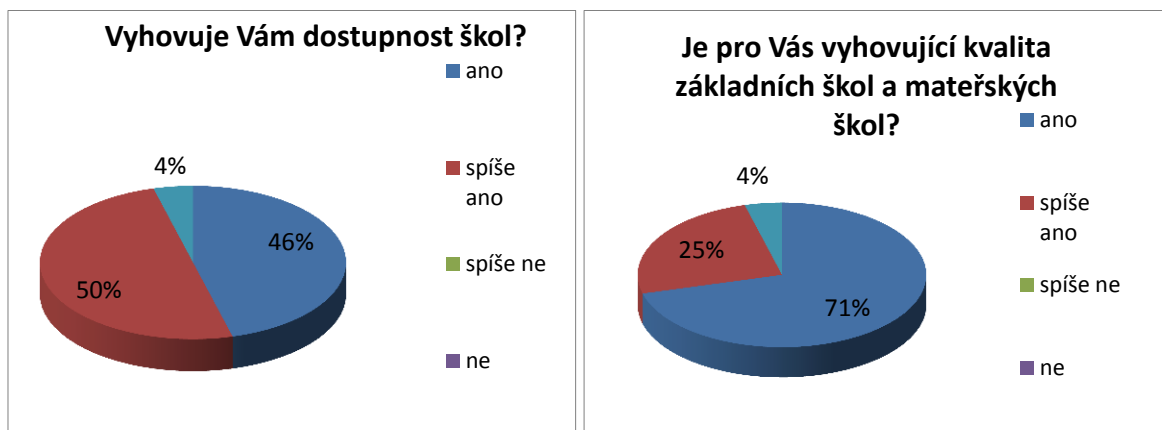
V oblasti základního školství v regionu fungují již dlouhodobě příklady dobré meziobecní spolupráce. Například sousední obce Sebranice a Lubná společně zajišťují kompletní ročníky základní školy, přičemž obec Sebranice provozuje první stupeň a obec Lubná zajišťuje jako jediná v regionu pouze druhá stupeň ZŠ. Každý ze stupňů je určen pro děti z obou obcí. Kromě dobré dostupnosti pro obyvatele z obou obcí při zachování přijatelných provozních výdajů obcí přináší spolupráce také vyšší odolnost vůči populačním vlnám. Základní podmínkou dobrého fungování je ale dobré dopravní spojení obou obcí. Příklady podobné spolupráce lze nalézt v mnoha dalších obcích, kde ale zpravidla dochází ke společnému financování jedné školy, která je určena pro děti z více obcí. Nezbytným předpokladem zde je ale možnost dopravy do školských zařízení z participujících obcí.

Poměrně běžné je sloučení MŠ a ZŠ (případně MŠ + první stupeň ZŠ), což přináší úsporu provozních a personálních nákladů a dětem přináší jistou stabilitu.

Dostupnost vzdělávacích zařízení v regionu se v průběhu času nemění. Obcím se daří zařízení různými cestami udržet. Problémem ale zůstává financování rekonstrukcí, oprav a vybavení škol včetně pomůcek, což představuje pro rozpočty malých obcí velkou zátěž. Počet a dostupnost školských zařízení je tedy regionálními aktéry hodnocena lépe než jejich kvalita, která je tvořena rovněž jejich stavem, vybavením, pomůckami...

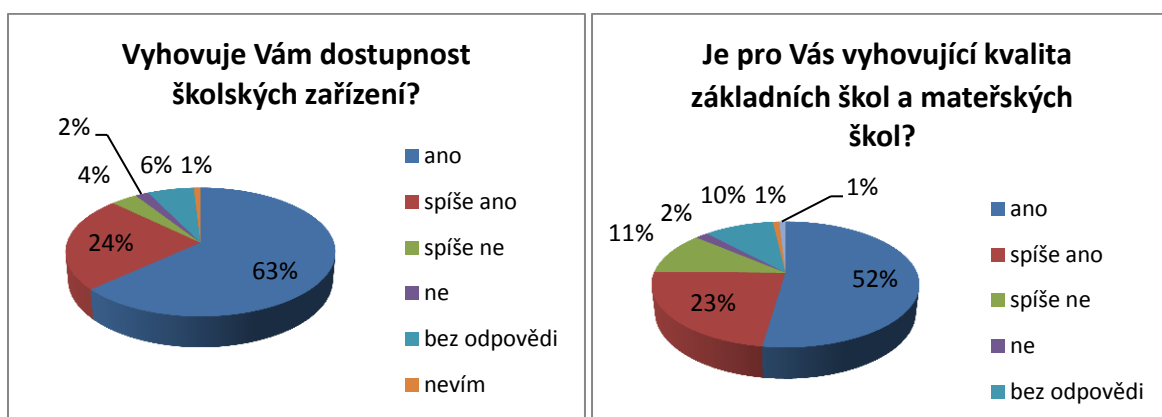
Z hodnocení dostupnosti škol pohledem zástupců obcí vyplývá, že v tomto ohledu panuje u všech rozhodnutých respondentů spokojenost. Podobně je tomu také při hodnocení kvality školských zařízení. V tomto směru však bude pravděpodobně objektivnější pohled uživatelů, tedy obyvatel obcí (viz níže).³⁴

³⁴ Negativními odpověďmi by totiž zástupci obcí negativně hodnotili také svou práci, čemuž se snaží pochopitelně vyhnout.

Oba grafy znázorňují pohled zástupců obcí.

Mezi obyvateli již byly aspekty regionálního školství hodnoceny poněkud přísněji a negativněji. Přesto zůstává dostupnost škol hodnocena negativně pouze u 6 % dotázaných a pozitivně 87 % dotázaných. Při hodnocení kvality školských zařízení již pozitivně odpovědělo jen 75 % dotázaných a negativně 13 % dotázaných.

Oba grafy znázorňují pohled obyvatel.

Celkově z faktů a regionálního šetření vyplývá, že přes nízkou penetraci školskými zařízeními je jejich dostupnost hodnocena jako dobrá, zatímco jejich kvalita je hodnocena o něco hůře.

2.1.8.1.1 Začleňování znevýhodněných osob

V regionu jsou pouze školy ve městech Litomyšl a Vysoké Mýto, které disponují speciálními třídami a školními psychology.

Přibližně polovina škol v regionu pak disponuje asistenty pedagoga, kteří usnadňují výuku konkrétním žákům se specifickými vzdělávacími potřebami nebo zdravotním znevýhodněním.

Všechny školy pak mají svého výchovného poradce.

2.1.8.1.2 Financování školských zařízení

Školská zařízení v regionu jsou zpravidla financována ze tří základních zdrojů

- Prostředky od Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR, které pokrývají zejména mzdové výdaje škol.
- Prostředky z rozpočtu zřizovatele plynoucí především na investice do školních budov, pomůcek a vybavení tříd.
- Prostředky ze Strukturálních fondů EU, které jsou využívány na:
 - větší investice (např. stavební úpravy budov, zateplení...);
 - menší projekty na vzdělávání nebo specifickou a individuální výuku;
 - profesní růst a zvyšování kvalifikace pedagogů.

Ve všech oblastech jsou školská zařízení závislá na externích zdrojích financování a při výpadku jakéhokoli ze zdrojů by školy čelily existenčním potížím (při výpadku prostředků na mzdové náklady by došlo k rychlému zániku, při výpadku investičních prostředků by došlo k zániku v dlouhodobějším horizontu). Rovněž stoupá náročnost na rozpočty zřizovatelů (zejména tedy obcí), pro které vzhledem k relativní „malosti“ projektu (u malých obcí) není běžně možné využít dotací ze Strukturálních fondů EU a přitom představují často nereálnou zátěž pro rozpočet zařízení i zřizovatele. Jde o projekty v řádech statisíců až max. jednotek milionů, kde by CLLD měla jistě své uplatnění.

2.1.8.2 Mimoškolní aktivity

Střediska volného času fungují pouze v Litomyšli a ve Vysokém Mýtě. V případě zařazení ZUŠ do této kategorie, je možné započítat také obec Dolní újezd. Dále mají základní umělecké školy několik poboček ve větších obcích, kde provozují některé ze svých

vybraných aktivit (dle realizovaného průzkumu je ZUŠ nebo její vybrané aktivity k dispozici v 9 % obcí).

Školní družiny nebo jiné formy mimoškolní péče o děti fungují při každé základní škole v regionu. To znamená, že školní družiny nebo podobná zařízení umožňující sloučit rodinný a pracovní život fungují ve 23 městech a obcích (tj. 42 %).

Každá mateřská i základní škola má rovněž zajištěné stravování žáků, a to buď vlastními silami nebo prostřednictvím externích subjektů

Nabídka mimoškolních aktivit je hodnocena jako dostatečná, nicméně je třeba udržet případně mírně zvýšit kvalitu (zejména vybavení).

2.1.8.3 Vzdělávání dospělých a seniorů

Vzdělávání dospělých v běžných oborech zajišťují soukromé subjekty v Litomyšli a Vysokém Mýtě. Tyto subjekty využívají ke svému financování často prostředků ze Strukturálních fondů EU.

Dále v obci České Heřmanice zahájila činnost Komunitní škola České Heřmanice, ke ale je vzdělávání financováno především z prostředků vzdělávaných osob.

Dále v regionu působí zejména neziskové subjekty, obce, obecní knihovny atd. které pořádají převážně ojedinělé a úzce zaměřené přednášky, kurzy a besedy.

2.1.8.4 SWOT a opatření

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost zařízení a vysoká podpora zřizovatelů i obyvatel. • Začleňování znevýhodněných osob do školství alespoň ve větších školách. 	<ul style="list-style-type: none"> • Závislost zařízení na rozpočtech obcí • Závislost dostupnosti školských zařízení na dopravě. • Negativní sociální jevy (morálka, šikana, agresivita, malý zájem rodičů o děti a jejich vzdělávání).
O „Příležitosti“	T „Hrozby“

<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce mezi zřizovateli (obcemi). • Zvyšování statutu pedagogických pracovníků. • Zapojení školních psychologů. • Nové zajímavé technologie zapojované do výuky. • Vznik nových typů škol s alternativními přístupy k výuce. • Doplnování výuky navazujícími výchovnými a zájmovými programy v obcích. 	<ul style="list-style-type: none"> • Populační vlny ohrožující zejména malé školy. • Případné omezení dopravy soukromými dopravci by znamenalo snížení dostupnosti školských zařízení. • Stárnoucí budovy a vybavení vesnických škol a související nároky na obecní rozpočty.
---	--

- Řada slabých stránek a hrozeb koresponduje s požadavky školských zařízení zjištěných šetřením a schůzkami v regionu. Zástupci školských zařízení uváděli své potřeby, které byly následně zobecněny do následujících kategorií projektů (pořadí dle důležitosti a četnosti):

1. Základní vybavení tříd
2. Vybavení specializovaných učeben (IT, praktické a umělecké předměty, jazyky...)
3. Stavební úpravy
4. Vzdělávací projekty
5. Investice do tělocvičen.

- Potíže s financováním školských zařízení může být řešena následujícími způsoby.
 - Zlepšením využívání prostředků Strukturálních fondů EU. Toto by bylo možné podpořit zvýšením informovanosti pracovníků školských zařízení. Vhodnou

cestou může být například vyčlenění zaměstnance (např. v MAS Litomyšsko o.p.s., sdílený pracovní úvazek několika školami...), který by působil jako informativní, poradní a administrativní orgán pro všechny školy v regionu v oblasti dotací, což by snížilo nároky na zaměstnance školských zařízení, snížilo rizika chyb při administraci dotací (tím také finančních potíží) a snížila riziky plynoucí ze špatného výběru poradenské firmy pro administraci dotací.

- Snižování finančních nároků zejména na obecní rozpočty pak mohou pomoci projekty dobrovolné spolupráce, které jsou ale většinou podmíněné dobře fungující dopravou. Častou cestou je slučování ZŠ a MŠ v malých obcích. Obě tyto cesty také zvyšují odolnost proti populačním vlnám.
- Zajištění dostupnosti školských zařízení v malých obcích je nezbytné zajistit udržením alespoň udržením současné úrovně dopravy nebo nahrazením případných výpadků v důsledku ztrátovosti spoje nebo změnou priorit soukromých dopravců. Jako možná alternativa se jeví budování cyklostezek se zaměřením na dopravu dětí mezi obcemi do školských zařízení. Efekty této varianty by bylo snížení závislosti na veřejné dopravě, ke zvýšení časové flexibility a oddělením od motorové dopravy by došlo ke zvýšení bezpečnosti dětí.
- Negativní sociální vlivy (zejména chování dětí) jsou obtížně řešitelným problémem s efekty, které se projevují zpravidla až po dlouhé době.
 - Na úrovni školských zařízení může pomoci větší zapojení školních psychologů, které v menších obcích mohou působit např. jako zaměstnanci některé z velkých škol nebo opět na sdílený úvazek více školami.
 - Zásadní je v tomto ohledu komunikace s rodinami. Ta ale bývá často obtížná, protože zejména chování nejproblémovějších žáků pramení zejména z jejich disfunkčních rodin.

Pozn.: V této části jsou využity informace z dokumentu Strategie území správního obvodu ORP Litomyšl v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a cestovních ruchů.

2.1.9 Řízení obcí, informovanost, spolupráce

2.1.9.1 Řízení obcí

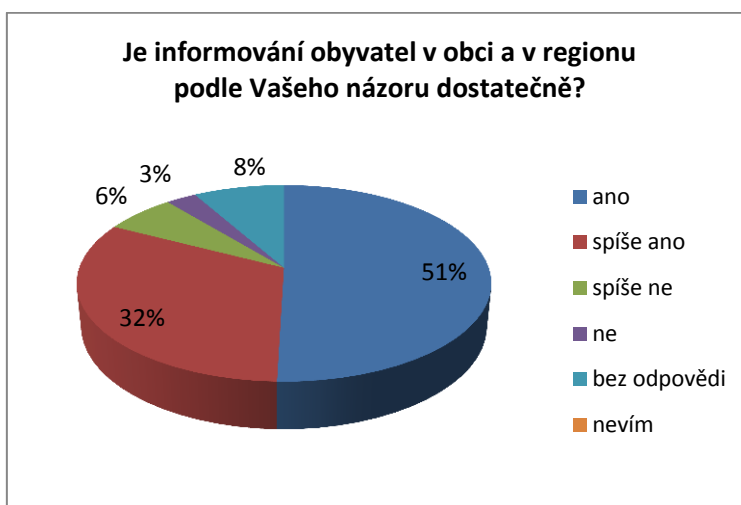
Region je charakteristický velkým počtem malých obcí, které obvykle hospodaří s ročním rozpočtem ve výši stovek tisíc až jednotek milionů Kč, které často nedovolují zaměstnání starosty na plný pracovní úvazek tato skutečnost má bezpochyby vliv na objem času, který mohou (zejména neuvolnění) starostové řízení obcí věnovat, ale také na kvalitu řízení obce.

Z celkového počtu 54, je v regionu pro funkci starosty na plný pracovní úvazek uvolněno pouze 21 starostů. Zbýlých 33 starostů (61 %) vykonává tuto funkci ve svém volném čase mimo své hlavní zaměstnání.

2.1.9.2 Informovanost v obcích

Informovaností v obcích je myšlena informovanost interní (tzn. Tok informací mezi obcí a obyvatelstvem a subjekty v obci).

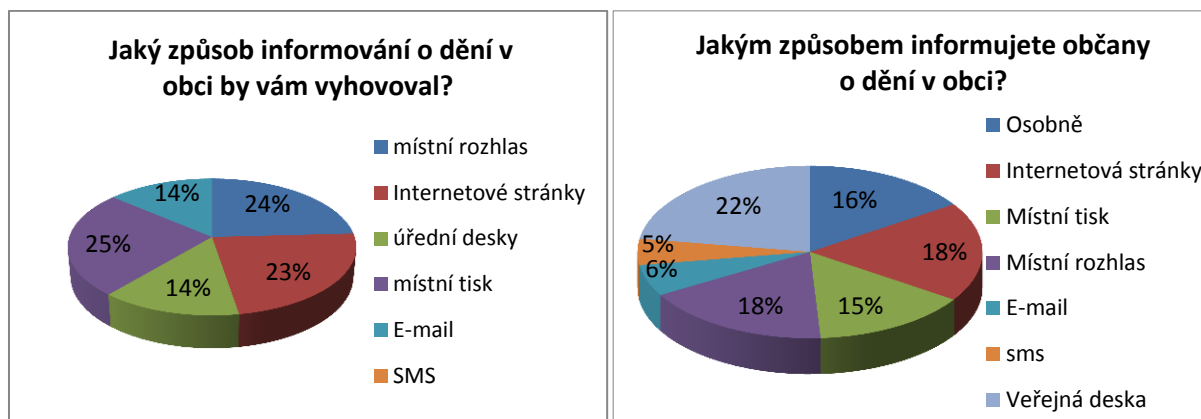
Z pohledu občanů, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření vyplývá, že pouze 9 % obyvatel hodnotí informovanost ze strany obce jako nedostatečnou nebo spíše nedostatečnou.

Ze srovnání názorů občanů na způsob informování obyvatel (viz graf níže vlevo) a reálných způsobů komunikace obce s občany (viz graf níže vpravo) je evidentní jistý nesoulad. Občané preferují aktivní cesty informovanosti (místní tisk, rozhlas) nebo web, zatímco aktivní získávání informací, kdy by aktivně sledovali úřední desky odsouvají do pozadí.

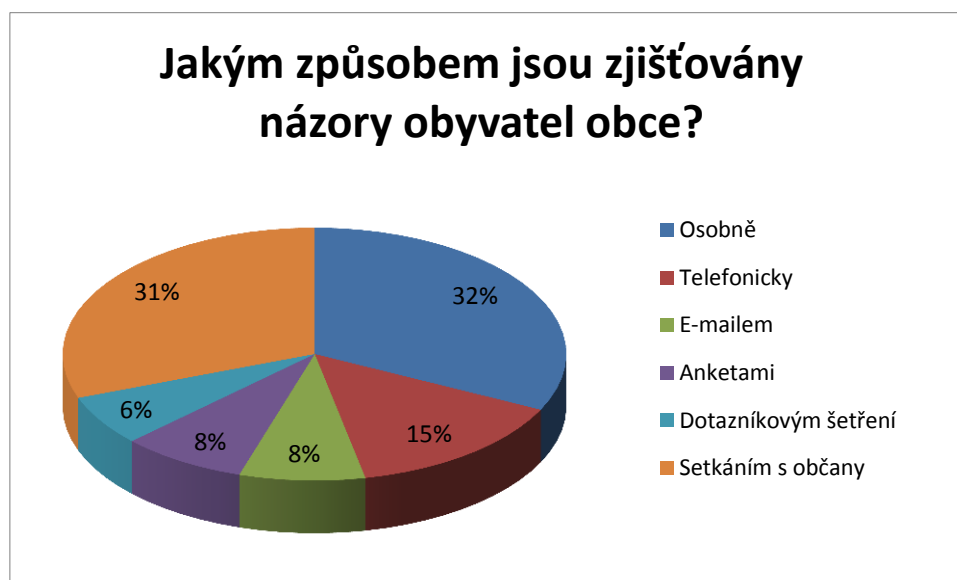
Naproti tomu zveřejňování informací na úředních deskách je nejčastější formou informování obyvatelstva (často jim ale tuto povinnost ukládají legislativní nařízení). Využívání webu a

obecního rozhlasu je také poměrně časté a v tomto právě nastává soulad mezi obcemi a obyvateli. Tyto formy komunikace by bylo vhodné posílit, stejně jako využívání místního tisku.

Místní tisk je dle zjišťování vydáván s měsíční periodicitou ve 26 % obcí, zatímco 2x ročně vydává místní tisk 58 % obcí. Minimálně 21 obcí nevydává tisk ani 2x ročně.

Zásadním faktorem správného řízení obcí je také komunikace směrem od obyvatel k vedení obcí. V této oblasti funguje komunitní pojetí, tzn. osobní komunikace a setkávání s občany jsou zásadním komunikačním kanálem směrem k vedení obcí.

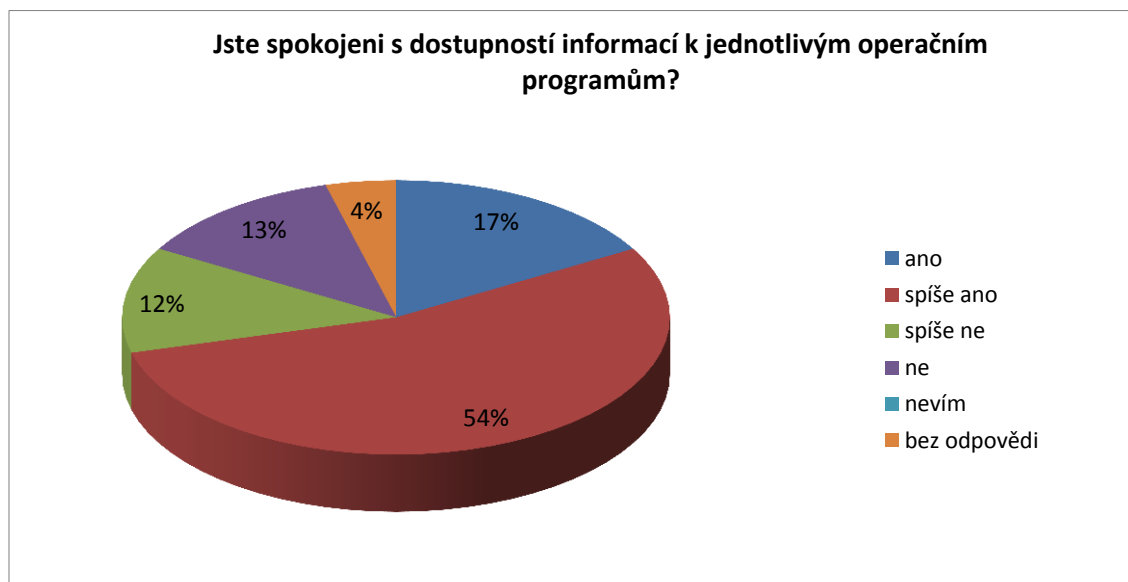
2.1.9.3 Informovanost obcí

Informovaností obcí je pro potřeby této části myšlena informovanost zástupců obcí, a to zejména v oblasti řízení obce, administrativních záležitostí a možnostech financování aktivit obce.

Z osobních jednání se starosty vyplývá, že administrativní zátěž kladená na starosty je poměrně vysoká a zabírá značnou část času věnovaného řízení obce. Zejména neuvolnění starostové vykonávají určité administrativní úkony (zejména ty s delší periodicitou) po relativně dlouhou dobu. Příčinou je nutnost vyhledávání informací o samotném administrativním postupu a související legislativě. Aby zástupce obce mohl úkon správně provést, musí se nejdříve se všemi jeho aspekty seznámit. To je problém zejména v obcích s neuvolněným starostou a bez dalšího personálního zajištění.

Získávání informací obcemi o zdrojích financování se omezuje na dostupné granty (veřejné i soukromé), protože informace u vlastních zdrojích mají zástupci obcí dobré.

Z dotazníkového šetření v této oblasti vyplývá, že 25 % zástupců obcí považují dostupnost informací o operačních programech, výzvách apod. za nedostatečnou (viz graf níže).

Z šetření rovněž vyplývá, že nejčastějším zdrojem informací o dotacích je internet (viz pořadí níže).

1. Internet (48 % odpovědí).

2. Email (24 % odpovědí).
3. MAS (16 % odpovědí).
4. Poradenské firmy (16 % odpovědí).
5. Krajský úřad (8 % odpovědí).
6. Školení a semináře (8 % odpovědí).
7. Informace od svazků obcí (4 % odpovědí).

Pozn.: Uvedené procentuální zastoupení odpovědí nelze vztahovat ke 100 %, protože některé odpovědi obsahovaly více zdrojů informací a procentuální vyjádření uvádí výskyt určité odpovědi.

Uvedené odpovědi poukazují na to, že kromě individuálních zdrojů informací funguje podstatnou měrou také spolupráce mezi obcemi, s MAS a s dalšími subjekty.

2.1.9.4 Shrnutí řízení a informovanosti

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Komunitní pojetí řízení obcí a spolupráce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Administrativní náročnost vedení obcí. • Administrativní náročnost spojená s dotacemi.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Meziobecní spolupráce v oblasti řízení a informovanosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klesající poměr času věnovaný řízení obce ve vztahu k administrativě

Administrativní náročnost plynoucí z legislativních podmínek nebo spojená s příjmem dotací a grantů je zásadním faktorem řízení obcí. Tato oblast ale není z pozice MAS nebo aktérů v regionu ovlivnitelná. Jistou cestou by mohla být podpůrná činnost.

- Administrativní náročnost spojená s řízením obcí je „řešitelná“ podpůrnou formou založenou na spolupráci a sdílení. Z názorů zástupců obcí vyplynula myšlenka společného obecního poradce, který by fungoval jako jednotný zdroj informací pro zástupce obcí a případně rovněž řešil vybrané agendy, u kterých je to vzhledem k jejich povaze možné.

Došlo by tím ke snížení časové náročnosti na administrativu obcí, ke zvýšení kvality výstupů administrativních úkonů, ke zvýšení času volného pro věcné řízení obce a tím také k nárůstu kvality řízení. Zástupci obcí by tak nemuseli vždy vyhledávat zdroje informací a informace ani zjišťovat postup jednotlivých úkonů každý zvlášť, ale tyto oblasti by ovládal společný obecní poradce, který by se vše „učil“ jen jednou místo mnohonásobku tohoto času, který by stejnému problému musela dát řada starostů.

Personálně by mohla tato osoba být zaměstnána několika obcemi nebo zastřešujícím subjektem (MAS, mikroregion...). Financování by bylo možné sdílením obcemi nebo případně z dotačních prostředků.

- Administrativní náročnost spojená s financováním (granty a dotacemi) je rovněž eliminovatelná pouze podpůrnou cestou. V tomto případě již má MAS jisté zkušenosti, které by chtěla dále rozvíjet a být tak důvěryhodným zdrojem informací a kvalitních služeb pro obce a subjekty v regionu.

Rovněž při distribuci prostředků metodou LEADER se MAS snažila centralizovat administrativu, aby tak usnadnila žadatelům a příjemcům administrativu projektů.

Financování by bylo možné rovněž sdílením obcemi nebo případně z dotačních prostředků.

2.1.10 Bezpečnost

2.1.10.1 *Kriminalita*

V regionu MAS nejsou dlouhodobě významnější problémy se zajištěním bezpečnosti z pohledu kriminality. Pardubický kraj, kam region MAS celý spadá, patří z tohoto pohledu kriminality mezi nejbezpečnější v republice, a to jak podle počtu spáchaných činů, tak i v poměru počtu spáchaných činů na počet obyvatel (v obou ukazatelích figuruje jako 3. nejbezpečnější). V Pardubickém kraji se v roce 2013 odehrálo 9 092 činů řešených Policií ČR (při republikovém průměru 23 240 činu na kraj), což znamená 0,018 činu na obyvatele (při republikovém průměru 0,028 činu na obyvatele).³⁵

Obce a města v tomto směru působí preventivně, a to provozováním veřejného osvětlení (ve většině obcí) a provozováním kamerových systémů, které pokrývají vybraná místa. Jsou provozovány v širším měřítku především ve městech. V obcích pak slouží především k ochraně majetku soukromých subjektů, které je zároveň provozují.

Na veřejných místech jsou rovněž vylepovány informace a kontakty na prvky integrovaného záchranného systému včetně Policie ČR.

Vysoké Mýto, Litomyšl a Proseč provozují rovněž městskou policii s působností i mimo tato města na základě meziobecní spolupráce.

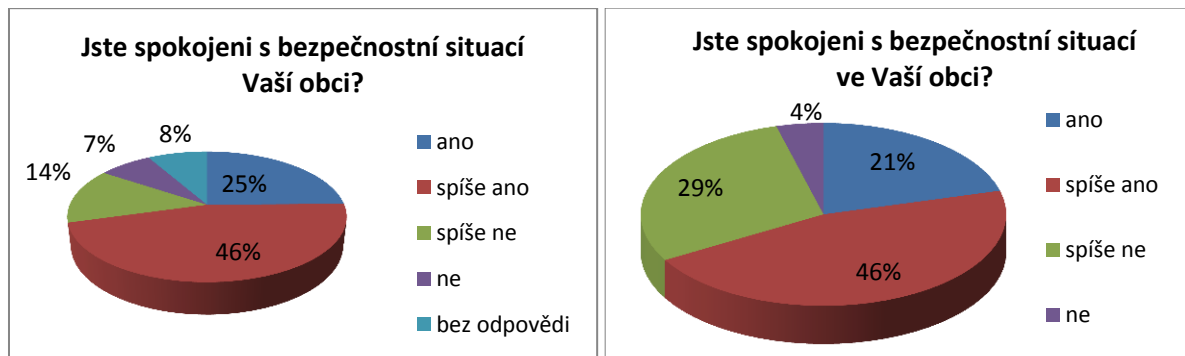
2.1.10.2 *Dopravní bezpečnost*

V oblasti dopravní nehodovosti se Pardubický kraj řadí mezi republikově nadprůměrně bezpečné. S 3 622 nehodami za rok 2013 figuruje jako 5. nejbezpečnější ze všech krajů v České republice. Celorepublikový průměr přitom představuje 6 028 dopravních nehod na kraj.

³⁵ Vyplývá to z dat Policie ČR (<http://www.policie.cz/clanek/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky-statisticke-prehledy.aspx> a ČSÚ http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DEM0030PU_KR&vo=tabulka&kapitola_id=19).

Při srovnání dopravní počtu dopravních nehod připadajících na jednoho obyvatele se už Pardubický kraj s počtem 0,0070 nehod na obyvatele pohybuje přibližně na republikovém průměru (0,0075 nehod na obyvatele).³⁶

2.1.10.3 Celkový pohled na bezpečnost v regionu

Pozn.: Pohled občanů vlevo, pohled zástupců obcí vpravo

Z výsledků dotazníkových šetření prezentovaných výše zobrazenými grafy vyplývá, že většina obyvatel i zástupců obcí hodnotí bezpečnostní situaci v regionu pozitivně. Přesto je u obou skupin respondentů evidentní také vnímání jistého prostoru pro zlepšení.

Z uskutečněných setkání a z analýzy strategických dokumentů v regionu vyplývá, že prostor pro zlepšení je především v oblasti bezpečné dopravní infrastruktury a souvisejících technických prvků.

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
-------------------	-------------------

³⁶ Zdrojem těchto informací jsou rovněž statistiky Policie ČR a ČSÚ (<http://www.policie.cz/clanek/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky-statisticke-prehledy.aspx>, http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=DEM0030PU_KR&vo=tabulka&kapitola_id=19)

<ul style="list-style-type: none"> • Nízká kriminalita • Podpora obyvatel v bezpečnostních projektech 	<ul style="list-style-type: none"> • Průměrná dopravní bezpečnost • Chybějící prostředky na nákladnou bezpečnou dopravní infrastrukturu
<p>O „Příležitosti“</p>	<p>T „Hrozby“</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost bezpečnostních technických prvků • Možnost čerpání prostředků ze SF EU na bezpečnou dopravní infrastrukturu 	<ul style="list-style-type: none"> • Rostoucí hustota dopravy • Zhoršující se chování některých účastníků provozu

- Z analýzy a výsledné SWOT analýzy vyplývá zejména potřeba řešení bezpečnosti v oblasti dopravy. Z regionální poptávky vyplývají níže uvedená opatření.
 - Budování bezpečných komunikací, oddělení motorové a bezmotorové dopravy, zvýšení bezpečnosti chodců budováním chodníků nebo jinak oddělených zón. Zejména v oblasti bezpečnosti dětí je v rámci meziobecní spolupráce podporováno budování cyklostezek pro děti dojíždějící do škol v jiných obcích. Toto by vedlo také ke snížení závislosti na autobusové dopravě. Financování těchto projektů by mohlo být umožněno díky využívání prostředků Strukturálních fondů EU.
 - Využívání technických prvků zvyšujících bezpečnost. Zde řada zástupců obcí i obyvatel podporuje instalaci zejména měřičů rychlosti s ukazatelem aktuální rychlosti dopravních prostředků projíždějících obcí, což na řidiče působí jednak informativně, ale také psychologicky. Financování v této oblasti je únosné buď individuálně z vlastních zdrojů obcí a měst nebo při vytvoření projektu meziobecní spolupráce také s dotační podporou.

- Dále je nezbytné alespoň udržení stávající úrovně v oblasti osobní bezpečnosti a prevence kriminality.
 - Vhodným opatřením je obnova a instalace technických prvků (zejména veřejné osvětlení). V regionu se stále vyskytují obce, kde není vybudované veřejné osvětlení nebo není dobudované do všech částí obcí. V řadě obcí osvětlení již zastarává je nutná jeho obnova. Bez financování ze SF EU je možná menší údržba nebo menší dobudování sítě. Větší projekty nejsou pro řadu obcí bez dotací finančně únosné.

2.1.11 Zemědělství, potravinářství a lesnictví

2.1.11.1 Zemědělství

Region působnosti MAS Litomyšsko je silně zemědělským regionem. Celkově s plochou zemědělské půdy zabírající 73,6 % území tak tímto poměrem přesahuje jak průměr Pardubického kraje (60,0 % zemědělské půdy) tak i průměr České republiky, který činí 53,5 % území. Rovněž samotná orná půda zaujímá 58,9 % území MAS, což přesahuje jak republikový, tak všechny krajské průměry.³⁷

Obec název	Celková výměra (ha)	Podíl obce na území MAS					Zemědělská půda celkem
			Orná půda	Zahrady	Ovocné sady	Trvalé travní porosty	
Benátky	478,5	0,9%	76,7%	3,1%	0,2%	7,8%	87,7%
Bohuňovice	423,1	0,8%	73,7%	3,1%	0,3%	10,1%	87,3%
Bor u Skutče	435,3	0,8%	31,2%	2,6%	0,4%	9,9%	44,1%
Bučina	382,6	0,7%	75,6%	3,7%	0,1%	4,8%	84,2%
Budislav	805,7	1,5%	23,0%	3,7%	0,0%	19,4%	46,2%
Cerekvice nad Loučnou	829,1	1,6%	66,2%	2,6%	0,4%	17,2%	86,4%
České Heřmanice	997,1	1,9%	71,7%	2,9%	0,1%	6,6%	81,3%
Čistá	2520,5	4,8%	50,8%	1,8%	0,9%	9,6%	63,1%
Desná	477,7	0,9%	80,4%	3,6%	0,0%	2,9%	86,8%
Dolní Újezd	1970,6	3,8%	75,1%	3,4%	0,9%	5,6%	85,0%
Hluboká	733,8	1,4%	40,0%	2,1%	0,9%	8,5%	51,5%
Horky	267,3	0,5%	65,2%	3,1%	0,0%	11,6%	79,9%
Horní Újezd	773,9	1,5%	74,9%	3,2%	0,0%	7,3%	85,5%

³⁷ Zdroj, ČSÚ

Hrušová	608,0	1,2%	69,7%	2,0%	0,0%	14,1%	85,7%
Chmelík	953,9	1,8%	53,6%	1,2%	0,0%	8,1%	62,9%
Chotěnov	399,6	0,8%	70,2%	2,1%	0,0%	12,9%	85,2%
Chotovice	320,2	0,6%	73,2%	1,8%	0,0%	13,4%	88,4%
Janov	2467,7	4,7%	41,4%	1,8%	0,0%	6,1%	49,3%
Jarošov	512,8	1,0%	46,7%	3,2%	0,0%	11,6%	61,5%
Javorník	548,3	1,1%	71,3%	4,4%	0,0%	5,4%	81,1%
Leština	1073,4	2,1%	56,9%	2,4%	0,6%	16,5%	76,4%
Libecina	481,7	0,9%	63,2%	3,1%	0,0%	10,6%	76,9%
Litomyšl	3344,9	6,4%	53,1%	6,1%	1,1%	11,7%	72,1%
Lubná	1984,8	3,8%	36,6%	1,9%	0,1%	5,6%	44,2%
Makov	689,8	1,3%	74,9%	2,3%	0,0%	4,8%	82,0%
Morašice	1242,7	2,4%	75,3%	2,2%	1,1%	7,3%	85,8%
Němčice	1316,7	2,5%	49,9%	3,8%	0,5%	11,6%	65,7%
Nová Sídla	294,9	0,6%	58,6%	3,9%	0,7%	18,6%	81,9%
Nová Ves u Jarošova	238,3	0,5%	57,8%	2,7%	0,0%	22,7%	83,1%
Nové Hrady	672,5	1,3%	47,4%	2,2%	0,5%	15,6%	65,8%
Osík	1261,7	2,4%	74,8%	3,9%	3,4%	6,0%	88,0%
Ostrov	417,8	0,8%	81,2%	1,3%	0,4%	5,9%	88,7%
Otradov	554,2	1,1%	49,8%	2,1%	0,0%	22,5%	74,4%
Perálec	456,5	0,9%	51,6%	2,2%	0,4%	29,1%	83,3%
Poříčí u Litomyšle	650,6	1,2%	51,7%	3,8%	0,1%	19,3%	75,0%
Proseč	3403,1	6,5%	24,3%	2,0%	0,2%	23,7%	50,2%
Přiluka	381,4	0,7%	78,9%	2,7%	0,0%	9,4%	90,9%
Pustina	283,4	0,5%	81,5%	2,2%	0,1%	2,0%	85,9%
Řídký	141,4	0,3%	46,7%	1,6%	0,4%	31,9%	80,6%
Sebranice	1168,8	2,2%	69,5%	3,0%	0,0%	6,7%	79,3%
Sedliště	369,3	0,7%	77,0%	1,9%	0,2%	7,9%	86,9%
Sloupnice	2791,2	5,3%	52,6%	3,3%	0,0%	9,4%	65,3%
Strakov	852,8	1,6%	26,4%	1,4%	0,2%	8,2%	36,3%
Suchá Lhota	218,6	0,4%	68,3%	2,7%	0,0%	9,9%	80,8%
Tisová	1096,6	2,1%	64,7%	3,6%	0,2%	13,7%	82,2%
Trstěnice	2147,4	4,1%	43,5%	1,8%	0,3%	5,8%	51,4%
Tržek	171,0	0,3%	38,6%	3,9%	0,4%	36,4%	79,4%
Újezdec	345,6	0,7%	87,7%	1,6%	0,0%	1,6%	90,9%
Vidlatá Seč	610,3	1,2%	76,3%	2,3%	0,0%	3,4%	82,1%
Vlčkov	283,4	0,5%	36,5%	2,4%	0,0%	20,0%	58,9%
Vračovice-Orlov	291,5	0,6%	65,0%	4,7%	0,0%	9,4%	79,1%
Vysoké Mýto	4202,7	8,1%	55,0%	3,4%	0,1%	13,7%	72,3%
Zádolí	426,0	0,8%	51,3%	1,3%	0,0%	5,8%	58,4%
Zálší	772,8	1,5%	50,1%	2,0%	0,0%	16,0%	68,1%
Zderaz	661,1	1,3%	34,0%	1,9%	0,2%	8,0%	44,1%
Celkem	52204,5	100,0%	58,9%	2,7%	0,3%	11,7%	73,6%
			Průměrně				

Zdroj: ČSÚ

V regionu působí několik zemědělských družstev nebo společností a řada drobných soukromých zemědělců. Převážně se ale věnují zemědělské prvovýrobě a následnou výrobu konečných produktů včetně přidané hodnoty plynoucí z lidské práce provádějí převážně subjekty z jiných regionů (viz níže).

Činnost zemědělských družstev a společností se soustřeďuje na produkci a prodej obilovin, řepky, kukuřice, brambor, porážkových druhů zvířat a produkci mléka (v menší míře také ovoce a zeleniny). Část zemědělské produkce je určena pro navazující živočišnou výrobu. Prodej konečných produktů spotřebitelům se omezuje zejména na prodej mléka, ovoce a zeleniny. Zpracování a prodej masných výrobků velkými podniky je ojedinělé.

Menší zemědělské subjekty a podnikatelé se ve větší míře pokoušejí o přímý prodej koncovým spotřebitelům. Zejména jde o prodej mléka, masa, brambor, ovoce a zeleniny. Z komunikace se zemědělskými podnikateli vyplývá velký zájem o podporu zpracování prvovýrobních produktů do podoby konečných produktů včetně následné distribuce, prodeje a propagace (viz níže).

Záměry soukromých zemědělských podnikatelů (důležitost udána pořadím):

1. Podpora uskladnění a vybavení skladu vlastní produkce.
2. Podpora zpracování a prodeje vlastní produkce.
3. Podpora zřizování krajinných prvků (stromy, rybníčky...)
4. Zpevněné plochy (manipulační, cesty)
5. Podpora hospodaření v lesích.

Ve významné míře se projevuje zájem o diverzifikaci činnosti malých soukromých zemědělců i do jiných oborů, což by pomohlo kompenzovat zemědělská rizika a také vyrovnat nárazovost zemědělských činností (např. rozdíly typu žně x zimní období). Diverzifikace probíhá například směrem ke stavební výrobě nebo agroturistice, která může těžit z turistické atraktivity regionu. Agroturistika také nabízí možnost prodeje zpracované zemědělské produkce spotřebitelům, a to zejména v souvisejících stravovacích zařízeních.

2.1.11.2 Potravinářství

Problematika potravinářství je zpracovávána v rámci zemědělské problematiky, protože v mnoha oborech se zemědělskou produkcí kryje (ovoce, zelenina...) a v ostatních na zemědělskou produkci přímo navazuje.

Jen málo velkých subjektů v regionu svou produkci přímo zpracovává. Jde zejména o zpracování masné produkce a výroba a prodej uzenin (početně v jednotkách subjektů).

Větší zpracovatelé zemědělských produktů v regionu rovněž působí minimálně. Omezují se na produkci mouky, pečiva, zelných produktů.

Na zemědělskou produkci v regionu navazují další zpracovatelské subjekty, které ale zdaleka nedosahují kapacity zpracování zemědělské produkce regionu a většina produktů zemědělské prvovýroby je zpracovávána mimo region.

V regionu je dále rozšířeno zpracování zemědělských produktů malými podnikateli s odpovídající kapacitou. V jednotkách podnikatelů v regionu tak působí zejména řezníci a uzenáři, pekařství a cukrářství. Okrajově také lze do této oblasti zařadit také pěstitelské pálenice, které kromě alkoholických nápojů produkují například také nealkoholické ovocné nápoje.

Oblast zemědělství je tak závislá na prodeji prvovýrobních produktů a obyvatelé regionu jsou závislí na produkci potravin mimo region.

2.1.11.3 Lesnictví

V rámci části strategie věnované zemědělství je rozebrána také problematika lesnictví, protože zájmová skupina zemědělských subjektů v regionu se rovněž věnuje hospodaření ve vlastních lesích. Kromě nich jsou z pohledu počtu významnými vlastníky lesních pozemků fyzické osoby nepodnikající v zemědělství hospodařící na malých plochách lesů. Bohužel takto obhospodařované lesy nejsou často v dobrém stavu.

Významným argumentem pro sloučení obou problematik je nezbytné dosažení souladu zemědělských a lesnických prvků v krajině, jejich prolínání, harmonie a prostupování lesních prvků do zemědělské půdy a naopak.

Podíl lesů na celé rozloze území MAS činí 18,9 % rozlohy. Republikový průměr přitom činí 33,8 % lesů a všechny krajské podíly lesů na daných územích jsou podstatně vyšší. Může za to především výše zmíněný podíl zemědělsky obdělávané půdy.

Obec název	Celková výměra (ha)	Podíl na území MAS					Nezemědělská půda celkem
			Lesní pozemky	Vodní plochy	Zastavěné plochy a nádvoří	Ostatní plochy	
Benátky	478,5	0,9%	2,8%	0,7%	1,2%	7,6%	12,3%
Bohuňovice	423,1	0,8%	6,0%	0,3%	1,2%	5,2%	12,7%
Bor u Skutče	435,3	0,8%	50,6%	0,3%	0,8%	4,1%	55,9%
Bučina	382,6	0,7%	8,4%	0,3%	1,9%	5,3%	15,8%
Budislav	805,7	1,5%	43,1%	1,5%	1,1%	8,1%	53,8%
Cerekvice nad Loučnou	829,1	1,6%	1,5%	1,4%	1,9%	8,8%	13,6%
České Heřmanice	997,1	1,9%	6,2%	7,3%	1,4%	3,8%	18,7%
Čistá	2520,5	4,8%	30,0%	0,4%	0,8%	5,7%	36,9%
Desná	477,7	0,9%	5,8%	0,2%	1,2%	5,9%	13,2%
Dolní Újezd	1970,6	3,8%	7,3%	0,2%	1,3%	6,2%	15,0%
Hluboká	733,8	1,4%	42,9%	0,3%	0,8%	4,6%	48,5%
Horky	267,3	0,5%	11,5%	1,6%	1,4%	5,6%	20,1%
Horní Újezd	773,9	1,5%	6,8%	0,4%	0,9%	6,4%	14,5%
Hrušová	608,0	1,2%	4,1%	1,9%	1,6%	6,7%	14,3%
Chmelík	953,9	1,8%	31,8%	0,1%	0,6%	4,6%	37,1%
Chotěnov	399,6	0,8%	9,2%	0,2%	0,9%	4,5%	14,8%
Chotovice	320,2	0,6%	5,4%	0,1%	0,9%	5,2%	11,6%
Janov	2467,7	4,7%	45,7%	0,3%	0,7%	4,1%	50,7%
Jarošov	512,8	1,0%	32,1%	0,2%	0,9%	5,4%	38,5%
Javorník	548,3	1,1%	13,4%	0,0%	1,3%	4,2%	18,9%
Leština	1073,4	2,1%	17,1%	0,4%	1,0%	5,0%	23,6%
Libecina	481,7	0,9%	17,1%	0,0%	1,1%	4,8%	23,1%
Litomyšl	3344,9	6,4%	11,8%	1,7%	3,3%	11,2%	27,9%
Lubná	1984,8	3,8%	50,8%	0,2%	0,8%	4,0%	55,8%
Makov	689,8	1,3%	12,3%	0,0%	1,1%	4,5%	18,0%
Morašice	1242,7	2,4%	7,7%	0,6%	1,2%	4,8%	14,2%
Němčice	1316,7	2,5%	28,5%	0,2%	1,1%	4,5%	34,3%
Nová Sídla	294,9	0,6%	9,3%	0,5%	1,9%	6,3%	18,1%
Nová Ves u Jarošova	238,3	0,5%	9,1%	0,2%	0,9%	6,6%	16,9%
Nové Hrady	672,5	1,3%	25,3%	1,0%	1,2%	6,7%	34,2%
Osík	1261,7	2,4%	3,3%	0,7%	1,6%	6,6%	12,0%
Ostrov	417,8	0,8%	2,8%	0,7%	1,4%	6,4%	11,3%
Otradov	554,2	1,1%	15,7%	1,0%	1,0%	8,0%	25,6%
Perálec	456,5	0,9%	9,3%	1,1%	1,0%	5,4%	16,7%
Poříčí u Litomyšle	650,6	1,2%	18,0%	0,4%	1,1%	5,5%	25,0%

Proseč	3403,1	6,5%	43,1%	0,6%	1,0%	5,1%	49,8%
Příluka	381,4	0,7%	2,6%	0,1%	1,1%	5,2%	9,1%
Pustina	283,4	0,5%	9,2%		1,2%	3,7%	14,1%
Řídký	141,4	0,3%	8,8%	0,0%	1,2%	9,4%	19,4%
Sebranice	1168,8	2,2%	10,9%	0,2%	1,5%	8,1%	20,7%
Sedliště	369,3	0,7%	4,8%	0,7%	1,2%	6,4%	13,1%
Sloupnice	2791,2	5,3%	28,9%	0,2%	1,1%	4,4%	34,7%
Strakov	852,8	1,6%	59,8%	0,5%	0,6%	2,9%	63,7%
Suchá Lhota	218,6	0,4%	13,8%	0,0%	1,0%	4,4%	19,2%
Tisová	1096,6	2,1%	7,3%	5,8%	1,1%	3,6%	17,8%
Trstěnice	2147,4	4,1%	43,8%	0,2%	0,6%	4,0%	48,6%
Tržek	171,0	0,3%		8,8%	1,5%	10,3%	20,6%
Újezdec	345,6	0,7%	3,8%	0,2%	1,5%	3,6%	9,1%
Vidlatá Seč	610,3	1,2%	11,6%	0,0%	1,2%	5,2%	17,9%
Vlčkov	283,4	0,5%	36,8%	0,0%	1,0%	3,2%	41,1%
Vračovice-Orlov	291,5	0,6%	13,1%	2,1%	1,2%	4,5%	20,9%
Vysoké Mýto	4202,7	8,1%	13,6%	0,9%	3,5%	9,7%	27,7%
Zádolí	426,0	0,8%	38,3%	0,0%	0,8%	2,5%	41,6%
Zálší	772,8	1,5%	17,4%	9,5%	1,0%	4,0%	31,9%
Zderaz	661,1	1,3%	48,1%	0,5%	1,0%	6,3%	55,9%
	Celkem				Průměrně		
	52204,5	100,0%	18,9%	1,1%	1,2%	5,6%	26,4%

Lesnické aktivity představují převážně údržbu a kultivaci lesních porostů, která spočívá v udržování, obnově a výsadbě lesních kultur. Nezbytnou součástí je také řešení problematiky kalamitních stavů způsobených povětrnostními nebo biologickými vlivy.

Soukromí vlastníci hospodařící na malých plochách lesů využívají většinou jen základní techniku, která jim postačuje k likvidaci odumřelých, poškozených nebo napadaných stromů a opětovnému osázení. Nutno podotknout, že morálka malých vlastníků lesů v udržování a obnově lesních porostů není v regionu nejlepší a stav lesů tak není vždy dobrý (rovněž je obtížná kontrola).

Zemědělství podnikatelé, kteří hospodaří na podstatně větších plochách mají většinou podstatně lepší přístup. Jejich problémem ale je potřeba nákladnější techniky ve srovnání s malými vlastníky, protože údržba velkých ploch lesů by byla se základní technikou časově i fyzicky velice náročná až nereálná.

2.1.11.4 *Shrnutí informací o zemědělství, potravinářství a lesnictví*

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
-------------------	-------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitní pracovní síla ve vedení i produkci. • Spolupráce zemědělských podniků a obcí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaměření na prvovýrobu s nízkou přidanou hodnotou. • Nízká úroveň (kvantitativně) živočišné výroby. • Velké množství drobných vlastníků lesních pozemků. • Nízká vybavenost lesnickou technikou. • Minimální vybavenost provozů zemědělských podnikatelů pro potravinářskou výrobu.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Diverzifikace činností zemědělců do jiných oborů. • Turistická atraktivita regionu. • Popularita a propagace kvalitních regionálních produktů v rámci ČR i EU. • Využití zemědělské produkce mimo potravinářství. • Potenciál plynoucí ze spolupráce subjektů (zejména). 	<ul style="list-style-type: none"> • Vliv klimatických změn a povětrnostních extrémů. • Riziko eroze půd v regionu.

- Řada negativních faktorů úzce souvisí s typem výroby, zpracování a prodeje subjektů v regionu.

- Jedním z cílů do budoucna tak je podpora budování provozů pro zpracování zemědělské prvovýroby do podoby konečných produktů, a to včetně souvisejících skladovacích prostor. Důležitý je rovněž navazující prodej, distribuční kanály a podpora prodeje v regionu. Tímto směrem se chtějí ubírat zejména menší soukromí zemědělci.
- Další možnou cestou je diverzifikace činností zemědělských subjektů mimo primární obor, a to také do sféry služeb (zejména agroturistika).
- Atraktivní je rovněž využívání pozemků k pěstování rychle rostoucích dřevin jako obnovitelného zdroje energie. K této produkci bude podporováno vybudování kapacit pro další zpracování do podoby konečného paliva.

Výše uvedené aktivity jsou v případě vytváření nových kapacit pro agroturistiku nebo pro potravinářskou produkci závislé na dotačních prostředcích.

- Stavy lesů lze zlepšit pořízením příslušných technologií pro jejich údržbu a obnovu, a to zejména v případě subjektů hospodařících na větší výměře. U menších majitelů lesů se nabízí jisté formy spolupráce a případné využívání společné techniky na lesních pozemcích více majitelů

Financování je v menší míře reálné z místních zdrojů. Větší investice se neobešly bez dotační podpory. Stejně jako v případě investic do diverzifikace činností, agroturistiky, potravinářské produkce, apod. by bylo nutné financování z cizích zdrojů formou úvěrů, což by ohrozilo budoucí investice, zaměstnávání apod.

- Z komunikace se zemědělskými podnikateli rovněž vyplynuly náměty na zajištění společných distribučních kanálů, prodejních míst a akcí a propagace potravinové produkce zemědělců. Organizaci tohoto projektu by převzal jedem zastřešující subjekt (případně MAS Litomyšlsko o.p.s.), přičemž výstupy projektu by sloužili všem zapojeným subjektům.

Tento projekt však může být až navazujícím na vybudování dostatečných produkčních kapacit regionálních výrobců (zejména soukromých zemědělců).

Projekt by při malém počtu zapojených subjektů byl závislý na dotačních prostředcích. Při větším počtu by případně bylo možné sdílení nákladů producenty.

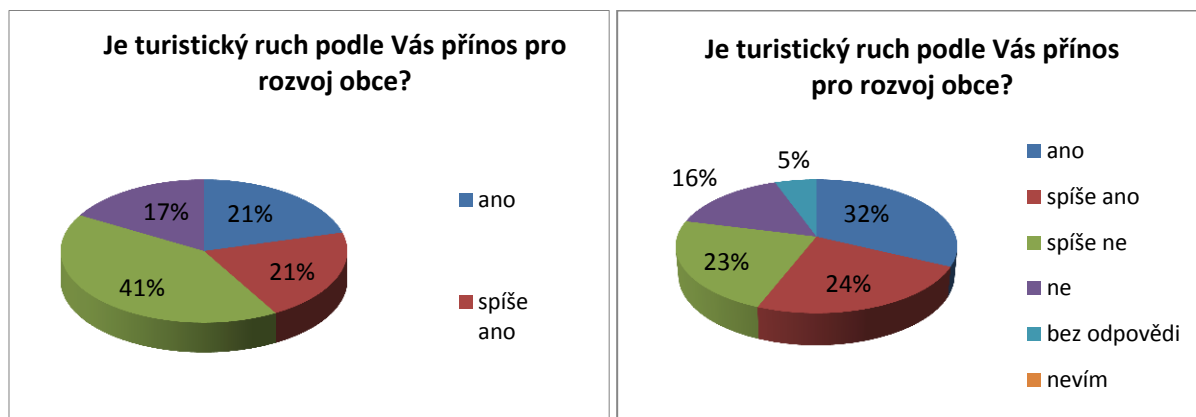
2.1.12 Turistický ruch

Region se zavedl jako destinace velmi různorodých návštěvnických účelů, které dnes můžeme považovat za tradiční a stabilní. Různost se pochopitelně odráží v odlišných skupinách a především odlišných výdajových prioritách, hodnotových postojích a dalších charakteristikách. Z těchto důvodů není praktické uvažovat o jednotné destinační strategii. Dílčí území musí hledět na potřeby svých návštěvníků. Jediné, co nyní do roku 2020 může strategicky fungovat vcelku, jsou určitě podpůrné a doplňkové produkty a komunikace, které by se prosadily do portfolia jejich zážitkových hodnot.

Za hlavní cíl si turisté vybírají Litomyšl. Děje se tak bez nebo s minimálním vnímáním okolí města, resp. regionu. Litomyšl patří k nejnavštěvovanějším cílům v České republice a v přepočtu na počet obyvatel je v desítce nejatraktivnějších měst. Návštěvnické skupiny zahrnují všechny socioekonomické kategorie a bez nadsázky téměř každý občan republiky město v životě navštíví. Bohužel, skupinové výpravy jako školní výlety spojují Litomyšl s cíli mimo region. Rodiny s dětmi nebo návštěvníci kulturní sezóny jsou zase soustředěni na město a je obtížné oslovovat je další odlišnou tematikou v regionu.

Druhé z center, Vysoké Mýto, není a stěží kdy bude turisticky zvlášť atraktivní jako zmiňovaná Litomyšl, a to i přes množství kulturních a architektonických památek. Návštěvy jsou zde spíše krátkodobé (zastávkou, průjezdem nebo několik málo dní). Omezenou skupinu tvoří lidé okolo zdejšího autodromu a jeho programů. Většina ostatního území je venkovská vrchovina. Na ní se usadili chalupáři, cykloturisté, pěší turisté, houbaři a podobně. V tomto prostoru nacházejí spoustu přírodních neformálních hodnot, aniž by museli využít placené služby nebo infrastrukturu. Tento typ návštěvníků je úsporný v místních útratách včetně ubytování a nezbytných výdajů. Atmosféru potvrzuje také zřizování cyklostezek, rychlých občerstvení, takže se pobyt racionalizuje a neozvláštňuje. Vysokému Mýtu a jeho okolí obecně by prospěla významnější propagační kampaň.

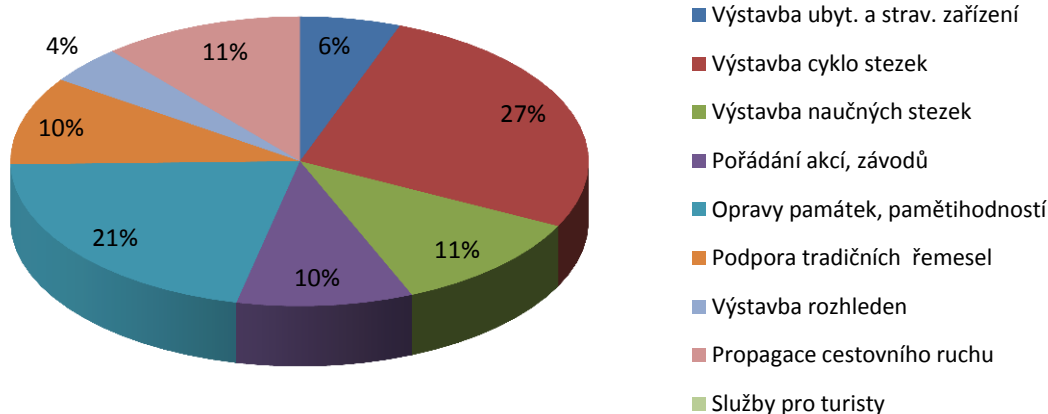
Z dotazníkového šetření v regionu je evidentní, že jsou v regionu místa (obce) a subjekty, které nejsou turistickým ruchem blízkých center dotčeny a nemají tudíž měřitelný přínos.

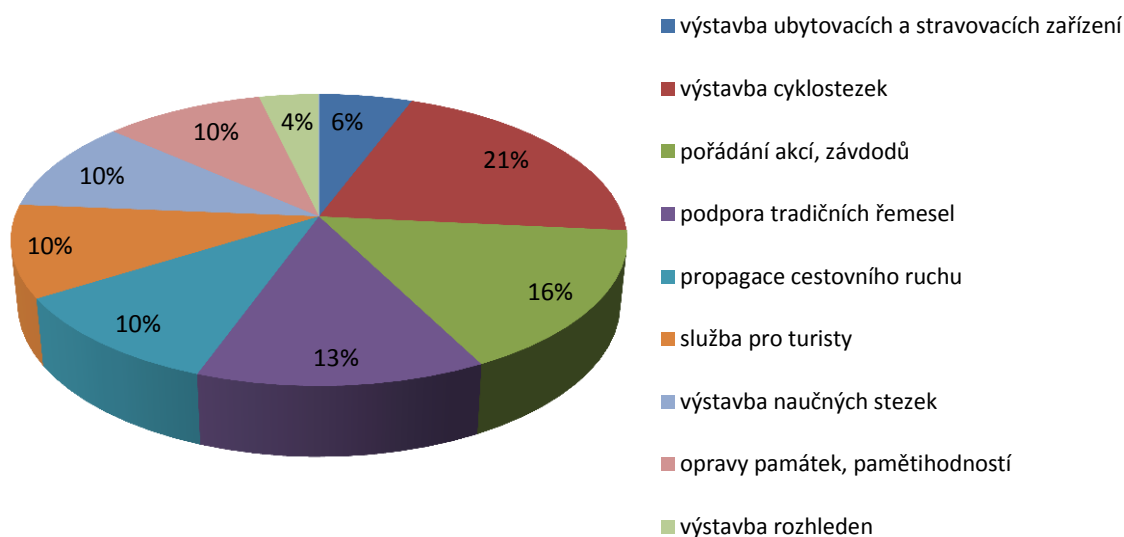
Pohled zástupců obcí vlevo, obyvatel vpravo

Vztah mezi počtem (člověkodny) návštěvníků a regionem (územím, prostředím) můžeme chápat jako vyvážený. Není tedy podstatné cílit na zvyšování návštěvnosti. Prospěch regionu a místních obyvatel napříště může ležet spíše na proměnách chování návštěvníků. MAS to vidí v oblasti vyšších útrat místním za místní produkci, v šetrnosti ke krajině a přírodním hodnotám, ve sdílení služeb s místními tak, aby tyto služby a podniky byly lépe udržitelné a prosperující. Odhlédneme-li od Litomyšle samotné, tak regionu chybí nápaditější a obsáhlejší způsoby informování a motivování návštěvníků do míst mimo město, které stojí za návštěvu. V tomto ohledu je turistické informování příliš ve vleku tradiční typologie zavedených cílů a tras. Jen zřídka se snaží přiblížit další možné zajímavosti a pěkná místa. Ani obce dosud nepřijaly tezi, že mohou ukazovat více a nepracují na údržbě a zviditelnění drobných památek nebo krajinných scenérií. Z odpovědí, které MAS získala z dotazníků jsou přitom patrné ambice i ve skromných venkovských sídlech ukázat a poskytnout návštěvníkovi více než dosud.

Jaké aktivity v oblasti cestovního ruchu byste chtěli podporovat? (zástupci obcí)

Jaké aktivity v oblasti cestovního ruchu by měli být v obci podporovány? (pohled obyvatel)

Shrneme-li dosavadní vývoj turistiky, je zde potenciál vytěžit z návštěvníků pro region více. Nejde tak ani o počet návštěvníků, protože ten není vzhledem k typologii zařízení a segmentaci územní statistiky, ani přibližně doložitelný. Potenciál přínosů je možné rozvinout i na stávající návštěvnost:

- Propagací a důkladnějším popularizačním popisem míst a obcí;
- podrobnější a přesnější navigací;

- vyšší úrovní základních služeb namísto pouhých občerstvení a výčepů;
- zařazením místní produkce toho co je obsaženo v trendech zdravé výživy, péče o kondici, návratu k přírodním zdrojům, objevování lokální historie a příběhů.

Opatření, která mohou takovému rozvoji prospět, lze zahrnout do strategických oblastí agroturistiky, informačních systémů a regenerace krajinných prvků.

2.1.12.1 *Shrnutí informací turistickém ruchu*

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
<ul style="list-style-type: none"> • Atraktivnost města Litomyšl • Množství zajímavých památek, míst a akcí v regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabá propagace a informovanost týkající se cílů mimo Litomyšl. • Turistická infrastruktura a služby mimo centra.
O „Příležitosti“	T „Hrozby“
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost agregace místní a turistické poptávky a tím rozvoj služeb. • Potenciál regionálních produktů, a služeb (farmářské produkty, agroturistika...). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomická situace v ČR i ve světě.

- Ekonomická situace je ze strany MAS neovlivnitelným faktorem.
- Slabé stránky jsou ovlivnitelné realizací propagačních a informativních projektů spolu s vytvářením podmínek a podporou pro vznik turistické infrastruktury (cyklostezky, naučné stezky...) a služeb. Nákladnější projekty subjektů mimo centra nemohou být realizovány bez dotační podpory.

2.2 Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

Region Litomyšlsko je obecně vzato region venkovský. Dvě největší města nemají velikost okresních měst, ačkoliv v porovnání s ostatními sídly regionu jsou výrazně dominantní a spádová. Z těchto hledisek nemůžeme potenciál regionu poměřovat s většími centry a region ani nemá dlouhodobé ambice k radikální změně typu velké produkční investice nebo zóny. Zpětný pohled nás přesvědčuje, že dosavadní dynamika a poklid v území je vyváženým způsobem rozvoje a zdrojem vyšší míry spokojenosti, jak dokládá provedené šetření.

2.2.1 Územní plánování

Územně plánovací dokumentace obcí se i díky podpoře z IOP vesměs aktualizovala a splňuje požadavky novelizované legislativy. V regionu působí nejsilněji nadřazená ÚPD (územně plánovací dokumentace) okolo trasy plánované rychlostní komunikace R35. Týká se obou městských celků, protože zde vzniknou kompletní obchvaty, které samozřejmě změní poměry v užívání širšího území. Vedle nových rozvojových zón dojde určitě k útlumu či stagnaci v některých městských čtvrtích, podobně se poměry mohou otočit v obcích, které nová trasa mine namísto současného průjezdu. Problémem, který dosud není dořešen, je existence tzv. severní a jižní varianty obchvatu Litomyšle. Už z názvu je jasné, jak rozdílný dopad na město mezi nimi bude. V jižní části regionu je stav ÚPD stabilní, je zde osídlení s nízkou hustotou, ale bez velkých ochranných nebo infrastrukturních záměrů. Stav a dostupnost ÚPD po obcích ukazuje tabulka.

Obec	ORP	Stav/dostupnost
Benátky	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1263545513587
Bohuňovice	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264070311525
Bor u Skutče	Chrudim	http://www.chrudim.eu/uzemne-planovaci-dokumentace/bor-u-skutce.html
Bučina	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/7112-uzemni-plan-buina
Budislav	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264415273783
Cerekvice nad Loučnou	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264754093233
České Heřmanice	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/8763-uzemni-plan-ceske-hermanice-pravni-stav-po-zmene-c1-
Čistá	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1263218836233
Desná	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264423462690
Dolní Újezd	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264424364909
Hluboká	Chrudim	V přípravě

Horky	Litomyšl	Nutná aktualizace
Horní Újezd	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264429177174
Hrušová	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/8804-uzemni-plan-hrusova
Chmelík	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264429493844
Chotěnov	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264431922095
Chotovice	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264765823936
Janov	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264433393807
Jarošov	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1264766102026
Javorník	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/9514-uzemni-plan-obce-javornik
Leština	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/8526-uzemni-plan-letina-pravni-stav-po-zmn-2
Libecina	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/6071-uzemni-plan-libecina
Litomyšl	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265039060932
Lubná	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265371592654
Makov	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265113319488
Morašice	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265372042945
Němčice	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265960823743
Nová Sídla	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265960823743
Nová Ves u Jarošova	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265705535430
Nové Hrady	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/7723-uzemni-plan-nove-hrady
Osík	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1263209167327
Otradov	Hlinsko	Územní plán v listinné podobě uložen na ORP Hlinsko. Doporučeno vypracování nového územního plánu.
Perálec	Chrudim	V přípravě
Poříčí u Litomyšle	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265707816549
Proseč	Chrudim	http://www.chrudim.eu/uzemne-planovaci-dokumentace/prosec.html
Příluka	Litomyšl	V přípravě
Pustina	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/3162-uzemni-plan-pustina
Řídký	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265717343781
Sebranice	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265717861158
Sedliště	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1265961637406
Sloupnice	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1266242031735
Strakov	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1266309998118
Suchá Lhota	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1266310559359
Tisová	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/6441-uzemni-plan-tisova
Trstěnice	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1266311925136
Tržek	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1266312698514
Újezdec	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1266313160311
Vidlatá Seč	Litomyšl	http://www.litomysl.cz/?lang=cz&co=uzemni_planovani&akce=urp_orp_obec&id=1266314015999
Víčkov	Litomyšl	V přípravě
Vračovice-Orlov	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/4392-uzemni-plan-vraovice-orlov

Vysoké Mýto	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/9283-uzemni-plan-vysoke-myto-pravni-stav-po-zmene-c-1
Zádolí	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/3201-uzemni-plan-zadoli
Zálší	Vysoké Mýto	http://urad.vysoke-myto.cz/uzemni-plany/9261-uzemni-plan-zalsi-pravni-stav-po-zm-1
Zderaz	Chrudim	http://www.chrudim.eu/uzemne-planovaci-dokumentace/zderaz.html

2.2.2 Rozvojová území

Plochy pro rozvoj má v zásadě každá obec regionu. V jižní části území však tyto účely dokáže ve velké míře saturovat existující zástavba a plochy, protože je tu stále dost nevyužívaných majetků. Výraznější nová zástavba hospodářského účelu a zábor ploch se v jižní části regionu nepředpokládá. Pro velké provozy zde není dost pracovních sil a dopravní kapacity infrastruktury nebo vodohospodářské zázemí. V těchto menších obcích je ale dostatek zón k obytné výstavbě. Problémem je infrastrukturní příprava. Občanská vybavenost může být řešena ve stávajících nevyužitých kapacitách rekonstrukcemi a zčásti terénní službou.

V severní části území, kde dominují Vysoké Mýto a Litomyšl je a bude trvalým impulsem tranzitní rychlostní doprava mezi Hradcem Králové a Olomoucí, resp. Brnem. Rychlostní komunikace sem bude po roce 2020 schopná přivést nové pracovní síly, ale stejný efekt platí opačně, Protože např. Pardubice se časově velmi přiblíží. Novou konkurencí se může stát křižovatka mezi Jevíčkem a Moravskou Třebovou (Olomouc vs. Brno), kde je dosud velký útlum. Strategie tedy bude považovat rozvoj do roku 2020 za neutrální s tím, že se změny mezi hospodářským využíváním území vzájemně kompenzují.

Obecně lze za rozvojová území považovat zejména katastry malých obcí s nízkou hustotou zalidnění. Značná koncentrace obcí tohoto typu se nachází na území ohraničeném na jižním okraji městem Proseč, obcemi Lubná a Sebranice a na severu pak Městem Vysoké Mýto. Některé další se pak nacházejí severozápadně od Litomyšle (více viz 1.1.1 Stručný popis území). Některé obce mají opravdu velký prostor k rozvoji.

Další typy území jako rekreační nebo památkové zóny jsou naprosto přirozenou součástí regionu i života v něm a nepůsobí žádná omezení.

2.2.3 Potenciál území - subjekty

Region má štěstí, že dlouhodobá tradice průmyslových a zemědělských podniků tvořících nosnou kostru hospodářství, a tím i územních vztahů, pokračuje v založených intencích. Provozy tradičních značek Karosa, Vertex, i pod novou subjektivitou udávají profil pracovní síly, charakter investic vlastních i kooperujících partneru a také stanoví kapacitní limity v městské zástavbě. Současná úroveň jejich investic a produkce už nebude zřejmě narůstat nad záměry promítnuté do ÚPD. Proto i pro další průmyslové subjekty existuje ve městech dostatek místa „na zelené louce“ i v nevyužívaných areálech.

Ve venkovské části regionu je potenciál stanoven lesním a zemědělským hospodářstvím a vlastnictvím. V současné evropské prvovýrobě i zpracování není představitelné, že by zde mohla vznikat větší investice nárokové nové plochy a měnící vztahy v území.

Pro všechny subjekty v regionu bude do roku 2020 vlastně nejvlivnějším územním investorem ŘSD a jeho nakládání při stabilizaci území k výstavbě rychlostní komunikace R35. Tyto operace totiž mají pro ostatní podniky i města fakticky dlouhodobou setrvačnost.

V regionu je potenciál spíše k většímu množství menších rozvojových prvků, než k velké investici:

- Velký potenciál k rozvoji mají bezesporu neziskové organizace a další subjekty poskytující sociální služby.
- Dále je evidentní snaha spolků a dalších subjektů o nabídku možností pro sladění pracovního a rodinného života (spolky, mateřská a volnočasová centra, školní družiny...).
- Rozvoj mobilních služeb.
- Rozvoj sdílených služeb pro obce a další subjekty v regionu.
- Rozvoj alternativních školských zařízení.
- Rozšíření produkce a nabídky služeb zemědělských subjektů.
- Rozšíření výroby stávajících zavedených podnikatelů.
- Rozvoj služeb v souvislosti se snahou o rozšíření turistického ruchu.

- ...

Co se týče lidských zdrojů, pro uvedené případy rozvoje je jí dostatek a je dostatečně kvalifikovaná. Problém s nedostatkem pracovní síly (např. v jednom oboru) v důsledku příchodu významného investora se nepředpokládá. I průmyslové zóny ve městech mají poněkud menší ambice.

Níže uvedená tabulka znázorňuje dostupnost pracovní síly v pardubickém kraji, jehož je celé území MAS součástí, a lze tak údaje analogicky přibližně převést do parametrů území. Vzdělanost obyvatelstva je také popsána v kapitole 2.1.1 Obyvatelstvo.

Nejčtenější profese uchazečů o zaměstnání v Pardubickém kraji k 31.3.2014

CZ-ISCO	Název profese	Počet uchazečů
711	Řemeslníci, kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby	2 050
522	Provozovatelé maloobchodních prodejen, prodavači	1 908
411	Všeobecní administrativní pracovníci	1 689
821	Montážní dělníci výrobků a zařízení	641
512	Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	630
541	Pracovníci v oblasti ochrany a ostrahy	622
722	Kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci	574
832	Řidiči motocyklů a automobilů (kromě nákladních)	567
513	Číšníci, servírky a barmani	548
833	Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají	517
712	Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci při dokončování staveb	503
834	Obsluha pojízdných zařízení	431
311	Technici ve fyzikálních a průmyslových oborech	371
752	Zpracovatelé dřeva, truhláři a příbuzní pracovníci	326
723	Mechanici a opraváři strojů a zařízení (kromě elektrických)	306
332	Odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví, obch. zástupci	302

532	Pracovníci osobní péče ve zdravotní a sociální oblasti	290
514	Kadeřníci, kosmetici a pracovníci v příbuzných oborech	277
753	Výrobci oděvů, výrobků z kůží a kožešin	263
721	Slévači, svářeči a příbuzní pracovníci	221
713	Malíři a pracovníci, pracovníci povrchového čištění budov	209
432	Úředníci v logistice	207
751	Výrobci a zpracovatelé potravin a příbuzní pracovníci	202
422	Pracovníci informačních služeb	197
741	Montéři, mechanici a opraváři elektrických zařízení	191
334	Odborní administrativní pracovníci a asistenti	190
611	Zahradníci a pěstitelé	190
431	Úředníci pro zpracování číselných údajů	189
235	Ostatní specialisté v oblasti výchovy a vzdělávání	140
333	Zprostředkovatelé služeb	103
343	Odborní pracovníci v oblasti umění a kultury, šéfkuchaři	92
263	Specialisté v sociální, církevní a v příbuzných oblastech	91
441	Ostatní úředníci	90
9 . . .	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci celkem	7 109
Z toho:		
911	Uklízeči a pomocníci v domácnostech, kancelářích, hotelích	810
921	Pomocní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	129
931	Pomocní pracovníci v oblasti těžby a stavebnictví	400
932	Pomocní pracovníci ve výrobě	1 663
933	Pomocní pracovníci v dopravě a skladování	337

941	Pomocní pracovníci při přípravě jídla	77
961	Pracovníci s odpady	204
962	Ostatní pomocní pracovníci	205

Zdroj: Situace na trhu práce v prvním čtvrtletí roku 2014 (Úřad Práce ČR)

2.2.4 Potenciál území - oblastí

MAS chápe rozvojový potenciál území v struktuře, která se dosud osvědčuje. Zde není patrný územní defekt s výjimkou kapacity tranzitní dopravy. Naopak územní a krajinné poměry ladí s rozsahem lidských činností, které se zdají konkurenceschopné. Šetrnost, která pozvolný rozvoj doprovází, nese ovoce neformální, neokázalé udržitelnosti kulturní krajiny a komunity životního prostředí sídel. Proto je strategií bez problémů akceptován rozvoj v obcích dle platné ÚPD.

V regionu je pro významnější podnikatelské počiny prostor zejména v průmyslových zónách měst (bez omezení oboru).

Výroba motorových vozidel ve Vysokém Mýtě nabízí prostor pro rozvoj sítě menších subdodavatelských podniků, což je pro výrobu motorových vozidel typické.

V celém regionu je pak prostor pro rozvoj některých typů služeb, kterým by mohla pomoci poptávka podpořená turismem, což by napomohlo rozvoji turistické infrastruktury i občanské vybavenosti.

Rovněž je prostor pro řadu menších podniků nebo živností z oblasti základní obslužnosti službami nebo v oblasti mobilních služeb.

Prostor rovněž existuje v oblasti zemědělství, a to zejména ve zpracování prvovýrobních produktů, prodeje konečných produktů, diverzifikace do jiných oborů nebo agroturistiky.

Ve všech obcích pak existuje velký prostor i poprávka v oblasti vybavení obcí veřejnými statky (komunikace, chodníky, prostranství, společenské prostory...) a technickou infrastrukturou (kanalizace, plynofikace, osvětlení, rozhlas...).

2.2.5 Využití vlastních prostředků

Z předchozího je zřejmé, že obce regionu si nenárokují extrémní výdaje na rozvoj. Také zdejší podniky investují vyrovnaně. Trvalým problémem regionu je a bude nižší hustota osídlení, tedy i nižší daňové příjmy z redistribuce násobené koeficienty pro malé obce. Proto je důležitým analytickým záměrem pro strategii, aby se region, resp. obce nepouštěly do plánů překračujících jejich výdajovou sílu. Tedy, aby investice navazovaly na existující majetky a infrastrukturu a zhodnocovaly méně využitě kapacity. Stejně důležité přitom bude zohledňování provozních rozpočtů, neboť ani ekologické či jiné normativy nesmí rozvoj obcí přivést do rozpočtových deficitů a následně neudržitelnosti toho, co mělo být rozvojem.

Možnosti obcí znázorňuje následující tabulka. Výkyvy v rozpočtech poukazují zejména na čerpání dotačních prostředků.

	2010		2011		2012		2013	
	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje
Benátky	4.686	2.889	4.473	2.515	4.074	3.848	4.344	4.574
Bohuňovice	1.649	1.381	1.859	1.988	1.757	1.648	1.907	1.793
Bor u Skutče	1.881	1.336	14.664	17.139	7.811	6.875	2.124	1.945
Bučina	2.734	2.105	2.699	1.968	2.837	2.173	3.021	4.388
Budislav	5.120	5.170	6.915	5.478	5.710	6.028	7.009	6.884
Cerekvice nad Loučnou	11.006	14.366	17.492	17.433	12.992	9.769	13.124	10.387
České Heřmanice	8.880	8.336	5.730	5.621	10.161	10.497	7.752	6.056
Čistá	17.335	20.347	21.012	30.000	15.402	11.101	15.699	11.444
Desná	3.507	3.272	4.175	2.508	3.328	3.281	5.367	6.810
Dolní Újezd	35.520	35.656	60.200	60.971	81.285	101.440	39.825	33.702
Hluboká	2.807	2.037	2.845	3.316	2.847	2.434	3.197	2.820
Horky	1.141	3.251	2.924	3.400	3.096	1.015	1.539	1.245
Horní Újezd	4.776	4.757	4.684	4.654	5.406	5.697	5.352	13.082
Hrušová	3.300	4.732	7.992	3.143	3.530	2.113	4.208	4.311
Chmelík	2.820	1.794	3.203	2.220	2.996	2.497	5.752	7.406
Chotěnov	2.150	2.768	1.854	2.022	2.804	2.713	2.148	2.210
Chotovice	1.492	1.199	1.491	1.314	1.599	2.077	1.955	5.776
Janov	16.904	14.090	14.875	15.287	17.885	16.013	16.638	14.512
Jarošov	2.498	2.136	6.757	4.717	4.480	6.637	4.127	4.766
Javorník	4.579	3.068	2.668	2.331	2.651	2.551	3.101	1/920
Leština	12.442	10.016	3.779	4.265	3.760	4.650	4.836	3.243
Libecina	2.157	1.337	1.886	1.451	2.028	1.506	2.934	2.204
Litomyšl	331.140	383.800	306.548	290.601	291.727	274.742	305.362	289.157
Lubná	11.393	10.552	11.920	12.774	11.972	10.611	14.587	12.195
Makov	3.868	4.358	4.043	2.932	4.017	4.164	5.179	5.430
Morašice	9.588	9.461	9.309	8.807	8.982	10.032	10.616	8.611
Němčice	17.738	10.460	11.478	11.889	10.466	10.121	12.853	12.107
Nová Sídla	2.174	2.036	2.109	2.078	2.802	2.166	2.509	1.649
Nová Ves u Jarošova	1.042	1.226	1.204	1.093	1.218	1.385	1.330	1.061
Nové Hradý	21.472	20.289	6.086	3.558	4.198	3.880	5.702	5.572
Osík	19.626	11.172	10.401	10.753	11.972	12.305	12.821	13.568
Otradov	2.691	3.556	2.507	2.523	2.676	2.272	3.050	2.723
Perálec	11.447	2.625	4.428	3.770	4.027	3.994	3.817	3.170

Poříčí u Litomyšle	18.034	14.027	13.130	10.925	18.431	20.634	6.325	5.950
Proseč	40.006	35.893	35.729	33.861	31.826	28.776	41.264	37.653
Příluka	2.419	1.447	2.338	1.737	2.354	2.254	2.776	2.308
Pustina	956	906	930	813	1.183	1.225	1.048	1320
Řídký	922	588	1.177	991	969	448	1.175	781
Sebranice	10.188	10.300	14.753	11.416	10.462	12.791	16.083	14.701
Sedliště	2.196	1.637	2.376	1.555	2.158	1.716	2.734	1.323
Sloupnice	18.747	16.613	25.028	31.031	18.041	15.174	42.604	46.589
Strakov	4.888	6.273	4.021	2.570	3.154	3.581	3.976	2.830
Suchá Lhota	1.407	1.184	1.265	975	1.217	1.105	1.354	1.105
Tisová	17.896	20.751	8.028	9.254	6.990	6.841	7.692	6.683
Trstěnice	22.325	24.960	7.952	7.361	7.893	8.360	10.225	7.289
Tržek	1.523	1.173	1.425	1.117	1.600	1.104	2.765	2.910
Újezdec	1.500	1.148	1.492	2.005	2.403	1.107	1.858	2.598
Vidlatá Seč	3.347	2.920	3.520	3.993	3.675	3.129	3.968	3.462
Vlčkov	1.104	1.560	970	4.349	4.036	937	1.282	792
Vračovice-Orlov	1.996	1.660	2.057	1.851	1.900	1.518	2.182	1.549
Vysoké Mýto	422.183	389.583	286.489	298.080	205.293	198.095	232.515	214.855
Zádolí	1.106	924	1.005	1.100	1.085	810	1.359	896
Zálší	3.036	2.401	2.986	2.882	2.939	2.584	3.942	2.348
Zderaz	3.539	2.771	4.000	2.849	5.095	3.222	13.517	16.173

Zdroj: monitor.statnipokladna.cz

Nezanedbatelný se projevil v minulých letech potenciál komunitní spolupráce, kdy rozpočty řady projektů byly značně sníženy zapojením místních subjektů a obyvatel v území. Zapojené osoby a subjekty mohou i do budoucna přispět formou věcného plnění, poskytnutí techniky nebo materiálu.

Tyto zdroje však mohou nalézt své uplatnění jen v technologicky a odborně nenáročných projektech.

2.3 SWOT analýza celková

S „Silné stránky“	W „Slabé stránky“
-------------------	-------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Relativně dobrý stav životního prostředí a ekologické chování obyvatel. • Propracovaná vzdělávací infrastruktura. • Dostatečné hustá silniční síť. • Komunitní přístup a podpora ze strany obcí. • Komunitní život, aktivita sportovních i jiných spolků. • Dobrá úroveň zdravotnických a sociálních služeb. • Význam kulturních památek a přírodních lokalit. • Existence stabilních zaměstnavatelů, relativně nízká nezaměstnanost. • Dobré hospodaření obcí (nízká zadluženost). 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabá infrastruktura pro ukládání odpadů. • Závislost subjektů v obcích na obecním rozpočtu. • Nízká úroveň některých typů technické infrastruktury. • Nízká kupní síla malých obcí – poptávka. • Stárnutí populace a odliv mladých lidí. • Rostoucí závislost na sociálních službách a sociálním podnikání. • Financování a propagace památek. • Vlastnosti dostupné pracovní síly nekoresponduje s poptávkou. • Administrativní náročnost kladená subjekty v souvislosti s řízením projektem a financováním. • Vysoký podíl prvovýroby na zemědělské produkci. • Nízká úroveň turistické infrastruktura a informovanosti.
<p>O „Příležitosti“</p>	<p>T „Hrozby“</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Možnost ekonomického využití odpadkového hospodářství. • Zvyšování úrovně spolupráce a počtu společných projektů regionálních aktérů. • Případné dotační prostředky na eliminaci slabých stránek a hrozeb. • Alternativní formy dopravy v regionu (cyklodoprava, senior doprava,...). • Občanskou vybavenost můžou zvýšit mobilní služby a služby pro turisty. • Posílení terénních sociálních a zdravotnických služeb. • Potenciál cestovního ruchu (zlepšení propagace a infrastruktury) • Zvýšení informovanosti o dostupnosti zboží, služeb a sociální služeb v regionu. • Možné přínosy z propagace regionálních produktů a služeb. • Možnost investice (průmysl. zóny, dostupná pracovní síla). • Možnost stabilizace zemědělských subjektů diverzifikací činností, zpracování prvovýroby a projekty spolupráce. 	<ul style="list-style-type: none"> • Následky nevhodného nakládání s odpady na životní prostředí. • Případné omezení dopravy soukromými dopravci by znamenalo snížení dostupnosti. • Stárnoucí budovy a vybavení obecních budov ohrožují plnění účelu a kladou vysoké nároky na rozpočet obce. • Vlivy nízké úrovně infrastruktury obce na život a životní prostředí. • Dopady na regionální dopravu v důsledku rekonstrukcí klíčových komunikací. • Stáří bytového fondu a některých budov. • Stárnutí populace, růst počtu jinak sociálně vyloučených osob a s tím spojené vyšší nároky (a náklady) na zdravotnickou i sociální péči. • Ekonomická situace v ČR i mezinárodní • Odchody mladé a kvalifikované pracovní síly z regionu • Vliv klimatických změn a povětrnostních extrémů.
--	--

2.4 SWOT analýzy v území vybraných oblastí rozvoje

SWOT analýzy jednotlivých oblastí jsou uvedeny v analytické části vždy v závěru jednotlivých kapitol.

3 Strategická část

3.1 Definování MISE

Tento strategický dokument je zpracováván za účelem formalizace koncepce komunitně vedeného místního rozvoje v regionu působnosti MAS Litomyšlsko. Základem bylo zapojení širokého spektra regionálních aktérů tak, aby komunitní plány byly základem této strategie. Bez strategického dokumentu a zastřešení jeho realizace by pravděpodobně komunitní vývoj probíhal rozdrobeně a nekoncepčně.

Nová strategie s cílovým horizontem pro konkrétní cíle a efekty je výrazem soudržnosti územních celků a obyvatel regionu a také jejich prostředkem k dalšímu období udržitelné prosperity. Vedle dosavadních aktérů o tom podává důkaz to, že se připojily další obce a město Vysoké Mýto. Tím se strategický rozvoj týká více než 45.000 obyvatel, což je pro MAS nová, zodpovědnější pozice. Původní i nové obce v regionu se shodují na kvalitách, které chtějí strategicky dosáhnout pro své životní podmínky. Území si chce udržet solidní konkurenceschopnost bez hospodářských strukturálních propadů a bez narušení životního prostředí. Zdejší lidé považují mix svých příjmů s harmonií prostředí za dobrou perspektivu i pro své děti. Strategie proto soustředí finanční i lidské zdroje do kultivace tradičních hodnot v životě obyvatel a obcí jako komunit. Rozvojový potenciál je v konzistenci místního prostředí, které potom vydrží nápor, jaké v novém období přinese například výstavba rychlostní tranzitní silnice Hradec Králové-Olomouc (Brno). Naopak konzistentní region může spíše získat.

Mise této strategie a konkrétní rozpracování v kompetenci MAS má očekávání aktérů naplnit jako průsečík dvou principů:

- Přednostní pozornost k potřebám citlivých skupin, konkrétně starším obyvatelům a rodinám s dětmi. Ty totiž objektivně budou stabilním faktorem zdejšího osídlení.
- Udržitelnost dosavadních i nových hodnot v obcích prostřednictvím co nejužšího propojení s místním historickým a přírodním odkazem a otevíráním prostoru pro terénní a místní služby.

K těmto principům patří a je nutnou podmínkou upřímná spolupráce a podpora místních společenství. Těm by se měly otevřít fyzické kapacity objektů i obecní plánování. Pro hospodářskou sílu nelze podcenit formát integrace informací a marketingu místních kvalit.

3.1.1 Principy realizace strategie

3.1.1.1 Obecné principy

- Zachování kulturního a přírodního bohatství.
- Partnerství a spolupráce.
- Transparentnost.

3.1.1.2 Horizontální témata

- Rovné příležitosti.
- Udržitelný rozvoj.

3.2 Definování dlouhodobé vize rozvoje území

V regionu se podařilo dosáhnout relativně harmonického poměru faktorů rozhodujících o kvalitě života zdejších obcí. Analýza prokazuje vyšší úroveň spokojenosti a pozitivní atmosféru ve většině obcí. Zdejší lidé oceňují zachovalost přírodních hodnot, venkovský, méně rušný provoz a tempo. Přijímají i s tím spojenou vyšší závislost na vyjíždění do měst. Tento životní postoj je spojen s jistou skromností v úrovni příjmů i infrastruktury.

Dlouhodobou vizí odvozenou z dosavadních programových a projektových zkušeností můžeme strukturovat do níže uvedených oblastí:

1. V obcích, i těch malých jsou evidentní známky silné soudržnosti obyvatel. Lidé spolu komunikují a společně pěstují své zájmy, pomáhají si. Takto se udržují i starší občanské činnosti, přispívá k tomu síť místních služeb. Ty jsou zdrojem práce a fungují ve sdílených prostorách často poskytnutých obcemi nebo jsou poskytovány terénně. Někteří ze starších úspěšně podporují mimoškolní výchovu dětí, udržují tradice a jsou místními aktéry příjezdové turistiky.

Tato vize nejvíce souvisí s oblastí zde nazvanou Místní soudržnost (viz níže). Pro ni jsou dále vymezeny strategické podoblasti rozvoje.

2. Infrastruktura v obcích je vyváženě rozšiřována, aby včas saturovala příležitosti rozvoje a naopak nebyla příčinou problémů v kvalitě života či dokonce rizikovým faktorem.

Tato vize nejvíce souvisí s oblastí Infrastruktura (viz níže). Pro ni jsou dále vymezeny strategické podoblasti rozvoje.

3. Životní prostředí a krajinný ráz území je stabilizováno místními regeneracemi, šetrností v hospodářském i turistickém užívání a také přiměřenou výchovou všech generací. V obcích jsou opodstatněné systémy hospodářství: energetické, odpadové, vodohospodářské ...

Tato vize nejvíce souvisí s oblastí Životní prostředí (viz níže). Pro ni jsou dále vymezeny strategické podoblasti rozvoje.

4. Hospodářská struktura území se opírá o tradiční závody velkých a středních průmyslových podniků. Mezi nimi podniká dostatečné množství menších, a dohromady nabízejí pracovní příležitosti tak, že nezaměstnanost je pod národním průměrem.

Tato vize nejvíce souvisí s oblastí Hospodářství (viz níže). Pro ni jsou dále vymezeny strategické podoblasti rozvoje.

3.3 Definice podoblastí, cílů a indikátorů

Podoblast³⁸i výše uvedených oblastí mají společné cíle a monitorovací schémata. Podpůrné a rozvojové záměry v nich lze od počátku až po fázi udržitelnosti hodnotit indikátory z monitorovacích schémat.

Oblastem MAS přiřadila indikátory, které se vážou na NČI 2014+³⁹. Jedná se o návrh takových proměnných, které dokáže MAS a subjekty v regionu bez vícenásobů nebo nepřesností a spekulací naplnit daty. Indikátory jsou seřazeny do tzv. monitorovacích schémat každé strategické oblasti.

³⁸ Podoblasti lze ekvivalentně přirovnat ke specifickým cílům.

³⁹ NČI 2014+ (Národní číselník indikátorů 2014+)

3.3.1 Oblast Místní soudržnost

Cíl

V obcích regionu se pozvedne aktivita cílových skupin rodičů s dětmi a starších osob tak, že nejméně polovina těch žijících v obcích do 1.000 obyvatel se zapojí do nových nabídek služeb a kapacit.

Podoblasti

1. Dopravní obslužnost
2. Zdravotnictví, sociální oblast a další služby

Rozšiřovat ambulantní / terénní služby a zázemí pro ně podle vývoje potřeb obyvatel a hospodářské síly v obcích. Spektrum služeb nutno chápat široce. Zcela jistě bude třeba sociálně-zdravotní obsluha. Může se ukázat potřeba i menší a častější dopravní obsluhy. Jistě zesílí poptávka po službách pro bydlení seniorů v rozmezí od domácí pomoci po nižší stupně sociálních služeb

Monitorovací schéma

Výstupy:

- počet podpořených osob/poskytovatelů;
- počet míst upravených/vzniklých pro dané místní služby;
- kapacita/plocha interiérů míst upravených.

Výsledky:

- počet pracovních míst vzniklých u podpořených poskytovatelů;
- počet podpořených osob-uživatelů;
- počet nových/rozšířených služeb pro uživatele v dané obci (případně počet hodin nebo kapacita).

Dopad:

- atraktivita, tj. poměr hodnocení cílového/výchozího stavu uživateli a obyvateli, kde výchozí stav je 100 %;
- podíl aktivizovaných uživatelů z dané cílové skupiny mezi obyvateli obce.

3.3.2 Oblast Infrastruktura

Cíl

V regionu dojde k vybudování nebo rekonstrukci místních komunikací pro běžnou i bezmotorovou dopravu v rozsahu (bude stanoveno na základě aktuálních informací o možnostech financování před finalizací strategie) a odstranění (bude stanoveno na základě aktuálních informací o možnostech financování před finalizací strategie) problémových míst. Zároveň se upraví a veřejnosti otevře (bude stanoveno na základě aktuálních informací o možnostech financování před finalizací strategie) upravených klubových, sportovních a občanských kapacit (Komunitních prostor).

Podoblasti

Územně plánovací dokumentace a faktická připravenost infrastruktury obcí umožňuje plynule v rozumných lhůtách realizovat investiční záměry, aniž by vznikala úzká hrdla, přetěžování, obtěžování a nežádoucí jevy.

Technická řešení veřejné infrastruktury a investic jsou přiměřená a provozně udržitelná bez spoléhání na jednorázové a nahodilé zdroje. Zejména jsou domácnostem přibližovány kanalizační sítě, plynofikace nebo zázemí pro užití biopaliv.

Nadřazené investiční akce jsou včas promítnuty do místních plánů, minimalizovány místní obtíže z jejich realizace, kompenzovány vícenáklady vzniklé v obcích a naopak obce výstupy těchto investic využívají svými navazujícími projekty.

1. Infrastruktura v obcích

Zlepšovat a udržovat fyzickou infrastrukturu místní mobility s důrazem na specifické potřeby a omezení stárnoucí populace. Pro starší i pro děti bude nutno k bezbariérovosti přičítat veřejné osvětlení, zábrany, pomocné vodorovné značení atd.

3. Veřejná prostranství

4. Technická infrastruktura

5. Komunitní prostory

Podněcovat místní pospolitost účinnými prostředky, místy pro setkávání, společnými činnostmi, prezentacemi zájmů. Přitom zvláště aktivizovat starší lidi a využít jich i mezigeneračně. Ke společným zájmům patří také zlepšování technického zázemí škol (staveb i vybavení) spolu s navazující mimoškolní výchovou a pomocí. Aby se jednotlivci či skupiny nevyklučovali z místních komunit ani socioekonomicky nezaostávali.

6. Udržování a využívání objektů veřejného zájmu.

Monitorovací schéma

Výstupy:

- Plocha prostranství nebo délka tras/cest nových nebo upravených v obcích nebo mezi obcemi;
- počet bodových zlepšení v obci, tj. bezbariérových úprav, zpřehlednění separace, bezpečnostní prvky;
- počet míst nebo plocha interiérů upravených pro komunitní a dané účely;
- počet podpořených osob/uživatelů;
- počet rekonstruovaných kulturních/historických památek.

Výsledky:

- počet uživatelů nové/upravené infrastruktury (za rok);
- počet akcí, resp. návštěvníků obcí v nových kapacitách (za rok);;
- počet NNO (nestátní nezisková organizace), které aktivně využívají nové kapacity.

Dopady

- atraktivita, tj. poměr hodnocení cílového/výchozího stavu uživateli a obyvateli, kde výchozí stav je 100 %;

- zvýšení návštěvnosti (počtu) nebo frekvence užívání dané infrastruktury (za rok).

3.3.3 Oblast Životní prostředí

Cíl

Většina obcí a domácností se zapojí do zlepšeného systému nakládání s odpady dalším stupněm separace a užíváním sběrných dvorů. Regenerací projdou nejméně (bude stanoveno na základě aktuálních informací o možnostech financování před finalizací strategie) historických útvarů krajinné veřejné zeleně.

Podoblasti

1.. Zeleň, krajinné prvky, vodní plochy a toky

Obce i další osoby využívají zdroje k obnově a zakládání zeleně v intravilánu i extravilánu. Podobně pečují o vodní toky, plochy a retenční schopnosti okolní krajiny.

2.. Přístupnost krajiny

Krajinné hodnoty jsou šetrně zpřístupňovány k rekreaci a výchově pasivními prvky i organizovanými činnostmi.

3.. Nakládání s odpady

V obcích se rozvíjí technologie a postupy snižující produkci nevyužitých odpadů a umožňující zpětné využívání.

Monitorovací schéma

Výstupy:

- délka obnovených/regenerovaných/nových stromořadí;
- délka nových/revitalizovaných toků;
- plocha nových/revitalizovaných vodních ploch;

- plocha krajinných úprav/revitalizací;
- počet ošetřených památných stromů;
- počet, plocha, kapacita nových/upravených sběrných dvorů;
- počet/kapacita nově zavedených systémů nakládání s druhy odpadu;
- počet tun, m³ nebo plocha odstraněných zátěží, černých skládek;
- počet, kapacita přírodních (lesních) školek.
- Počet osob chráněných protipovodňovými opatřeními.
- Délka nových/revitalizovaných stezek.
- Počet informativních prvků/akcí.

Výsledky:

- délka obnovených/regenerovaných/nových stromořadí;
- délka nových/revitalizovaných toků;
- plocha krajinných úprav/revitalizací;
- počet uživatelů revitalizovaných míst;
- objem (nárůst) odpadu ve zlepšeném nebo novém systému nakládání s odpady;
- objem (nárůst) odpadu uloženého ve sběrném dvoře;
- počet domácností, které využívají nové/zlepšené systémy/dvory.

Dopady:

- atraktivita, tj. poměr hodnocení cílového/výchozího stavu uživateli a obyvateli, kde výchozí stav je 100 %;
- podíl domácností využívajících nové/zlepšené systémy v obcích;

- podíl odpadů objemů/celkový komunální odpad v nových/zlepšených systémech/dvorech.

3.3.4 Oblast Hospodářství

Cíl

Region zavede jednotnou značku nebo vhodný ekvivalent, vyjadřující poctivou službu a výrobu, kterou přijmou za svou podniky a poskytovatelé z různých oborů. Zároveň rozvine nový informační a poznávací systém, do kterého popíše mnoho místních hodnot.

Podoblasti

1.. Diverzifikace činností zemědělských subjektů

Obce spolupracují s dalšími osobami v marketingu rozvojových možností tak, aby oborové a kapacitní parametry nových provozů odpovídaly zdejšímu potenciálu (profese, brownfields atp.). Region je zemědělsky velmi aktivní, zemědělské subjekty se stabilizují rozšiřováním svých aktivit a využívají tak místního potenciálu. Území má rozsáhlé lesní porosty a lesnictví je silný hospodářský obor. Ten je třeba technicky vybavovat, a to včetně nových opatření pro rychle rostoucí dřeviny, porosty a jejich zpracování.

2.. Podnikatelská infrastruktura a produkce

Většina obcí má připraven prostor k podnikatelským investicím zakomponovaným v územně plánovacích dokumentacích po konkrétní objekty. Podnikatelské subjekty mají prostor k využití svých specifických vlastností a podmínek.

3.. Propagace

Region zavede komplexní marketing identifikující regionální kvalitu výrobků i služeb. Regionální značku nebo jiné vhodné opatření propojí s návštěvnickým segmentem popularizačním infosystémem. Vedle potravinářství a agroturistiky zahrne i místní služby včetně, řemesel a místní výroby.

Monitorovací schéma

Výstupy:

- zavedení regionální značky nebo ekvivalentu a systému místní kvality;
- počet vytvořených návštěvnických středisek v místním systému kvality a informačnímu systému;
- počet míst zpřístupněných nebo popsanych informačním systémem;
- počet podpořených osob vč. malých a středních podniků;
- Počet inovovaných produktů
- plocha nových nebo adaptovaných návštěvnických středisek nebo provozoven.

Výsledky:

- počet zapojených subjektů/osob do místního systému;
- počet výrobků šetrných k životnímu prostředí v místním systému;
- počet návštěvníků/uživatelů podpořených míst a produkce;
- pracovní místa nově vytvořená.

Dopad:

- atraktivita, tj. poměr hodnocení cílového/výchozího stavu uživateli a obyvateli, kde výchozí stav je 100 %;
- pracovní místa nově vytvořená;
- hodnota spolufinancování ze soukromých zdrojů (pákový efekt investic MSP – malý a střední podnik).

3.3.5 Konkrétní opatření

Konkrétní opatření musí vzejít od reálných investorů, budoucích provozovatelů a uživatelů. Proto je v této fázi strategického plánování vhodnější nepředjímat konkrétní podoby záměrů. Následující výčet je tedy spíše shrnutím silných podnětů z komunitní komunikace a odpovídá strategickým podoblastem.

System: Oblast – Podoblast – Opatření.

1. Místní soudržnost

1.1. Dopravní obslužnost

1.1.1. Udržení stávající dopravní obslužnosti.

1.1.2. Doplnky regionální dopravní obslužnosti (substituce stávající dopravní obslužnosti).

1.2. Zdravotnictví, sociální oblast a další služby

Rozšiřovat ambulantní / terénní služby a zázemí pro ně podle vývoje potřeb obyvatel a hospodářské síly v obcích. Spektrum služeb nutno chápat široce. Zcela jistě bude třeba sociálně-zdravotní obsluha. Může se ukázat potřeba i menší a častější dopravní obsluhy. Jistě zesílí poptávka po službách pro bydlení seniorů v rozmezí od domácí pomoci po nižší stupně sociálních služeb

1.2.1. Rozvoj terénních i ambulantních služeb v širokém spektru.

1.2.2. Rozvoj služeb pro znevýhodněné skupiny obyvatel (seniorů, hendikepovaných...).

1.2.3. Zázemí, vybavení a infrastruktura pro služby znevýhodněným skupinám obyvatel.

1.2.4. Rozvoj sociálního podnikání.

2. Infrastruktura

Územně plánovací dokumentace a faktická připravenost infrastruktury obcí umožňuje plynule v rozumných lhůtách realizovat investiční záměry, aniž by vznikala úzká hrdla, přetěžování, obtěžování a nežádoucí jevy.

Technická řešení veřejné infrastruktury a investic jsou přiměřená a provozně udržitelná bez spoléhání na jednorázové a nahodilé zdroje. Zejména jsou domácnostem přibližovány kanalizační sítě, plynofikace nebo zázemí pro užití biopaliv.

Nadřazené investiční akce jsou včas promítnuty do místních plánů, minimalizovány místní obtíže z jejich realizace, kompenzovány vícenáklady vzniklé v obcích a naopak obce výstupy těchto investic využívají svými navazujícími projekty.

2.1. Infrastruktura v obcích

Zlepšovat a udržovat fyzickou infrastrukturu místní mobility s důrazem na specifické potřeby a omezení stárnoucí populace. Pro starší i pro děti bude nutno k bezbariérovosti přičítat veřejné osvětlení, zábrany, pomocné vodorovné značení atd.

2.1.1. Udržení a rozvoj komunikací a chodníků.

2.1.2. Budování, opravy, úpravy a zlepšování kvality tras pro alternativní dopravu a její oddělení od motorové, zejména pro chodce a cyklisty.

2.1.3. Odstraňování bariér pohybu.

2.2. Veřejná prostranství

2.2.1. Posílení pasivní bezpečnosti (veřejné osvětlení, zábrany, značení...).

2.2.2. Odstraňování problémových míst veřejných prostranství a komunikací.

2.3. Technická infrastruktura

2.3.1. Veřejná osvětlení, rozhlas ...

2.3.2. Podpora infrastruktury pro alternativní energetiku, vodohospodářství a čištění odpadních vod.

2.4. Komunitní prostory

Podněcovat místní pospolitost účinnými prostředky, místy pro setkávání, společnými činnostmi, prezentacemi zájmů. Přitom zvláště aktivizovat starší lidi a využít jich i mezigeneračně. Ke společným zájmům patří také zlepšování technického zázemí škol (staveb i vybavení) spolu s navazující mimoškolní výchovou a pomocí. Aby se jednotlivci či skupiny nevyklučovali z místních komunit ani socioekonomicky nezaostávali.

2.4.1. Budování, adaptace, rekonstrukce a vybavení prostor pro místní aktivity včetně neformálních (včetně podpory víceúčelovosti).

2.4.2. Investice do modernizace škol, výuky (stavby a vybavení) a místní mimoškolních aktivit a programů.

2.4.3. Budování a rekonstrukce kulturních zařízení.

2.4.4. Budování a rekonstrukce sportovních zařízení.

2.4.5. Obnova a úpravy veřejných prostranství.

2.5. Udržování a využívání objektů veřejného zájmu.

2.5.1. Budování, rekonstrukce a vybavování veřejných budov (budovy úřadů,).

2.5.2. Adaptace a využívání nevyužitých budov.

2.5.3. Udržování kulturních a historických památek, zpřístupnění, propagace a využití jejich potenciálu.

3. Životní prostředí

3.1. Zeleň, krajinné prvky, vodní plochy a toky

Obce i další osoby využívají zdroje k obnově a zakládání zeleně v intravilánu i extravilánu. Podobně pečují o vodní toky, plochy a retenční schopnosti okolní krajiny.

3.1.1. Revitalizace a rozšiřování krajinných prvků a zeleně v obcích.

3.1.2. Revitalizace vodních toků, ploch a jejich okolí v obcích i okolí.

3.1.3. Protipovodňová opatření

3.2. Přístupnost krajiny

Krajinné hodnoty jsou šetrně zpřístupňovány k rekreaci a výchově pasivními prvky i organizovanými činnostmi.

3.2.1. Budování stezek, značení a podpora informovanosti.

3.3. Nakládání s odpady

V obcích se rozvíjí technologie a postupy snižující produkci nevyužitých odpadů a umožňující zpětné využívání.

3.3.1. Investice do sběrných dvorů a systému nakládání s odpady.

4. Hospodářství

4.1. Diverzifikace činností zemědělských subjektů

Obce spolupracují s dalšími osobami v marketingu rozvojových možností tak, aby oborové a kapacitní parametry nových provozů odpovídaly zdejšímu potenciálu (profese, brownfields atp.). Region je zemědělsky velmi aktivní, zemědělské subjekty se stabilizují rozšiřováním svých aktivit a využívají tak místního potenciálu. Území má rozsáhlé lesní porosty a lesnictví je silný hospodářský obor. Ten je třeba technicky vybavovat, a to včetně nových opatření pro rychle rostoucí dřeviny, porosty a jejich zpracování.

4.1.1. Podpora diverzifikace činností zemědělských podnikatelů.

4.1.2. Rozvoj agroturistiky.

4.1.3. Podpora konečné produkce (potravinářství...).

4.1.4. Investice do technologií pro lesnictví a zpracování dřevní hmoty.

4.1.5. Podpora prodejních kanálů včetně propagace.

4.2. Podnikatelská infrastruktura a produkce

Většina obcí má připraven prostor k podnikatelským investicím zakomponovaným v územně plánovacích dokumentacích po konkrétní objekty. Podnikatelské subjekty mají prostor k využití svých specifických vlastností a podmínek.

4.2.1. Vytváření prostoru pro výrobu a poskytování služeb

4.2.2. Podpora inovativních prvků v místní produkci.

4.3. Propagace

Region zavede komplexní marketing identifikující regionální kvalitu výrobků i služeb. Regionální značku nebo jiné vhodné opatření propojí s návštěvnickým segmentem

popularizačním infosystémem. Vedle potravinářství a agroturistiky zahrne i místní služby včetně, řemesel a místní výroby.

4.3.1. Opaření pro marketing regionální kvality (značka nebo její alternativa).

4.3.2. Popularizace a informovanost o regionu spojiící (agro)turistiku, kulturní, přírodní i historické dědictví, životní prostředí a místní služby.

3.4 Stanovení priorit

Stanovení k propojení mise a dlouhodobé vize spočívá v zdůrazňování místních potřeb, obyvatel, jejich životních podmínek a prostředí. Strategie musí být prosazována v potřebném rozsahu a trvalou intenzitou. MAS proto stanovila, aby ve všech podoblastech navržená opatření zdůrazňovala priority, které tuto strategii realizačně vyjádří:

1. Zdůraznění prospěchu pro obecně slabší skupiny obyvatel: děti a mládež, starší a seniory (55 +), rodiče školáků a menších dětí.

Každé podpořené opatření bude směřováno, aby především poskytlo služby odstraňující relativní nevýhody těmto skupinám (nebo je alespoň nezhoršovalo). Přitom musí být konkrétně prokázána poptávka po těchto službách a ochota cílových uživatelů využívat realizované výstupy i po skončení podpůrné intervence.

2. Trvalost investic a opatření spočívající v upřednostnění úprav využitelných objektů, ale též komunitně perspektivními službami s celoživotními efekty.

Podpora opatření bude tedy namířena do akcí konzistentních se stabilním prostředím, navazujících na dosavadní dispozice lidí i infrastruktury. Zvláště se vyhne projektům kampaní bez vztahu k místním realitám, nejistým investicím na zelené louce. Naopak účelem priority je udržet stávající zástavbu, revitalizovat a regenerovat krajinnou úpravu a předcházet úpadku charakteru brownfields, náletových ploch, zanedbané nefunkční infrastruktury.

Priority jednotlivých opatření jsou určeny názory aktérů v území, které jsou zobrazeny v tabulce obsažené v kapitole 2.1.4.3 Shrnutí informací o občanské vybavenosti a službách.

3.5 Návaznost na jiné strategické dokumenty

Při tvorbě tohoto strategického dokumentu bylo dbáno na dosažení souladu se strategickými dokumenty Pardubického kraje, se strategickými dokumenty mikroregionů a dobrovolných svazků obcí, jejichž území se kryje s územím působnosti MAS, ale také se strategickými dokumenty jednotlivých obcí (dostupné strategické dokumenty mikroregionů, dobrovolných svazků obcí a obcí samotných byly tímto strategickým dokumentem akceptovány).

Rovněž byl kladen důraz na soulad s dostupnými strategiemi správních obvodů ORP, jejichž území a území působnosti MAS se kryje.

Byl zájem začlenit zohlednit také záměry soukromých subjektů formalizované v jejich strategických dokumentech, ale tyto dokumenty nejsou veřejné ani dostupné na vyžádání z důvodu zachování utajení před konkurencí.

Byla respektována Regionální inovační strategie Pardubického kraje.

Byly akceptovány strategie dobrovolných svazků obcí a mikroregionů.

- Mikroregiony.
 - Litomyšlsko.
 - Vysokomýtsko (strategie mikroregionu byla v době tvorby tohoto dokumentu ve fázi vzniku, soulad dosažen vzájemnou komunikací).
 - Hlinecko.
 - Desinka.
- Dobrovolné svazky obcí.
 - Sdružení obcí Toulcovy Maštale (Strategický plán rozvoje Sdružení obcí Toulcovy maštale na rok 2012 – 2020).
 - Kraj Smetany a Martinů (Strategický plán rozvoje Kraje Smetany a Martinů)

Dále byly akceptovány dostupné strategické dokumenty jednotlivých měst a obcí.

- Vysoké Mýto (dokument byl v době vzniku SCLLD ve fázi vzniku, soulad byl dosažen vzájemnou komunikací).
- Litomyšl.
- Proseč.
- Poříčí u Litomyše.
- Perálec.
- Osík.
- České Heřmanice.
- Horní újezd.
- Janov.
- Nové Hrady.
- Suchá Lhota.
- Bučina.
- Cerekvice nad Loučnou.
- Tisová.
- Újezdec.

Bylo dosaženo souladu se strategickými dokumenty dotčených správních obvodů ORP.

- Litomyšl.
- Vysoké Mýto (strategie byla v době tvorby tohoto dokumentu ve fázi vzniku, soulad dosažen vzájemnou komunikací).
- Hlinsko.

V průběhu vzniku SCLLD vznikaly také zejména na úrovni ORP nové úzce zaměřené strategické dokumenty, kde byl soulad zajištěn komunikací s jejich tvůrci.

Rovněž byly zmapovány územně plánovací dokumenty obcí (viz 2.2.1 Územní plánování), se kterými je SCLLD rovněž v souladu.

3.6 Podněty z dobré praxe jiných regionů

Při šetření názorů veřejnosti a starostů se samozřejmě projevila také inspirace úspěchu, které respondenti zaznamenali v jiných regionech. Podobné jsou zkušenosti odjinud konzultovány s odborníky městských úřadů, podniků a neziskového sektoru. Existuje řada příkladů, avšak kompetence a zdroje v působnosti MAS jsou velmi omezujícím faktorem. Do kompetencí jiných autorit je přitom obtížné být jen navrhnout a doporučit.

Hlavní inspirací pro MAS jsou příklady tzv. integrovaných projektů a regionálně zaměřených služeb včetně režie správy malých obcí. Mezi zkušenostmi jsou i takové, kdy jsou vidět negativní důsledky obdobných záměrů z více úrovní bez racionální regulace. Tak je dnes patrná inflace různých místních značek matoucí ty, kterým jsou určeny. S kritickým odstupem hodnotíme také některé podpory dotačních aktivit podnikatelům. Ty mají smysl jen cíleně na vhodné a schopné podniky, musí je poskytovat zkušení odborníci a nesmí být samoučelné a nákladnější než přirozený vývoj selekce.

Pro potřeby zachycené analýzou chce MAS využít praxi odjinud do oblastí:

- sdílených služeb pro více obcí, zvláště v účelové terénní práci zdravotně sociální, dílčích agend samosprávy malých obcí, technické údržby;
- posilování místní bezmotorové dopravy při spojování míst uvnitř obcí a mezi obcemi, nejen jako turistických cest, ale pro každodenní dopravu místních;
- odpadového hospodářství a možného využití ekonomických efektů,
- revitalizace dožívajících krajinných prvků a orientačních prvků místního charakteru, výchovných a naučných informací o drobných místních hodnotách.

3.7 Integrovační prvky

Zaměření celé strategie a také praktické inspirace odjinud se víceméně opírají o integrační potřeby a vize. MAS je přesvědčena, že účelná integrace v mnoha sférách životních potřeb a

životního prostředí je pilířem udržitelné konzistentní kvality v prostoru regionu. Existují zde pádné objektivní příčiny proč integrovat.

Ve vztahu k nadřazeným systémům je aktuálním projevem realizace rychlostní komunikace Hradec Králové – Mohelnice v úseku vedeném regionem. Fyzicky zasahuje téměř 20 % obcí a přes 80 % obyvatel, vztahově ji pocítí všichni.

Další příčinou je existence velkého počtu malých obcí. Život v nich nebude uspokojivý, pokud nebude trvale modernizována jejich obslužnost. A efektivnost obsluhy nehledě na disciplíny odvislé od propojování.

Také krajinný ráz regionu spojuje potřeby a zájmy, hospodaření lesní, polní i další lidské zásahy zde mají plošný, komplexní dopad. Konečně, také hospodářské důvody a konkurenční poměrování s jiným územím je dobrým důvodem k společnému jednání. Region tvoří pro některé statky a produkty trh, někdy i trh soupeřící s jinými. To se přenáší na různé disciplíny a jejich produkci. Oblasti, tj. disciplíny a působnosti ke konkrétním integračním opatřením vidí MAS takto:

3.7.1 Integrace v regionu MAS

Propojení potřeb obyvatel více obcí, zejména malých, do objemů poptávky, které budou hospodářsky a logisticky atraktivní pro udržitelné podnikatelské nebo veřejné obstarávané činnosti. Tento směr integrace bude MAS postupně iniciovat pro existující formy poptávaných služeb a také jako zdroj jejich inovací v závislosti na vývoj místních potřeb a hospodářských možností. Pro období do roku 2020 budou vhodnými okruhy disciplín k integraci mezi obcemi:

- sociálně-zdravotní služby ambulantní a terénní, zvláště pro rostoucí skupinu starších obyvatel;
- služby technické údržby v obcích;
- ekologické, hospodářsky soběstačné formy sběru a nakládání s odpady;
- dopravní obslužnost v podobě dopravy osob i tras místní bezmotorové dopravy;
- služby pro rodiče s dětmi, které podpoří soulad rodiny a práce a rozšíří výchovné vzdělávací nabídku v území;

- informační a orientačně navigační opatření k usnadnění pohybu a hledání konkrétních cílů mezi obcemi i v nich samotných.

V konkrétních potřebách obyvatel může proveditelná forma integrace spojovat více okruhů. Především dopravní obslužnost a informační opatření budou spojovány s dalšími, neboť samy jsou jejich prostředníkem. Další integrační otázky budou pokládány ve vztahu obcí a měst. Malé obce budou vždy omezeny, neboť i v síti se součtem poptávky nemohou rovnat městům. Pro racionální udržitelnost je proto úkolem MAS, aby vždy testovala smysl integrace bez města oproti zlepšené spádovosti do města. Takové testování musí brát v potaz návaznosti pro udržitelnou místní ekonomiku, tj. navazující nákupy, útraty ve městě, které potom v obcích bolestně chybí zdejšími podnikům a provozům.

3.7.1.1 Dosavadní formy integrace a integrační prvky

Níže jsou uvedené některé příklady integračních prvků a aktivit zahájených a mnohdy dokončených v minulosti.

- Jedním z integračních prvků je turistický význam města Litomyšl, kdy Litomyšl i okolní obce vyvíjejí společné aktivity směřující k rozšíření turistiky i mimo Litomyšl a tím k prodloužení pobytu návštěvníků a k jejich přivedení do dalších obcí za účelem posílení místní slabé poptávky.
- Dalším integračním prvkem jsou iniciativy směřující k využití turistického potenciálu přírodní památky Touloucovy Maštale. Za tímto účelem v regionu působí Sdružení obcí Touloucovy Maštale.

Příkladem mohou být společně budované turistické stezky, cyklostezky a systémy informačních tabulí zasahující do správních území více obcí. Obce rovněž disponují například společně pořízeným vybavením pro pořádání společenských a kulturních akcí, které je obcím k dispozici k zapůjčení (v rámci mikroregionu Litomyšlsko).

V rámci programu LEADER v rámci MAS Litomyšlsko o.p.s. bylo rovněž pořízeno vybavení pro vytvoření a údržbu lyžařských běžeckých tras, které rovněž vedou přes mnoho obcí.

MAS Litomyšlsko o.p.s. rovněž zastřešila řadu projektů, které byly financovány z prostředků složených řadou obcí. Příkladem může být projekt „Naučné stezky MAS

Litomyšlsko“, který jednotným a souhrnným způsobem informuje obyvatele i návštěvníky regionu o existujících naučných stezkách v regionu.

- Jinde se staly pojítkem přírodní podmínky. Obce na řece Loučné spolupracují na jednotné koncepci protipovodňových opatření.

3.7.1.2 Integrované aktivity a projekty MAS Litomyšlsko o.p.s.

Mas jako subjekt sdružující subjekty z různých sektorů rovněž vyvíjela a vyvíjí řadu integračních aktivit.

Pravidelně s měsíční periodicitou je vydáván plakát kulturních, vzdělávacích, sportovních a jiných akcí pořádaných obcemi, spolky, podnikateli... Plakát je distribuován do všech měst a obcí regionu, na veřejně přístupná místa, do informačních center apod.

MAS rovněž pořádala seriál seminářů zaměřený na podporu finanční gramotnosti. Samotné semináře realizoval soukromý podnikatelský subjekt, prostory poskytla města a obce, ostatní obce pomáhaly s propagací. Na straně uživatelů byla pak široká veřejnost, školy, zástupci obcí ...

V roce 2013 MAS zastřešila projekt, který měl sloužit k souhrnné propagaci naučných stezek v regionu. Zastřešil tedy provozovatele naučných stezek, sponzorské obce a všechny ostatní obce v regionu, které pomohly s umístěním propagačních tabulí a distribucí propagačních materiálů.

MAS také pro děti z mateřských škol pořádala soutěž s mnoha integračními prvky hovorově zvanou „Skřítek Vítek“. Na straně sponzorů byl zapojen soukromý podnikatelský subjekt. Na druhé na druhé straně byly zapojeny mateřské školy a jejich děti jako soutěžící a nakonec byla zapojena široká veřejnost, která svým hlasováním vybírala vítěze. Tato zkušenost pomohla navázat úzké vztahy i novou spoluprací.

MAS hodlá v následujících letech také podpořit nebo zastřešit spolupráci zemědělských subjektů v oblasti distribuce, prodeje a propagace jejich produkce. Dále hodlá zastřešit informační a administrativní podporu obcí.

3.7.2 Integrace mimo přesahující region

Integrace potřeb regionu se sousedními nebo v nadřazených systémech by mohla mít v novém období inovativní podoby. Není sporu o sociálních a hospodářských důvodech kompetencí národních a krajských politik. Přitom ale nemusí region zůstat pasivním příjemcem jejich účinků. Také individuální interakce obcí s takovými politikami a programy mají značné omezení. Pro MAS z toho plyne trvalý úkol hledání vlastních regionálních pozic, jak účinněji využívat vhodné části nadřazených systémů. Určitě existují prostory, ve kterých bude možné propojit okruhy předchozí části 3.7.1 Integrace v regionu MAS s programy krajského systému sociálních služeb, dopravní obslužnosti nebo ústředně organizovaných podob zaměstnanecké a podnikatelské podpory a dalších.

Zvláštní příležitosti k integraci mohou nabízet programy sousedních regionů nebo sdružení, která se s našim územím překrývají, jak dokládá 7.3.2.2 Integrace obcí. V tomto směru leží jistě prostor, který by v samotném našem regionu nebyl trvale dostatečně kapacitní a vůči národní úrovni byl naopak pod praktickou hranou adresnosti. Přitom nebude úkolem MAS jen množina vyjmenovaných sdružení a spolků. Podobně může být příležitostí také potřeba jednotlivých korporací řešit své záměry. Část takových záměrů se může dobře potkat se schopností regionu definovat své potřeby a prakticky organizovat dělbu činností s danou korporací. V tom bude trvalý strategický zájem MAS inovativně rozšiřovat kvalitu a nabídku životního prostředí místním obyvatelům v souladu s novými impulsy zvenčí.

3.7.2.1 Spolupráce mezi MAS

Spolupráce mezi jednotlivými MAS se odvíjí zpravidla od společných propojujících prvků. Tyto prvky mohou být přírodní, historické, ekonomické, organizační...

V případě MAS Litomyšlsko se jedná zejména o řešení skutečnosti, že zasahuje do více správních obvodů ORP a území mikroregionů. Z dosavadní komunikace vyplynula potřeba integrace činností zejména s dalšími MAS, které se působí v rámci správního obvodu ROP Vysoké Mýto a v mikroregionu Vysokomýtsko. V tuto chvíli vyvstává potřeba jednotného konceptu zejména v oblasti sociálních služeb a jejich podpory, ale do budoucna se předpokládá úzká spolupráce i v dalších oblastech.

3.7.2.2 Integrace obcí

Obce v regionu aktivně navazují spolupráci, a to mimo jiné začleňováním do obecných nebo úzce zaměřených svazků obcí. Území MAS se dotýkají následující (barevně označené jsou součástí MAS Litomyšlsko).

- **Mikroregion Hlinecko** – Bojanov, Dědová, Hamry, Hlinsko, Hodonín, Horní Bradlo, Chlumětín, Jeníkov, Kameničky, Kladno, Krásné, Krouna, Miřetice, Mrákotín, **Otradov**, Pokřikov, Raná, Studnice, Svratouch, Tisovec, Trhová Kamenice, Včelákov, Vítanov, Vojtěchov, Vortová, Všeradov, Vysočina
- **Mikroregion Vysokomýtsko** - Běstovice, **Bučina**, **České Heřmanice**, Dobříkov, Džbánov, **Javorník**, Koldín, **Leština**, Mostek, Nasavrky, **Nové Hrady**, Oucmanice, Podlesí, **Pustina**, Radhošť, Slatina, Sruby, Sudslava, Svatý Jiří, **Tisová**, Týniště, Vinary, Vraclav, **Vračovice-Orlov**, **Vysoké Mýto**, **Zálší**, Zámorsk a Zářecká Lhota
- **Kraj Smetany a Martinů** – Borová, Bystré, Polička, **Litomyšl**, **Dolní Újezd**, Jedlová, Květná, **Lubná**, Oldřiš, Pomezí, **Sebranice**, Svojanov, Široký Důl, Telecí
- **Českomoravské pomezí** - **Litomyšl**, Moravská Třebová, Polička, Svitavy, **Vysoké Mýto**
- **České dědictví** - Český Krumlov, Jankov, Kroměříž, Kutná Hora, Lednice, Valtice, **Litomyšl**, Olomouc, Telč, Žďár nad Sázavou, Brno, Třebíč
- **Sdružení obcí Touloucovy Maštale** – Bor u Skutče, Budislav, Hluboká, Jarošov, **Leština**, **Nová Ves u Jarošova**, **Nové Hrady**, **Perálec**, **Poříčí u Litomyšle**, **Proseč**, **Příluka**, **Zderaz**
- **Region Orlicko–Třebovsko** – Brandýs nad Orlicí, Česká Třebová, České Libchavy, Dlouhá Třebová, Dolní Dobrouč, Hnátnice, Hrádek, Jehnědí, Libchavy, Němčice, Orlické Podhůří, Přívrat, Rybník, Řetová, Řetůvka, Semanín, Sloupnice, Sopotnice, Sudislav nad Orlicí, Třebovice, Ústí nad Orlicí, Velká Skrovnice, Voděrady, Žampach
- **Mikroregion Litomyšlsko-Desinka** – Budislav, **Desná**, **Dolní Újezd**, **Horní Újezd**, **Chotěnov**, **Lubná**, **Makov**, **Morašice**, **Osík**, **Poříčí u Litomyšle**, **Sebranice**, **Široký Důl**, **Vidlatá Seč**

Níže uvedená tabulka zobrazuje vzájemné provázání dobrovolných svazků obcí a MAS Litomyšlsko (počet obcí MAS, svazku obcí a společné obce).

Dobrovolné svazky obcí a

MAS

mikroregiony		DSO	
Mikroregion Hlinecko	53	1	26
Mikroregion Vysokomýtsko	44	10	18
Kraj Smetany a Martinův	50	4	10
Českomoravské Pomezí	52	2	3
České dědictví	53	1	11
Sdružení obcí Toulouvcovy Maštale	42	12	0
Region Orlicko-Třebovsko	52	2	22
Mikroregion Litomyšlsko-Desinka	42	12	1
Mikroregion Litomyšlsko	13	41	1

Vzájemný vliv obcí MAS a svazků obcí znázorňuje následující tabulka.

Dobrovolné svazky obcí a mikroregiony	Obce MAS		Obce DSO	
	V MAS mimo DSO	V MAS i DSO	V DSO i MAS	V DSO mimo MAS
Mikroregion Hlinecko	98%	2%	4%	96%
Mikroregion Vysokomýtsko	81%	19%	36%	64%
Kraj Smetany a Martinův	93%	7%	29%	71%
Českomoravské Pomezí	96%	4%	40%	60%
České dědictví	98%	2%	8%	92%
Sdružení obcí Toulouvcovy Maštale	78%	22%	100%	0%
Region Orlicko-Třebovsko	96%	4%	8%	92%
Mikroregion Litomyšlsko-Desinka	78%	22%	92%	8%
Mikroregion Litomyšlsko	24%	76%	98%	2%

3.8 Inovativní prvky

Inovace jsou pro MAS změny, které si najdou v regionu poptávku a jsou aktivně přijaty. Zároveň musí být hospodářsky a environmentálně udržitelné. Metody jak hledat a třídit mezi požadavky a návrhy se musí opírat o zásadní zdroje inovací jak je například definoval Drucker.

Demografické změny jsou podle analýz jasným důvodem k inovativním změnám. Z regionálních údajů MAS musí počítat s rostoucí skupinou starších obyvatel, kteří kvantitativně změni poměry v regionu. Přitom dojde k diverzifikaci jejich potřeb, na což bude potřeba reagovat technicky a organizačně přiměřeným způsobem, resp. zavedením nových metod obsluhy těchto potřeb.

MAS nemůže předjímat konkrétní metody, natož technologie. Co může, je v součinnosti na komunitní bázi monitorovat orientaci a rozsah potřeb a pomoci definovat parametry pro inovativní projekci, vývoj a realizaci třetím osobám.

Opět se v popředí usadí inovace terénního a ambulantního charakteru služeb, neboť zde není taková tenze po ústavních zařízeních. Navíc, s prodlouženým věkem, aktivním žitím a růstem nároků na kvalitu, to nebudou jen ryze sociální služby, jak je definuje legislativa. Více lidí, více volného času, to je výzva pro řadu inovací založených na aktivní účasti klientů.

Změny ve společenské organizaci zasáhnou venkovské území více než města. Proto v kombinaci s demografií vidíme inovační prostor prvotně vůči potřebám rodin s dětmi. Mění se metody učení, podmínky pro výchovu, nároky na výkon výdělečné činnosti rodičů. MAS už ve strategii vytvořila některá opatření schopná zlepšovat podmínky pro usazení inovací v regionu, jak je budou místní poptávat. Je to souhrn více oblastí: místní bezpečná bezmotorová doprava, disponibilní objekty a prostory, aktivace starších erudovaných obyvatel a další.

Třetím podstatným zdrojem k inovacím, který může MAS aktivně využít je propojování dosud samostatně organizovaných a stojících statků (činností a kapacit) do nových forem. Je to způsob konkrétní integrace v regionu a v obci, aby se tyto statky dostaly k více lidem a s novou vyšší hodnotou. Pro MAS to je opět úkol komunitního typu práce, monitorování takových příležitostí a spojování aktérů do inovačních změn. Dnes není možné jednotlivé inovace z uvedených zdrojů pojmenovat a plánovat. Samotná MAS ale může vyjít strategickým inovacím systémově vstříc.

Hlavní metodou, která sebou nese nezbytnou důslednost, je komunitní komunikace a monitoring. Od přijetí strategie se musí trvale sestavovat a upravovat jednoduchý přehled skupinových potřeb a proti němu přehled fyzických i lidských kapacit, které se v obcích mohou nabízet. Odsud je možné vyvíjet záměry a po testu proveditelnosti také plány jak pozitivním změnám včetně inovací pomoci do praxe.

3.8.1 Radikální inovace

Komplex úplných změn či spíše novinek v podněcování a řízení kvality životních podmínek vzešel z rozboru objektivních posunů od demografie po názory veřejnosti. K tomu byly připojeny dílčí poznatky z jiných zdrojů. Výsledkem se opírá o důležitou součást inovace, kterou je marketing a identifikace příležitostí. K tomu se dosud region a samotná MAS

nedopracovaly. Také integrace je spíše dílem náhodné příležitosti, a proto víceméně identifikací některých aktérů, obcí, částí spolků, než aby tvořila princip vlastní strategie a plánování. Pokud MAS marketing současně s integračními hledisky v novém období uplatní důsledně, dojde k radikálním inovacím ve více okruzích.

Není úkolem strategie předjímat konkrétní realizace, přesto MAS již identifikovala příležitosti, které chce přednostně testovat na proveditelnost a udržitelnost. Pracovně jsou radikálními podněty:

- vývoj jedné regionální značky (nebo její alternativy) osvědčující uživatelskou kvalitu; značka by integrovala dosavadní rozdrobenost až matoucí četnost dosavadních; přitom by pokryla různé produkty, aby vypovídala i o službách užívaných místními obyvateli a nebyla obrácena jen na turisty, kteří většinou jsou jen jednorázovými uživateli;
- sběr údajů o potřebě drobných služeb v obcích a jejich integrace do hospodárných zadání k oslovení a výběru dodavatelů nebo vzniku místních podniků a pracovních příležitostí;
- vytvoření prodejních kanálů navazujících zejména na potravinářskou produkci zemědělských podnikatelů, která bude aktivně podporována;
- podobně lze aplikovat na sdílené investice do vybraných zařízeních.

Dále jsou v regionu plánovány „měkké“ inovace spočívající ve spolupráci nebo sdílení pracovní síly.

- MAS plánuje zastřešit nebo podpořit zaměstnání poradenských pracovníků v oblastech, které jsou popsány v předchozích částech tohoto dokumentu. Zejména se jedná o poradce v oblasti administrativy spojené s řízením obcí a poradce v oblastech dotací EU na národní úrovni. Tyto aktivity může MAS zastřešit organizačně nebo být přímo zaměstnavatelem těchto osob.
- MAS hodlá organizačně podpořit zaměstnání školního psychologa, který by se věnoval více školám v regionu, čímž by byly tyto služby školám dostupné v potřebné míře a přitom by nesly jen únosnou část nákladů.

3.8.2 Přírůstková inovace

Mezi náměty, které se opakují v názorech veřejnosti, starostů a které jsou opřeny o statistické argumenty, stojí za pozornost dílčí inovace v následujících funkcích:

- úprava místních cest, ploch a komunikací tak, aby v obcích i mezi nimi vznikalo spojení pro pěší a cyklisty důsledně separované od automobilového provozu. Je to inovace vynucená vývojem uplynulých desetiletí, která preferovala motorovou dopravu a pojezd hospodářských mechanismů. Nyní stárne velký podíl obyvatel, neubývá dětí, a tak je zapotřebí zajistit dostupnost bezpečnost v kratších, každodenně užívaných úsecích. Přínosy nutno hodnotit v nové kvalitě kompenzující specifické požadavky těchto skupin obyvatel. K tradičním užitkům nutno přidat hmatové prvky, bezbariérové úpravy, osvětlení a v neposlední řadě osvětlení, případně signalizace a kontrolní body (dle vývoje technologie) pro kontrolu ze strany blízkých na trase.
- Rozšiřování sběru separovaných odpadů, které umožní udržet či snížit složenou kvótu nákladů na odpadové hospodaření obcí a domácností. Zároveň může být impulsem k likvidaci doma nahromaděných věcí, konečnému vypořádání problémových míst obcí a katastrů. V neposlední řadě jsou vyspělé ekologické systémy možností pro pracovní a podnikatelské zapojení místních.
- Zdokonalení informační infrastruktury fyzické i virtuální. Dnes již nestačí značení na hranici regionu a odpočívadlech. Při strategii vyšší integrace uvnitř regionu bude vhodné a asi nezbytné domyslet a realizovat vrstvy informací pro běžné potřeby, které mají být integrovány, tj. místní služby, zapojená místa, provozní doby atd. Obdobně důraz na místní značku musí doprovodit spolehlivé informace včetně agroturistických produktů, místního přírodního a historického odkazu „malých památek“ atp.
- MAS hodlá organizačně podpořit rozšíření organizované dopravy určené zejména seniorům a jinak znevýhodněným osobám, kterým tak bude umožněna doprava za zbožím, službami, zdravotnictvím apod. Doprava zatím funguje s velkým úspěchem pouze na území Vysokého Mýta.

3.8.3 Zajištění udržitelnosti inovace

MAS jako svou prioritu uplatní striktně hospodářské, tedy fiskální požadavky pro všechny inovace, které podpoří. Nástroje, které pro to uplatní, jsou:

- Na inovaci se musí podílet finančně její uživatelé. Jejich závazek musí být vymahatelný, nikoliv jen proklamativní. Podíl uživatelů, tj. producentů nového statku i konečných zákazníků, klientů, musí být rozložen do investiční fáze stejně jako do prvního období odběru produkce. Ceny produkce by neměly deformovat soutěžní, resp. tržní prostředí. Proto má před slevou ceny přednost úprava souvisejících hospodářských vztahů tak, aby cena a úhrada pokryla plně reprodukční kalkulaci statku.
- Období pro funkčnost inovace musí být testováno na životnost investice včetně know how a přirozených zlepšování. Stejně tak musí pro toto období existovat průkazné údaje a jistota potřeb včetně ochoty užívat a platit za danou produkci.

Sebeprísnejší měřítko a zodpovědné testy nemohou vyloučit, že inovace ztratí v průběhu své životnosti část významu nebo smysl. Proto se MAS zdrží úzce technologických záměrů, čemuž odpovídá předchozí výčet námětů. Podobně zdrženlivě nutno jednat vůči tarifně dotovaným statkům jako jsou veřejná doprava, sociální a zdravotní služby, školství. Proto je MAS do námětů přímo nezařadila. Případný přesah však musí být od počátku prosazen jako udržitelný závazek regionu a nadřazeného systému. To je zdůrazněno v části 3.7 Integrovaní prvky.

3.9 Udržení stávající situace ve vyhovujících oblastech

Tato strategie nespočívá pouze v realizaci nových projektů, ale v trvalém zlepšování současného, poměrně uspokojivého životního prostředí a podmínek v obcích. K tomu patří stabilizace úspěšných dosavadních politik a služeb.

3.9.1 Technický stav, funkčnost infrastruktury a pořádek v obcích

Záměrem je soustavně obnovovat vybavení, vytěžovat ho mezi obcemi a podle nadřazených pobídek rozšířit i pracovní činnosti s tím spojené, např. směnnost, péči o zeleň, kombinaci s odpadovým hospodářstvím.

3.9.2 Dopravní obslužnost, infrastruktura a služby

Záměrem je udržet rozpočtový podíl příspěvku do krajského systému a s tím současnou frekvenci spojů. Navíc v synergii s bezmotorovou dopravou upravovat přístupy, zastávky a dostupnost informací podle kritérií ČSN EN 13816 (Doprava - Logistika a služby - Veřejná přeprava osob - Definice jakosti služby, cíle a měření).

3.9.3 Udržení škol vč. MŠ a zvýšení souladu s životem domácností

Záměrem je opravdu využít zlepšení, které školám poskytly podpůrné programy. K tomu přidat a propojit s inovačními náměty navazující výchovné, zájmové služby pro volný čas dětí a uvolnění diktátu pracovních dob rodičů. Související záměry se týkají bezmotorové dopravy a aktivace seniorů v této oblasti.

3.9.4 Chod místních samospráv a aktivita malých obcí

Záměrem je podle podpůrných pobídek posílit obce s neuvolněnými starosty o účelově zaměřené odborníky, kteří by odvedli část administrativy nebo rozvojové realizace. Tím bychom snad mohli překonat vyšší zdrženlivost těchto obcí vůči rozvojovým pobídkám.

3.10 Předpokládaný způsob financování projektů

Strategii financování a realizace zásadně MAS opírá o předpoklad podpůrných finančních nástrojů, které budou do roku 2020 (resp. s finančním doběhem) pro region a obecněji tyto účely v České republice k dispozici.

Jednoduchý přehled místních rozpočtů ukazuje, že je tu velká část obcí, která bez dotačního příspěvku absolutně nemůže realizovat rozvojové plány a stěží zajistí základní infrastrukturu veřejných služeb. Stejně tak výběrový přehled projektů, které obce realizovaly v předchozím období dokládá, že část obcí zůstává mimo nebo provádí jen projekty výslovně místních potřeb a s nízkými rozpočty.

	2010		2011		2012		2013	
	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje
Benátky	4.686	2.889	4.473	2.515	4.074	3.848	4.344	4.574
Bohuňovice	1.649	1.381	1.859	1.988	1.757	1.648	1.907	1.793
Bor u Skutče	1.881	1.336	14.664	17.139	7.811	6.875	2.124	1.945
Bučina	2.734	2.105	2.699	1.968	2.837	2.173	3.021	4.388
Budislav	5.120	5.170	6.915	5.478	5.710	6.028	7.009	6.884
Cerekvice nad Loučnou	11.006	14.366	17.492	17.433	12.992	9.769	13.124	10.387

České Heřmanice	8.880	8.336	5.730	5.621	10.161	10.497	7.752	6.056
Čistá	17.335	20.347	21.012	30.000	15.402	11.101	15.699	11.444
Desná	3.507	3.272	4.175	2.508	3.328	3.281	5.367	6.810
Dolní Újezd	35.520	35.656	60.200	60.971	81.285	101.440	39.825	33.702
Hluboká	2.807	2.037	2.845	3.316	2.847	2.434	3.197	2.820
Horky	1.141	3.251	2.924	3.400	3.096	1.015	1.539	1.245
Horní Újezd	4.776	4.757	4.684	4.654	5.406	5.697	5.352	13.082
Hrušová	3.300	4.732	7.992	3.143	3.530	2.113	4.208	4.311
Chmelík	2.820	1.794	3.203	2.220	2.996	2.497	5.752	7.406
Chotěnov	2.150	2.768	1.854	2.022	2.804	2.713	2.148	2.210
Chotovice	1.492	1.199	1.491	1.314	1.599	2.077	1.955	5.776
Janov	16.904	14.090	14.875	15.287	17.885	16.013	16.638	14.512
Jarošov	2.498	2.136	6.757	4.717	4.480	6.637	4.127	4.766
Javorník	4.579	3.068	2.668	2.331	2.651	2.551	3.101	1/920
Leština	12.442	10.016	3.779	4.265	3.760	4.650	4.836	3.243
Libecina	2.157	1.337	1.886	1.451	2.028	1.506	2.934	2.204
Litomyšl	331.140	383.800	306.548	290.601	291.727	274.742	305.362	289.157
Lubná	11.393	10.552	11.920	12.774	11.972	10.611	14.587	12.195
Makov	3.868	4.358	4.043	2.932	4.017	4.164	5.179	5.430
Morašice	9.588	9.461	9.309	8.807	8.982	10.032	10.616	8.611
Němčice	17.738	10.460	11.478	11.889	10.466	10.121	12.853	12.107
Nová Sídla	2.174	2.036	2.109	2.078	2.802	2.166	2.509	1.649
Nová Ves u Jarošova	1.042	1.226	1.204	1.093	1.218	1.385	1.330	1.061
Nové Hradý	21.472	20.289	6.086	3.558	4.198	3.880	5.702	5.572
Osík	19.626	11.172	10.401	10.753	11.972	12.305	12.821	13.568
Otradov	2.691	3.556	2.507	2.523	2.676	2.272	3.050	2.723
Perálec	11.447	2.625	4.428	3.770	4.027	3.994	3.817	3.170
Poříčí u Litomyšle	18.034	14.027	13.130	10.925	18.431	20.634	6.325	5.950
Proseč	40.006	35.893	35.729	33.861	31.826	28.776	41.264	37.653
Příluka	2.419	1.447	2.338	1.737	2.354	2.254	2.776	2.308
Pustina	956	906	930	813	1.183	1.225	1.048	1320
Řídký	922	588	1.177	991	969	448	1.175	781
Sebranice	10.188	10.300	14.753	11.416	10.462	12.791	16.083	14.701
Sedliště	2.196	1.637	2.376	1.555	2.158	1.716	2.734	1.323
Sloupnice	18.747	16.613	25.028	31.031	18.041	15.174	42.604	46.589
Strakov	4.888	6.273	4.021	2.570	3.154	3.581	3.976	2.830
Suchá Lhota	1.407	1.184	1.265	975	1.217	1.105	1.354	1.105
Tisová	17.896	20.751	8.028	9.254	6.990	6.841	7.692	6.683
Trstěnice	22.325	24.960	7.952	7.361	7.893	8.360	10.225	7.289
Tržek	1.523	1.173	1.425	1.117	1.600	1.104	2.765	2.910
Újezdec	1.500	1.148	1.492	2.005	2.403	1.107	1.858	2.598
Vidlatá Seč	3.347	2.920	3.520	3.993	3.675	3.129	3.968	3.462
Vlčkov	1.104	1.560	970	4.349	4.036	937	1.282	792
Vračovice-Orlov	1.996	1.660	2.057	1.851	1.900	1.518	2.182	1.549
Vysoké Mýto	422.183	389.583	286.489	298.080	205.293	198.095	232.515	214.855
Zádolí	1.106	924	1.005	1.100	1.085	810	1.359	896
Zálší	3.036	2.401	2.986	2.882	2.939	2.584	3.942	2.348
Zderaz	3.539	2.771	4.000	2.849	5.095	3.222	13.517	16.173

Strategická implementace by se tedy měla vyrovnat s dosavadní nedostatečností těch nejmenších obcí a také malých subjektů včetně mikropodniků. Z těchto příčin musí mít rozvojové záměry silnou synergii na existující statky a podmínky, aby i s nižším rozpočtem

dosahovaly účinnosti a hospodárnosti. K tomu patří rozumně stanovený podíl vlastního finančního příspěvku, pokud to půjde, i pro NNO. Co se týká podpor, které by administrovala MAS, pak by měly být vypláceny až po prokázání věcného a finančního plnění ze strany podpořených subjektů.

Vzhledem k tomu, jak se vyvíjí praxe přípustnosti, resp. vymezení případů tzv. veřejné podpory, musí MAS počítat s tím, že některé záměry budou v působnosti některých Nařízení ES (nyní 800/2006). Pro takové případy MAS použije výhradně veřejnou podporu v režimu „de minimis.“ Výhodou pro strategii bude:

- záměry, resp. projekty nemusí být výhradně investiční, tj. mohou se skládat z potřebných výdajů na investice i tzv. opatření, která MAS stanoví;
- vlastní podíl podpořených subjektů se nemusí řídit mapou regionální investiční podpory, ale může být nižší, např. 20-30%;
- poskytovatel může připustit některé výdaje, např. pro počáteční fáze záměru a může volněji pracovat s formální udržitelností výstupů.

Nejde přitom o maličkosti, protože do působnosti veřejné podpory mohou spadat také projekty obcí a NNO. MAS se naopak nebude zabývat záměry nebo podporami typu tzv. přímé podpory, věcného (hmotného) plnění atp.

Pokud se uplatní uvedené principy, můžeme požadavky na subjekty, které se budou chtít na rozvoji podílet jako podpořené osoby, rámcově stanovit takto:

- připravit spíše rozpočtově střídmé a realizačně kratší záměry, počínaje objemy cca od 100.000 Kč;
- mít disponibilní zdroje k pokrytí celé akce před refundací podílu podpory;
- používat jednodušší formy výběrových řízení dle ZVZ;
- mít na zřeteli, že bez ideové či programové složky jsou fyzické výstupy méně prospěšné a hůře udržitelné pro ty, kterým mají sloužit;

Potom pro MAS platí úkoly, jak dostat do praxe principy a priority uvedené na počátku této části.

4 Implementační část

Bude doplněno před finalizací strategie.

5 Povinné přílohy

Bude doplněno před finalizací strategie.

6 Nepovinné přílohy

Bude doplněno před finalizací strategie.